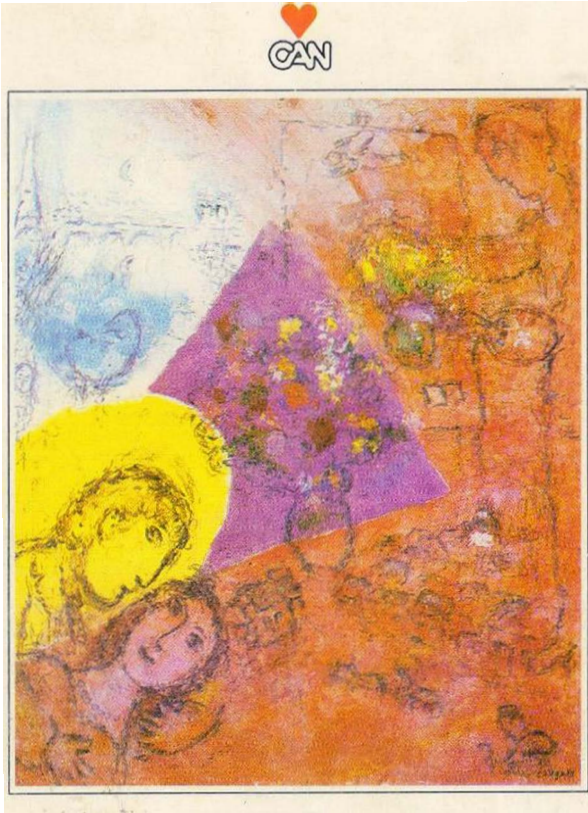

Roald Dahl
SENİN GİBİ
BİRİ

İngilizce aslından
çeviren
TÜLİN NUTKU

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-855-6

© Dahl Nominee Limited, 1954 / Akcalı Telif Hakları Ajansı /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1997)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevinde basıldı. (1998)

Dizgi: Serap Kılıç

Roald Dahl
SENİN GİBİ
BİRİ

ÖYKÜLER

İngilizce aslından
çeviren
TÜLİN NUTKU

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No.2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax:252 72 33

Özgün adı
Someone Like You

ROALD DAHL'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

AMCAM OSWALD / *roman*

KANCIK / *öykü*

SENİN GİBİ BİRİ / *öykü*

SON PERDE / *öykü*

çocuk kitapları

ÇARLI'NIN ÇİKOLATA FABRİKASI
ÇARLI'NIN BÜYÜK CAM ASANSÖRÜ
DEV ŞEFTALİ

Roald Dahl, 1916 yılında İngiltere, Wales'te Norveçli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Eğitimini İngiltere'de tamamladıktan sonra Afrika'da Shell firması için çalışmaya başladı. İkinci Dünya Savaşında RAF savaş uçaklarında pilotluk yaparken, başından aldığı ağır bir darbe sonucu ordudan ayrıldı ve yazmaya başladı. *Roald Dahl*, başarılı ve tanınan çocuk kitapları yazarlarından biridir. Çocuk kitaplarının yanı sıra büyükler için yazdığı kitapları ve oyunları vardır. Bütün dünyada çocuklar tarafından zevkle okunan kitaplarından bazıları: *The Magic Finger*, *Fantastic Mr. Fox*, *The Twits*, *The BFG* ve 1983'te Whitbread Ödülünü kazanan *The Witches*'dir. Türkçeye çevrilen *Charlie and the Chocolate Factory* (Çarli'nin Çikolata Fabrikası), *Charlie and the Great Glass Elevator* (Çarli'nin Büyük Cam Asansörü) ve *James and the Giant Peach* (Dev Şeftali), Can Yayınları arasında çıkmıştır. *Roald Dahl*, 1990 yılında 74 yaşındayken ölmüştür.

İÇİNDEKİLER

Tat	9
Katil Kuzu	26
Güneyli Adam	37
Asker	50
Güvercinim Sultanım	61
Kanyot	78
Dörtünl Foxley	91
Deri.....	108
Zehir	128
Dilek	141
Boyun	145
Ses Makinesi.....	166
Nunc Dimittis	181
Otomatik Dev Gramatizör	207
Claud'un Köpeği.....	229
Fare Avcısı.....	229
Rummins	244
Bay Hoddy	256
Bay Feasey	266

TAT

O akşam Mike Schofield'in Londra'daki evine, akşam yemeğine altı kişi çağrılıydık: Mike'la karısı ve kızı, karımla ben ve Richard Pratt adlı bir adam.

Richard Pratt ünlü bir tat ustasıydı. Epikürler diye bilinen küçük bir topluluğun başkanıydı, her ay da yemek ve içki üstüne üyelere özel bir kitapçık çıkarırdı. Az bulunan şaraplarla mükellef yemeklerin sunulduğu davetler düzenlerdi. Damağını bozar korkusuyla sigara içmezdi, bir şarabı tartışırken de ondan canlı bir varlıkmışçasına söz etmek gibi garip, biraz da gülünç bir huyu vardı.

"Akli başında bir şarap," derdi, "azıcık çekingen ve kaçmaya hazır, ama oldukça akıllı." Ya da "Şen bir şarap, iyilikçi ve neşeli – belki birazcık açık saçık, ama iyi huylu olduğu su götürmez."

Daha önce Richard Pratt de oradayken Mike'a iki kez daha akşam yemeğine gitmiştim; her seferinde de Mike'la karısı ünlü tat ustasına özel bir yemek ikram etmek için ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Bu seferkinin de onlardan aşağı kalmayacağı açıktı. Yemek salonuna girdiğimiz anda sofranın bir ziyafet için hazırlanmış olduğunu gördüm. Uzun şamdanlar, sarı güller, parlayan gümüşlerin kalitesi, herkese üç şarap bardağı, bunların üstüne bir de kızaran etin mutfaktan gelen hafif kokusu ağzımı sulandırmaya yetmişti.

Otururken Richard Pratt'in önceki iki gelişinde de Mike'ın üretim tarihini ve bağını söylemesi için meydan

okuyarak klaret üstüne onunla küçük bir bahis oyunu oynadığını anımsadım. Pratt, önemli yıllardan birinin olduğunu anlamanın zor olmadığını söyleyerek yanıtlamıştı. Mike da bilemeyeceği konusunda şarabın bir kasası üstüne bahse girmişti. Pratt kabul etmiş, ikisinde de kazanmıştı. Bu gece de Mike, kendi şarabının ayırt edilebilecek kadar iyi olduğunu kanıtlamak uğruna bahsi kaybetmeye can attığı için küçük oyunun yeniden oynanacağından emindim; Pratt'se kendi açısından bilgisini sergilemekten baskı altında tuttuğu müthiş bir haz alıyor gibiydi.

Yemek, tereyağında çıtır çıtır kızartılmış bir tabak ringa balığıyla başladı, yanında Moselle vardı. Mike ayağa kalktı, şarapları kendi koydu, sonra yine oturduğunda Richard Pratt'i kolladığını fark ettim. Şişeyi önüme bıraktığı için etiketini okuyabiliyordum. 'Geierslay Ohligsberg 1945' yazıyordu. Eğilip Geierslay'in Moselle'in küçük bir köyü olduğunu Almanya dışında hemen hiç kimsenin bilmediğini fısıldadı. İçtiğimiz bu şarabın olağandışı bir şey olduğunu, bağ çok az ürün verdiğinden bir yabancının bu şarabı elde etmesinin hemen hemen olanaksız olduğunu söyledi. Birkaç düzine almak için geçen yaz Geierslay'e kendi gitmiş, oradakiler de sonunda almasına izin vermişlerdi.

"Şu anda bu ülkede başka birinde olduğundan kuşkuluyum," dedi. Yine Richard Pratt'e bir göz attığını gördüm. Sesini yükselterek,

"Moselle'in en harika yanı da klaret'ten önce ikram etmek için ideal şarap olmasıdır. Pek çoğu onun yerine bir Ren şarabı verirler ama, bu daha iyisini bilmedikleri içindir. Bir Ren şarabı lezzetli bir klareti öldürür, bunu biliyor muydunuz? Klarete önce Ren vermek barbarlıktır, ama bir Moselle -ah!- bir Moselle tam tamına doğru seçimdir."

Mike Schofield sevimli, orta yaşlı bir adamdı, ama bir borsa tellalıydı. Daha doğrusunu söylemek gerekirse borsa simsarıydı ve öbür meslektaşları gibi bu kadar az bir yete-

nekle bu kadar çok para kazanmaktan tedirgin oluyor, hatta utanıyor gibiydi. Yüreğinde, at yarışlarında bahis defteri tutan adamdan başka bir şey olmadığını –tatlı dilli, sonsuz saygın, gizliden gizliye vicdansız bir defter tutucusu– biliyor, arkadaşlarının da bunu bildiğini biliyordu. Bu nedenle de bir kültür adamı olmanın yollarını arıyor, edebi ve estetik bir tat geliştirmeye, resim, müzik, kitap falan toplamaya bakıyordu. Ren şarabıyla Moselle konusunda küçük vaazı da bunun, aradığı bu kültürün bir parçasıydı.

"Hoş bir küçük şarap, ne dersiniz?" dedi. Hâlâ Richard Pratt'ı gözlüyordu. Ağzını ringa balığıyla doldurmak için başını her eğişte ona çabucak, kaçamak bir bakış attığını görebiliyordum. Pratt'in ilk yudumu içtikten sonra bardağın üstünden hoşnut, şaşkın, hatta belki de biraz hayran bir gülümsemeyle bakacağı, derken bir tartışma olacağı, Mike'ın da ona Geierslay Köyü'nden söz edeceği âni beklediğini neredeyse *hissede biliyordum*.

Ne var ki Richard Pratt şarabını tatmadı. Mike'ın on sekiz yaşındaki kızı Louise'le konuşmaya kaptırmıştı kendini. Ona doğru yarım dönmüş, gülümsüyor, toparlayabildiğim kadarıyla Paris lokantalarının birindeki bir şefle ilgili bir öykü anlatıyordu. Konuşurken kıza doğru gitgide daha çok eğiliyordu, üstüne çullanacakmış gibi açgözlü bir hali vardı, zavallı kızcağız da olabildiğince kendini uzak tutuyor, nazik ve umutsuzca başını sallıyor, Pratt'in yüzüne değil de ceketinin üst düğmesine bakıyordu.

Balığımızı bitirdik, hizmetçi gelip tabakları aldı. Pratt'e geldiğinde yemeğine daha dokunmamış olduğunu görüp duraladı, Pratt de onu fark etti. Elini sallayarak onu uzaklaştırdı, konuşmasını kesti, hızla yemeğe başladı, çatalıyla saplaya dürte kahverengimsi çıtır çıtır balıkları çabucak ağzına dolduruyordu. Bitirdiğinde elini bardağına uzattı, iki kısa yudumda şarabı boğazından aşağı boşalttı ve konuşmasını tamamlamak için nemen Louise Schofield'e döndü.

Mike hepsini gördü. Orada hiç kımıldamadan oturduğunun, kendini tutarak konuğuna baktığının farkındaydım. Yuvarlak neşeli yüzü belli belirsiz gevşemiş ve sarkmıştı, ama kendi olmayı sürdürüyor, sakın oturuyor, hiçbir şey söylemiyordu.

Az sonra hizmetçi ikinci yemekle geldi. Kızarmış, kocaman bir sığır etiydi. Sofraya Mike'ın önüne koydu, o da ayağa kalkıp incecik dilimler keserek hizmetçinin servis yapması için tabaklara koymaya başladı. Kendi dahil herkese dağıttığında bıçağı bırakıp ellerine dayanarak masanın ucundan öne doğru eğildi.

"Şimdi," dedi. Bize konuşuyor, ama Richard Pratt'e bakıyordu.

"Şimdi sıra klarete geldi. Bana izin verirseniz gidip hazırlayayım."

"Gidip hazırlayacak mısın Mike?" dedim. "Nerede peki?"

"Çalışma odamda, mantarı çıkmış, soluk alıyor."

"Neden çalışma odanda?"

"Odanın sıcaklık derecesi nedeniyle elbette. Yirmi dört saattir orada."

"Ama neden çalışma odası?"

"Evdeki en iyi yer. Son geldiğinde Richard karar vermememe yardım etmişti."

Adı geçince Pratt çevresine bakındı.

Mike,

"Öyle değil mi?"

Pratt ciddi ciddi başını sallayarak,

"Evet," dedi, "doğru."

"Çalışma odamda yeşil dosya dolabının üstünde. Seçtiğimiz yer orası. Tam olması gereken sıcaklıktaki bir odada cereyansız bir yer. Şimdi hazırlamam için izninizi istiyorum."

Oyun oynanacak başka bir şarabın düşüncesi neşesini yerine getirmişti, çabucak kapıdan çıktı, bir dakika içinde daha ağır ve dikkatli yürüyerek döndü, iki eliyle içinde

koyu renk bir şeyinin olduğu bir şarap sepeti tutuyordu. Etiketini görünmüyordu, baş aşağıydı.

Masaya yaklaşırken,

"Şimdi!" diye bağırdı, "Buna ne dersin Richard? Bunu asla bilemeyeceksin!"

Richard Pratt yavaşça dönüp Mike'a baktı, sonra gözleri aşağı, küçük örme sepetinde yuvalanmış şişeye indi ve kaşlarını kaldırdı, aynı anda ıslak bir alt dudak çıktı ortaya; bir anda buyurucu, çirkin biri oluvermişti.

Mike,

"Asla bilemezsin. Yüz yılda bile."

Richard Pratt lütfedercesine sordu.

"Klaret mi?"

"Elbette."

"Öyleyse bağların en küçüklerinden birindedir."

"Belki öyle Richard, belki de değil."

"Ama iyi bir yıl. En iyilerinden biri mi?"

"Evet, onu garanti ediyorum."

"Öyleyse çok zor olmamalı."

Richard Pratt sözcükleri ağır ağır söylüyor, son derece sıkılmış görünüyordu. Bunun dışında, bana sorarsanız ağır konuşuşunda ve can sıkıntısında garip bir yan vardı: Onu izlerken gözlerinin arasında gördüğüm kötü bir şeyin gölgesi ve dikkat kesilmesi azıcık rahatımı kaçırdı.

Mike,

"Bu oldukça zor. Bahse girmen için seni zorlamayacağım."

"Gerçekten isterim, hem neden olmasın?"

Yine kaşların hafifçe kavislenişi ve o soğuk, dikkatli bakış.

"Çünkü zor."

"Bu sözün benim için pek de övgü sayılmaz, biliyorsun."

Mike,

"Sevgili dostum, istediğin buysa seninle zevkle bahse girebilirim."

"Adını koymak çok zor olmamalı."

"Yani bahse girmek istiyor musun?"

"Can atıyorum," dedi Richard Pratt.

"Pekâlâ öyleyse. Her zamanki gibi. Şaraptan bir kasa."

"Bileceğimi sanmıyorsun değil mi?"

"Aslında bilgine olan saygım bir yana, sanmıyorum."

Kıbarlığı elden bırakmamak için kendini zorluyordu, ama tüm bu işlemler için Mike'ın küçümsemesini gizlemesiyle pek ilgilendiği yoktu. Yine de bir sonraki sorusunun konuyla epey ilgilendiğini göstermesi garipti.

"Bahsi artırmak ister misin?"

"Hayır Richard, bir kasa çok bile."

"Elli kasaya ne dersin?"

"Bu saçma olur."

Mike masanın başında, o gülünç örme sepeti içindeki şeyeyi dikkatle tutmuş iskemlesinin arkasında hiç kımlıdamadan duruyordu. Burun deliklerinin çevresinde hafif bir beyazlık belirmişti, ağzı sımsıkı kapalıydı.

Pratt iskemlesinde tembelce arkaya yaslanıp yayılmış, ona bakıyordu, kaşları kalkmış, gözleri yarı kapanmıştı, dudaklarının ucunda küçük, belli belirsiz bir gülümseme vardı. Yine adamın yüzünde çok rahatsız edici bir şey gördüm ya da gördüğümü sandım; gözlerinin arasında o dikkat, gözlerinin içindeyse, tam ortasında, bebeğinde küçük, sinsi bir kurnazlık gizliydi.

"Öyleyse bahsi genişletmek istemiyorsun?"

Mike,

"Bana sorarsan ihtiyar, vız gelir. İstediyin şey için bahse tutuşurum."

Üç kadınla ben sessizce oturmuş iki erkeği izliyorduk. Mike'ın karısının canı sıkkındı, ağzı sertleşmişti, her an karışabileceğini hissediyordum. Kızarmış sığır etimiz tabaklarımızda duruyor, hafifçe dumanı tütüyordu.

"Demek ne istersem bahse tutuşacaksın?"

"Söyledim ya. Canının istediği her şey için bahse tutuşurum. Sen yeter ki iste."

"On bin paund olsa bile mi?"

"Elbette, öyle istiyorsan..."

Mike'in kendine güveni şimdi biraz daha artmıştı. Pratt'in söyleyeceği her tutarı ödeyebileceğini biliyordu.

Pratt yine sordu.

"Bahsin adını koyabileceğimi söylüyorsun değil mi?"

"Evet öyle söyledim."

Bir sessizlik oldu, Pratt yavaşça masanın çevresindeki-
lere göz gezdirdi, önce bana, sonra üç kadına teker teker
baktı. Öneriye tanık olduğumuzu anımsatır gibiydi.

Bayan Schofield,

"Mike, Mike neden bu saçmalığı bırakıp da yemeğimizi yemiyoruz? Soğuyor."

Pratt sakın bir sesle,

"Ama bu saçmalık değil ki... Küçük bir bahse tutuşuyoruz."

Arkada elinde bir tabak sebzeyle hizmetçinin durduğunu, gelip gelmemeye karar veremediğini gördüm.

Pratt,

"Pekâlâ öyleyse. Sana bahis için ne istediğimi söyleyeceğim."

Mike sabırsızca,

"Söyle öyleyse," dedi. "Ne olduğu umurumda bile değil, buyur."

Pratt başını salladı, yine dudaklarının ucunda küçük bir gülümseme dolaştı, sonunda ağır ağır Mike'tan gözünü ayırmadan konuştu.

"Kızınla evlenmek üstüne bahse tutuşmak istiyorum."

Louise Schofield yerinden sıçradı.

"Hey! Hayır! Hiç de komik değil. Bana bak baba, bu hiç de eğlenceli değil."

"Hayır canım," dedi annesi, "yalnızca şakalaşıyorlar."

"Ben şaka yapmıyorum," dedi Richard Pratt.

Mike,

"Gülünç bir şey bu." Yeniden iç dengesini yitirmişti.

"Ne istersem bahse tutuşacağını söylemiştin."

"Para demek istemiştim."

"Ama para *demedin*."

"Kastettiğim oydu."

"Eh öyleyse söylememene yazık olmuş, ama yine de önerini geri çekmek istiyorsan bence sakıncası yok."

"Önerimi geri çekme sorunu değil ihtiyar. Zaten bahis kurallarına aykırı bir durum, çünkü benzeriyle denkleştiremezsin. Kaybedersen karşılığında verebileceğin bir kızın yok, olsaydı da onunla evlenmek istemezdim."

"Buna sevindim canım," dedi karısı.

Pratt,

"İsteddiğini koyarım ortaya, evim örneğin. Evime ne dersin?"

"Hangisi?" diye sordu Mike. şakalaşıyordu.

"Kırdaki."

"Neden ötekini de katmıyorsun?"

"Pekâlâ. Nasıl istersen. İki evim."

Bu noktada Mike'ın duraladığını gördüm. Öne doğru bir adım attı ve sepetiyle şişeyi yavaşça masanın üstüne koydu. Tuzluğu biraz yana çekti, sonra biberliği oynattı, sonra da bıçağını alıp bir süre dalgın dalgın inceledi, yine yerine koydu. Duraladığını kızı da görmüştü.

"Baba lütfen! *Saçmalama!* Sözcüklerle *anlatılamayacak kadar* saçma. Böyle bir bahis konusu olmayı reddediyorum."

Annesi,

"Çok haklısın canım. Mike bunu hemen kes ve oturup yemeğini ye."

Mike ona hiç aldırmadı. Kızına baktı, gülümsedi, hafif, babaca, koruyucu bir gülümsemeydi, ama gözlerinde ansızın minik bir zafer ışıltısı parlamıştı.

"Biliyor musun," konuşurken gülümsüyordu, "biliyor musun Louise, bunu biraz düşünmeliyiz."

"Yeter artık baba! Seni dinlemeyi bile reddediyorum. Olur mu hiç, hayatımda bu kadar iğrenç bir şey duymadım!"

"Hayır, ben ciddiym yavrum. Bir dakika dur da ne söyleyeceğimi dinle."

"Ama ben duymak *istemiyorum*."

"Louise, lütfen! Olay şu. Richard burada bize ciddi bir bahis önerdi. Bu bahsi isteyen o, ben değilim, kaybederse önemli bir miktar malı verecek. Şimdi bir dakika yavrum, kesme. Önemli nokta şu. *Asla kazanamaz*."

"Ama o kazanacağını sanıyor."

"Dinle beni, ne dediğimi biliyorum ben. Bir uzman bir klareti tadarken –Lafite ya da Latour gibi ünlü, büyük şaraplardan olmadığı sürece– bağı bulma konusunda belirli bir yol izler. Elbette Bordeaux Bölgesi'nden geldiğini, St. Emilion'dan mı, Graves'ten mi, yoksa Médoc'tan mı olduğunu söyleyebilir, ama her bölgenin birkaç yöresi ve ilçesi, her ilçenin de sürüyle küçük bağı vardır. Bir insanın yalnızca tadarak ve koklayarak bunların arasından birini ayırt etmesi olanaksızdır. Buradaki şarabın başka küçük bağcıklarla çevrili küçük bir bağdan geldiğini söylemekte sakınca görmüyorum, asla bilemez. Olası değil."

Kızı,

"Bundan emin olamazsın."

"Olabileceğimi söylüyorum. Her ne kadar kendi adıma konuşuyorsam da, bu şarap işinden az buçuk anlarım biliyorsun. Hem, Allahaşkına kızım, ben senin babanı, seni böyle, böyle istemediğin bir şeye bırakacağımı düşünmüyorsun ya? Sana biraz para kazandırmaya çalışıyorum."

Karısı,

"Mike! Kes artık Mike, lütfen!"

Yine onu duymamazlığa geldi. Kızına,

"Bu bahse girersen, on dakika içinde iki koca evin sahibi olacaksın," dedi.

"Ama ben iki koca ev istemiyorum ki baba."

"Öyleyse satarsın. Ona geri satarsın. Ben bunların tümünü sana ayarlarım. Sonra, bir düşünsene yavrurum, zengin olacaksın! Yaşamın boyunca bağımsız yaşayacaksın!"

"Aman baba, istemiyorum. Bence saçmalık bu."

Anne,

"Bence de." Konuşurken başını tavuk gibi çabuk çabuk aşağı yukarı oynatıyordu.

"Kendinden utanmalısın Michael, böyle bir şeyi söylediğin için bile! Hem de kendi kızına!"

Mike ona bakmadı bile. Kızına delici bakışlarla bakarak hırsla,

"Kabul et!" dedi, "kabul et, çabuk! Kaybetmeyeceğini garanti ediyorum."

"Ama hoşlanmıyorum bundan baba."

"Hadi kızım kabul et!"

Mike ona baskı yapıyordu. Ona doğru eğilmiş, iki sert, parlak gözle onu yerine mıhlamıştı, kızı içinse ona karşı koymak kolay değildi.

"Peki ya kaybedersem?"

"Hep söylüyorum kaybedemezsin. Bunu garanti edeceğim sana."

"Baba bunu yapmam şart mı?"

"Sana bir servet kazandırıyorum. Hadi, ne diyorsun Louise, tamam mı?"

Louise son kez duraladı, sonra hafifçe umarsız bir omuz silkişiyile,

"A, pekâlâ öyleyse. Yalnız, kaybetme tehlikesi olmadığına yemin edersen."

"İyi!" diye bağırdı Mike. "Bu iyi işte. Öyleyse bahis tamamdır!"

Richard Pratt, kıza bakarak,

"Evet. Bahse tutuşuldu."

Bir anda Mike şarabı aldı, önce bir yüksük dolusu kendi bardağına koydu, sonra heyecanla sekerek masanın çevresindekilerin bardaklarını doldurmaya girişti. Artık herkes Richard Pratt'i gözlüyordu; sağ eliyle ağır ağır bar-

dağına uzanıp burnuna doğru kaldırırken yüzünü izliyorlardı. Adam elli yaşlarında kadardı ve hiç de hoş anlamı olmayan bir yüzü vardı. Garip bir biçimde tümüyle ağız-ağız ve dudaklardan oluşmuş gibiydi; yiyecek lokmasını ya da bardağın kenarını almaya biçimlenmiş, sürekli açık duran ortası aşağı doğru sarkmış alt dudakla profesyonel bir tat ustasının dolgun, ıslak dudaklarıydı onunki. Bakarken, anahtar deliği gibi diye düşündüm, ağzı kocaman, ıslak bir anahtar deliği gibi.

Ağır ağır kadehi burnuna doğru kaldırdı. Burnun ucu kadehe girdi, hafifçe koklayarak şarabın yüzeyinde gezindi. Kokuyu almak için şarabı kadehin içinde yavaşça çevirdi. Dikkati çok yoğundu. Gözlerini kapamıştı, bedeninin üst yanı, başı, boynu, göğsü, koklayan burnundan gelen mesajı alan, süzen, inceleyen duyarlı kocaman bir koklama aygıtına dönüşmüştü.

Mike'ın, iskemlesinde kaykılmış, ilgilenmiyor görünüşünü, ama her hareketi gözlediğini fark ettim. Bayan Schofield, karısı, masanın öbür ucunda çok soğuk ve resmi bir biçimde dimdik oturmuş, yüzünde gergin bir onaylamazlık, dümdüz karşıya bakıyordu. Kızı Louise, iskemlesini geri çekip azıcık yana çevirmiş, yüzü tat ustasına dönük, o da babası gibi dikkatle izliyordu.

En az bir dakika için koklama yöntemi sürdü, sonra gözlerini açmadan ve başını oynatmadan Pratt kadehi ağzına indirdi, içindekinin neredeyse yarısını boşalttı. Ağzı şarapla dolu duraladı, ilk tadı alıyordu, derken birazının boğazından aşağı sızmasına izin verdi; şarap boğazından geçerken adem elmasının oynadığını gördüm, ama çoğu ağzında kalmıştı. Şimdi de, yeniden yutmadan ağzındaki şarabın buharıyla karışması, oradan da ciğerlerine inebilmesi için dudaklarının arasından içine incecik bir hava süzdü. Soluğunu tuttu, burnundan bıraktı, sonunda şarabı dilinin altında döndürmeye başladı ve çiğnedi, ekmekmiş gibi dişleriyle çiğnedi.

Görkemli ve etkileyici bir uygulamaydı, iyi icra ettiğini itiraf etmem gerekiyor. Bardağı koyarken dudaklarının üstünden pembe bir dil geçirdi.

"Umm, umm, evet. Çok ilginç, küçük bir şarap, nazik ve zarif, ağızda bıraktığı tada neredeyse dişi denebilir."

Ağzında aşırı salya salgısı vardı, konuşurken masaya parlak bir benek sıçrattı.

"Şimdi elemeye başlayabiliriz. Bunu dikkatle yapacağım için beni bağışlayın, ama önemli bir sonuç söz konusu. Olağan durumlarda biraz riski göze alır, çabucak atlayıp seçtiğim bağın ortasına konarım ama bu kez – bu kez sakıngan davranmalıyım, değil mi?"

Mike'a bakıp gülümsedi, kalın dudaklı, ıslak dudaklı bir gülümseme. Mike karşılık olarak gülümsemedi.

"Öyleyse ilk olarak... Bordeaux'daki hangi bölgeden bu şarap geliyor? Bunu tahmin etmek zor değil. Sertlik derecesi ne St. Emilion, ne de Graves'ten olmayacak kadar hafif. Demek ki Médoc. *Bundan* kuşku yok. Şimdi, Médoc'taki hangi komünden geliyor? Buna da eleme usulüyle karar vermek zor olmayacak. Margeaux? Hayır. Margeaux olamaz. Bir Margeaux'nun vahşi kokusu yok. Pauillac? Pauillac da olamaz. Pauillac olamayacak kadar şefkatli, nazik, düşünceli. Pauillac şarabının tadında buyurucu bir karakter vardır. Ayrıca, bence Pauillac'da üzümün yörenin toprağından aldığı garip, tozlu gibi bir özsu tadı vardır. Hayır, hayır. Bu, bu çok narin bir şarap, ilk yudumda çekingeng ve utangaç, ikincisinde biraz sıkılğan, ama çok incelelikle kendini belli ediyor. İkinci yudumda belki biraz muzip, azıcık da yaramaz, dile şöyle belli belirsiz bir tanen tadıyla sataşıyor. Bir sonraki tattaysa, ancak St. Julien Komünü'nün şaraplarında rastlanabilen o belirgin, şen şakrak, cömert kalitesiyle harika, rahatlatıcı ve dişi. Kesinlikle bu bir St. JULIEN."

İskemlesinde arkasına yaslandı, ellerini göğüs hizasına kaldırıp parmak uçlarını dikkatle birleştirdi. Gülünç denecek derecede şatafatlı davranıyordu, ama birazını özellikle,

ev sahibiyle eğlenmek için yaptığını düşündüm. Kendimi azıcık gergin, devam etmesini beklerken buldum. Louise bir sigara yakıyordu. Pratt kibritin çakıldığını duydu, ona dönüp ansızın gerçek bir öfkeyle parladı.

"Lütfen! Lütfen, bunu yapmayın! Masada sigara içmek iğrenç bir alışkanlıktır!"

Kız başını kaldırıp ona baktı, hâlâ bir elinde yanan kibriti tutuyordu, Pratt'in yüzüne saplı ağır hareketli iri gözleri bir an daha orada durdu, sonra yavaşça hor gören bir tavırla başka yana çevrildi. Başını eğip kibriti üfledi, ama yanmamış sigarayı parmaklarının arasından bırakmadı.

Pratt,

"Özür dilerim sevgili kızım, ama sofrada sigara içilmesine hiç dayanamam."

Louise bir daha ona bakmadı.

"Şimdi bakalım, nerede kalmıştık? A, evet. Bu şarap Bordeaux'dan, Médoc Bölgesi'nin St. Julien Komünü'nden. Buraya kadar çok iyiydi, ama şimdi daha zor bir bölüme geliyoruz – bağın adı. Çünkü St. Julien'de birçok bağ vardır, ev sahibimizin de önceden çok haklı olarak işaret ettiği gibi bir bağın şarabıyla öbürünkü arasında pek büyük bir ayırım yoktur, ama bakacağız bakalım."

Yine gözlerini kapayıp durdu.

"*Ürünü* kanıtlamaya çalışıyorum. Bunu yapabilirsem savaşın yarısı sayılır. Şimdi bakalım. Bu şarap kesinlikle bağın ilk ürünü değil, ikinci bile değil. En iyisinden bir şarap denemez. Kalitesi yani –şeyi– nasıl denir, parlaklığı, gücü eksik, ama bir üçüncü ürün, bu olabilir, yine de kuşkuluyum. İyi bir yıl olduğunu biliyoruz –ev sahibimiz de söyledi zaten– bu işi biraz karıştırıyor gibi. Çok dikkatli olmalıyım. Bu noktada çok dikkatli olmalıyım."

Kadehini kaldırıp bir yudum daha aldı.

"Evet," dedi dudaklarını yalayarak.

"Haklıymışım. Dördüncü ürün bu. Şimdi kuşku kalmadı. Çok iyi bir yılın dördüncü ürünü – hatta sayılı

bir yılın... Bir an için onu üçüncü, hatta ikinci ürün bir şarapmış gibi gösteren de o. İyi! Bu daha iyi! Şimdi toparlayalım! St. Julien Komünü'ndeki dördüncü ürün bağları hangileridir?"

Yine durdu, kadehi aldı ve kenarını sarkık, sallanan alt dudağına dayadı. Sonra dilinin fırladığını gördüm, pembe ve dardı, ucu şaraba daldı, usulca karıştırdı – tiksindirici bir görüntüydü. Kadehi eğdiğinde gözleri kapalı kaldı, yüzü dikkat kesilmiş, yalnızca dudaklar kıvıldıyor, birbirlerinin üstünde iki ıslak, süngerimsi kauçuk gibi kayıyorlardı.

"İşte yine aldım! Tanen asıl tat, dilde hızla kamaştırıcı bir büzüşme yapıyor. Evet, evet, elbette! Şimdi buldum! Şarap Beychevelle'in çevresindeki şu küçük bağların birinden geliyor. Şimdi anımsıyorum. Beychevelle yöresi nehir ve alüvyon yüzünden şarap gemilerinin artık kullanamadığı küçük liman. Beychevelle... Doğrudan Beychevelle olabilir mi? Hayır sanmam. Pek değil, ama ona çok yakın bir yerden. Château Talbot? Talbot olabilir mi? Evet, olabilir. Durun bir dakika!"

Şarabı yine yudumladı, göz ucuyla Mike Schofield'i, ağzı hafifçe açık küçük gözleri Richard Pratt'e saplanıp kalmış, masanın üstünden nasıl öne, biraz daha öne eğildiğini gördüm.

"Hayır yanılmışım. Talbot değil. Talbot size bundan biraz daha çabuk yaklaşır; meyve yüzeye daha yakındır. Bir '34'se, ki öyle olduğuna inanıyorum, Talbot olamaz. Bakalım, şöyle bir düşünelim. Beychevelle değil, Talbot da değil, yine – yine de ikisine de çok yakın, öyle yakın ki, bağ ikisinin arasında olmalı. Şimdi, bu ne olabilir?"

Duraladı, biz de Pratt'in yüzünü inceleyerek bekledik. Herkesin, Mike'ın karısının bile gözü artık onun üstündeydi. Hizmetçinin sebze tabağını arkamdaki büfeye sessizliği bozmamak için usulca bıraktığını duydum.

"Ah! Buldum! Evet, sanırım buldum!" Son kez şarabı yudumladı. Sonra kadehi dudaklarında tutarak Mike'a döndü, gülümsedi; ağır ağır ve tatlı bir gülümsemeydi.

"Nedir biliyor musun? Bu alçakgönüllü bir Château Branaire-Ducru."

Mike kaskatı oturmuş, kımıldamıyordu.

"Yılı da 1934."

Şişeyi sepetinde çevirip etiketi göstermesi için hepimiz Mike'a baktık.

"Bu son sözün mü?" dedi Mike.

"Evet sanırım."

"Öyle mi, değil mi?"

"Evet öyle."

"Adı yineler misin?"

"Château Branaire-Ducru. Çok küçük bir bağdır. Ne fis eski bir şato. İyi bilirim. Neden daha önce tanıyamadım bilmem."

Kızı,

"Hadi baba, çevir de bir göz atalım. İki evimi istiyorum."

Mike,

"Bir dakikacık. Bir dakikacık bekleyin."

Sessiz sedasız oturuyordu; sersemlemiş görünüyordu, yüzü soluklaşmış, şişmiş gibiydi, tüm gücü yavaş yavaş bedeninden dışarı akıyor sanırdınız.

Karısı masanın öbür ucundan sert bir sesle bağırdı,

"Michael! Ne oluyor?"

"Bu işe karışma Margaret lütfen, olur mu?"

Richard Pratt, Mike'a bakıyordu, ağzı gülümsüyordu, gözleri küçük ve parlaktı. Mike hiç kimseye bakmıyordu.

Kızı acı çekiyormuş gibi,

"Baba!" diye bağırdı, "ama baba doğru tahmin etti demek istemiyorsun değil mi?"

"Üzülmeği bırak yavrum. Üzülecek hiçbir şey yok."

Ailesinden kaçmak Mike'a her şeyden zor geldiğinden olacak, Richard Pratt'e döndü.

"Bak sana ne diyeceğim Richard. İkimiz öbür odaya geçip küçük bir konuşma yapalım."

"Küçük konuşma falan istemiyorum. Tek isteğim, o şişenin üstündeki etiketi görmek."

Kazanan olduğunu biliyordu; bir galibin duruşu ve suskun azameti gelmişti üstüne; en küçük bir aksilikte müthiş bir pislik olmaya hazırlandığını görebiliyordum.

Mike'a,

"Ne bekliyorsun? Git de çevir şişeyi."

Sonra şu oldu: Hizmetçi, siyah-beyaz üniformasıyla Richard Pratt'ın yanında duran dimdik, ufak tefek hizmetçi elinde tuttuğu şeyi uzattı.

"Sanırım bu sizin efendim."

Pratt çevresine bakındı, hizmetçinin uzattığı ince, burundan sıkma gözlüğü gördü, bir an duraladı.

"Öyle mi? Belki öyledir, bilmiyorum."

"Evet efendim bu sizin."

Hizmetçi yaşlı bir kadındı –altmıştan çok yetmişe yakındı– yıllara göğüs germiş sadık bir aile emektarı. Gözlüğü masaya onun yanına koydu.

Teşekkür etmeden Pratt gözlüğü aldı, üst cebine, beyaz mendilin arkasına attı.

Hizmetçi gitmedi. Richard Pratt'ın yanı başında, azıcık arkada dikiliyordu, tavrında ve orada öyle ufacık, kımtısız, dimdik duruşunda öylesine olağandışı bir şey vardı ki, ansızın kapıldığım kaygıyla onu izlemeye başladım. Yaşlı gri yüzünde donmuş, kararlı bir anlam vardı, dudaklar sımsıkı kapalı, küçük çene ileri uzanmış, eller önünde sıkıca kenetlenmişti. Başındaki garip keple ve üniformasının önündeki beyazlığın parlamışıyla ufarak, tüylerini kabartmış ak göğüslü bir kuşa benziyordu.

"Onu Bay Schofield'in çalışma odasında bırakmışsınız," dedi. Sesi doğallıktan uzak ve özellikle yapılmış denemek kadar saygılıydı.

"Yemekten önce tek başınıza girdiğinizde çalışma odasındaki yeşil dosya dolabının üstünde unutmuşsunuz efendim."

Sözlerinin tam anlamının kavranabilmesi için birkaç dakika geçmesi gerekti, onu izleyen sessizlikte Mike'ı ve onun nasıl iskemlesinden yavaşça doğrulduğunu, yüzünün kıpkırmızı olduğunu, gözlerinin kocaman açıldığını, ağzının çarpıldığını, burun deliklerinin çevresinde tehlikeli bir beyazlığın yayılmaya başladığını fark ettim.

"Dur Michael!" diyordu karısı, "sakın ol Michael canım! Yapma!"

KATİL KUZU

Oda ılık ve temizdi, perdeler çekilmiş, iki masa lambası yakılmıştı – kadının ki ve onun tam karşısında duran boş koltuğun yanındaki. Kadının arkasındaki büfede iki uzun kadeh, soda ve viski vardı. Buzluktan yeni çıkarılmış buzlar termos kovada bekliyordu.

Mary Maloney kocasının işten eve dönüşünü bekliyordu.

Arada bir saate göz atıyordu, ama bu meraktan değil de her dakikanın geçişinin onu eve yaklaştırdığı düşüncesinin tadını çıkarmak içindi. Çevresinde ve yaptığı her şeyde hafif, gülümseyen bir hava vardı. Dikişine eğildiğinde başının öne bükülüşünde garip bir dinginlik vardı. Teni –bu, hamileliğinin altıncı ayıydı– harika bir yarı saydamlık kazanmış, ağzı yumuşak, yeni durgun bakışıyla gözleri eskisinden kara, daha kara duruyordu.

Saat beşe on kalaya geldiğinde dinlemeye başladı, birkaç dakika sonra da her zamanki gibi dakik, çakılların üstünde tekerleklerin sesini, kapının çarpılışını, pencereyi geçen ayak seslerini ve kilitte dönen anahtarın sesini duydu. Dikişini yanına koydu, ayağa kalktı, içeri girerken onu öpmek için yürüdü.

"Merhaba sevgilim," dedi.

"Merhaba," diye yanıtladı adam.

Kadın onun paltosunu alıp dolaba astı. Sonra gidip içkileri hazırladı, ona daha sert, kendine daha hafif; az sonra yine dikişiyle koltuğunda oturuyor, adam da öbür koltuk-

ta uzun kadehi iki eliyle tutmuş, buzlar kenarına vurup takırdasın diye sallıyordu.

Kadın için günün bu saatleri hep içi içine sığmadığı zamanlardı. İlk içkisi bitmeden adamın pek konuşmak istemediğini bilir, kendi açısından, evde yalnız geçen uzun saatlerden sonra adamın varlığından haz duyarak sessizce oturmaktan hoşnut olurdu. Bu adamın varlığının yarattığı lüksü ve –güneşlenirken güneşin sıcaklığını hissetmek gibi– yalnızlarken ondan yayılan sıcak erkeksi dalgayı duyumsamayayı seviyordu. Koltukta sere serpe oturuş biçimi, kapıya yürüyüş tarzı ya da uzun adımlarla odada ağır ağır hareket edişi yüzünden seviyordu onu. Kadına baktığında adamın gözlerindeki kararlı, uzak anlamı, ağzının komik biçimini, özellikle de yorgunluğu konusunda suskun kalıp viski birazını alıp götürene dek kendi kendine öylece oturuşunu seviyordu.

"Yorgun musun sevgilim?"

"Evet yorgunum."

Konuşurken alışılmadık bir şey yaptı. Bardağını kaldırdı, yarısı daha doluyken, yani en az yarısı kalmışken bir yudumda başına dikti. Kadın ona bakmıyordu, ama adam kolunu aşağı indirdiğinde buzların bardağın dibine çarpmasından bunu anladı. Adam bir an duraladı, koltuğunda öne eğildi, sonra ayağa kalkıp yavaşça kendine bir tane daha hazırlamaya gitti.

Kadın,

"Ben hazırlarım," diye bağırarak ayağa fırladı.

"Otur," dedi adam.

Döndüğünde, yeni içkinin, içindeki viski miktarıyla koyu amber rengi olduğunu gördü.

"Bence çok utanç verici," dedi kadın. "Bir polis hem senin gibi kıdemli biri olsun, hem de gün boyunca koştu-rup dursunlar."

Adam yanıtlamadı, kadın da başını eğip dikiş dikmeyi sürdürdü, ama adam içkisini dudaklarına her götürüşte, buzların bardağın kenarına vuruşunu duyuyordu.

"Sevgilim," dedi kadın, "sana biraz peynir getireyim ister misin? Perşembe olduğu için yemek yapmadım."

"Hayır," dedi adam.

"Dışarıda yemek yiyemeyecek kadar yorgunsan, hâlâ çok geç değil. Buzlukta bir sürü et, öteberi var, yerinden bile kıvıldamadan oracıkta yiyebilirsin."

Kadın, gözleri adamın üstünde, bir yanıt, gülümseme, küçük bir baş işareti bekledi, ama o hiçbir şey yapmadı.

"Neyse, ben sana önce biraz peynirle bisküvi getireyim."

"İstemiyorum."

Kadın koltuğunda huzursuzca kıpırdandı, iri gözleri hâlâ onun yüzünü kolluyordu.

"Ama akşam yemeği yemen şart. Ben hemencecik şurada hazırlayıveririm. Bundan zevk duyarım. Kuzu pirzolası yiyebiliriz. Ya da domuz. Ne istersen. Her şey buzlukta."

"Boş ver," dedi adam.

"Ama sevgilim *yemelisin!* Ben hazırlayacağım, sen sonra ister ye, ister yeme, nasıl istersen."

Ayağa kalktı, dikişini masanın üstüne, lambanın yanına bıraktı.

"Otur yerine," dedi adam. "Bir dakikacık otur."

Korkmaya başlaması o andan sonra oldu.

"Haydi," dedi adam, "otur."

Gerisin geri koltuğuna usulca otururken o kocaman şaşkın gözleriyle hep adamı izliyordu. İkinci içkisini bitirmiş, çatık kaşlarla bardağın içine bakıyordu.

"Dinle," dedi. "Sana söyleyeceğim bir şey var."

"Ne var sevgilim, ne oldu?"

Adam iyice hareketsizleşmişti, başını öyle eğmişti ki, yanı başındaki lambanın ışığı yüzünün üst kısmına düşüyor, çenesiyle ağzını karanlıkta bırakıyordu. Kadın sol gözünün yanında küçük bir kasın seyirdiğini gördü.

"Bu korkarım sana bir şok olacak, ama üstünde çok düşündüm ve tek yolun sana hemen söylemek olduğuna karar verdim. Umarım beni fazla suçlamazsın."

Ve söyledi. Çok sürmedi, en fazla dört ya da beş dakika, kadın da bu arada –adam her sözcükle ondan an be an biraz daha uzaklaşırken– kımıldamadan oturup dehşetten sersemlemiş onu gözledi.

"İşte bu kadar," diye ekledi adam, "sana bunu söylemek hoş değil biliyorum, ama başka hiçbir yolu da yoktu. Elbette sana para vereceğim ve seninle ilgileneceğim, ama gürültü patırtıya hiç gerek yok. Neyse, umarım olmaz. Oyle olursa işime zararı dokunur."

Kadının ilk içgüdüsel tepkisi hiçbirine inanmamak, tümünü yadsımak oldu. Adam ağzını bile açmamış, her şeyi o düşlemiş gibi geldi. Belki de işiyle gücüyle uğraşsa, dinlemiyormuş gibi yapsa sonra uykudan uyanmış gibi bunların hiçbirini olmamış bulurdu.

"Yemeği hazırlayayım," diye fısıldamaya yeltendi, adam bu kez onu durdurmadı.

Yürürken ayakları yeri duyumsamıyordu. Hiçbir şey duyumsamıyordu, hafif bir baş dönmesi ve kusma isteği dışında. Şimdi her şey otomatikleşmişti: merdivenden inip kilere gidiş, elektrik düğmesini çeviriş, buzluk, elini içeri sokup ilk değen şeyi almak. Dışarıyı çekip baktı. Kâğıda sarılıydı, açıp bir daha baktı.

Bir kuzu buduydu.

Pekâlâ öyleyse, onlar da akşam yemeğine kuzu yerlerdi. İnce uçlu yanını iki eliyle tutarak merdivenlerden yukarı taşıdı, oturma odasından geçerken adamın arkası ona dönük, pencerenin önünde dikildiğini gördü, durdu.

"Allahaşkına," dedi adam, onu duymuştu, ama yüzünü dönmedi, "Bana yemek yapma, dışarı çıkıyorum."

O anda Mary Maloney çok doğal bir tavırla arkası dönük duran adama doğru yürüdü, hiç duralamadan donmuş kuzu budunu havada savurdu ve tüm gücüyle adamın kafasının arkasına indirdi.

Çelik bir sopayla da vursa aynı şeydi.

Bir adım geri çekilip bekledi, garip olan, adam orada hafifçe sallanarak en az dört-beş dakika durdu. Sonra halının üstüne gürültüyle çarptı.

Çarpmanın şiddeti, gürültü, tepetaklak olan küçük masa onu şoktan çıkardı. Üşüyerek ve şaşkınlık içinde yavaşça kendine geldi, bir süre gözlerini kırıştıtarak yatana baktı, o saçma sapan et parçasını hâlâ iki eliyle tutuyordu.

Pekâlâ, dedi kendi kendine, onu öldürdüm işte.

Ansızın beyninin bu kadar netleşmesi olağanüstüydü. Çok hızlı düşünmeye başladı. Bir dedektifin karısı olarak cezanın ne olacağını iyi biliyordu. Öyle olsun. Onun için fark etmezdi. Aslında bir ferahlama olurdu. Öte yanda çocuk ne olacaktı? Doğmamış çocuklu katiller için yasa neydi? İkisini de öldürürler miydi – anneyi ve çocuğu? Ya da onuncu ayı mı beklerlerdi? Ne yaparlardı?

Mary Maloney bilmiyordu. Doğal olarak denemeye de hazır değildi.

Eti mutfığa taşıdı, bir tepsiye yerleştirdi, fırını yüksek ısıya ayarlayıp içine soktu. Sonra ellerini yıkayıp yukarı yatak odasına koştu. Aynanın önüne oturup yüzüne çekidüzen verdi, dudaklarına, yüzüne dokundu. Gülümsemeyi denedi. Biraz garip oldu. Bir daha denedi.

Yüksek ve net bir sesle,

"Merhaba Sam," dedi. Sesi de garip çıkıyordu. "Biraz patates istiyorum Sam. Evet, bir de bezelye konservesi lütfen."

Bu daha iyiydi. Gülümseme de ses de daha düzelmişti. Birkaç kez daha prova yaptı. Sonra aşağı koştu, paltosunu kaptı, arka kapıdan bahçeye, oradan da sokağa çıktı.

Saat daha altı olmamıştı, bakkalın ışıkları da hâlâ yanıyordu.

Tezgâhın arkasındaki adama gülümseyerek canlı bir sesle,

"Merhaba Sam," dedi.

"A, iyi akşamlar Bayan Maloney. *Nasılsınız?*"

"Biraz patates istiyorum Sam. Evet bir de bezelye konservesi lütfen."

Adam dönüp arkasındaki rafta duran bezelyelere uzandı.

"Patrick bu akşam yorgun olduğuna, dışarıda yemek istemediğine karar verdi. Perşembeleri genellikle çıkarız bilirsin, ama evde zırnık sebze yokken tutturdu."

"Et de ister misiniz Bayan Maloney?"

"Hayır etim var. Sağ ol. Buzluktan çıkmış güzel bir kuzu budum var."

"Ha."

"Donmuş yiyecek pişirmeyi pek sevmem, ama Sam bu kez bir deneyeceğim. İyi olur mu dersin?"

"Bence," dedi bakkal, "hiçbir fark yok. Şu Idaho patateslerinden ister misiniz?"

"A, evet iyi olur. İki tane."

"Başka bir şey?" Bakkal başını yana eğip ona tatlı tatlı baktı. "Sonra? Sonra ona ne ikram edeceksiniz?"

"Şey- sen ne önerirsin Sam?"

Adam dükkânın dört bir yanına bakındı.

"Güzel, kocaman bir dilim peynir pastasına ne dersiniz? Bunu sevdiğini biliyorum."

"Harika. Bayılır."

Hepsi paketlenip kadın da parayı ödediğinde en parlak gülümsemesiyle,

"Teşekkürler Sam. İyi geceler," dedi.

"İyi geceler Bayan Maloney, *teşekkür ederim.*"

Aceleyle geri dönerken şimdi de dedi kendi kendine, şimdi tek yaptığı eve kocasına dönüyor, onun da akşam yemeğini bekliyor olması; güzel pişirip elinden geldiğince lezzetli yapmalıydı, zavallı adamcağız yorgundu ve eğer eve girdiğinde olağandışı, trajik ya da müthiş bir şeyle karşılaşırsa elbette ki bu bir şok olacaktı, o da acı ve dehşetle çılgına dönecekti. Dikkat edin kadın bir şey bulmayı *belemiyordu*. Yalnızca sebzelerle eve gidiyordu. Bayan Patrick Maloney perşembe günü akşamı sebzelerle eve kocasına akşam yemeği pişirmeye gidiyor.

Böyle olacak dedi kendi kendine. Her şeyi doğru ve doğal yap. Çok doğal davranırsan rol yapmana gerek kalmaz.

Bu nedenle de arka kapıdan mutfığa girdiğinde kendi kendine gülümseyerek bir şarkı mırıldanıyordu.

"Patrick!" diye seslendi, "nasılsın canım?"

Paketi masanın üstüne bırakıp oturma odasına gitti, onu orada bacaları bükülmüş, bir kolu arkaya kıvrık altında kalmış yatar görünce gerçekten büyük bir şok geçirdi. Duyduğu tüm sevgi ve özlem içinde kabardı, ona koşup yanına diz çöktü ve yüreği parçalanırcasına ağlamaya başladı. Kolaydı. Rol yapmaya gerek yoktu.

Birkaç dakika sonra ayağa kalktı, telefona gitti. Polisin telefonunu biliyordu, adam öbür uçtan yanıtlayınca bağırarak,

"Çabuk, çabuk gelin! Patrick ölmüş!" dedi.

"Kimsiniz?"

"Bayan Maloney. Bayan Patrick Maloney."

"Yani Patrick Maloney mi ölmüş?"

"Sanırım," diye hıçkırdı. "Yerde yatıyor, sanırım ölmüş."

"Hemen geliyoruz," dedi adam.

Araba çok çabuk geldi, ön kapıyı açınca iki polis içeri girdi. İkisini de tanıyordu –merkezdeki hemen tüm adamları bilirdi– isterik ağlamalarla doğru Jack Noonan'ın kollarına düştü. O da onu yavaşça bir koltuğa oturttu, sonra cesedin yanına diz çökmüş olan O'Malley adındaki öbürünün yanına gitti.

Kadın,

"Ölmüş mü?" diye bağırdı.

"Korkarım ölmüş. Ne oldu?"

Kısaca bakkala gidiş, döndüğünde de onu yerde buluş öyküsünü anlattı.

O konuşurken, ağlayıp yine konuşurken Noonan ölü adamın başında küçük bir kan pıhtısı buldu. O'Malley'e gösterdi, o da ayağa fırlayıp telefona koştu.

Az sonra eve başka adamlar gelmeye başladı. Önce bir doktor, sonra birini yalnızca adıyla tanıdığı iki dedektif. Daha sonra da bir polis fotoğrafçısı gelip resim çekti, bir

de parmak izi uzmanı geldi. Cesedin başında bir sürü fısıltıyla mırıltı vardı, dedektifler ona bir sürü soru sorup durdular, ama ona hep iyi davrandılar. Öyküsünü yeniden anlattı, bu kez en baştan başladı, Patrick'in içeri girişini, onun dikiş diktiğini, Patrick'in yorgun olduğunu, dışarı çıkmak istemeyecek kadar yorgun olduğunu anlattı. Eti fırına nasıl koyduğunu –şimdi pişiyor– sebze almaya bir koşu bakkala nasıl gittiğini, döndüğünde de onu yerde yatar bulduğunu söyledi.

"Hangi bakkal?" diye sordu dedektiflerden biri.

Söyledi, o da dönüp öbür dedektife bir şeyler fısıldayınca adam aceleyle sokağa çıktı.

On beş dakika içinde elinde not alınmış bir sürü kâğıtla döndü ve fısıltılar arttı, hıçkırıkları arasında kadın fısıldanan cümlelerden birkaçını duydu.

"...çok doğal davranıyormuş... çok neşeliymiş... iyi bir yemek pişirmek istiyormuş demiş... bezelye... peynir pastası... onun olması olanaksız."

Bir süre sonra fotoğrafçıyla doktor gidince başka iki kişi içeri girdi ve cesedi bir sedyeye koyup gittiler. Derken parmak izi uzmanı gitti. İki dedektifle iki polis kaldı. Ona son derece nazik davranıyorlardı. Jack Noonan başka bir yere gitmeyi isteyip istemediğini sordu, kardeşine belki... ya da karısının ona göz kulak olup geceyi geçirmesine yardımcı olacağı kendi evine.

Hayır, dedi. Şu an bir metre bile gidecek durumda değildi. Kendini daha iyi hissedinceye kadar burada kalsa kusura bakarlarmıydı? Şu anda kendini pek de iyi hissetmiyordu, gerçekten de öyleydi.

Öyleyse yatağına uzansa daha iyi olmaz mıydı? Jack Noonan sordu bunu.

Hayır, dedi, olduğu yerde bir koltukta kalmak istiyordu. Az sonra belki kendini daha iyi hissettiğinde hareket edebilirdi.

Onlar da onu orada bırakıp evi arama işlerine döndüler. Arada bir, dedektiflerden biri ona bir şey soruyordu.

Jack Noonan'ın önünden geçerken nazikçe bir şey söylediği oluyordu. Kocasının, başının arkasına vurulan ağır bir şeyle, büyük bir olasılıkla kocaman bir metal parçasıyla öldürüldüğünü söylemişti ona. Silah arıyorlardı. Katil götürmüş olabilirdi, ama atmış ya da saklamış da olabilirdi.

"Eski hikâye," dedi, "silahı bulursan adamı da bulursun."

Daha sonra dedektiflerden biri gelip yanı başına oturdu. Evde silah olarak kullanılabilecek bir şey var mı diye sordu. Gözden kaçan bir şey var mı diye çevreye şöyle bir göz atmasında bir sakınca var mıydı? Kocaman bir somun anahtarı ya da ağır bir metal vazoz falan?

Kadın hiç metal vazoları olmadığını söyledi.

"Ya da büyük bir somun anahtarı?"

Büyük bir somun anahtarı aklına gelmiyordu, ama garajda bu tür şeyler olabilirdi.

Araştırma sürdü. Bahçede, evin dört bir yanında başka polisler olduğunu biliyordu. Dışarıda çakıl taşlarının üstünde ayak seslerini duyuyor arada bir perdenin aralığından bir el fenerinin ışığını görüyordu. Şöminenin rafında duran saatten geç olmaya başladığını, neredeyse dokuz olduğunu gördü. Odaları araştıran dört adam yorulmuş görünüyorlardı, dokunsan patlayacaklardı.

Çavuş Noonan önünden geçerken,

"Jack," dedi, "bana bir içki verir misin lütfen?"

"Elbette veririm. Bu viski olur mu?"

"Evet lütfen, ama az olsun. Belki kendimi daha iyi hissederim."

Adam bardağı onu verdi.

"Neden sen de bir tane almıyorsun? Müthiş yorgun olmalısın. Lütfen al. Bana çok iyi davrandın."

"Eh, kesinlikle yasaktır, ama bir yudum alırsam işi daha kolay götürürüm."

Birer birer öbürleri içeri girdi ve birer yudumcuk viski içmeye ikna edildiler. Kadının varlığından rahatsız, içki-leri ellerinde biraz beceriksizce dikilip ona rahatlatıcı bir

şeyler söylemeye çalıştılar. Çavuş Noonan mutfakta dolaşıyordu, çabucak dışarı çıkıp,

"Bakın Bayan Maloney, fırınınızın hâlâ açık olduğunu biliyor musunuz? Et de içinde," dedi.

"Aman Allahım!" diye bağırdı kadın. "Doğru!"

"Kapatayım ister misiniz?"

"Lütfen kapatır mısın Jack? Çok teşekkür ederim."

Çavuş ikinci kez döndüğünde kadın ona iri, koyu renk, yaş dolu gözlerle baktı.

"Jack Noonan?"

"Efendim?"

"Bana küçük bir iyilik yapar mısın? Sen ve diğerleri?"

"Çalışırız Bayan Maloney."

"Şey, hepimiz buradasınız, sevgili Patrick'in de yakın arkadaşlarıydınız, onu öldüren adamı yakalamaya çalışıyorsunuz. Çok acıkmış olmalısınız, akşam yemeği saati çoktan geçti, biliyorum ki Patrick olsa –ruhu şadolsun– sizi bu evde doğru dürüst ağırlamadan bıraksam beni asla bağışlamazdı. Neden fırındaki kuzuyu yemiyorsunuz? Artık pişmiş olmalı."

"Aklımdan bile geçmez," dedi Çavuş Noonan.

"Lütfen," diye yakardı kadın. "Lütfen yiyin. O bu evdeyken olanlar yüzünden ben hiçbir şeye dokunacak halde değilim, ama sizin için durum farklı. Yerseniz bana iyilik etmiş olursunuz. Sonra yine işinizi sürdürürsünüz."

Dört polis arasında oldukça uzun süren bir duralama oldu, ama aç oldukları kesindi, sonunda mutfağa gidip başlarının çaresine bakmaları için ikna edildiler. Kadın olduğu yerde kaldı; açık kapıdan onları dinliyor, kendi aralarında konuştuklarını duyabiliyordu, sesler boğuk, konuşmalar yarım yamalak geliyordu, çünkü ağızları et doluydu.

"Biraz daha ister misin Charlie?"

"Hayır bitirmesek iyi olur."

"Bitirmemizi *istiyor*. Öyle dedi. Hadi ona bir iyilik yapalım."

"Peki öyleyse. Biraz daha ver bana."

"Zavallı Patrick'i öldürmek için adam kocaman bir sopa kullanmış olmalı," diyordu biri.

"Kafası balyozla vurulmuş gibi parçalanmış," dedi doktor.

"İşte onun için bulması kolay olmalı."

"Aynı fikirdeyim."

"Kim yapmışsa böyle bir şeyi uzun süre yanında taşıyamaz."

Biri geçirdi.

"Bana kalırsa çok yakınlarda bir yerde olmalı."

"Belki de burnumuzun dibinde. Sen ne diyorsun Jack?"

Öbür odada Mary Maloney kıkır kıkır gülmeye başladı.

GÜNEYLİ ADAM

Saat altıya geliyordu, ben de kendime bir bira alıp dışarı çıkarak yüzme havuzunun yanındaki şezlonglardan birine oturup biraz akşamüstü güneşi almayı düşündüm.

Bara gittim, birayı aldım, dışarı götürüp bahçeden geçerek havuza doğru yürüdüm.

Çimenleri, açelya tarhları, yüksek hindistancevizi palmiyeleriyle güzel bir bahçeydi; rüzgâr palmiyelerin tepesinde sertçe esiyor, yaprakları da tutuşmuşlar gibi fışkırtıp çatırdatıyordu. Yaprakların altında koca kahverengi ceviz hevenlerinin sarktığını görebiliyordum.

Havuzun çevresinde bir sürü şezlong, beyaz masalar, kocaman parlak renkli şemsiyeler vardı, güneşten yanmış erkeklerle kadınlar mayolarıyla oturuyorlardı. Havuzday-sa üç-dört tane kızla bir düzine kadar oğlan vardı, sular sıçratarak kıyameti koparıyor, büyük bir lastik topu birbirlerine atıp duruyorlardı.

Durup onları izledim. Kızlar otelde kalan İngiliz kızlardı. Oğlanları tanımiyordum, ama kulağıma çarpanlara bakılırsa Amerikalıydılar; bu sabah limana gelen Amerikan Donanması'nın eğitim gemisinden karaya çıkan Harp Okulu öğrencileri olabileceklerini düşündüm.

Gidip dört boş yerin daha olduğu sarı bir şemsiyenin altına oturdum, biramı bardağa koyup bir sigarayla arkama yaslanarak rahatça yerime yerleştim.

Orada güneşte bira ve sigarayla oturmak çok hoştu. Oturup yeşil suda dalıp çıkanları izlemek çok hoştu.

Amerikan denizcileri İngiliz kızlarla iyi anlaşıyorlardı. Suya dalıp bacaklarıyla onlara dokunacak kadar işi iletmişlerdi.

Tam o anda havuzun çevresinde enerjik bir tavırla yürüyen ufak tefek yaşlıca bir adam gözüme çarptı. Kusursuz bir beyaz kostüm giymişti, küçük sıçrayan adımlarla hızlı hızlı yürüyor, her adımda parmaklarının ucunda yükseliyordu. Başında büyük krem rengi bir Panama şapkası vardı, seke seke insanlarla şezlonglara bakarak havuz boyunca yürüdü.

Yanı başımda durdu, iki sıra çok küçük, düzensiz, hafifçe lekeli dişlerini göstererek gülümsedi. Ben de gülümsedim.

"Pardon lutfen, ama buraya oturabilirim?"

"Elbette," dedim, "keyfinize bakın."

Şezlongun arkasından dolaşıp sağlamlığını kontrol ettikten sonra oturup bacaklarını kavuşturdu. Beyaz geyik derisi ayakkabılarının üstünde ayaklarının hava alması için küçük delikler vardı.

"Guzel bir aksamustu," dedi. "Burda Camayka'da bütün bu aksamlar guzel oluyorr."

Şivenin İtalyan mı İspanyol mu olduğunu anlayamıyordum, ama Güney Amerika'nın bir yerlerinden olduğundan kuşku yoktu. Yaşlıydı da, yakından görünce anlıyordunuz bunu. Altmış sekiz-yetmiş vardı.

"Evet," dedim, "ne güzel burası değil mi?"

"Bunnar kim olduğunu sorabilirim? Otelden degiller."

Havuzda yüzenleri gösteriyordu.

"Sanırım Amerikan denizcileri," dedim. "Denizci olmayı öğrenen Amerikalılar."

"Tabi Amerikan. Dunyada baska kim bu kadar gurutu yapar? Siz Amerikan degilsiniz, hayır?"

"Hayır değilim."

Ansızın Amerikalı Harp Okulu öğrencilerinden biri önümüzde bitti. Havuzdan yeni çıktığı için üstünden sular damlıyordu, İngiliz kızlardan biri de yanındaydı.

"Bu şezlonglar dolu mu?" dedi.

"Hayır," dedim.

"Oturabilir miyim?"

"Buyurun."

"Sağ olun," dedi. Elinde bir havlu vardı, oturunca onu açtı bir paket sigarayla bir çakmak çıkardı. Kıza sigara ikram etti. O reddetti, sonra bana ikram etti, ben bir tane aldım. Ufarak adam,

"Teşkur ama hayır ben sanırım bir puro içeceğim," dedi.

Timsah derisi bir kutu çıkarıp içinden kendine bir puro aldı, sonra içinde küçük makasları olan bir de çakı çıkardı ve puronun ucunu kesiverdi.

"Durun yakayım." Amerikalı delikanlı çakmağını uzattı.

"Bu ruzgârda o islemez."

"Elbette işler. Her zaman işler."

Ufarak adam yanmamış purosunu ağzından çekti, başını bir yana eğip delikanlıya baktı.

"Er-za-man-mi?" dedi ağır ağır.

"Elbette, hiç atlamaz. Bende hiç olmadı."

Küçük adamın başı hâlâ bir yana eğikti ve hâlâ delikanlıyı kolluyordu.

"Vay, vay, yanı diyorsunuz bu unlu çakmak hiç atlamaz. Bu mu soyluyor siz?"

"Elbette," dedi delikanlı. "Doğru."

On dokuz-yirmi yaşlarında kadardı, uzun, çilli bir yüzü, sivri kuşumsu bir burnu vardı. Göğsü pek yanmamıştı, orada da çiller vardı, birkaç tutam da soluk kırmızımsı kıl. Çakmağı, üstündeki küçük çarkı çevirmeye hazır, sağ elinde tutuyordu.

"Asla atlamaz," dedi. Küçük övüncünü özellikle abarttığı için gülümsüyordu.

"Asla atlamayacağına söz veririm."

"Bi-daka, pardon."

Puroyu tutan el, avuç dışa dönük, trafiği durduruyor-muşçasına havaya kalktı.

"Simdi yanniz bi daka."

Garip, yumuşak, hiç inişi çıkışı olmayan bir sesi vardı, gözlerini de hiç delikanlıdan ayırmıyordu.

"Bu konuda küçük bir bahse girelim?" Delikanlıya gülümsedi.

"Çakmaginizin islemesi için bir bahse girelim?"

"Elbette girerim. Neden olmasın?"

"Bahiz seversin?"

"Elbette. Hep tutuşurum."

Adam duraladı, purosunu inceledi, bu arada onun davranış biçiminden pek hoşlanmadığını söylemeliyim. Zaman yitirmeden bundan bir şey çıkarmaya niyetli gibiydi, bir yandan çocuğu zor durumda bırakmak istiyor, öte yandan özel, küçük bir sırrının tadını çıkarıyormuş gibi geliyordu bana.

Başını kaldırıp delikanlıya baktı ve ağır ağır,

"Ben de bahiz severim. Neden bun isin guzel bir bahiz yapmıyoruz? Kocaman guzel bir bahiz?"

"Bir dakika," dedi delikanlı. "Büyüğüne yokum, ama çeyrek olur. Bir dolarına bile varım ya da burada ne varsa -şilin falan herhalde."

Küçük adam yine elini salladı.

"Dınle beni. Simdi biraz egleniyoruz. Bahiz yapıyoruz. Sonra bu oteldeki ruzgârsız odama çıkıyoruz ve ben senin su unlu çakmagını bir kez atlamadan on kez yakamayacağına bahze giriyorum."

"Ben de yakacağıma bahse gireceğim," dedi delikanlı.

"Pekâlâ. Guzel. İyi bir bahiz yaptık, tamam?"

"Elbette, size teklifi vereceğim."

"Yo, yo. Ben size guzel bir bahiz yapacağım. Ben zengin adamım, sozumda da dururum. Dınle beni. Otel onun-

de arabam var. Sok guzel araba. Senin ulkeden Amerikan araba, Kadilak."

"Yo, durun, durun bir dakika."

Delikanlı Őezlongunda arkaya yaslanıp güldü.

"Bu tür bir malla başa ıkamam ben. Çılgınlık bu."

"İ de çılgınlık degil. Sen akmagı baŐarıyla on kez yak, Kadilak senin. Bu Kadilak'ı almak istersin, evet?"

"Elbette bir Cadillac'ım olsun isterim." Delikanlı hâlâ sırtıtıyordu.

"Pekâlâ. Guzel. Bir bahiz yaptık, ben de Kadilakımı koydum."

"Peki ben ne koyacağım?"

Küçük adam hâlâ yanmamış purosundaki kırmızı bandı dikkatle çıkardı.

"Ben senden veremeyecegin bır sey asla istemem dostum, annadın?"

"yleyse ben ne veriyorum?"

"Senin isin sok kolaylaştırırım, evet?"

"Tamam. KolaylaŐtırın bakalım."

"Verebilecegin kuçuk bir sey, onu kaybedersen de çok kotu gelmesın, tamam?"

"Ne gibi yanı?"

"Sol elinin kuçuk parmağı gibi yanı?"

"Neyim?" Delikanlı sırtıtmaktan vazgeçti.

"Evet. Neden olmasın? Sen kazandın al arabayı, kaybetın, ben alırım parmağı."

"Anlamıyorum. Alırım parmağı demekle ne söylemek istiyorsunuz?"

"Keserım."

"Yok daha neler! Deli saçması bir bahis bu. Ben bir dolarda kalayım daha iyi."

Küçük adam arkasına yaslandı, avuçlarını yukarı çevirip ellerini açtı ve küçük, aşağılayıcı bir omuz silkiŐiyle,

"Vay, vay, vay," dedi. "Anlamıyorum. Yanar diyorsun, ama bahiz tutmayacaksın. Oyleyse unutalım, evet?"

Delikanlı hiç kımıldamadan oturuyor, havuzda yüzenlere bakıyordu. Sonra ansızın sigarasını yakmadığı aklına geldi. Dudaklarının arasına koydu, elleriyle çakmağı sardı ve çaktı. Fitol küçük, titremeyen sarı bir alevle yandı, ellerini tutuş biçimi nedeniyle rüzgâr ulaşmıyordu.

"Ben de rica edebilir miyim?" dedim.

"Ah özür dilerim, sizin ateşinizin olmadığını unutmuşum."

Çakmağı almak için elimi uzattım, ama o kalkıp yakmak için bana doğru geldi.

"Teşekkür ederim," dedim, o da yerine döndü.

"Eğleniyor musunuz?" diye sordum.

"Eğleniyorum," dedi, "burası çok güzel bir yer."

Sonra bir sessizlik oldu, küçük adamın, saçma sapan önerisiyle delikanlıyı tedirgin etmeyi başardığını görebiliyordum. Yerinde hiç kımıldamadan oturuyordu, içindeyse küçük bir gerginliğin oluşmaya başladığı gün gibi ortadaydı. Sonra oturuşunu değiştirdi, göğsünü ovalamaya, ensesini sıvazlamaya başladı, sonunda iki elini de dizlerine koyarak diz kapaklarında parmaklarıyla trampet çalmaya başladı. Çok geçmeden ayağının biri de buna katıldı.

En sonunda,

"Şu sizin bahis konusunu özetleyeyim," dedi. "Odanıza çıkacağız, ben bu çakmağı on kez yakabilirsem bir Cadillac kazanacağım. Bir kez bile yanmazsa ceza olarak sol elimin küçük parmağını vereceğim. Doğru mu?"

"Kesinlikle. Bahiz bu ama bence korkuyorsun."

"Kaybedersem ne yapacağız? Kesmeniz için parmağımı mı uzatacağım?"

"A, yo! Boyla iyi olmaz. Hem sen uzatmayı redetmeye kalkabilirsin. Benim yapacağım, başlamadan ellerinden birini masaya bağlamak, sonra da çakmağın yanmadı, kesmeye hazır bıçak elimde orda durmak."

"Cadillac kaç yılının?" diye sordu delikanlı.

"Pardon. Anlamıyor ben."

"Kaç yılının –Cadillac kaç yaşında?"

"Ah, kaç yaşında? Evet. Geçen yıl. Oldukça yeni araba, ama sen bahizci adam olmadığın görüyorum. Amerikanlar degildir zaten..."

Delikanlı bir an duraladı, önce İngiliz kıza, sonra da bana baktı.

"Evet," dedi kesin bir sesle, "seninle bahse varım."

"İyyi!" Küçük adam ellerini bir kez yavaşça çırttı. "Guzel," dedi, "Simdi yapıyoruz. Siz beyefendi," bana döndü, "siz belki lutfedip –nasıl diyorsunuz ona– hakem olmayı kabul edersiniz." Minik, parlak, kara benekli soluk, renksiz denebilecek gözleri vardı.

"Şey," dedim, "bence bu çılgınca bir bahis. Pek hoşlanmadığımı söylemeliyim."

"Ben de," dedi İngiliz kız. İlk kez konuşuyordu. "Bence aptalca, gülünç bir bahis."

"Kaybederse bu çocuğun parmağını kesme konusunda ciddi misiniz?" diye sordum.

"Tabi cidiyim. Kazansa Kadilakı vermede de. Simdi gelin. Odama gidiyor biz."

Ayağa kalktı.

"Once bir seyler giyinmek istiyorsun?"

"Hayır," dedi delikanlı, "ben böyle geleceğim." Sonra bana döndü.

"Gelip de hakemlik yaparsanız bunu bir lütuf sayacağım."

"Pekâlâ," dedim, "geleceğim ama bu bahis hoşuma gitmiyor."

"Sen de gel," dedi kıza, "gel de izle."

Küçük adam otele dönmek için bahçede önümüze düştü. Üstüne bir canlılık gelmişti, heyecanlanmıştı da, bu yüzden yürürken ayak parmaklarının ucunda her zamankinden çok zıplıyordu.

"Ek binada kalıyorum," dedi. "Once araba gormek istersin? Hemen surda."

Bizi otelin ana giriş yolunu görebileceğimiz bir yere götürdü, durup yakında park etmiş pırıl pırıl soluk yeşil Cadillac'ı gösterdi.

"İste orda güzel kızz. Yeşil olan. Sevdin?"

"Vaaay, güzel bir araba bu," dedi delikanlı.

"Oldu. Simdi yukarı çıkıp bakalım kızı alabiliyor-sun."

Onu izleyip ek binaya girdik, bir kat çıktık. Kapısını açtı, biz de hep birlikte büyük, hoş, çift yataklı bir odaya girdik. Yataklardan birinde bir sabahlık atılıydı.

"Önce küçük bir martini alım."

İçkiler odanın öbür ucunda, küçük bir masanın üstünde, konulmaya hazırdı, bir çalkalayıcı, buz ve bir sürü bardak vardı. Adam martiniyi hazırlamaya başladı, ama bu arada zili çaldığı için kapıya vuruldu ve zenci bir hizmetçi içeri girdi.

"Hah!" dedi küçük adam, cin şişesini yerine koydu, cebinden bir cüzdan çıkarıp bir paundluk bir banknot çekti.

"Simdi pardon benim için bir sey yapacaksınız siz." Hizmetçiye paundu verdi.

"Sunu cebe koyun. Simdi biz burda küçük oyun yapıyoruz, sizin gidip benim için iki, yok uç tane bir sey bulmanızı istiyorum. Biraz çivi istiyorum, bir çekiç istiyorum, bir de dograma bıçağı, mutfaktan alacaksınız, bir kasap dograma bıçağı istiyorum. Alabilirsiniz, evet?"

"*Doğrama bıçağı mı!*" Hizmetçi gözlerini kocaman açıp ellerini önüne kenetledi.

"Yani *gerçek* bir doğrama bıçağı mı istiyorsunuz?"

"Evet. Evet. Tabi. Simdi pardon. Bunnarı benim için bulursun siz."

"Evet efendim, çalışacağım efendim. Elbette ki almaya çalışacağım." Kadın gitti.

Küçük adam herkesin martinisini verdi. Ayakta durup yudumladık, uzun çilli yüzlü, sivri burunlu çocuk solmuş kahverengi bir mayo dışında çıplaktı; iri kemikli açık

renk saçlı İngiliz kızın uçuk mavi bir mayosu vardı, bardağının üstünden oğlanı izleyip duruyordu, renksiz gözlü küçük adamsa kusursuz beyaz kostümü içinde durmuş bir yandan martinisini yudumluyor, bir yandan da uçuk mavi mayolu kıza bakıyordu. Olup bitenlere ne anlam vereceğimi bilemiyordum. Adam bahis konusunda da, parmağı kesme işinde de ciddi görünüyordu. İyi de Allah kahretsin ya çocuk kaybederse ne olacaktı? Kazanamazsa Cadillac'a atıp hastaneye yetiştirecektik. Bu harikaydı işte. Gerçekten de ne harika olurdu yani. Şimdiye dek görebildiğim kadarıyla kahrolası, ahmakça, gereksiz bir şeydi.

"Bunun budalaca bir bahis olduğunu düşünmüyor musunuz?" dedim.

"Bence iyi bir bahis," diye yanıtladı oğlan. Şimdiden koca bir martininin dibini bulmuştu.

"Bence saçma sapan, rezil bir bahis," dedi kız. "Kaybedersen ne olacak?"

"Önemi yok. O konuya gelince, ömrüm boyunca sol elimin küçük parmağını kullanmaya pek gereksinim duyduğumu anımsamıyorum. İşte." Oğlan parmağını yakaladı.

"İşte burada, şimdiye kadar da benim için hiçbir şey yapmadı. Neden şimdi onun üstüne bahse tutuşmayayım? Bence iyi bir bahis."

Küçük adam gülümsedi, çalkalayıcıyı alıp bardaklarımızı yeniden doldurdu.

"Baslamadan," dedi, "su-su hakeme araba anahtar sunuyorum."

Cebinden bir araba anahtarı çıkarıp bana verdi.

"Kâğıt, ehliyet, sigorta arabanın cebinde."

Zenci hizmetçi yeniden içeri girdi. Bir elinde kasapların kemik kesmek için kullandıkları küçük bir et bıçağı, öbüründe de bir çekiçle bir kutu çivi vardı.

"İyi! Hepsinni almıssınız. Teskur ederim, teskur ederim. Simdi gidebilirsiniz." Hizmetçi kapıyı kapayınca

kadar bekledi sonra her şeyi yataklardan birinin üstüne koydu.

"Simdi kendimizi hazırlayalım, evet?" Delikanlıya döndü.

"Pardon, bana yardım edin, su masayı biraz öne alalım."

Otellerde her zaman rastlanan türden bloknotu, dolmakalemi, mürekkebi ve kâğıtlarıyla bir buçuğa bir metre kadar dikdörtgen, düz, sıradan bir yazı masasıydı. Duvardan uzaklaştırıp odanın ortasına taşıdılar, üstündeki yazı gereçlerini de kaldırdılar.

"Simdi," dedi adam, "bir iskemle."

Bir iskemle alıp masanın yanına koydu. Bir çocuk eğlencesinde oyunlar düzenleyen biri gibi çok canlı, neşeli, hareketliydi.

"Simdi de çiviler. Çiviler de koymam gerek." Gidip çivileri alıp getirdi, masanın üstüne mihlamaya başladı.

Biz orada, delikanlı, kız ve ben martiniler elimizde duruyor, küçük adamın çalışmasını izliyorduk. Yaklaşık altı santim arayla masaya iki çivi çakışını izledik. Sonuna kadar çakmadı, birazını dışarıda bıraktı. Sonra parmaklarıyla sağlamlıklarını kontrol etti.

Kendi kendime, kim olsa bu orospu çocuğunun bunu daha önce de yapmış olduğunu anlar dedim. Hiç duralamıyordu. Masa, çiviler, çekiç ve et bıçağı. Neye gereksinimi olduğunu ve nasıl uygulanacağını tam olarak biliyordu.

"Simdi de," dedi, "tek istegimiz biraz sicim." Bir sicim buldu.

"Oldu, sonunda hazırız. Pardon, su masada oturursun?"

Çocuk bardağını bırakıp oturdu.

"Simdi sol elini su iki çivinin arasın yerleştire. Çivileri oyle çaktım, elini tam yerine bağlayayım. Tamam, iyi. Simdi elini sağlam olmak için masaya bağlıyorum— boyle."

Sicimi delikanlının bileğine doladı, sonra da elin çevresinden birkaç kez geçirdi ve sımsıkı çivilere bağladı. İşini

öyle iyi yapmıştı ki, bitirdiğinde delikanlının elini artık çekmesi olası değildi, ama parmaklarını oynatabiliyordu.

"Simdi pardon, yumrugun sık kuçuk parmak dışında oburleri. Kuçuk parmağı masanın ustunde bırak. *Ha-rika! Ha-rika!* Simdi hazırız. Çakmağı sag elde çakıyorsun ama bi daka pardon."

Yatağa atlayıp et bıçağını kaptı. Gelip et bıçağı elinde masanın yanında durdu.

"Hepimiz hazırız mı? Bay hakem baslamayı siz söylemelisiniz."

İngiliz kız uçuk mavi mayosuyla delikanlının iskemlesinin tam arkasında duruyordu. Orada öylece duruyor, hiçbir şey söylemiyordu. Delikanlı çakmak sağ elinde kırmıldamadan oturuyordu, gözünü et bıçağına dikmişti. Küçük adam bana bakıyordu.

"Hazır mısınız?" dedim delikanlıya.

"Hazırım."

Küçük adama,

"Ya siz?" dedim.

"Hazır sayılıırım," dedi ve et bıçağını havaya kaldırıp çocuğun parmağının üstünde, yarım metre kadar yukarıda, indirmeye hazır tuttu. Delikanlı baktı, ama gözünü bile kırpmadı, ağzı da hiç oynamadı. Yalnız kaşlarını kaldırdı ve çattı.

"Pekâlâ," dedim, "bağışlayın."

Delikanlı,

"Ben yaktıkça yüksek sesle sayar mısınız lütfen," dedi.

"Evet," dedim, "öyle yapacağım."

Başparmağıyla çakmağın tepesini kaldırdı, yine başparmağıyla çarkı sertçe çevirdi. Çakmaktaşı kıvılcım saçtı, fitil ateş alıp minik sarı bir alevle yandı.

"Bir!" dedim.

Delikanlı alevi üflemedi, çakmağın tepesini alevin üstüne kapattı ve yeniden açmadan beş saniye kadar bekledi.

Çarkı yine çok kuvvetle çevirdi, bir kez daha fitilde sarı küçük alev yandı.

"İki!"

Kimse bir şey söylemedi. Delikanlı gözlerini çakmağa dikmişti. Küçük adam da et bıçağını havada tutmuş çakmağı izliyordu.

"Üç!"

"Dört!"

"Beş!"

"Altı!"

"Yedi!"

İyi çalışan çakmıklardan biri olduğu belliydi. Çakmaktaşı koca kıvılcımlar saçıyordu, fitilse doğru boydaydı. Parmağın, kapağı alevin üstüne kapatışını izledim. Sonra bir ara. Sonra başparmak kapağı bir kez daha kaldırdı. Bu tek başına bir başparmak işlemiydi. Her işi yapan oydu. Derin bir soluk alıp sekiz demeye hazırlandım. Başparmak çarkı çevirdi. Kıvılcımlar saçıldı. Minik alev göründü.

"Sekiz!" dedim, tam bunu söylerken kapı açıldı. Hepimiz döndük ve kapıda ufak tefek, siyah saçlı yaşlıca bir kadının durduğunu gördük, kadın iki dakika kadar orada durdu, sonra öne atılarak bağırmağa başladı.

"Carlos! Carlos!"

Adamın bileğine yapışıp et bıçağını aldı, yatağın üstüne fırlattı, küçük adamı beyaz kostümünün yakasından yakalayıp müthiş bir güçle sarsmaya başladı, bu arada İspanyolca'ya benzer bir dilde yüksek sesle ve hızla azarlar-casına konuşup duruyordu. Öyle hızlı sarsıyordu ki, adamı göremez olmuştuk. Dönen bir tekerleğin parmakları gibi silik, hızla hareket eden bir taslak haline gelmişti.

Derken biraz yavaşladı, küçük adam da yeniden belirginleşti, kadın onu odanın öbür ucuna sürükledi ve arka üstü yataklardan birine itti. Adam yatağın kenarına oturmuş, gözlerini kırıştırtıyor, hâlâ çevirip çeviremediğini anlamak için başını yokluyordu.

"Özür dilerim," dedi kadın. "Bunun olmasına çok üzüldüm."

İngilizce'yi kusursuz konuşuyordu.

"Çok kötü," diye konuşmasını sürdürdü. "Sanırım gerçekten benim hatam. On dakika için yalnız bırakıp saçımı yıkatmaya gidiyorum, dönüp bir bakıyorum ki, yine aynı şeyi yapmış."

Kadın çok üzgün ve ilgili görünüyordu.

Delikanlı elini masadan çözüyordu. İngiliz kızla ben orada duruyor, hiçbir şey söylemiyorduk.

"Bu adam bir tehlike," dedi kadın. "Oturduğumuz yerde kırk yedi ayrı kişinin parmağını aldı ve on bir araba kaybetti. Sonunda onu bir yere kapatmak için gözdağı verdiler. Buraya getirmemin nedeni bu."

"Yalnız küçük bir bahiz yapmıştık," diye kekeleydi küçük adam yataktan.

"Sizinle arabasına bahse girdi değil mi?"

"Evet. Bir Cadillac."

"Onun arabası yoktur. Araba benim. Bu da işi daha kötüleştiriyor. Yani bahse girecek bir şeyi olmadan bahse girmesi. Utandım ve olup bitenlere çok üzüldüm." Gerçek bir hanımefendi izlenimi bırakıyordu.

"Eh, öyleyse işte arabanızın anahtarı." Anahtarı masanın üstüne koydum.

"Bis yalnız küçük bir bahiz yapmıştık," diye geveledi küçük adam.

"Bahse tutuşacağı hiçbir şeyi kalmadı ki," dedi kadın. "Dünyada hiçbir şeyi yok. Tek bir çöp bile. Aslına bakarsanız uzun zaman önce hepsini ondan ben kazanmıştım. Zaman aldı, hem de çok zaman aldı, çok da zor işte, ama sonunda hepsini kazandım."

Delikanlıya bakıp gülümsedi, ağır ağır, hüzünlü bir gülümseyişti, yaklaşır masadaki anahtarı almak için elini uzattı.

Elini görebiliyordum, kadının elinde tek bir parmak, bir de başparmak vardı.

ASKER

Kör olmanın ne demek olduğunu biliyormuş gibi gelen gecelerden biriydi: Gözlerinin seçebileceği tek bir varlığın gölgesi olmadığı gibi, göğe bakınca ayırt edilen ağaçların biçimleri bile yoktu.

Karanlıkta çitin olduğu yerden ufak hışırtılar geldiğini fark etti, tarlada az uzaktaki bir atın soluğu, ayağını attıkça hafifçe duyulan yumuşak pat sesi, bir kez de başının üstünden uçarak alçaktan geçen bir kuşun çıkardığı ses.

"Jock," dedi yüksek sesle, "artık eve gidiyoruz."

Dönüp çayırılıkta bayır yukarı yürümeye başladı, köpek önde, karanlıkta yol gösteriyordu.

Gece yarısına yakın olmalı diye düşündü. Bu, az sonra ertesi gün olacak demektir. Yarın bugünden kötüydü. Yarın hepsinden beter olacaktı, çünkü yaşanan gün olacaktı, bugünse şimdiydi.

Bugün pek de hoş geçmemişti, özellikle şu kıymık işi.

Kes şunu dedi kendi kendine. Bunu düşünüp durmanın hiçbir anlamı yok. Böyle şeyleri düşünmek kimseye yarar getirmez. Değişiklik olsun diye başka bir şey düşün. Biliyorsun ki yerine bir başkasını koyarsan tehlikeli bir düşünceyi kovabilirsin. Hemen gidebildiğince geriye git. Biraz tatlı günlerin anılarına dalalım. Yazın deniz kıyısındaki tatiller, ıslak kum, kırmızı kovalar, karides ağları, deniz yosunuyla kaplı kaygan kayalar, küçük, pırıl pırıl su havuzcukları, deniz laleleriyle salyangozları, midyeler, ara-

da bir de güzelim yeşil suda ağır ağır dolaşan bir tane gri yarı saydam karides.

İyi, ama hiç hissetmeden o kıymık tabanına nasıl girmiş *olabilirdi?*

Önemli değil. Deniz yükseldiğinde kıyıyla birleştiği yerde deniz salyangozu kabuğu avına¹ çıktığını anımsıyor musun; tümü de öyle güzel ve kusursuzdu ki, eve gidinceye kadar avucunda taşıdığı değerli bir mücevher olurdu, sonra o küçük portakal renkli taraklar, sedefli istiridye kabukları, zümrüt rengi minicik cam parçaları, canlı bir keşiş yengeci, bir tarak, bir tırpananın sırt kılçığı ve bir kez, ama asla unutulmayacak gibi deniz kabuklarıyla çakıllar arasında bembeyaz ve harikulade duran denizin yıkayıp arıttığı dişleri üstünde güneşte kurumuş bir insan çene kemiği.

"Aa anne bak ne buldum! Bak anne bak!"

Ama yine kıymığa dönersek, bu konuda oldukça tatsız davranmıştı ona.

"Farkına varmadım da ne demek?" diye sormuştu azarlarcasına.

"Farkına varmadım işte o kadar."

"Bana öyle geliyor ki, tutup da ayağına bir iğne batırsam onu da hissetmediğini söyleyeceksin bana."

"Öyle demedim."

Sonra da kıymığı çıkarmak için kullandığı iğneyi ansızın ayak bileğine saplamıştı, o sırada o yana bakmadığından kadın dehşetle haykırıncaya kadar da farkına varmamıştı. Başını eğip baktığında iğne âşık kemiğinin arkasında ette saplı duruyordu, yarısı şimdiden gömülmüştü bile.

"Çıkar," demişti, "böyle yaparsan mikrop kapar."

"Yani *hissetmediğini* mi söylüyorsun?"

"Çıkarır mısın?"

"Acımıyor mu yani?"

"Müthiş acıyor, çıkar."

"*Nen* var senin?"

¹ Asya ve Afrika'da bu kabuklar para yerine geçer. (Çev.)

"Acı çok kötü dedim. Duymadın mı beni?"

Neden ona böyle şeyler *yapmışlardı*?

Deniz kıyısındaiken, kumu kazmam için tahta bir kürek vermişlerdi bana. Açtığım delikler kâse gibi bomboştu, deniz her geldiğinde ağzına kadar doluyordu.

Bir yıl önce doktor,

"Kapa gözlerini," demişti. "Şimdi şu ayak parmağını yukarı mı kırıyorum aşağı mı söyle bana."

"Yukarı."

"Ya şimdi?"

"Aşağı. Hayır yukarı. Sanırım yukarı."

Bir nörologun ayak parmaklarıyla oynamaya bayılacağına hiç kuşku yoktu.

"Doğru bildim mi doktor?"

"Gayet iyi başardınız."

Ama bu bir yıl önceydi. Bir yıl önce kendini oldukça iyi hissediyordu. Şimdi olan türden şeyler o zaman hiç olmuyordu.

Bir tek örneği ele alalım—banyo musluğu.

Neden sıcak su musluğu bu sabah başka yandıydı? Bu yeniydi.

Hiçbir önemi olmayan bir şeydi, anlıyorsunuz ya, ama nedenini bilmek ilginç olabilirdi.

Sizce değiştirmiş olabilir miydi? Bir somun anahtarı ve İngiliz anahtarı alıp gece içeri süzülerek değiştirmiş miydi?

Ne diyorsunuz? Eh –gerçekten bilmek istiyorsanız– evet. Son zamanlardaki davranışlarına bakılırsa bunu kolayca yapabilecek durumdaydı.

Garip ve zor bir kadındı. Dikkatinizi çekerim, eskiden öyle değildi, ama şimdi olabildiğince garip ve zor biri olduğu su götürmezdi. Özellikle de geceleri.

Evet, geceleri. En kötü zamandı gece. Gece yatakta sağ elini uzatmıştı da hani, parmakları dokunduğu şeyi nasıl hissetmemişti? Lambayı devirmiş, kadın uyanmış, o ka-

ranlıkta el yordamıyla yerde lambayı ararken ansızın diki-
lip oturmuştu.

"Şimdi ne yapıyorsun?"

"Lambayı devirdim. Özür dilerim."

"Hey Allahım," demişti, "dün de bir bardak suydü.
Ne oldu sana?"

Bir kez de doktor elinin üstüne bir tüyle vurmuş, onu
bile hissetmemişti, ama adam iğne batırınca duymuştu.

"Gözlerini kapa. Yo-bakmamalısın. Sıkıca kapa. Şim-
di soğuk mu, sıcak mı söyle."

"Sıcak."

"Ya bu?"

"Soğuk."

"Peki bu?"

"Soğuk yani sıcak. Evet sıcak, değil mi?"

"Doğru," demişti doktor. "Gayet iyiydin."

Ama bu bir yıl önceydi.

Neden son zamanlarda elektrik düğmeleri karanlıkta
el yordamıyla bulduğu ve iyi bildiği noktalardan birkaç
santim uzakta oluyordu?

Düşünme bunu, dedi kendi kendine. Yapılacak tek
şey bunu düşünmemekti.

Hazır konu açılmışken, neden oturma odasının du-
varları her gün farklı bir renk tonuna bürünüyordu?

Yeşil, mavimsi-yeşil, mavi ve arada – arada bir de
mangaldan tüten sıcaklığın titreşimi arasından görünen renk-
ler gibi ağır ağır yüzüyordu.

Bir makineden düşen fihrist kartları gibi birer birer
net bir biçimde küçük sorular geliyordu.

Akşam yemeğinde pencerede bir saniye için beliren o
yüz kimindi? Kimin gözleriydi?

"Neye bakıyorsun?"

"Hiç," demişti, "ama perdeleri çeksek sence de iyi ol-
maz mı?"

"Robert neye bakıyorsun?"

"Hiçbir şeye."

"Neden pencereye öyle bakıyordun?"

"Perdeleri çeksek ne iyi olur, değil mi?" diye yanıtlamıştı.

Tarladaki atın olduğu yeri geçecekti, şimdi yine duya-biliyordu: Soluğu, yumuşak ayak sesleri ve marul yiyen bir adamın çıkardığı hatır hutur seslere benzeyen bir çimen kemirme sesi.

"Merhaba yaşlı beygir!" diye karanlığın içine bağırdı. "Merhaba oradaki yaşlı beygir."

Ansızın arkasında ayak sesleri duydu, ağır, uzun adımlı ayak sesleri hemen arkasındaydı, o da durdu. Ayak sesleri de durdu. Karanlığı araştırarak arkasına döndü.

"İyi akşamlar. Yine burada mısınız?"

Bunu izleyen sessizlikte rüzgârın çitteki yaprakları salladığını duydu.

"Sen de benim gittiğim yola mı gidiyorsun?"

Sonra döndü, yürümeye devam etti, köpek hâlâ önde gidiyordu, ayak sesleri de arkasında yine başladı, ama şimdi çok daha yumuşaktı, arkadaki ayak parmaklarının ucunda yürüyor gibiydi.

Adam durdu, yine arkasına döndü.

"Seni göremiyorum, çok karanlık. Tanıdığım biri misin?"

Yine sessizlik, yanaklarındaki serin yaz rüzgârı, köpek eve gitmek için kayışa asılıyordu.

"Pekâlâ," dedi adam, "istemiyorsan yanıtlama, ama orada olduğunu biliyorum ona göre."

Kurnazlık etmeye çalışan biri.

Gecenin içinde, uzaklarda, batıya doğru çok yükseklerde bir uçağın belli belirsiz homurtusunu duydu. Yine durdu, başını kaldırıp dinledi.

"Millerce uzakta. Buralara gelmez."

Ama bir tanesi evin üstünden uçtuğunda içindeki her şey, konuşması, o anda yaptığı iş durma noktasına gelmemiş, oturuyor da ayakta duruyor da olsa felçli gibi kalaka-

lıp bir bombanın ıslığımsı çığılığını beklememiş miydi? Bu akşam yemekten sonraki.

"Neden sindin öyle?" diye sormuştu kadın.

"Sinmek mi?"

"Neden sindin? Ne için siniyorsun?"

"Sinmek mi?" demişti yine. "Ne demek istediğini bilmiyorum."

"Bilmediğini varsayalım," diye yanıtlamıştı kadın. Sert, mavimsi ak gözleriyle acımasızca bakıyordu ona, gözkapaklarıysa karşısındakini küçümsediğinde olduğu gibi hafifçe kapalıydı. Gözkapakların gözlerinin üstüne düşüşü adama güzel gelirdi, yarı kapalı gözler ve horgörüsü aşırı derecede arttığında kapakların düşerek gözlerin tepesine takke gibi oturması.

Dün sabahın erken saatlerinde yatakta yatarken, aşağı vadide uzaklarda top ateşi yeni başlıyorken biraz olsun rahatlayabilmek için sol eliyle uzanıp kadının bedenine dokunmuştu.

"Ne yapıyorsun Allahaşkına?"

"Hiç canım."

"Beni uyandırdın."

"Özür dilerim."

Sabahın erken saatlerinde top ateşini duymaya başladığında yalnızca ona sokulup yatmasına izin verseydi, biraz yararı olurdu.

Az sonra evde olacaktı. Çayırılığın son dönemecini de kıvrılınca, oturma odasının perdesinin arasından parlayan pembe bir ışık görebilecekti, bahçe kapısına doğru aceleyle ilerledi, geçti, ön kapıya giden yolda yürüdü, köpek hâlâ öndeydi.

Verandada durdu, karanlıkta el yordamıyla kapı tokmağını bulmaya çalıştı.

Dışarı çıktığında sağdaydı. Yarım saat önce kapıyı kapatıp dışarı çıktığında sağ kolda olduğunu açıkça anımsıyordu.

Onu da değiştirmiş olamazdı. Sırf onun kafasını karıştırmak için mi? O köpeği yürüyüşe çıkarmışken gereç torbasını alıp çabucak öbür yana mı takmıştı?

Elini sola uzattı, parmakları tokmağa dokunduğu anda kafasında küçük, ama yabansı bir şey patladı ve onunla birlikte bir öfke, çılgınlık, korku dalgası tüm benliğini kapladı. Kapıyı açtı, çabucak arkasından kapattı ve bağırdı.

"Edna orada mısınız?"

Yanıt gelmediğinden bir daha bağırdı, bu kez kadın onu duydu.

"Gene ne istiyorsun, uyandırdın beni."

"Bir dakika aşağı gelir misin lütfen. Seninle konuşmak istiyorum."

"Aman Allahaşkına kes sesini de çık yukarı."

"Gel buraya!" diye bağırdı adam, "hemen buraya gel!"

"Gelirsem kahrolayım. Sen buraya gel."

Adam duraladı, başını arkaya atmış, merdivenlerden yukarı, ikinci katın karanlığına bakıyordu. Tırabzanın sola dönüp sahanlığına doğru karanlıkta gözden kaybolduğunu görebiliyordu, sahanlıkta dümdüz karşıya giderseniz yatak odasına gelirdiniz, orası da kapkaranlık olurdu.

"Edna!" diye bağırdı, "Edna!"

"Canın cehenneme!"

Ağır ağır merdivenlerden çıkmaya koyuldu, adımlarını usulca atıyor, tırabzanı el yordamıyla yokluyor, yukarıdaki karanlığın içine, sol koldaki dönemece gidiyordu. En üstte olmayan bir basamağı var sanarak fazladan bir adım daha attı, ama buna hazırlıklı olduğundan hiç gürültü olmadı. Bir süre dinleyerek durdu, emin olamıyordu, ama aşağıda vadide, uzaklarda bir yerde topların yeniden atışa başladığını duyduğunu sandı; daha çok ağır teçhizata benziyordu, yetmiş beşlikler, arkada da birkaç havan topu belki.

şimdi sahanlığın karşısında, açık kapının eşiğindeydi --çok iyi bildiği bir yer olduğundan karanlıkta yolunu bul-

mak kolaydı- hissetmediği ve görmediği halde kalın, yumuşak, açık gri olduğunu bildiği yatak odasının halısı üstünde yürüdü.

Odanın ortasında sesleri dinleyerek bekledi. Kadın yeniden uykuya dalmıştı, oldukça yüksek sesle soluk alıp veriyor, her verişte hava dışlarının arasından küçük bir ısıklıkla çıkıyordu. Açık penceredeki perde tatlı tatlı sallanıyor, çalar saat yatağın yan başında tik taklıyordu.

Artık gözleri karanlığa alışmıştı, yatağın ucunu, çarşafın altına sıkıştırılmış beyaz battaniyeyi, kadının yorganın altındaki ayaklarının kabarıklığını görebiliyordu, derken odadaki adamın varlığını fark etmişçesine kadın döndü. Adam onun döndüğünü, sonra bir daha döndüğünü duydu. Soluk alıp vermesi durdu. Art arda yapılan küçük hareketlerin gürültüsü, bir kez de karanlıkta bir çığlık gibi gelen yayların gıcirtısı duyuldu.

"Sen misin Robert?"

Adam kımıldamadı, sesini de çıkartmadı.

"Robert orada mısın?"

Ses adama garip ve tatsız geldi.

"Robert!" Kadın iyice uyanmıştı. "Neredesin?"

Bu sesi daha önce nerede duymuştu? İki tiz notanın uyumsuzlukla birbirine çarpması gibi gıcirtılı, ahenksiz bir tonu vardı. Ayrıca Robert'in R'sini de söyleyemiyordu. Ona Wobert diyen kimdi?

"Wobert," dedi yine. "Ne yapıyorsun?"

Hastanedeki şu açık renk saçlı uzun boylu hemşire miydi? Hayır o çok daha önceydi. Anımsadığı en kötü sestti. Azıcık zamanı olsa adını da anımsardı.

O anda yatağın yanındaki lambanın düğmesinin çıkardığı sesi duydu ve ışık selinde kadının üstünde pembe bir gecelikle yatakta yarı doğrulmuş olduğunu gördü. Gözleri kocaman açılmış yüzünde şaşırılmış bir anlam vardı. Yanaklarıyla çenesi gece kreminden yağlı görünüyordu.

"Onu yerine koysan iyi olacak," diyordu, "bir yerini kesmeden."

"Edna nerede?"

Adam sert bir bakışla gözlerini kadına dikmişti.

Kadın yatakta yarı oturur durumda onu dikkatle inceledi. Adam yatağın ayak ucunda ayakta duruyordu, boylu boslu, iriyarı bir adamdı, topuklarını bitıştirmiş dimdik, dikkat kesilmiş kıpırdamadan duruyordu, üstünde koyu kahverengi, yünlü, ağır giysisi vardı.

"Haydi," diye emretti kadın, "koy onu yerine."

"Edna nerede?"

"Ne oldu sana Wobert?"

"Bana hiçbir şey olmadı. Sana karımın nerede olduğunu soruyorum."

Kadın yavaş yavaş tam oturur duruma gelmeye çalışıyor, bacaklarını da yatağın kenarına kaydırıyordu.

Sonunda sesi değişerek,

"Eh," dedi. Sert mavi-ak gözlerinde gizli bir şey ve kurnazlık vardı.

"Gerçekten bilmek istiyorsan Edna gitti. Sen dışarı çıkar çıkmaz gitti."

"Nereye gitti?"

"Söylemedi."

"Peki sen kimsin?"

"Onun bir arkadaşıyım."

"Bana bağırmana gerek yok," dedi adam. "Bu kadar gürültü patırtıya ne gerek var?"

"Benim Edna olmadığımı bilmeni istiyorum."

Adam bunu bir dakika tarttı sonra,

"Adımı nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Edna söyledi."

Adam yine duraladı, onu daha iyi inceledi, kafası hâlâ biraz karıştı, ama şimdi çok daha sakindi, gözleri sakin, hatta kadına bakışı azıcık eğleniyor gibiydi.

"Yine de Edna'yı yeğliyorum."

Bunu izleyen sessizlikte ikisi de kıvıldamadı. Kadın çok gergindi, kolları iki yanında gergin ve dirseklerinden hafifçe kıvrık, avuçlarını çarşafa bastırmış dimdik oturuyordu.

"Edna'yı seviyorum biliyorsun. Onu sevdiğimi sana hiç söyledi mi?"

Kadın yanıtlamadı.

"Onun kahpenin biri olduğunu düşünüyorum, ama aynı zamanda seviyor olmam garip."

Kadın adamın yüzüne bakmıyor, sağ elini kolluyordu.

"Son derece kötü yürekli küçük bir kahpedir Edna."

Bunun üstüne uzun bir sessizlik oldu, adam dimdik kımıldısız duruyor, kadınsa yatakta kıvıldamadan oturuyordu; öylesine bir sessizlik vardı ki, ansızın açık pencereden uzakta vadideki öbür çiftlikten değirmen deresindeki suyun bendin üstünden akışının sesi geldi.

Sonra adam sakın, ağır, oldukça tarafsız bir sesle konuştu.

"Aslına bakarsan o benden artık hoşlanmıyor bile."

Kadın yatağın kenarına iyice yaklaştı.

"Bırak o bıçağı," dedi. "Bir yanını kesmeden."

"Lütfen bağırma. Doğru dürüst konuşamaz mısın sen?"

Ansızın adam öne eğildi, kadının yüzüne ısrarla bakmaya başladı, kaşlarını kaldırıp,

"İşte bu garip," dedi, "çok garip."

Öne doğru bir adım attı, dizleri yatağa dokunuyordu.

"Sen de az buçuk Edna'ya benziyorsun."

"Edna dışarı çıktı. Söyledim sana."

Adam ona bakmayı sürdürdü, kadınsa avuçları çarşafa sımsıkı basılı, hiç kıvıldamadan oturuyordu.

"Eh," dedi adam, "şaşılacak şey."

"Edna'nın çıktığını söyledim sana. Ben onun arkadaşıyım. Benim adım Mary."

"Karımın sol kulağının arkasında garip minik kahverengi bir beni vardır. Sende yok değil mi?"

"Elbette yok."

"Başını çevir de bir bakayım."

"Olmadığını söyledim sana."

"Fark etmez, emin olmak istiyorum."

Adam yavaşça yatağın ayak ucunda dolaştı. Kadına,

"Olduğun yerde kal. Lütfen kımıldama," dedi.

Kadını kollayarak ağır ağır ona yaklaştı, ağzının uçlarında küçük bir gülümseme belirmişti.

Adam uzanabileceği yakınlığa gelinceye kadar bekledi kadın, sonra adamın gelişini bile görmediği hızla bir sağ el hareketiyle yüzünün ortasına sert bir tokat indirdi.

Adam yatağın üstüne oturmuş ağlamaya başlayınca da elinden bıçağı alıp usulca odadan çıktı, merdivenlerden indi, telefonun olduğu hole gitti.

GÜVERCİNİM SULTANIM

Yıllardan beri öğle yemeğinden sonra kestirmeyi huy edinmişimdir. Oturma odasında başımın arkasında bir yastık, ayaklarım dört köşe küçük deri pufun üstünde bir koltuğa yerleşir, içim geçinceye kadar okurum.

Bu cuma öğleden sonra da kitabım elimde –eskiden beri çok sevdiğim bir kitap olan Doubleday ve Westwood’un ‘The Genera of Diurnal Lepidoptera’sı– koltuğumda oturmuş, her zamanki kadar da rahatım yerindeyken, asla sessiz sedasız olmayı başaramamış olan karım karşıki kanepeden benimle konuşmaya başladı.

"Şu iki kişi ne zaman geliyor?"

Yanıtlamadım, o da soruyu bu kez biraz daha yüksek sesle yineledi.

Kibarca bilmediğimi söyledim.

"Onlardan hoşlandığımı sanmıyorum," dedi, "özellikle adamdan."

"Doğru canım, anladım."

"Arthur. Onlardan hoşlanmadığımı söyledim sana."

Kitabımı indirdim, karşıda, ayaklarını kaldırıp kanepenin arkasına dayanmış, bir moda dergisinin sayfalarını çeviren karıma baktım.

"Yalnızca bir kez karşılaştık," dedim.

"Gerçekten korkunç bir adam. Hiç susmadan şakalar yapıp öyküler, bilmem neler anlatıp durdu."

"Onları çok iyi idare edeceğinden hiç kuşku yok canım."

"Kadın da oldukça korku verici. Ne zaman gelirler dersin?"

"Altı sularında," diye tahmin yürüttüm.

"Peki *sen* berbat olduklarını düşünmüyor musun?" Parmağıyla beni gösteriyordu.

"Eh..."

"Çok berbatlar, gerçekten öyle."

"Artık başımızdan savamayız Pamela."

"Kesinlikle dayanılmazlar."

"Öyleyse neden çağırdın?"

Kendimi engelleyemeden soru ağzımdan çıktı, bir anda pişman oldum, elimden geldiğince karımın üstüne gitmemek gibi bir kuralım vardır. Bir duralama oldu, yanıtı bekleyerek yüzüne –bana çok garip ve büyüleyici gelen, bazı durumlarda gözümü alamadığım o iri, beyaz yüze– baktım. Akşamüstleri arada bir –iş işlerken ya da o minik karmakarışık çiçek resimlerini boyarken– o yüz gerilir, içten gelen gizli bir güçle ışıklanarak sözcüklerle anlatılamayacak kadar güzelleşirdi; ben de oturup okuyormuş gibi yaparak dakikalarca izlerdim. Şimdi bile, şu anda baskı altında tuttuğu yüzündeki o ekşi anlamla, kırışmış alın ve burnun huysuz kıvrımlarıyla bile bu kadında görkemli, muhteşem, neredeyse debdebeli diyebileceğim bir özellik olduğunu itiraf etmeliyim; çok da uzun boyluydu –benden çok daha uzun– ve bugün elli birinci yaşında olmasına karşın ona uzun boylu yerine yapılı demek sanırım daha doğru olurdu. "Onları neden çağırdığımı çok iyi biliyorsun," diye sertçe yanıtladı. "Briç için, o kadar. Kesinlikle birinci sınıf oyun oynuyorlar, üstelik mantıklı bir parayla." Başını kaldırıp bakınca onu dikkatle izlediğimi gördü.

"Ee? Sen de öyle düşünüyorsun değil mi?"

"Şey... elbette ben..."

"Aptallaşma Arthur."

"Bir kez karşılaştım, o zaman da çok iyi davrandıklarını söylemeliyim."

"Kasap da öyle."

"Bak, Pamela canım, lütfen. Yeniden başlamayalım."

Dizindeki dergiyi şak diye kapattı.

"Dinle, nasıl insanlar olduklarını sen de benim kadar gördün. İyi birç oynadıkları için her yere girebileceklerini düşünen, her çorbaya maydanoz aptal bir çift."

"Haklı olduğuna hiç kuşku yok canım, ama gerçekten anlayamadığım neden..."

"Söylüyorum ya işte: hiç olmazsa bir kez doğru dürüst bir oyun oynayalım. Acemi çaylaklarla oynamaktan bıktım usandım, ama bu berbat insanları neden evimde görmem gerektiğini anlayamıyorum."

"Elbette gerekmiyor cancağızım, ama biraz geç değil mi artık?"

"Arthur!"

"Efendim?"

"Allahaşkına neden hep benimle tartışırsın? *Biliyorsun ki* sen de benim kadar onlardan hoşlanmadın."

"Bu konuda kafa yormana gerçekten gerek olmadığını düşünüyorum Pamela. Yine de oldukça hoş ve nazik genç bir çift."

"Arthur kendini beğenmişlik yapma."

O iri gri gözleriyle bana sert sert bakıyordu, ben de onlardan kurtulmak için, –bazen oldukça tedirgin ederlerdi– ayağa kalkıp bahçeye açılan büyük camlı kapıya yürüdüm.

Evin önündeki eğimli geniş çayırılık yeni biçilmiş, soluk ve koyu renk yeşil şeritlerle yol yol olmuştu. En uçtaki iki sarı salkım sonunda tepeden tırnağa açmış, bu uzun altın zincir ötede, daha koyu tondaki ağaçların önünde göz kamaştıran bir renk olmuştu. Güller de açmıştı, al begonyalar da... uzun bitki çitindeyse benim sevgili acı baklalarım, hasekiküpelerim, delfinyumlarım, hüsnüyusuflarım ve o kocaman, soluk, kokular saçan süsenlerim boydan boya uzanıyordu. Bahçıvanlardan biri öğle yemeği dönüşü yoldan eve doğru geliyordu. Ağaçların arasından kulübesinin çatısını görebiliyordum, arkasında da yana doğru

Canterbury yolu üstündeki demir kapıya giden araba yolu vardı.

Karımın evi. Onun bahçesi. Her şey nasıl da güzeldi! Bir de Pamela benim sağlık ve afiyetim için biraz daha az kaygılı, bazı şeyleri isteğim değil de yararım için yapmam konusunda daha az diretici olsaydı, her şey cennet olurdu. Bu arada, onu sevmediğim –soluk aldığı havaya bile taparım– ya da onu idare edemediğim ya da gemimin kaptanı olmadığım izlenimini vermek istemediğime dikkatinizi çekerim. Söylemek istediğim sürdürdüğünü bu davranış biçimiyle ara sıra az buçuk sinir bozucu olabildiği. Örneğin o küçük kişisel özellikleri gibi... Bunların tümünü bir yana bırakmasını çok istiyorum, özellikle de bir cümleyi vurgulamak istediğinde parmağını bana doğru uzatışı. Oldukça ufak tefek yapıları bir adam olduğumu anımsarsanız, bu tür bir hareket bir de karım gibi biri tarafından yapıldığında sindirmeye yol açabiliyor. Bazen dayanılmaz bir kadın olmadığı konusunda kendimi inandırmakta zorluk çekiyorum.

"Arthur! Gel buraya!"

"Ne var?"

"Harika bir fikir geldi aklıma. Buraya gel."

Döndüm, kanepede uzandığı yere gittim.

"Bak," dedi, "biraz eğlenmek ister misin?"

"Nasıl bir eğlence?"

"Snape'lerle?"

"Snape'ler kim?"

"Hadi canım, uyan. Henry'yle Sally Snape. Hafta sonu konuklarımız."

"Eee?"

"Dinle şimdi. Burada yattığım yerde ne berbat şeyler olduklarını düşünüyordum, davranış biçimleri, o şakalarıyla adam, aşk sersemi sertçe haliyle de kadın."

Duraladı, kurnazca gülümsüyordu, nedense şok geçirecek bir şey söylemek üzereymiş gibi geldi.

"Eh, gözümüzün önündeyken böyle davranırlarsa yalnızken kim bilir nasıldılar?"

"Dur bir dakika Pamela..."

"Enayilik etme Arthur. Biraz eğlenelim –bir kez gerçekten eğlenelim– bu gece."

Kanepede yarı doğrulmuş, yüzü ansızın beliriveren bir pervasızlıkla ıslıl ıslıl, ağzı hafifçe açık, her birinde bir ışığın dans ettiği iki yusuvarlak gri gözle bana bakıyordu.

"Neden yapmayalım?"

"Ne yapmak istiyorsun?"

"Ama çok açık bu. Anlamıyor musun?"

"Hayır anlamıyorum."

"Yapacağımız tek şey odalarına bir mikrofon koymak."

Çok kötü bir şey beklediğimi itiraf ediyorum, ama bunu söylediğinde öylesine donakaldım ki ne diyeceğimi bilemedim.

"Tam olarak yapacağımız bu işte," dedi.

"Buraya bak! Hayır. Dur bakalım. Bunu yapamazsın!" diye bağırdım.

"Neden yapmayayım?"

"Şimdiye kadar duyduğum en pis numara. Sanki ne bileyim anahtar deliklerini dinlemek, mektupları okumak gibi bir şey, ama bunlardan çok çok daha kötü. Ciddi olarak bunu demek istemiyorsun değil mi?"

"Elbette bunu demek istiyorum."

Karşı çıkılmaktan ne kadar nefret ettiğini biliyordum, ama öyle zamanlar vardı ki, kendimi kabul ettirmenin gerekli olduğuna inanırdım, hatırı sayılır bir risk taşısa bile.

"Pamela," dedim. Sözcükleri patlatarak çıkarıyordum ağzımdan.

"Bunu yapmanı yasaklıyorum!"

Ayaklarını kanepeden yere indirip dimdik oturdu.

"Allahaşkına kendine ne süsü vermeye çalışıyorsun Arthur? Seni hiç mi hiç anlamıyorum."

"Bu çok da zor olmasa gerek."

"Zırva! Daha önce bundan beter şeyler yaptığını biliyorum."

"Asla!"

"A, evet biliyorum! Ansızın neden benden daha iyi olduğunu sanmaya başladın?"

"Ben hiç böyle şeyler yapmadım."

"Pekâlâ oğlum." Parmağını tabanca gibi bana doğrultmuştu. "Geçen Noel Milford'lardaki olaya ne dersin? Anımsadın mı? Gülmekten nerdeyse boğuluyordun da bizi duymasınlar diye elimle ağzını kapamak zorunda kalmıştım. Ondan ne haber?"

"O başka. Orası bizim evimiz değildi. Onlar da bizim konuklarımız değildi."

"Hiç fark etmez." Sopa yutmuş gibi oturuyor, yuvarlak gri gözleriyle bana bakıyordu, çenesi de aşağılayıcı bir tavriyle kalkmaya başlamıştı.

"Bu kadar kasıntı bir ikiyüzlü olma," dedi. "Ne oldu sana anlamıyorum ki?"

"Biliyor musun gerçekten çok edepsizce bir şey olduğunu düşünüyorum Pamela. İçtenlikle böyle olduğuna inanıyorum."

"Ama dinlesene Arthur. Ben *edepsizin* biriyim. Sen de öyle, daha gizli bir biçimde. Onun için anlaşıyoruz."

"Böyle saçma şey duymadım."

"Dikkat et, ama ansızın kişiliğini tümüyle değiştirmeye karar verdinse o başka."

"Böyle konuşmaya bir son vermelisin Pamela."

"Bana bak, gerçekten bir reforma *kararlıysam* ben ne yapacağım o zaman?"

"Sen ne söylediğini bilmiyorsun."

"Arthur senin gibi tatlı bir adam nasıl bir üçkâğıtçıyla ortaklık eder?"

Yavaşça karşısındaki koltuğa oturdum, bu arada o hep beni gözlüyordu. Anlıyorsunuz ya iri bir kadındı, iri beyaz bir yüzü vardı, bana sertçe baktığında, şimdi yaptığı gibi –nasıl anlatsam bunu– onunla çevrelenmiş, sarmalan-

mış buluyordum kendimi, o koca bir krem kavanozuy-
muş, ben de içine düşmüşüm gibi.

"Bu mikrofon işini gerçekten yapmak istemiyorsun
değil mi?" dedim.

"Elbette istiyorum. Azıcık eğlence çıkar bize. Hadi
Arthur, bu kadar eski kafalı olma."

"Bu doğru değil Pamela."

"Son derece doğru," –parmak yeniden kalktı– "Mary
Probert'in mektuplarını çantasında bulup baştan sona
okuduğun kadar doğru."

"Asla böyle bir şey yapmamalıydık."

"*Biz mi?*"

"Benden sonra da sen okudun Pamela."

"Kimseye de bir zararı olmadı. Bunu kendin de söyle-
din o zaman. Bu da ondan kötü değil."

"Başkası *sana* yapsa hoşuna gider mi?"

"Yapıldığını bilmiyorsam nasıl *rahatsız* olabilirim ki?
Aman Arthur bu kadar zayıf olma."

"Düşünmeliyim bunu."

"Belki de büyük radyo mühendisi mikrofonu sese na-
sıl bağlayacağını bilmiyordur."

"O en kolay yanı."

"Ee, hadi öyleyse. Git de yap."

"Düşüneyim, sana haber veririm."

"Buna zaman yok. Her an gelebilirler."

"Öyleyse yapmıyorum. Suçüstü yakalanmak iste-
mem."

"Sen bitirmeden gelirlerse ben onları burada oyala-
rım. Tehlike yok. Sahi, saat kaç?"

Üç yaklaşmıştı.

"Londra'dan geliyorlar, öğle yemeğinden önce yola
çıkamazlar. Bu sana bol zaman verir."

"Hangi odayı veriyorsun onlara?"

"Koridorun sonundaki büyük sarı odayı. Çok uzak
değil, değil mi?"

"Sanırım yapılabilir."

"Ha, aklıma gelmişken, vericiyi nereye koyacaksınız?"

"Daha yapacağımı söylemedim."

"Allahım! Şu anda seni durdurmaya kalkan birini görmek isterdim. Yüzünü görmelisin. Bir bakışta pespembe ve heyecanlı olduğu görülebiliyor. Vericiyi bizim yatak odamıza koy, neden olmasın? Ama yürü ve acele et."

Duraladım. Rica etmek yerine bana her emir vermeye kalktığında bunu yapmayı huy edinmiştim.

"Bundan hoşlanmıyorum Pamela."

Bundan sonra başka bir şey söylemedi, orada kımıldamadan öylece oturup yüzünde uzun bir kuyruktaymış gibi teslim olmuş, bekleyen bir anlamla beni izledi. Deneyimlerimden bunun bir tehlike uyarısı olduğunu biliyordum. Pimi çekilmiş, patlaması yalnızca an meselesi olan şu bombalı nesnelere biri gibiydi ve patlayacaktı. Bunu izleyen suskunlukta neredeyse tik taklarını duyuyor gibiydim.

Ben de sessizce yerimden kalkıp atölyeye gittim ve bir mikrofonla uzun bir tel seçtim. Ondan uzaktayken biraz heyecanlanmaya başlamış olmayı itiraf etmemden utanıyorum, derimin altında, parmaklarımın ucuna doğru minik sıcak karıncalanmalar duyumsuyordum. Pek kayda değer bir şey olmadığına dikkatinizi çekerim, gerçekten hiç önemli değildi. Hey güzel Allahım, bu deneyi yaşamımın her sabahı karımın birkaç büyük hisse senedinin kapanış fiyatlarını incelemek için gazeteyi açtığımda yaşıyordum zaten. O nedenle de böyle aptalca bir şakaya kendimi kaptıracak değildim. Hem eğleniyorsam buna engel olamazdım.

Merdivenleri ikişer ikişer çıkıp koridorun sonundaki sarı odaya girdim. İki kişilik yatağı, sarı saten yatak örtüleri, soluk sarı duvarları ve altın renkli perdeleriyle tüm konuk odalarının o temiz pak, yaşanmamış görüntüsü vardı. Mikrofonu saklamak için iyi bir yer bulayım diye çevremi bakınmaya başladım. Ne olursa olsun asla keşfedilmemesi için işin en önemli bölümüydü bu. Önce şöminenin ya-

nındaki odun sepetini düşündüm. Odunların altına koymayı. Hayır, bu yeterince güvenli olmazdı. Radyatörün arkası? Gardırobun üstü? Masanın altı? Bunların hiçbiri yeterince profesyonel görünmüyordu. Yere düşen bir gömlek düğmesi ya da buna benzer bir şey yüzünden tümü de keşfe açıktı. Sonunda iyi bir kurnazlık yaparak kanepenin yayları arasına koymaya karar verdim. Kanepe, halının yanında duvara dayalıydı, benim kordonum da halının altından geçip doğru kapıya gidebilirdi. Kanepeyi eğip altındaki kumaşı yırttım. Sonra mikrofonu, alıcı yanını odaya çevirerek sağlamca yayların arasına bağladım. Bundan sonra kordonu halının altından geçirip kapıya götürdüm. Yaptığım her şeyde sakin ve dikkatliydim. Kordonun halının altından çıkıp kapıdan geçeceği yere, tahtaya küçük bir yiv açtım, artık hiç belli olmuyordu.

Tüm bunlar elbette zaman aldı ve ansızın yoldaki çakılların üstünde tekerleklerin sesini, araba kapılarının çarpılışını ve konukların gürültüsünü duyduğumda daha koridorun yarısında teli süpürgeliğe çiviliyordum. Durup çekiş elimde doğruldum ve itiraf etmeliyim ki korktum. O gürültülerin benim için ne kadar sinir bozucu olduğunu bilemezsiniz. Mideme saplanan aynı korku kaşılmasını savaş sırasında bir öğle sonrası kütüphanede sakin sakin kelebeklerimle uğraşırken köyün öbür ucuna bir bomba düştüğünde yaşamıştım.

Merak etme, dedim kendi kendime. Pamela onlarla ilgilenir. Buraya çıkmalarına göz yummaz.

Biraz da deli gibi çalışarak işi bitirmeye koyuldum, az sonra koridor boyunca kablo döşenmiş, odamıza kadar gelmişti. Burada gizlenmek o kadar önemli değildi, yine de hizmetçiler nedeniyle kendime dikkatsiz olabilme iznini vermiyordum. Kabloyu halının altına döşedim ve görünmeyecek gibi radyonun arkasına kadar çıkardım.

Son bağlantıları yapmak basit bir teknik iş olduğundan hiç zamanımı almadı.

Eh, yapmıştım işte. Bir adım geri çekilip küçük radyoya baktım. Nedense şimdi farklı görünüyordu – artık gürültüler çıkararak saçma sapan bir kutu değil de, bedeninin bir bölümüyle masanın üstüne tünemiş uzaklardaki yasak bir yere gizlice uzanan kötü bir küçük yaratıktı. Düğmesini çevirdim. Derinden bir vınlama duyuldu, ama başka ses çıkmadı. Yüksek sesle çalışan başucu saatimi aldım, sarı odaya götürüp kanepenin yanına yere koydum. Döndüğümde radyo yarattığı saat odanın içindeymişçesine tik taklıyordu, daha bile yüksek sesle.

Saati yine yerine koydum. Banyoda kendime çekidüzen verdim, gereçleri atölyeye götürdüm ve konukları karşılamaya hazırlandım, ama önce önlerine ellerim kanlı (!) çıkmamak için kendimi toparlamak niyetiyle kütüphanede koleksiyonumla beş dakika geçirdim. Harikulade bir *Vanessa cardui* –The Painted Lady– tepsisine yoğunlaştım, sonra topluluğumuzun Canterbury'deki gelecek toplantısında okumayı tasarladığım 'Renkli Desenlerle Kapı Kandı Çerçeve İşçiliği Arasında Bağlar' başlıklı yazı için birkaç not aldım. Sonunda olağan, ağırbaşlı, özenli tavrıma döndüm.

Oturma odasına girdiğimde adlarını asla anımsayamadığım iki konuğumuz kanepede oturuyorlardı. Karım içkileri hazırlıyordu.

"A, geldin mi Arthur, nerelerdeydin?"

Bunun gereksiz bir yorum olduğunu düşündüm. El sıkışırken konuklara,

"Özür dilerim," dedim, "işim vardı saati unutmuşum."

"Ne yaptığından haberimiz var, ama onu bağışlayacağız, değil mi bir tanem?" dedi kız bilmişçe gülümseyerek.

"Evet bağışlayalım," dedi koca.

Patlayan kahkahalar arasında karımın tam olarak yukarıda ne yaptığını anlattığını sandığım düşsel, korkunç bir an yaşadım. Bunu *yapmamalıydı, yapmamalıydı!* Başımı çevirip ona baktım, cini ölçerken o da gülümsüyordu.

"Sizi rahatsız ettiğimiz için başışlayın," dedi kız.

Bu bir şaka konusu olacaksa çabucak katılmaya karar verdim ve kendimi onunla birlikte gülümsemeye zorladım.

"Görmemize izin vermelisiniz," dedi kız.

"Neyi görmenize?"

"Koleksiyonunuzu. Karınız harikulade olduğunu söylüyor."

Usulca bir koltuğa oturup gevşedim. Bu kadar sinirli ve ürkek olmak rezaletti.

"Kelebeklerle ilgileniyor musunuz?"

"Sizinkini görmeye can atıyorum Bay Beauchamp."

Martiniler dağıtıldı, biz de yerlerimize yerleştik ve yemekten önce birkaç saatlik içkiyle yarenlik faslına daldık. İşte o andan itibaren bende, konuklarımın hoş bir çift olduğu izlenimi biçimlenmeye başladı. Adlı sanlı bir aileden gelen karım, sınıfı ve yetiştirilişi sonucu kibirli olmaya yatkındır ve ona dostça davranan yabancıları yargılamakta da acele eder, özellikle de uzun boylu erkekleri. Arada haklı çıktığı olur, ama bu kez yanıldığını düşünmeye başlamıştım. Genellikle ben de uzun boylu erkekleri sevmem, kibirli ve ukalalıya yatkındırlar, ama Henry Snape –karım adını fısıldamıştı– başlıca kaygısı çok haklı olarak Bayan Snape olan, yol yordam bilen, kendi halinde hoş bir adammış gibi geldi. Atımsı uzun yüzüyle yakışıklı bir adamdı, koyu kahverengi gözleri nazik ve canayakındı. Karışık duran güzel siyah saçlarına gıpta ettim, bu kadar sağlıklı durması için ne yaptığını merak ederken de yakaladım kendimi. Birkaç şaka yaptı, üst düzeyde şakalardı ve kimse hedef alınmamıştı.

"Okulda bana Scervix derlerdi. Neden, biliyor musunuz?" dedi.

"Hiçbir fikrim yok," dedi karım.

"Scervix Latince ense demek de ondan."

Bu oldukça uzak kalan bir espriydi, anlamam biraz zaman aldı.

"Hangi okuldu Bay Snape?" dedi karım.

"Eton."

Karım hemen başıyla küçük bir onaylama hareketi yaptı. Artık onunla konuşur diye düşündüm ve ilgimi öbürüne, Sally Snape'e çevirdim. Göğüslüce, çekici bir kızdı. On beş yıl önce karşılaşmış olsaydım, başımı belaya sokabilirdim. Bu durumdaysa güzel kelebeklerimle ilgili her şeyi anlatarak keyifli bir zaman geçirdim. Konuşurken yakından onu gözlüyordum ve bir süre sonra ilk başta inanmam istendiği kadar şen ve gülümseyen bir kadın olmadığı izlenimini edinmeye başladım. Kıskançlıkla bekçiliğini yaptığı bir giz varmışçasına içine kapalı görünüyordu. Derin mavi gözler bir şeyin üstünde bir saniyeden çok durup dinlenmeden odanın içinde fıldır fıldır dönüyordu ve yüzünün her yanında çok belli belirsiz de olsa hüznün küçük, aşağı doğru inen çizgileri vardı.

Sonunda konuyu değiştirerek,

"Briç oyunumuzu iple çekiyorum," dedim.

"Biz de öyle. Biliyor musunuz biz hemen her akşam oynarız, o kadar severiz."

"İkiniz de bu işin ustasısınız. Nasıl bu kadar iyi olabildiniz?"

"Çalışmakla. O kadar. Çalışma, çalışma, çalışma."

"Hiç bir şampiyonada oynadınız mı?"

"Daha oynamadık, ama Henry bunu çok istiyor. O düzeye erişmek zor bir iştir, biliyorsunuz. Müthiş zor bir iştir."

Sesinde bir boyun eğiş tonu mu var diye düşündüm. Evet olabilirdi, adam onu çok zorluyor, çok ciddiye almasını istiyordu, zavallı kızcağız da bunlardan yorulmuştu.

Saat sekizde giysilerimizi değiştirmeden yemeğe geçtik. Yemek, Henry Snape'in anlattığı eğlenceli öykülerle iyi gitti. Benim Richebourg '34'ümü de çok bilgili bir tavırla övmesi son derece hoşuma gitti. Kahve geldiğinde içimde bu iki gence enikonu yoğun bir sevgi uyandığını, bunun sonucunda da şu mikrofon işi nedeniyle rahatsız ol-

duğumu duyumsadım. Korkunç insanlar olsalardı neyse, ama bu üçkâğıdı böyle tatlı iki kişiye yapmak beni güçlü bir suçluluk duygusuyla dolduruyordu. Beni yanlış anlamayın. Korkmaya başlamış falan değildim. İşlemi durdurmak gerekmiyordu, ama karımın gizli gülümsemeler, göz kırpmalar gibi şu anda yaptığı hareketleri paylaşarak beklenenin tadına varmayı açıkça reddettim.

Dokuz buçuk sularında kendimizi güzel bir yemekten doyun ve rahatlamış duyumsayarak brice başlamak için büyük oturma odasına döndük. Eşit paraya oynuyorduk –yüze on şilin– aileleri bölmemeye karar verdik, ben de oyun boyunca karımın eşi oldum. Başka türlü oynanmayacağından dördümüz de oyunu ciddiye alıyorduk, sessiz, kararlı ve deklare etme dışında hemen hiç konuşmadan oynadık. Oynamamızın nedeni para değildi. Allah biliyor ya o nesneden karımda bolca vardı, Snape’lerde keza, ama ustalar arasında ölçülü bir para karşılığı oynamak usulendir.

O gece kartlar eşit bölünmüştü, ama karım bir kez kötü oynadı, bunun sonucunda biz de kötü bir takım olduk. Bir türlü dikkatini yoğunlaştıramadığının farkındaydım, gece yarısı yaklaştıkça dikkat bile etmemeye başladı. Ağzının kıyısında küçük, yüreği yağ bağlamışçasna bir gülümseme, burun delikleri gergin, kaşları kalkık o koskoca gri gözleriyle bana bakıp durdu.

Oyun arkadaşlarımız iyi bir oyun çıkardılar. Deklarasyonları muhteşemdi, akşam boyunca da tek bir hata yaptılar. O da kız, eşinin eline olduğundan çok değer biçip altılı maça deklare ettiğinde oldu. Ben çiftledim, onlarsa savurmasız olduklarından üç aşağı indiler, bu da onlara sekiz puana mal oldu. Bir anlık bir gafletti, ama kocası elini öperek üzülmemesini söyleyip ânında bağışlamasına karşın Sally Snape bundan çok kötü etkilendi.

Yarım sularında karım yatmak istediğini söyledi.

"Son bir el daha?" dedi Henry Snape.

"Hayır Bay Snape. Bu gece yorgunum. Arthur da yorgun. Görüyorum. Hepimiz yatalım."

Bizi odadan kışkışladı, biz de dördümüz birden yukarı çıktık. Yukarıda kahvaltıda ne istedikleri, hizmetçiyi nasıl çağıracakları gibi her zamanki olağan konuşmalar yapıldı.

Karım,

"Umarım odanızı seversiniz," dedi. "Dosdoğru vadiyi gören bir manzarası vardır, güneş de sabah onda gelir."

Koridorda bizim yatak odamızın kapısı önünde duruyorduk, o öğle sonrası döşediğim telin süpürgelik boyunca uzanıp odalarına girdiğini görebiliyordum. Boyayla aynı renk olmasına karşın bana çok kuşku uyandırıcı göründü.

"İyi uykular," dedi karım, "iyi uykular Bayan Snape. İyi geceler Bay Snape." Onu izleyerek odamıza girip kapıyı kapattım.

"Çabuk!" diye bağırdı karım, "aç şunu!"

Hep böyleydi, bir şeyleri kaçıracağından korkardı. Ava gittiği yıllarda –ben asla gitmem– kendine ya da atına neye mal olursa olsun bir vuruşu kaçırma korkusuyla hep en önde av köpekleriyle birlikte koşmak gibi bir ünü vardı. Bunu da kaçırmak niyetinde olmadığını görebiliyordum.

Kapılarının açılıp yine kapanış gürültüsünü almak için küçük radyo tam zamanında ısındı.

"İşte," dedi karım, "içeri girdiler."

Elleri sımsıkı birbirini kavramış, başı öne uzanmış mavi giysisiyle odanın ortasında duruyordu, dikkat kesilmişti, geniş beyaz yüzü tümüyle yoğunlaşmış şarap tulumu gibi gerilmişti.

Bir anda Henry Snape'in sesi güçlü ve net, radyodan duyuldu.

"Sen Allah'ın belası beş para etmez bir budalası," diyordu ve sesi benim bildiğim sestem o kadar farklı, öyle sert ve tatsızdı ki, yerimden sıçradım.

"Kahrolası akşam ziyan olup gitti. Sekiz yüz puan! Bu aramızda sekiz paund demektir!"

"Kafam karışmıştı, bir daha yapmam, söz veriyorum."

"Ne bu?" dedi karım, "neler oluyor?"

Ağzı kocaman açılmış, kaşları alnına kalkmıştı, çabucak radyoya yaklaştı, eğilip kulağını hoparlöre yapıştırdı. Ben de itiraf edeyim heyecanlanmıştım.

"Söz veriyorum, söz veriyorum bir daha yapmayacağım."

Adam tehlikeli bir sesle,

"Riske girmeyeceğiz," dedi. "Hemen bir çalışma daha yapacağız."

"A, hayır lütfen! Buna dayanmam!"

"Bak, buraya kadar bu yolu bu zengin piçin parasını almak için geldim, sense her şeyi berbat ediyorsun."

Sıra karımın yerinden sıçramasındaydı.

Adam,

"Bu hafta bu ikinci," diye konuşmasını sürdürdü.

"Bir daha yapmam, söz veriyorum."

"Otur. Ben söyleyeceğim sen karşılık vereceksin."

"Hayır, Henry *lütfen!* Beş yüzünü birden söyleme. Üç saat oldu."

"İyi ya, pekâlâ. Parmak pozisyonlarını yapmayız. Onları iyi bildiğini sanıyorum. Şeref hilelerini gösteren ana deklarasyonları yapacağız."

"Ah, Henry şart mı? Öyle yorgunum ki."

"Onları kusursuzlaştırman kesinlikle her şeyden önce gelir. Önümüzdeki hafta her gün oyunumuz var, biliyorsun. Yemeksiz yaşanmaz.."

Karım fısıldayarak,

"Nedir bu? Allahaşkına nedir bu?"

"Şşşt. Dinle!"

Adam,

"Pekâlâ, şimdi en baştan başlıyoruz, hazır mısınız?"

"Ah, Henry *lütfe*!" Gözyaşları boşalmak üzereymiş gibiydi sesi.

"Hadi Sally. Toparla kendini."

Sonra tümüyle farklı bir sesle, oturma odasında duymaya alıştığımız tonda,

"*Bir trefl*," dedi.

Bir sözcüğünde garip, titrek bir vurgu fark ettim, sözcüğün ilk yarısı biraz uzun çıkmıştı.

Kız yorgun bir tavırla,

"Sinek kızı," dedi. "Pik papazı. Kupa yok, karo valesi de yok."

"Ya her takıma kaç kâğıt! Parmak pozisyonumu dikkatle izle."

"Onlara bakmayacağımızı söylemiştin."

"Eh, iyi bildiğinden çok eminsen."

"Evet biliyorum."

Bir duralama, ardından,

"*Bir trefl*."

"Sinek papazı," diye kız dersini ezberledi. "Maça birli-si. Kupa kızı ve karo kızı."

Bir duralama daha.

"*Bir trefl* diyeceğim."

"Pik papazı..."

"Aman Allahım!" diye bağırdım. "Deklarasyon kodu bu! Eldeki tüm kâğıtları gösteriyorlar!"

"Arthur, bu olamaz!"

"Seyircilerin arasına karışıp senden bir şey alan adamlar gibi işte, sahnede gözleri bağlı bir kız vardır, uzaktan soruyu soruş biçiminden kız tam olarak ne olduğunu söyler, bir tren biletinin hangi istasyondan olduğunu bile."

"Bu olanaksız!"

"Hiç de değil, ama öğrenmesi gerçekten büyük emek isteyen çok zor bir iş. Dinle."

Adamın sesi,

"*Bir kupa* diyorum," diyordu.

"Rua dam kupa onlusu. Pik valesi. Karo yok. Sinek kızı..."

"Görüyor musun adam ona her kurda kart *sayılarını* parmak pozisyonlarıyla söylüyor."

"Nasıl?"

"Bilmiyorum. Öyle dediğini duydum."

"Aman *Allahım* Arthur! Yaptıklarının bu olduğundan emin misin?"

"Korkarım öyle."

Bir sigara yakmak için yatağın yanına seçirtmesini izledim. Arkası bana dönük sigarasını yaktı, sonra dumanı tavana doğru incecik üfleyerek hızla geriye döndü. Bu konuda bir şeyler yapmamız gerektiğini biliyordum, ama ne olduğunu bilemiyordum, bilgimizin kaynağını açıklamadan onları suçlamamız olanaksızdı. Karımın kararını bekledim.

Duman bulutlarını üfleyerek,

"Aaa, Arthur," dedi ağır ağır, "a, bak bu *ha-ri-ka* bir fikir. *Biz* de bunu yapmayı öğrenemez miyiz?"

"Ne?"

"Elbette, neden olmasın?"

"Bak! Hayır! Bir dakika Pamela..."

Ama o usulca odanın öbür ucundan durduğum yere iyice yaklaştı, başını eğip bana baktı –ağzının köşeleriyle burnunun kıvrımında gülümsemeye pek de benzemeyen kaşarlanmış denilebilecek bir gülümseyiş, kocaman grisi çok gözler parlak siyah gözbebekleriyle dosdoğru bana bakıyordu, geri kalanı griydi, bu griliğin dışında kalan ak da yüzlerce minik kırmızı damarla benek benekti– bana böyle sert ve çok yakından baktığında size yemin ederim kendimi boğuluyormuş gibi duyumsarım.

"Evet," dedi, "neden olmasın?"

"Ama Pamela... Hey Allahım... Hayır... Her şey bir yana..."

"Arthur her dakika benimle *tartışmamamı* rica ediyorum. Tamı tamına böyle yapacağız. Şimdi, git bir deste kâğıt hazırla, hemen başlayacağız."

KANUOT

Üçüncü günün sabahı deniz duruldu. En nazenin yolcular bile, –yolculuk boyunca ortada görünmeyenler– kamaralarından çıkıp ağır ağır, sürünürcesine gezi güvertesine tırmandılar, güverte kamarotu onlara şezlonglar verdi, battanileri bacaklarının arasına sıkıştırdı ve tümünü de, yüzleri soluk, hemen hiç ısıtmayan ocak güneşine dönük olarak dizi dizi orada bırakıp gitti.

İlk iki gün enikonu sert geçmiş, ansızın geliveren bu dinginlik ve rahatlama duygusu tüm gemide daha güler yüzlü bir hava oluşturmuştu. Akşam olurken yolcular yaşadıkları on iki saatlik güzel havayla kendilerini güvencede duymaya başlamış, o gece saat sekizde de büyük yemek salonu görmüş geçirmiş denizcilerin kendine güvenli ve kendinden hoşnut havasıyla yiyip içen insanlarla dolmuştu.

Bedenleriyle iskemlelerinin minderleri arasında belli belirsiz bir sürtüşmenin ve koca geminin yine sallanmaya başladığının farkına vardıklarında yemek daha yarılanmamıştı. Önce çok hafifti, ağır ve tembel bir o yana bu yana yalpalayıştı, ama salonda çabucak gizli bir ruh durumu değişikliği yarattı. Birkaç yolcu yemeklerinden başlarını kaldırıp sinirlice gülümseyerek, gözlerinde küçük, gizli kaygı parıltıları duraladılar, dinlercesine ikinci sallanmayı beklemeye başladılar. Bazıları istifini bile bozmadı, bazılarıysa açıkça kendini beğenenlendendi; bunlardan birkaçı rahatsız olmaya başlayanlara eziyet olsun diye yemekle havaya ilişkin şakalar yapıyorlardı. Geminin hareketi kısa sürede

giderek daha da çılgınlaştı, ilk sallanışın fark edilişinden beş-altı dakika sonra ceviz kabuğu gibi iki yana sallanıyor, yolcular viraj alan bir arabadaymış gibi sandalyelerinde denge tutturmaya çalışıyorlardı.

Sonunda gerçekten kötü bir yalpa geldi ve gemi muhasebecisinin masasında oturan Bay William Botibol Hollanda soslu poşe yumurtalı kalkan balığı tabağının çatalının altından kaydığını gördü. Ortalığı bir heyecan dalgası sarmıştı, herkes tabaklarıyla şarap kadehlerine sarılıyordu. Muhasebecinin sağında oturan Bayan Renshaw küçük bir çığlık koyverip onun koluna yapıştı.

Muhasebeci Bayan Renshaw'a bakarak,

"Pis bir gece olacak," dedi. "Çok berbat bir gece olacağına benzer." Söyleyişinde bir nebze haz vardı.

Bir kamarot telaşla gelip tabakların arasından masa örtülerine su serpti. Heyecan duruldu. Yolcuların çoğu, yemeklerine devam ettiler. Aralarında Bayan Renshaw'un da olduğu birkaç kişi dikkatle ayağa kalktı, gizlemeye çalıştıkları bir aceleyle masaların arasından kapıya yöneldi.

Muhasebeci,

"Eh, işte gidiyor," dedi.

Sessiz sedasız kendilerinden hoşnut oturan ve yüzleri iyi denizciden sayıldıklarında yolcuların duydukları olağanüstü gururu açıkça yansıtan 'ekibinden' kalanlara beğeniyle göz gezdirdi.

Yemek bitip kahve servisi de yapıldıktan sonra sallantı başladığından bu yana dikkat çekecek kadar ciddi, düşünceli duran Bay Botibol ansızın ayağa kalktı, kahve fincanı elinde muhasebecinin yanında Bayan Renshaw'dan boş kalan yere gitti. Onun iskemlesine oturdu ve hemen eğilip muhasebecinin kulağına aceleyle bir şeyler fısıldamaya başladı.

"Affedersiniz, ama bir şey sorabilir miyim lütfen?"

Kısa boylu, şişman, kıpkırmızı bir adam olan muhasebeci dinlemek için öne eğildi.

"Sorun nedir Bay Botibol?"

"Öğrenmek istediğim şu." Adamın yüzü kaygılıydı, muhasebeci de bu yüzü inceliyordu.

"Kaptanın bugünün hızı için değer biçip biçmediğini öğrenmek istiyorum, biliyorsunuz şu açık artırma parası için. Yani hava bozmadan önce demek istiyorum."

Özel bir sırta ortak olacağına kendini hazırlamış olan muhasebeci gülümsedi ve göbeğini rahatlatmak için oturduğu yerde arkaya yaslandı.

"Sanırım öyle –evet."

Yanıtı için fısıldayarak konuşma gereği duymamasına karşın bir fısıltıya karşılık verenlerin düşünmeden yaptıkları gibi sesini alçaltmıştı.

"Sizce ne kadar önce yaptı bunu?"

"Bugün öğleden sonra. Genellikle öğleden sonraları yapar bu işi."

"Saat kaçta?"

"A, bilmem. Dört falandı sanırım."

"Bir şeyi daha söyleyin bana. Hangi numaranın olacağına kaptan nasıl karar veriyor? Bu konuda çok zorluk çekiyor mu?"

Muhasebeci Bay Botibol'un kaşları çatık, kaygılı yüzüne bakıp gülümsedi, adamın nereye varmak istediğini çok iyi biliyordu.

"Bakın, kaptan gemi subayıyla küçük bir toplantı yapar, hava durumunu ve bir sürü başka şeyi incelerler, ondan sonra bir karar verirler."

Bay Botibol bu yanıtı bir süre düşünerek onaylarcasına başını salladı, sonra,

"Bugün havanın kötü olacağını kaptan biliyor muydu dersiniz?"

"Bunu size söyleyemem," diye yanıtladı muhasebeci.

Öbür adamın küçük kara gözlerine bakıyor, ortalarında dans eden iki küçük heyecan pırıltısı görüyordu.

"Gerçekten söyleyemem Bay Botibol. Bunu bilemem."

"Durum kötüleşirse düşük sayılardan bazılarını almaya değebilir. Ne dersiniz?" Fısıltı şimdi daha telaşlı, daha kaygılıydı.

"Olabilir," dedi muhasebeci. "İhtiyarın gerçekten kötü bir gece geçireceğimize karar verdiğinden kuşkuluyum. Bu akşamüstü değerlendirmesini yaptığında oldukça sakin-di."

Masadakiler sessizleşmiş, duymaya çalışıyorlardı; yarış pistinde antrenör kendi deneyimini anlatırken kulak misafiri olanlarda görülen o kararlı, baş yana eğik dinleyen bakışla muhasebeciyi gözleyerek duymaya uğraşıyorlardı: hafifçe açılmış dudaklar, kalkmış kaşlar, öne uzamış, azıcık da yana eğilmiş bir baş, bir şeyi doğrudan atın ağzındanmışçasına duyduklarında herkese gelen o yarı büyülenmiş, umutsuzca çabalayan kulak kesilmiş bakış.

"Şimdi *siz* bir numara alacak olsanız bugün hangisini seçerdiniz?" diye fısıldadı Bay Botibol.

Muhasebeci sabırla,

"Daha sıralamayı bilmiyorum. Akşam yemeğinden sonra açık artırma başlamadan sıralamayı açıklamıyorlar, hem ben bu konuda pek iyi sayılmam. Ben yalnızca bir muhasebeciyim biliyorsunuz."

Bu noktada Bay Botibol ayağa kalktı.

"İzinizle," dedi ve öbür masaların arasından geçip sallanan zeminde dikkatle yürüdü, iki kez de geminin yalpalamasına karşı durabilmek için bir sandalyenin arkalığına tutundu.

Asansörcüye,

"Gezi güvertesi lütfen," dedi.

Açık güverteye adımını atar atmaz rüzgâr olanca hızıyla yüzüne çarptı. Sendeledi, küpeşteye yapıştı, iki eliyle sımsıkı tutundu ve orada durup koca dalgaların dağ gibi yükseldiği, beyaz atların rüzgâra karşı doludizgin giderken arkalarında serpintilerden tüyler bıraktıkları kararan denize baktı.

Aşağı inerken asansörcü,

"Dışarıda hava çok kötü değil mi efendim?" dedi.

Bay Botibol küçük kırmızı bir tarakla saçlarını tarıyordu.

"Hava nedeniyle hiç hız düşürmedik mi sizce?"

"A, inanın düşürdük efendim. Bu başladığından beri epey hız düşürdük. Böyle havalarda hız düşürmek zorundasınız, yoksa tüm yolcuları geminin dört bir yanına savursunuz."

Aşağıda sigara salonunda herkes açık artırma için toplanmaya başlamıştı bile. Belirli masaların çevresinde terbiyeli tavırlarla kümeleniyorlardı; erkekler smokin ceketleriyle az buçuk resmi, biraz pembe, sinekkaydı tıraşlı, ağırdan alan beyaz kollu kadınlarının yanında azıcık kendini beğenmişler. Bay Botibol mezat tellalının masasına yakın bir iskemle seçti. Bacaklarını çaprazladı, kollarını kavuşturdu ve olağanüstü bir karar almış da caydırılmayı reddeden bir adamın her şeyi göze almış havasıyla yerine iyice yerleşti.

Kanyot,¹ diyordu kendi kendine, olsa olsa yedi bin dolar civarındadır. Numaraların parça başına üç ve dört yüze satıldığı son iki gündür bu düzeyde kalmıştı. Bir İngiliz gemisi olduğundan paund kullanıyorlardı, ama o kendi parasında düşünmeyi yeğliyordu. Yedi bin dolar bir hayli paraydı! Aman Allah evet! Yapacağı şey, yüz dolarlık banknotlar olarak ödemelerini sağlamaktı, o da ceketinin iç cebine koyup karaya inerdi. O noktada sorun yoktu ve hemen, evet hemen bir Lincoln Convertible alacaktı. Gemiden çıkınca yolda alacak, ön kapıya çıkıp da baktığında Ethel'in yüzünün nasıl olacağını görme zevki uğruna da eve onunla gidecekti. Gıcır gıcır soluk yeşil bir Lincoln Convertible'la kapıya doğru süzülürken Ethel'in yüzünü görmeye değerdi doğrusu! Merhaba Ethel canım, diyecekti çok kayıtsızca konuşarak. Sana küçük bir armağan alayım dedim. Geçerken camın arkasında gördüm, seni düşündüm ve hep bir tane istediğin aklıma geldi. Sevdin mi

¹ Pay kumbarası, pay akçesi. Bu tür küçük kumar oyunlarındaki toplu para. (Çev.)

canım, diyecekti. Rengi sevdim mi? Sonra da yüzünü inceleyecekti.

Mezat tellalı şimdi masasındaydı.

"Bayanlar, baylar!" diye bağırdı. "Kaptan bugünün hızına değer biçti, beş yüz on beş milde yarın öğleyin son buluyor. Her zamanki gibi sıralamayı yapabilmek için her iki taraftan da onar numara alacağız. Bu da beş yüz yirmi beşe beş yüz beş yapar. Elbette asıl sayının hâlâ uzakta olduğunu düşünenler için düşük ve yüksek tutarlı listeler ayrı ayrı da satılacaktır. Şimdi ilk numaraları şapkadan çekeelim... işte... beş yüz yirmi?"

Oda sessizleşti. İnsanlar iskemlelerinde oturuyorlar, tüm gözler artırmacıyı izliyordu. Havada belirli bir gerginlik vardı, fiyat yükseltmeler büyük sayılara ulaştıkça gerginlik arttı. Bu bir oyun ya da şaka değildi, fiyat yükselten birine bakan bir adama baktığınızda bundan kuşkunuz kalmazdı –gülümsüyor olabilirdi, ama yalnız dudaklarıyla, gözlerse parlak ve buz gibiydi.

Beş yüz on iki numara yüz on paundda kaldı. Ondan sonraki üç-dört numara da yaklaşık aynı fiyata ulaştı.

Gemi hızla yalpalıyordu, her sallanışında duvarlardaki tahta kaplamalar ayrılacakmış gibi çatırıyordu. Yolcular koltuklarının kollarına yapışmış, dikkatlerini artırmaya yoğunlaştırmışlardı.

Artırmacı,

"Düşük tutardan katılanlar!" diye bağırdı. "Bundan sonraki numara düşük tutardan!"

Bay Botibol dimdik, gergin oturuyordu. Karar vermişti, öbürleri fiyat vermeyi bitirinceye kadar bekleyecek, sonra fırlayıp son öneriyi yapacaktı. Bankasındaki hesabında en az beş yüz dolar olması gerektiğini hesaplamıştı, altıya yakın bile olabilirdi. Bu da yaklaşık iki yüz paund –daha bile çok– ederdi. Hem, bu bilet de bundan fazlaya yükselmezdi.

Artırmacı,

"Hepinizin de bildiği gibi düşük tutarlı liste sıralamadaki en küçük numaranın *altındaki* her numarayı kapsar, bu durumda beş yüz beşin altındaki tüm numaralar oluyor. Yani, bu geminin yarın öğleyin sona eren yirmi dört saatte beş yüz beş milden daha az yol alacağını düşünüyorsanız katılıp bu numarayı almanız iyi olur. Şimdi bana ne öneriliyor?"

Çabucak yüz otuz paunda çıktı. Görünüşe bakılırsa Bay Botibol'la birlikte başkaları da havanın kötü olduğunu fark etmişlerdi. Yüz kırk, elli... Orada durdu. Artırmacı çekicini kaldırdı.

"Yüz elliye gidiyor..."

"Altmış!" Bay Botibol bağırdı, odada ne kadar yüz varsa dönüp ona baktı.

"Yetmiş!"

"Seksen!" dedi Bay Botibol.

"Doksan!"

"İki yüz!" Bay Botibol bağırdı. Artık duramıyordu, hiç kimse için duramazdı.

Bir duralama oldu.

"İki yüz paundu artıran yok mu?"

Otur oturduğun yerde dedi kendi kendine. Hiç kıvılcımdan otur ve başını kaldırma. Başını kaldırmak şansızlık getirir. Soluğunu tut. Soluğunu tuttuğun sürece kimse senin üstünde artırmaz.

"İki yüz paunda gidiyor..."

Tellalın pembe çıplak bir kafası vardı tepesinde de küçük ter damlaları parlıyordu.

"Satıyorum..." Bay Botibol soluğunu tuttu.

"Satıyorum... Sattım!"

Adam çekici masaya vurdu. Bay Botibol bir çek yazıp tellalın yardımcısına verdi, sonra iskemlesine yaslanıp sonucu beklemeye başladı. Kanyotta kaç para olduğunu öğrenmeden yatmak istemiyordu.

Son numara da satıldıktan sonra tümünü topladılar ve tam iki yüz on paund etti. Bu yaklaşık altı bin dolar de-

mekti. Yüzde doksanı kazananın olur, yüzde onu da denizcilerin hayır kurumlarına giderdi. Altı binin yüzde doksanı da beş bin dört yüzdü. Eh, o da yeterdi. Lincoln Convertible'ı alabilir, biraz da kalırdı bile. Bu sevindirici düşünceyle mutlu ve heyecanlı dışarı çıkıp kamarasına gitti.

Ertesi sabah Bay Botibol uyandığında fırtınanın sesine kulak kabartıp geminin sallanmasını bekleyerek hiç kıvılcıktan gözü kapalı birkaç dakika yattı. Fırtına mırıltısı sesi olmadığı gibi gemi de sallanmıyordu. Fırladı, gidip lumbardan dışarı baktı. Deniz –Aman Allahım– bir cam kadar düzdü, koca gemi de geceki açığı kapatmak için tam yol gidiyordu. Bay Botibol döndü, yavaşça ranzasının ucuna oturdu. Midesini yoğun bir korku elektriklenmesi karıncalandırmaya başlamıştı. Artık hiçbir umudu yoktu. Bundan sonra o yüksek numaralardan birinin kazanmış olduğu kesindi.

Yüksek sesle,

"Ah Allahım," dedi, "ne yapacağım ben?"

Ethel ne diyecekti? İki yıldır biriktirdiklerini gemide kumar oynarken bir bilete yatırdığını söylemek kesinlikle olası değildi. Olayı gizli tutmak deseniz o da öyle. Bunu yapmak için karısına bankadan para çekmemesini söylemek gerekirdi. Peki ya aylık televizyon ve Britannica Ansiklopedisi taksitleri ne olacaktı? Şimdiden kadının gözlerindeki kızgınlık ve aşağılamayı, içlerinde öfke olduğunda mavisinin nasıl grileşip kısıldığını görebiliyordu.

"Aman Allahım. Ne yapacağım?"

Artık en küçük bir şans olduğunu farz etmesi bile söz konusu değildi, Allahın belası geminin gerisin geri dönmesi dışında. Kazanması için tek şansını tornistan edip son hız gitmeleriydi. Eh, belki de kaptandan bunu yapmasını isteyebilirdi. Kârın yüzde onunu önerirdi. İsterse daha da verirdi. Bay Botibol kıkırdamaya başladı. Derken ansızın kalakaldı, gözleriyle ağzı müthiş şaşkıncu bir şeyle karşılaşmışçasına kocaman açılmıştı. O anda aklına bir fikir gel-

mişti. Çabucak şimşek gibi kafasında belirdi, o da yüreği ağzına gelerek yatağından fırlayıp lumboza koştu, bir kez daha dışarı baktı. Eh, diye düşündü, neden olmasın? Neden olmasın ki? Deniz durgundu, birileri onu yukarı çekinceye kadar da su yüzünde kalabilirdi. Bunu daha önce başka birinin yapmış olduğuna ilişkin içinde belli belirsiz bir duygu vardı, ama bu onu durdurmadı. Gemi durmak zorunda kalacak, bir sandal indireceklerdi, sandalsa onu almak için en az yarım mil geri gidecek, sonra yine gemiye dönecekti. Bir saat otuz mil demekti. Bu da günün hızından otuz mil düşmek demekti. Bu olurdu işte. Düşük sayılar kesin kazanırdı o zaman. Yalnızca, o zamana kadar düşerken birinin görmesini sağlaması gerekiyordu, ama bunu ayarlamak kolaydı. Yüzmeyi kolaylaştıracak ince bir şeyler giyse iyi ederdi. Spor giysiler en doğrusuydu. Güverte tenisi oynayacakmış gibi giyinmeliydi – bir gömlek, bir short, bir de tenis ayakkabısı, saatini de çıkarırdı. Peki zamanı nasıl bilecekti? Dokuz on beş. Ne kadar çabuk olursa o kadar iyiydi. Şimdi yap bitir şu işi. Zaman geçirmeden yapmalıydı, zaman sınırı öğleydi.

Bay Botibol spor giysileriyle gezi güvertesine adımını attığında heyecanlıydı ve korkuyordu. Kalçalarında genişleyen ufarak bedeni yukarı çıktıkta inceliyor, daracık düşük omuzlarla son buluyor, bu biçimiyle de bir iskele babasını andırıyordu. Beyaz zayıf bacakları siyah kıllarla kaplıydı, tenis ayakkabılarıyla yumuşak adımlar atarak dikkatle güverteye çıktı. Sinirli sinirli çevresine bakındı. Görünürde tek bir kişi vardı, çok kalın ayak bilekleri ve muazzam kalçaları olan, küpeşteden eğilmiş denize bakan orta yaşlı bir kadın. Astragan bir ceketini vardı, yakası kaldırılmış olduğu için de Bay Botibol yüzünü göremiyordu.

Kımıldamadan durup uzaktan onu dikkatle inceledi. Evet, dedi kendi kendine, yapabilir. Herhangi bir kadın kadar çabuk alarmı çalabilirdi, ama bir dakika bekle, acele etme William Botibol, acele etme. Bir dakika önce kama-

rada üstünü değiştirirken kendine ne dediğini anımsıyor musun? Anımsadın mı o dediğini?

En yakın karadan binlerce mil uzak bir gemiden okyanusa atlama dūřüncesi, en iyi anlarda bile sakıngan bir adam olan Bay Botibol'u olağanüstü dikkatli yapmıştı. Hâlâ önündeki bu kadının o atladığında alarmı *çalabilecek biri* olduğundan kesinlikle tatmin olmuş değildi. Onca bu iři yapamaması için iki mantıklı neden vardı. Önce sağır ve kör olabilirdi. Pek olası değildi, ama yine de *olabilirdi*, öyleyse neden bu riske girsindi? Yapması gereken önce onunla biraz konuşmaktı. İkincisi de –bu da kendini korumak için ve korkuyla çalıştığında insan beyninin ne kadar kuşkucu olabileceğini gösteriyor– kadının kanyottaki yüksek numaralardan birinin sahibi olabileceği, bu nedenle de geminin durmasını istemeyeceğinin aklına gelmesiydi. Bay Botibol insanların arkadaşlarını altı bin dolardan çok daha azı için öldürdüklerini dūřündü. Gazetelerde her gün okuyordu. Bir de o tehlikeye neden girmeli? Önce onu anla. Kendi durumunun güvencesinden kuşkun kalmasını. Kısa, nazik bir konuşmayla bunu anla. Sonra da kadın iyi yürekli hoř bir insansa, iř çantada keklik olur, o da gönül rahatlığıyla küpeşteden kendini koyverirdi.

Bay Botibol kayıtsız bir tavırla kadına doğruldu, yanında küpeşteye yaslanarak tatlı bir sesle,

"Merhaba," dedi.

Kadın dönüp ona gülümsedi, şaşılacak kadar hoş, neredeyse güzel denebilecek bir gülümsemeydi, ama yüzü dümdüzdü.

"Merhaba," diye yanıtladı.

Bak bakalım, dedi Bay Botibol kendi kendine, ilk soruyla başla. Kör de değil, sağır da.

"Söyleyin," dedi doęrudan konuya girerek, "dün geceki açık artırma için ne dūřünüyorsunuz?"

"Açık artırma mı?" Kaşlarını çattı. "Ne açık artırması?"

"Biliyorsunuz, akşam yemeğinden sonra salonda geminin günlük hızı üstüne numaralar satılarak yapılan şu saçma sapan şey. Bu konuda ne düşündüğünüzü merak ettim."

Başını salladı, yine gülümsedi, içinde belki azıcık özür kırıntısı olan tatlı ve hoş bir gülümseme.

"Ben tembelin biriyim. Hep erken yatarım. Yemeğimi de yatakta yerim. Yatakta yemek yemek çok dinlendirici oluyor."

Bay Botibol karşılık olarak ona gülümsedi, sıvışmaya hazırlandı.

"Şimdi gidip biraz egzersiz yapmalıyım. Sabahları asla egzersizimi ihmal etmem. Sizinle tanıştığıma sevindim, çok sevindim..."

On adım kadar gerilemişti ki kadın onun gidişiyle ilgilenmeden arkasını döndü.

Şimdi her şey yolundaydı. Deniz sakindi, yüzmek için ince giyinmişti, Atlantik'in bu bölgesinde adam yiyen köpekbalıkları yoktu ve alarm verecek hoş, iyi yürekli bir yaşlı hanım vardı. Şimdi tek sorun, geminin dengeyi onun lehine çevirecek kadar gecikip gecikmeyeceğiydi. Çevireceği kesin gibiydi. Ne olursa olsun bu yönde onun da biraz desteği olacaktı. Cankurtaran sandalına kendini çekmede zorlukla karşılaşabilirdi. Çevrede biraz yüzüp onu almak için yaklaşmaya çalışırlarken belli etmeden azıcık geride kalacaktı. Kazanılmış her dakika, her saniye kazanmasına yardımcı olacaktı. Yine küpeşteye doğru yürümeye başladı, ama bu kez yeni bir korku engelliyordu onu. Ya pervaneye takılırsa? Büyük gemilerin yanlarından düşenlere böyle şeyler olduğunu duymuştu, ama o düşmeyecekti ki, atlayacaktı, bu da çok farklı bir şeydi. Yeterince uzağa atlarsa pervane tehlikesi olmazdı.

Bay Botibol, kadından beş-on metre uzakta, yavaşça küpeşteye yaklaşmaya başladı. Kadın şimdi ona bakmıyordu. Ne kadar bakmazsa o kadar iyiydi. Atlarken görmesini istemiyordu. Kimse bakmadığına göre sonradan, kayıp

kazara düştüğünü söyleyebilirdi. Geminin yanından aşağı bir göz attı. Uzun, çok uzun bir düşüş olacaktı. Şimdi düşününce, suya düz çarparsa kötü yaralanacağını anlıyordu. Adamın biri yüksekte dalış yapayım derken midесinin üstüne düşüp de midесini yarmamış mıydı? Düz atlamalı, suya önce ayaklarını sokmalıydı. Bir bıçak gibi suyun içine girmeliydi. Evvet efendim. Su soğuk, derin ve griydi, bakması bile titretiyordu, ama ya şimdi olacaktı ya da asla. Erkek ol William Botibol erkek ol. Pekâlâ öyleyse... şimdi... haydi bakalım.

Geniş, tahta küpeşteye tırmandı orada dengesini bulup üç korkunç saniye durdu, sonra da sıçradı, yükseğe sıçrayıp olabildiğince uzağa atlarken de 'İmdat!' diye bağırdı.

Düşerken 'İmdat! İmdat!' diye bağıırıyordu. Sonra suya çarpıp dibe gitti.

İlk imdat çığılığı duyulduğunda küpeşteye dayalı kadının irkildi ve şaşkınlıktan hafifçe sıçradı. Çabucak çevresine bakındı ve havada, önünden uçarak geçen şu beyaz şortlu, tenis ayakkabılı ufarak adamı gördü, kollarıyla bacakları açtı, giderken bağıırıyordu. Bir an için ne yapması gerektiğini bilemedi: Bir cankurtaran simidi atıp sonra bir koşu alarmı çalmak ya da yalnızca arkasını dönüp bağır-mak. Küpeşteden bir adım geri çekildi, hızla dönüp yüzünü kaptan köprüsüne çevirdi ve bu çok kısa an boyunca gergin, hareketsiz, kararsız kalakaldı. Sonra hemen gevşedi ve küpeşteden iyice sarkıp geminin dümen suyundaki anafora baktı. Az sonra köpüklerin içinde minik yuvarlak kara bir kafa belirdi, kolunun birini kaldırmıştı, bir-iki kez çılgınca salladı, uzaktan gelen ölgün bir ses anlaşılması çok zor bir şeyler bağıırıyordu. Kadın küçük kara beneği gözden kaçırmamak için küpeşteden biraz daha sarktı, ama az sonra hem de göz açıp kapayıncaya kadar bir süre içinde o kadar geride kaldı ki, önceden orada olmuş olabileceğinden bile kuşku duydu.

Bir süre sonra güverteye başka bir kadın çıktı. Bu kemikli, sert, köşeli yapılı biriydi, burundan sıkma gözlüğü

vardı. Birinci kadını gördükten sonra tüm evlenmemiş yaşlı kızların o temkinli, askeri tavrıyla güverteyi adımlayarak ona doğru yürüdü.

"Demek buradasın," dedi.

Kalın ayak bilekli kadın dönüp ona baktı, ama hiçbir şey söylemedi.

Kemikli,

"Seni arayıp duruyordum," diye konuşmasını sürdürdü, "her yerde aradım."

Kalın ayak bilekli,

"Çok garip," dedi, "adamın biri az önce küpeşteden denize daldı, hem de giysileriyle!"

"Saçma!"

"A, evet, egzersiz yapacağını söyledi ve daldı, giysilerini bile çıkarmadı."

Kemikli kadın,

"Artık aşağı gelsen iyi olur," dedi.

Ağzı ansızın çizgi gibi olmuş, yüzü tümüyle sertleşip dikkat kesilmişti, eskisinden daha az yumuşak konuşuyordu.

"Kendi başına güvertede dolaşıp durma öyle. Beni beklemen gerektiğini çok iyi biliyorsun."

"Evet Maggie," dedi kalın ayak bilekli kadın ve yine gülümsedi, tatlı, güven dolu bir gülümseyişle öbürünün elini tuttu ve onu güverteden götürmesine boyun eğdi.

"Çok tatlı bir adamdı. Bana el salladı," dedi.

DÖRTNAL FOXLEY

Otuz altı yıldır haftada beş gün sekiz on iki treniyle kente inerim. Hiç tıklım tıklım olmadığı gibi beni doğru Cannon Sokağı'ndaki istasyona bırakır, oradan da Austin Friars'daki büromun kapısı yürüyerek on bir buçuk dakika çeker.

Abonman karnesiyle işe gidip gelme işlemini hep sevmişimdir, küçük yolculuğun her evresi benim için keyiftir. Alışkanlıklarına bağlı birine hoş ve rahatlatıcı gelen bir düzenliliği vardır, üstelik yavaşça, ama boğazıma kadar içine daldığım günlük işlerin tekdüzeliğinin sularından bir kaçış yolu işlevini de görür.

Bizimki küçükçe bir kent dışı istasyondur, sekiz on ikiye binmek için de topu topu on dokuz-yirmi kişi toplanır. Biz binde bir değişen bir grubuz, arada platformda yeni bir yüz belirlediğinde kanarya kafesine yeni bir kuş konmuşçasına reddeden, karşı çıkan bir ses dalgalanmasına neden olur.

Olağan koşullardaysa, bana kalan dört dakikamla sabah geldiğimde tümü de oradadır; bu iyi, sağlam, değişmez insanlar yerli yerinde doğru şemsiye, şapka, boyunbağı ve yüzleriyle, gazeteleri koltuk altlarında, yıllar boyu oturma odamdaki mobilyalar kadar değişmez ve değiştirilemez olarak dururlar. Bunu severim.

Pencerenin yanındaki köşe yerimi, trenin gürültüsü ve hareketi içinde *The Times*'ı okumayı da severim. İşin bu yanı otuz iki dakika sürer, beynimle yaşlı bedenimi iyi,

uzun bir masaj gibi rahatlatır. İnanın bana, tekdüzelik ve düzen kadar insanın kafa durgunluğunu koruyan başka hiçbir şey yoktur. Sabah yolculuklarını bugüne kadar yaklaşık on bin kez yaptım, her geçen gün daha da tadını çıkarıyorum. Ayrıca (konu ile ilgisi yok, ama ilginç) kendim bir saate dönüştüm. Bir anda iki mi, üç mü, yoksa dört dakika mı geç kaldığımızı söyleyebilirim, hangi istasyonda durduğumuzu anlamam için de hiç başımı kaldırıp bakmam gerekmez.

Cannon Sokağı'nın öbür ucundan büroma yürüyüş ne çok uzun ne de çok kısadır; benim gibi aynı düzenli programla işyerlerine giden abonman kartı sahipleri dolu sokaklar boyunca yaptığım sağlıklı küçük bir gezidir. Dünyanın dört bir yanında başıboş dolaşmayı işlerine dört elle sarılmış bu bağımlı, seçkin insanların arasında yürüyor olmak bana bir güven duygusu verir. Onların yaşamları da aynı benimki gibi dakik bir saatin yelkovaniyla güzelce düzenlenmiştir ve her gün sokakta yollarımız aynı zaman içinde, aynı yerde pek sık çatışır.

Örneğin St. Swithin's Lane'e giden köşeyi döndüğümde değişmez bir kural olarak soylu görünümlü, orta yaşlı, burundan sıkma gümüş gözlük takan ve siyah bir evrak çantası taşıyan bir kadınla burun buruna gelirim; bence birinci sınıf bir muhasebeci ya da dokuma sanayiinde bir yöneticidir. Trafik ışıklarından Thread-Nedde Sokağı'na geçtiğim anda yüzde doksan, düğme iliğinde her sabah başka bir bahçe çiçeği takılı bir beyefendiye rastlarım. Siyah pantolon ve getr giyer, kesinlikle dakik ve titiz biri, belki de banker ya da benim gibi avukattır ve son yirmi beş yıl içinde birkaç kez aceleyle birbirimizin yanından geçerken gözlerimiz bir an karşılıklı bir onaylama ve saygı pırıltısıyla karşılaşmıştır.

Bu küçük yürüyüşte geçtiğim yüzlerin en az yarısı artık tanıdık geliyor. İyi yüzler üstelik, benim sevdiğim tip yüzler, benim sevdiğim tip insanlar: işçi hükümetleri, sosyalist doktorları ve öbür ıvır zıvırlarıyla dünyayı altüst et-

meye çalışan sözüm ona akıllı bu tiplerin tümünde görülen o tedirginlik ve parlayan gözlerden eser bulunmayan kusursuz, sağlıklı, azimli, işsever kişiler.

İşte görüyorsunuz ki, bendeniz sözün tam anlamıyla her gün eviyle işi arasında gidip gelen, durumundan hoşnut biriyim. Ya da *biriydim* demek daha mı doğru olur? Az önce okuduğunuz küçük özyaşam taslağını yazdığım sıralar –örnek ve öğüt amacıyla büromda çalışanlar için– duygularımın gerçekten doğru bir açıklamasını yapıyordum, ama bu, koca bir hafta önceydi ve o zamandan beri biraz garip bir şey oldu. Aslında geçen salı olmaya başladı. O sabah müsvetteler cebimde kente iniyordum, bana sorarsanız bu o kadar zamanında ve rastlantısal oldu ki, yalnızca Tanrı'nın işi diye açıklayabiliyorum. Tanrı küçük denememi okumuş ve kendi kendine 'Şu Perkins denen adam kendini çok fazla beğenmeye başladı. Ona bir ders vermemin zamanı geldi,' demiş olmalı. İçtenlikle olanın bu olduğuna inanıyorum.

Söylediğim gibi geçen salıydı, Paskalya'dan önceki salı, sıcak sarı bir bahar sabahı, *The Times* koltuğuma sıkıştırılmış, 'her gün evle iş arasında mekik dokuyan kendinden hoşnutlar' cebimde, küçük banliyö istasyonumuzun platformunu arşınlarken, bir şeyin yanlış olduğunu hemen sezdim. Abonman kartı sahibi emsalim arasından geçerken o garip, küçük karşı çıkan ses dalgalanmasını *duyumsayabiliyordum*. Durup çevreme bakındım.

Yabancı platformun göbeğine dikilmişti, ayakları ayırık, kolları kavuşmuştu, buranın tartışmasız sahibiymiş gibi havası vardı. Yapılıca, iriyarı bir adamdı, arkasından bile kibirli, küstah ve rüşvetçi biri duygusunu nasıl oluyorsa güçlü bir biçimde uyandırıyordu. Kesinlikle bizden biri değildi. Şemsiye yerine baston taşıyordu, ayakkabıları siyah yerine kahverengiydi, gri şapkası da gülünç bir açıda yana yatırılmıştı, ne olursa olsun bu zatta bir incelmışlik ve soyluluk abartısı vardı. Bundan ötesini incelemeyi umursamadım. Bıraktığı izlenimden zaten soğumuş olan

havaya esaslı bir don eklemeyi içtenlikle umarak yüzüm göğe kalkık, önünden dümdüz geçip gittim.

Tren perona girdi. Şimdi, yeni adamın peşimden *benim kendi* kompartımanıma kadar geldiğinde duyduğum dehşeti düşlemeye çalışın! On beş yıldır kimse bana bunu yapmadı. Meslektaşlarım önde gelirliğime her zaman saygı göstermişlerdir. Özel küçük hazlarımdan biri de yerimi en az bir, arada iki, hatta üç istasyon kendime saklamaktır. Ne var ki burada, beni bağışlayın, ama bu adam, bu yabancı karşımdaki koltukta ata biner gibi oturmuş, burnunu silip bir *Daily Mail*'i haşır huşur karıştırıyor ve iğrenç bir pipo yakıyordu.

Times'ımı indirip yüzüne şöyle bir baktım. Sanırım benimle aynı yaşıydı –altmış iki ya da üç– ama bugünlerde erkek gömleği reklamlarında rastlanan o yavan yakışıklılığı, kahverengini ve derileri akla getiren bir görünümü vardı; bir aslan avcısı, polo oyuncusu, Everest tırmanıcısı, tropik yerler kâşifi ve yat yarışçısı birbirine karışmıştı; koyu renk kaşlar, çeliksi gözler, piponun sapına yapışmış güçlü, beyaz dişler. Ben, şahsen tüm yakışıklı erkeklere güvensizlik duyarım. Bu yaşamın yapay hazları armut piş ağızıma düş onları bulur, kişisel yakışıklılıklarından kendileri sorumluymuşçasına dolaşırlar dünya yüzünde. Bir *kadının* güzel olmasına bir itirazım yok. Bu başka bir şeydir, ama bir erkekte kusura bakmayın, ama öyle ya da böyle bunu kesinlikle tiksindirici bulurum. Her neyse, burada da bunlardan biri kompartımanda tam karşımda oturmuştu, ben de ona *Times*'ımın üstünden bakıyordum ki ansızın başını kaldırdı ve göz göze geldik.

Piposunu parmaklarıyla tutup havaya kaldırarak, "Pipodan rahatsız oluyo musunuz?" diye sordu.

İşte yine o sözcüklerini keserek konuşan ve ahududu çekirdekleri atan küçük bir makineli tüfek gibi tükürürcesine fırlatarak tek tek söyleyen o garip bir biçimde gevrek, tanıdık ses. Daha önce nerede duymuştum? Neden her sözcük belleğimde uzak bir noktaya vuruyor gibiydi? Hey

Allahım, dedim, topla kendini. Nasıl bir saçmalık bu böyle?

Yabancı yine gazetesine döndü. Ben de aynı yapıyormuş gibi yaptım, ama o zamana kadar dikkatim tümüyle dağılmıştı ve yeniden yoğunlaşamıyordum. Onun yerine birinci sayfanın tepesinden kaçamak bakışlar atmaya sürdürdüm. Bayağı, neredeyse şehvet saçıyor denilebilecek yakışıklılıkta gerçekten hoş görülemez bir yüzü, teninin her yanında açık saçık yağlı bir parlaklığı vardı, ama yaşamım boyunca bir ara ben bu yüzü görmüş müydüm, görmemiş miydim? Gördüğümü düşünmeye başlıyordum, çünkü artık şöyle bir baktığımda bile tam olarak açıklayamayacağım bir rahatsızlık duyuyordum, acı ve vahşete hatta korkuya ilişkin bir duyguydu bu.

Yol boyunca başka bir şey konuşmadık, ama sizin de kolayca tahmin edebileceğiniz gibi o süre içinde benim tüm tekdüzeliğim altüst oldu. Günüm berbat olduğu gibi yazmanlarımın çoğu da, öğle yemeğinden sonra bir de hazım etkilemeye başlayınca birden dilimin sivri yanıyla tanışmış oldu.

Ertesi sabah, buyrun bakalım yine platformun orta yerinde bastonu, piposu, ipek fuları ve mide bulandırıcı yakışıklılıktaki yüzüyle duruyordu. Yürüyüp onu geçtim ve yirmi sekiz yıldır aynı benim gibi gidip gelen borsa telalı Bay Grummitt'e doğruldum. Daha önce onunla hiç konuşmadım diyemem –istasyonumuzda oldukça küçük bir topluluğuz– ama bu tür bir kriz çoğunlukla buzu kırar.

"Grummitt," diye fısıldadım, "kim bu terbiyesiz?"

"İnceliyorum."

"Oldukça tatsız."

"Çok."

"Müdavim olmaz umarım."

"Aman Allahım."

Sonra tren geldi.

Bu arada adam içimi son derece rahatlatarak başka bir kompartımana bindi.

Ama ertesi sabah onu yine benimle buldum.

Tam karşıma yerleşerek,
"Eh," dedi, "*bitirim* bir gün."

Bir kez daha belleğimin ağır, tedirgin kıpırdandığını duyumsadım, bu kez daha güçlü ve yüzeye yakındı, ama hâlâ erişebileceğim gibi değildi.

Sonra cuma, haftanın son günü geldi. İstasyona giderken yağmur yağdığını anımsıyorum, ama beş-altı dakikalık o sıcak, pırıl pırıl nisan sağanaklarından biriydi, platforma ayak bastığımda tüm şemsiyeler kapanmış güneş parlıyor, gökyüzünde büyük ak bulutlar yüzüyordu. Buna karşın üstüme bir sıkıntı basmıştı. Artık bu yolculuğun benim için tadı tuzu kalmamıştı. Yabancıнын orada olacağını biliyordum. Elbette ki oradaydı, oranın sahibiymiş gibi bacaklarını ayırmış duruyor, bu kez bastonunu umursamaz bir tavırla öne arkaya sallıyordu.

Baston! Bu getirmişti aklıma! Vurulmuş gibi olduğum yerde kalakaldım.

"Foxley bu!" diye sessizce bağırdım. "Dörtнал Foxley! Hâlâ da bastonunu sallıyor."

Daha iyi bir göz atabilmek için biraz yaklaştım. Size ömrümde böyle bir şok yaşamadığımı söyleyebilirim. Bal gibi Foxley'di. Bruce Foxley ya da ona dediğimiz gibi Dörtнал Foxley. Onu son gördüğümde –durun bakayım– okuldaydım ve on iki, bilemediniz on üçümdeydim.

Tam o anda tren geldi, bir kez daha kompartımana girmezse Tanrı yardımcım olmuş demekti. Şapkasıyla bastonunu askıya asıp döndü, oturdu ve piposunu yakmaya başladı. Dumanların arasından o ufakça soğuk gözleriyle bana bakarak,

"*Canına okuyan* bir gün değil mi? Yazdan farkı yok."

Ses konusunda yanılğı artık söz konusu değildi. Hiç değişmemişti. Eskiden duymaya alışık olduğum şeyler dışında.

O ses,

"Pekâlâ Perkins," derdi, "pekâlâ seni huysuz küçük çocuk. Seni yine döveceğim."

Bu ne kadar önceydi? Elli yıla yakın olmalıydı. Yüz biçiminin bu kadar az değişmiş olması olağanüstüydü. Çenede aynı kibirli eğim, açık burun delikleri, ufacık, küçümseyen bakışlı, birbirine çok yakın gözleri, yüzünü size doğru kaldırma huyu, saldırıp köşeye sıkıştırma huyu aynıydı; saç bile anımsadığım gibiydi: kabarık, hafifçe dalgalı, iyi karışmış bir salata gibi de her yanı azıcık yağlı. Çalışma odasında masasının üstünde bir şişe yeşil saç ilacı saklardı –bir odanın tozunu almak zorundaysanız, içindeki tüm nesnelere öğrenir ve nefret edersiniz– bu şişenin etiketinde de Kraliyet armasıyla Bond Sokağı'nda bir dükkânın adı, altında da küçük harflerle 'Majesteleri Kral VII. Edward'ın berberi olmanın övüncüyle' yazılıydı. Bunu özellikle anımsıyorum, bir dükkânın neredeyse hepten saçsız olan birinin berberi olduğu için övünmesi çok gülünçtü, ondan olsa gerek, bu mutlak bir hükümdar olsa bile.

Yerine yerleşmiş, gazetesini okumaya başlayan Foxley'i gözlüyordum. Elli yıl önce bir kez kendimi öldürmeyi deneyecek kadar beni canımdan bezdiren bu adamın bir metre ötesinde oturuyor olmak garip bir duyguydu. O beni tanımamıştı, bıyığım nedeniyle öyle bir tehlike yoktu. Güvencede olduğumdan oldukça emindim, orada oturup istediğim kadar izleyebilirdim onu.

Geriye baktığımda okuldaki ilk yılımda Bruce Foxley'in elinden çok çektiğim konusunda pek kuşku yok, ama daha da garip olan tüm olup bitenlerin tek sorumlusunun istemeden de olsa babam olması. Bu güzel, eski özel liseye ilk gittiğimde on iki buçuk yaşındaydım. Bu da durun bakayım 1907'deydi. İpek bir silindir şapka ve sabah paltosu giymiş olan babam bana istasyona kadar eşlik etmişti, şimdi platformda tahta kumanya kutularıyla sandık yığınlarının arasında nasıl dikildiğimizi, bana çok büyük görünen binlerce çocuğun kaynaştığını, konuşup birbirle-

rine seslendiğini ve nasıl ansızın bizi geçmek isteyen birinin babamı arkasından neredeyse ayaklarını yerden kesecek kadar hızla ittiğini anımsıyorum.

Ufak tefek, nazik ve seçkin biri olan babam ondan beklenmeyen bir hızla dönüp suçluyu bileğinden yakaladı.

"Okulda size bundan daha iyi davranışlar öğretmiyorlar mı genç adam?"

Babamdan en az bir baş daha uzun olan çocuk soğuk, azametli bir gülüşle gülen gözlerle aşağı, babama doğru baktı ve hiçbir şey söylemedi.

Babam onun bakışlarına karşılık vererek,

"Bence, özür dilemek yerinde bir davranış olurdu," dedi.

Ama oğlan ağzının köşesinde hep o küçük, garip, küçümseyici gülümseyişle aşağı, babamın burnuna doğru bakmayı sürdürdü, bu arada çenesi dışarı uzadı da uzadı.

"Küstah ve terbiyesiz bir çocukmuşsunuz gibi geliyor bana," diye devam etti babam. "Dua edelim ki okulda bir istisna olun. Hiçbir oğlumun böyle huylar edinmesini istemem."

O anda benden büyük olan çocuk başını yavaşça benden yana çevirdi ve bir çift ufak, soğuk, birbirine oldukça yakın göz aşağı doğru benimkilerin içine baktı. O zaman tam olarak korkmamıştım, özel liselerde büyüklerin küçükler üstündeki gücünden habersizdim, hayran olduğum ve saygı duyduğum babamın koruması altında ben de ona dik dik bakarak karşılık verdim.

Babam bir şeyler daha söylemeye hazırlanırken oğlan arkasını dönüverdi ve ağır ağır, gezinircesine platformdaki kalabalığın arasına karıştı.

Bruce Foxley bu girizgâhı asla unutmadı ve bu konuda benim açımdan tartışmasız en büyük şanssızlık okula geldiğimde kendimi onunla aynı 'evde' bulmamdı. Ondan da kötüsü aynı çalışma odasındaydık. Onun sonuncu yılıydı ve kusursuz bir başkan –o zamanki deyimimizle usta'ydı– öyle olduğu için de büyüklere hizmetle görevli

tüm çömezleri (!) dövme hakkı resmen vardı, ama onunla aynı çalışma odasını paylaşıyor olmakla kendiliğinden onun özel ve tek esiri olmuştum. Ben onun uşağı, aşçısı, hizmetçisi ve ayak oğlanıydım ve gerçekten çok gerekli olmadıkça parmağını bile kaldırmamasını sağlamak benim görevimdi. Dünyada başka hiçbir topluluk bilmiyorum ki okuldaki 'ustalarca' biz perişan çömezlere yüklenildiği kadar yüklenilen bir hizmetçi sınıfı olsun. Donlu ya da karlı günlerde her sabah kahvaltıdan sonra dışarıda, ısıtılmayan bir yerde olan tuvaletin üstüne Foxley gelinceye kadar oturup ısıtmak zorundaydım.

Odada bir baştan bir başa o efe tavrıyla iki dirhem bir çekirdek ağır ağır nasıl dolaştığını, yolunun üstünde bir iskemle olursa nasıl bir tekmede fırlattığını, benim de koşup düzelttiğimi anımsıyorum. İpek gömlek giyerdi, yenine sokulu bir ipek mendil olurdu hep, ayakkabılarını Lobb denen biri yapardı (Lobb'un Kraliyet arması da vardı). Sivri burunlu ayakkabılardı, parlatmak için deriyi her gün bir kemik parçasıyla on beş dakika ovmak da benim görevimdi.

Tüm bu anıların en kötüsü de giyinme odasıyla ilgili olandı.

Şimdi kendimi görebiliyorum, ufak tefek, soluk benizli bir karışık bir oğlancık, o koca odanın kapısının eşğinde pijamaları, terlikleri ve kahverengi deve tüyü sabahlığıyla dikilmiş duruyor. Tek bir parlak elektrik ampulü bir kordonun ucunda tavandan sarkıyor, dört bir yandaki duvarlarda terli kokusu odayı doldurmuş siyahlı sarılı futbol formaları var; ses de, kesik kesik tükürür gibi konuşan ses,

"Bu kez hangisi olsun? Sabahlıklı altı mı, sabahlıksız dört mü?" diyor.

Bu soruyu yanıtlama yürekliliğini asla gösteremedim. Kirli döşeme tahtalarına gözlerim dikili, korkudan başım dönerek, şu büyük çocuğun uzun, ince, beyaz değneğiyle ağır, bilimsel, ustaca ve yasaya uygun olarak belir-

gin bir hazla vurmaya başlayacağından, benim de bir yanımın kanayacağından başka hiçbir şey düşünmeden orada öylece dururdum. Beş saat önce çalışma odasındaki ateşi yakmayı başaramamıştım. Cep harçlığını bir paket özel şömüne kibritine harcamış, çeksin diye bacaya bir gazete tutmuş, önüne çömelip soluğum tıkanıncaya kadar ızgaranın dibine üflemişim, ama kömürler bir türlü yanmamıştı.

"Yanıtlamayacak kadar dik kafalıysan senin için bir karar vermem gerekecek," diyordu ses.

Hangisini seçeceğimi bildiğim için yanıtlamayı umutsuzca istiyordum. Geldiğinizde ilk öğrendiğiniz o olurdu. Sabahlığınız hep *üstünüzde* olsun ve çok vuruşlu seçeneği kabul et. Aksi halde yaralanmanız kaçınılmazdır. Sabahlıklı üç vuruş bile sabahlıksız bir taneden iyidir.

"Öyleyse çıkar üstündekini, köşeye git ve ayak parmaklarına dokun. Dört sopa yiyeceksin."

Ağır ağır sabahlığımı çıkarır, çizme dolaplarının üstündeki çıkıntıya koyardım. Pamuk pijamalarımla kalmış, üşüyerek yumuşak adımlarla çevremdeki her şeyi ansızın duvara yansıtılmış büyümlü bir resim gibi çok parlak, düz, uzak, koskocaman, gerçektışı, gözlerimdeki yaşlardan azıcık da yüzüyormuş gibi görerek yavaşça en uzak köşeye doğrulurdum.

"Hadi git de parmaklarına dokun. Daha sıkı, ondan çok daha sıkı tut."

Sonra giyinme odasının öbür ucuna yürür, ben de eğildiğim yerde bacaklarımın arasından onu izliyor olurum. İki basamakla 'leğen koridoru' dediğimiz yere inen kapıda kaybolurdu. Burası duvarın birinin dibinde leğenler sıralanmış duran taş döşeli bir koridordu, ötede de banyo vardı. Foxley ortadan kaybolunca 'leğen koridoru'nun öbür ucuna gittiğini anlardım. Foxley bunu hep yapardı. Sonra uzaktan, ama leğenlerle fayansların arasından yüksek sesle yankılanan ayakkabılarının sesini taş zeminde duyduğumda dötrnala koşmaya başlamış olurdu; bacakla-

rımın arasından soyunma odasına çıkan iki basamağı atladığını, yüzü öne fırlamış, değnek havada bana doğru atlaya zıplaya koştuğunu görürdüm. Gözlerimi kapayıp şaklamayı beklerken ne olursa olsun doğrulmamam gerektiğini kendime söylediğim andı bu.

Şöyle esaslı dayak yemiş birine sorarsanız asıl acının vuruştan sekiz-on saniyeden önce gelmediğini söyleyecektir. Buysa, sırtınıza inen tiz bir çatırtı, boğuk bir pat sesidir ve sizi tepeden tırnağa uyuşturur (Bana söylendiğine göre kurşun da aynı şeyi yaparmış). Daha sonra da –Ah Allahım– çıplak kalçanıza akkor bir ocak demiri yapıştırılmış gibi gelir, o zaman geri dönüp parmaklarınızla yakalamaktan kendinizi alıkoymanız olanaksızdır.

Foxley bu süreci çok iyi bildiği için yaklaşık beş-on metre uzaklaşır, bu da öbür vuruş gelmeden acının doruğa çıkması için her vuruşa yeterince zaman bırakırdı.

Dördüncü vuruşa hep doğrulurdum. Elimde değildi. Dayanabileceği noktaya kadar dayanmış bir beden otomatik savunma tepkisiydi.

"Kaçındın," derdi Foxley. "Bu sayılmaz. Haydi eğil bakalım."

Ondan sonra anımsadığım şey, ayak bileklerimi yakalamamdı.

Sonra da –kaskatı kesilmiş, arkamı tutarak yürürken-beni izlerdi, sabahlığımı giymeye giderken yüzümü görmemesi için hep arkamı ona dönük tutmaya çalışırdım. Dışarı çıktığımda da,

"Hey sen! Geri dön!" çağrısı gelirdi. O zaman kordorda olur, durur, döner, eşikte durup beklerdim.

"Gel buraya. Haydi, gel buraya. Bir şey unutmadın mı?"

O anda tek düşünebildiğim arkamdaki eziyet eden acı olurdu.

Babamın sesini yansılayarak,

"Küstah ve terbiyesiz bir çocukmuşsunuz gibi geliyor bana. Okulda size bundan daha iyi davranışlar öğretmiyorlar mı?"

"Teşekkür ederim," diye kekelerdim, "dayak için... teşekkür... ederim."

Sonra yine merdivenleri tırmanıp yatakhaneye çıktım, bu çok iyi gelirdi, her şey bitmiş olurdu, ama ağrı sürerdi; bu arada herkes çevreme toplanır, kendilerinin de birçok kez aynı şeyden geçmiş olmalarından doğan gürültülü bir sempati gösterisinde bulunurlardı.

"Hey Perkins, haydi bir bakalım."

"Kaç tane yedin?"

"Beşti değil mi? Buradan kolayca duyduk."

"Haydi oğlum. Görelim şu izleri."

Pijamamı sıyrır, bu uzman kadro inceden inceye hasar tespiti yaparken öylece dururdum.

"Biraz aralık değil mi? Foxley'in her zamanki standartına pek erişememiş."

"İkisi yakın. Neredeyse bitişiyor. Bakın şu ikisi harika!"

"Şu aşağıdaki berbat bir vuruş."

"Koşuşuna başlamak için dosdoğru leğen koridoruna gitti mi?"

"Kıpırdadığın için bir de cabadan yedin değil mi?"

"Hay Allah, Foxley moruğu *sana* iyice takmış Perkins."

"Azıcık da kanıyor. Biliyor musun yıkasan iyi olur."

Sonra kapı açılır, Foxley görünürdü, herkes bir yana dağılır, ya dişini fırçalıyor ya da dua ediyor pozuna girer, bense odanın ortasında sıyrılmış pijamamla dikili kalırdım.

"Ne oluyor burada?" derdi Foxley. Bu arada el emeğine de çabucak bir göz atardı.

"Sen! Perkins! Pijamanı doğru dürüst giy de yat!"

Bu, günün sonuydu.

Hafta boyunca kendim için tek dakikam olmazdı. Foxley beni çalışma odasında bir kitap alırken ya da pul albümümü açarken görecekti o anda benim için yapacak

bir şey bulurdu. En sevdiklerinden biri de özellikle yağmur yağarken,

"A, Perkins, bir demet yabani süsen çalışma masamda oldukça hoş durur, değil mi?" demekti.

Yabani süsenler yalnızca Orange Gölcüğü'nün çevresinde yetiştirildi. Orange Gölcüğü yolun iki mil aşağısındaydı, tarlaların içinden geçerek de yarım mil yürüydünüz. İskemlemeden kalkar, yağmurluğumu ve hasır şapkamı giyer, şemsiyemi –ya da paraşütümü mü desem– alır, bu uzun ve yalnız sefere çıkardım. Bina dışında hasır şapka giyme zorunluluğumuz vardı, ama yağmurdan çok çabuk bozulurdu, bu yüzden de korumak için şemsiye gerekliydi. Öte yandan ağaçlı bir yamaçta süsen ararken şemsiyeyi başınızda tutmak olanaksız olduğundan çiçekleri ararken şapkamın bozulmaması için şemsiyenin altına yere koyardım. Böyle soğuk aldığım günler çok oldu.

Yine de en korkunç gün pazardı. Pazar, çalışma odasının temizlendiği gündü, o sabahların dehşetini ne kadar iyi anımsıyorum, çılgınca bir toz alış ve her yanı ovma, sonra da denetim için Foxley'in gelişini bekleyiş.

"Bitti mi?" diye sorardı.

"Sa... sanırım."

Çalışma masasının gözüne gider, bir beyaz eldiven teki çıkarır, ağır ağır sağ eline giyer, her parmağını iyice iter, o odanın içinde dolaşır beyaz eldivenli başparmağını tablo tepelerinden, süpürgeliklerden, raflardan, pencere kenarlarından, abajurlardan geçirirken ben de onu gözlüyor ve tiritir titiriyor olurdum. Gözlerimi asla o parmaktan alamazdım. Benim için bir ölüm fermanı aracıydı. Hemen her zaman o parmak bakmadığım ya da aklıma bile gelmemiş minik bir çatlak keşfederdi, bu olduğunda Foxley yavaşça arkasını döner, bir gülümseme sayılmayacak o tehlikeli hafif sırtışıyla bir yanındaki ince toz tabakasını ben de görebileyim diye beyaz parmağını havada tutardı.

"Eee?" derdi, "demek sen tembel bir küçük oğlansın öyle mi?"

Yanıt yok.

"Öyle mi?"

"Her şeyin tozunu aldığımı sanmıştım."

"Pis ve tembel bir küçük oğlan mısın, değil misin?"

"E-evet."

"Ama baban senin böyle yetişmeni istemez, değil mi?"

Baban terbiye konusunda çok titiz öyle değil mi?"

Yanıt yok.

"Sana sordum, baban terbiye konusunda titiz mi?"

"Belki –evet."

"Bu durumda seni cezalandırırsam ona bir iyilik etmiş olurum, öyle değil mi?"

"Bilmiyorum."

"Öyle değil mi?"

"E-evet."

"Öyleyse duadan sonra soyunma odasında buluşuruz."

Günün geri kalanı akşamı bekleme işkencesiyle geçirdi.

Hey Yarabbi nasıl da her şey geri geliyordu. Pazar ayını zamanda mektup yazma günüydü. 'Sevgili Anne, Baba, mektubunuza çok teşekkür ederim. Umarım ikiniz de iyisinizdir. Soğuk algınlığım dışında ben de iyiyim, yağmura yakalandım, ama çok geçmeden iyileşirim. Dün Shrewsbury'yle oynadık, onları 4-2 yendik. Ben izledim, bizim binanın başkanı olan Foxley gollerden birini attı. Kek için çok teşekkürler. Sevgiyle, William.'

Çoğunlukla mektubumu yazmak için tuvalete, ayakkabılığa ya da banyoya giderdim. Foxley'in yolu üstünde olmasın da neresi olursa olsun. Yine de saati gözden kaçırmamam gerekirdi. Çay dört buçuktaydı ve Foxley'in kızarmış ekmeği hazır olmalıydı. Her gün Foxley için ekmeği kızartmam gerekirdi, hafta içi günlerde çalışma odalarında ateş yakmak yasaktı, bu yüzden de tüm küçük hizmetçiler kendi başkanları için ekmeği kızarttıklarından kü-

tüphanede küçük bir ateşin başına toplanıp ekmek maşasıyla cambazlık yapmak zorunda kalırlardı.

Bu koşullarda bile Foxley'nin ekmeğini, 1) kıtır kıtır, 2) hiç yanmamış, 3) sıcak ve tam zamanında hazır etmek gerekirdi. Bu isteklerden birinin eksikliği dayaklık bir cürümdü.

"Hey sen! Ne bu?"

"Kızarmış ekmek."

"Senin kızarmış ekmekten anladığın bu mu?"

"Şey..."

"Doğru dürüst yapamayacak kadar tembelsin değil mi?"

"Yapmaya çalışıyorum."

"Tembel bir ata ne yaparlar bilir misin Perkins?"

"Hayır."

"Sen bir at mısın?"

"Hayır."

"Eh, her neyse, sen bir eşeksin ha, ha, onun için de bence farklısın. Seni sonra görürüm."

Ah, o günlerin işkencesi. Foxley'in ekmeğini yakmak dayaklık bir suçtu. Foxley'in futbol ayakkabılarındaki çamuru temizlemeyi unutmak keza. Foxley'in şemsiyesini yanlış kapatmak da, Foxley çalışırken çalışma odasının kapısını çarpmak da, Foxley'in banyosunu çok sıcak hazırlamak da, Foxley'in okul giysilerinin düğmelerini doğru dürüst temizlememek de, üniformadaki mavi metal parçaları lekelerden temizleyip parlatmamak da Foxley'in ayakkabılarının *tabanlarını* parlatmayı unutmak da, Foxley'nin çalışma odasını dağınık bırakmak da suçtu. Aslında Foxley'e göre ben başlı başına dayak gerektiren bir suç unsuruydum.

Pencereden dışarı baktım. Aman Allahım, neredeyse gelmiştik, bir süredir böyle düşlere dalmış olmalıyım ki, *Times*'ımı bile açmamıştım. Foxley hâlâ köşedeki yerinde arkasına yaslanmış, *Daily Mail*'ini okuyordu, piposundan yükselen mavi dumanın arasından gazetenin üstünden yü-

zünün üst yarısını, küçük parlak gözlerini, çizgili alnını ve dalgalı, hafifçe yağlı saçlarını görebiliyordum.

Bunca zaman sonra ona bakmak çok farklı, biraz da heyecan verici bir deneyimdi. Artık tehlikeli olmadığını biliyordum, ama eski anılar hâlâ yerli yerindeydi, bense Foxley'in varlığından hiç de rahatsız değildim. Ehlileştirilmiş bir aslanla aynı kafeste olmaya benziyordu.

Ne biçim bir saçmalık bu, diye sordum kendi kendime. Bu kadar aptal olma. Hey Allahım, onun için ne düşündüğünü söylemek istiyorsan dosdoğru git söyle, sana dokunamaz ki. Hey! Bu iyi fikirdi işte!

Bunun dışında –eh– bunca şeyden sonra buna değer miydi? Bu tür şeyler için artık çok yaşlıyım ve ona gerçek bir öfke duyup duymadığımdan kuşkuluydum.

Öyleyse ne yapmalıydım? Burada oturup budala gibi ona bakıp duramazdım ya.

O anda küçük şeytanca bir fantezi beni etkilemeye başladı. Kendime dedim ki, yapmak istediğim, üstüne eğilip dizine usulca dokunarak kim olduğunu söylemek. Sonra yüzünü izleyecektim. Ardından birlikte olduğumuz okul günlerinden söz etmeye başlayacak, bunu da kompartımandaki öbür insanların duyabileceği kadar yüksek sesle yapacaktım. Bana yaptıklarından bazılarını şaka yollu anımsatacak, belki de soyunma odası dayaklarını onu bir nebze olsun tedirgin edebilmek için tarif edecektim. Azıcık takılma ve rahat kaçırmamanın ona bir zararı olmazdı, ama *bana* çok iyi gelecekti.

Ansızın başını kaldırdı, ona bakarken yakaladı beni. Bu ikinci kez oluyordu, gözlerinde canı sıkılmış gibi bir titreşim fark ettim.

Pekâlâ, dedim kendi kendime. Haydi bakalım, ama hoş bir tavırla, uygarca ve efendice olsun. Öylesi çok daha etkili ve onun için çok daha vurucu olur.

Ona gülümsedim, nazik bir baş eğişiyle selamladım. Sonra da sesimi yükseltip,

"Beni başışlayacağınızı umuyorum. Kendimi size tanıtmak istedim," dedim. Tepkisini kaçırmamak için öne eğilmiş onu dikkatle gözlüyordum.

"Adım Perkins, William Perkins, 1907'de Repton'daydım."

Kompartımandaki öbür insanlar hiç kımıldamadan oturuyorlardı, tümünün de dinlediğini ve bundan sonra olacakları beklediğini sezebiliyordum.

"Sizinle tanıştığıma sevindim," dedi gazetesini kucağına indirerek.

"Benimki Fortescue, Jocelyn Forsetcue, Eton 1916."

DERİ

O yıl –1945– kış epeydir sürüyordu. Nisan olmasına karşın dondurucu bir rüzgâr kentin sokaklarında dolanıyor, tepede, gökten kar bulutları geçiyordu.

Drioli adındaki yaşlı adam Rue de Rivoli Caddesi'nin kaldırımında acıyla ayak sürüyordu. Üşüyordu, perişan durumdaydı, pis kara bir paltoya kirpi gibi sarınmış, yukarı kaldırdığı yakasından yalnız gözleriyle başının tepesi görünüyordu.

Bir kahvenin kapısı açıldı, dışarı çıkan hafif bir kızarmış tavuk kokusunun esintisiyle midelerini şiddetli isteğin getirdiği bir sancı sardı. Dükkânların vitrinlerindeki şeylere –parfüm, ipek kravat, gömlek, elmas, porselen, antika eşya, güzel ciltli kitaplara– hiç ilgi göstermeksizin bakarak yürüyordu. Derken bir resim galerisi geldi. Resim galerilerini oldum olası severdi. Bunun vitrininde tek bir tuval sergileniyordu. Bakmak için durdu. Sonra da yürümek için arkasını döndü. Duraladı, başını arkaya çevirip baktı ve ansızın belli belirsiz bir tedirginlik duydu, belleğinin daha önce başka bir yerde gördüğü başka bir şeyi uzaktan anımsayışının kımıltısı gibi bir şeydi. Yine baktı. Bir peyzajdı, müthiş bir rüzgâr esiyormuşçasına çılgınca bir yana yatmış bir ağaç kümesi ve her yanda anafolar yapan kıvrım kıvrım bir gökyüzü. Çerçeveye küçük bir plaka iliştilmişti, üstünde CHAİM SOUTINE yazıyordu (1894-1943).

Drioli resme baktı, bildik gelenin ne olduğunu düşünmeye çalıştı. Çılgın bir resim, dedi kendi kendine. Çok garip ve çılgın– ama sevdim. Chaïm Soutine... Soutine...

"Aman Allah!" diye bağırıverdi. "Benim küçük Kalmuğum, evet bu o! Benim küçük Kalmuğum, Paris'in en iyi dükkânında duran bir resimde! Düşünsene!"

Yaşlı adam yüzünü cama yapıştırdı. Delikanlıyı anımsıyordu, evet onu oldukça net anımsıyordu, ama ne zamandı? Gerisini toparlamak o kadar kolay değildi. O kadar eskiydi ki. Ne kadar? Yirmi, hayır otuz yıldan çok, öyle değil mi? Dur bir dakika. Evet, savaştan bir önceki yıldı, Birinci Dünya Savaşı, 1913. Tamam öyleydi ve bu Soutine... Bu çirkin küçük Kalmuk, resim yapması dışında hoşuna gitmesi –hatta sevmesi için– başka bir neden düşüncemediği bu asık suratlı, düşüncelere dalmış çocuk.

Nasıl da resim yapıyordu ama! Şimdi biraz daha net anımsayabiliyordu– sokak boyunca dizili çöp tenekeleri, çürük koku, çöplerin üstünde zarafetle yürüyen kahverengi kediler ve kadınlar, ayakları sokağın parke taşları üstünde kapı eşiklerinde oturan nemli şişman kadınlar. Hangi sokaktı o? Çocuğun oturduğu yer neresiydi?

Cité Falquière, evet orasıydı! Yaşlı adam adı anımsamaktan hoşnut birkaç kez başını salladı. Sonra içinde tek bir iskemle olan o stüdyo, oğlanın uyuduğu o leş gibi pis kırmızı divan, içki partileri, ucuz beyaz şarap, öfkeden köpürülmüş ağız dalaşları ve hep... hep işine dalmış oğlanın acı dolu asık yüzü.

Şaşılacak bir şey diye düşündü Drioli, nasıl da çorap söküğü gibi gerisi geliyordu, nasıl da her küçük tek bir anımsayış hemen bir başkasını çağırıyordu.

Örneğin şu dövmeyle ilgili saçmalık. Gerçekten de dünyada delilik varsa o olay ta kendisiydi. Nasıl başlamıştı? A, evet, bir gün zengin olmuş, evet öyleydi ve bir sürü şarap almıştı. Şimdi kendini kolunun altında şişe paketiyle stüdyoya girerken görebiliyordu, çocuk şövalenin önünde

duruyor, onun (Drioli'nin) karısı da odanın ortasında ayakta, resim için poz veriyordu.

"Bu akşam kutluyoruz," dedi Drioli. "Üçümüz küçük bir kutlama yapacağız."

Oğlan başını kaldırmadan,

"Neyi kutluyoruz?" dedi. "Benimle evlenebilsin diye karını boşamaya mı karar verdin?"

"Hayır," dedi Drioli. "Bugün işimde çok büyük para kazanmamı kutluyoruz."

"Bense hiçbir şey kazanamadım. Onu da kutlayabiliriz."

"İstersen, olur."

Drioli masanın yanında durmuş paketi açıyordu. Kendini yorgun hissediyor, şaraba bir an önce ulaşmak istiyordu. Bir günde dokuz müşteri, iyiydi hoştu da insanın gözünde fer bırakmıyordu. Daha önce hiç dokuz müşterisi olmamıştı. Dokuz sarhoş asker – işin asıl önemli yanı, yedisi de nakit ödeme yapabiliyordu. Bu da onu müthiş zengin etmişti. Ne var ki, bu iş gözü çok yoruyordu. Drioli'nin gözleri yorgunluktan yarı kapalı, göz akları damar damar kıpkırmızıydı, onun hemen arkasındaki göz yuvarlarının her birinde de dikkat yoğunlaşmasının getirdiği ince bir sızı vardı. Her neyse, artık akşam olmuştu, o da Karun gibi zengindi. Paketeyse üç şişe vardı. Biri karısına, biri arkadaşına, biri de kendine. Açaacağı bulup mantarları şişeden çıkarmaya başladı, her biri çıkarken küçük bir 'plop' sesi çıkarıyordu.

Oğlan fırçasını bıraktı.

"Hey Allahım," dedi, "böyle bir yerde nasıl çalışabilir insan?"

Kız odayı geçip resme bakmaya geldi. Şişe bir elinde, öbüründe bardak Drioli de geldi.

Oğlan birden parladı.

"Hayır!" diye bağırdı, "lütfen, hayır!" Şövaleden tuvali kapıp duvara dayadı, ama Drioli görmüştü.

"Hoşuma gitti."

"Berbat."

"Harika. Tüm öbür yaptıkların gibi harika. Hepsini seviyorum."

Oğlan kaşlarını çattı.

"İşin kötü yanı besleyici değiller. Yiyemiyorum onları."

"Yine de harikuladeler." Drioli soluk sarı şarapla dolu bardağı uzattı.

"İç. Seni mutlu eder."

Hiç, diye düşündü, onun kadar mutsuz birini ya da daha asık suratlısını tanımadım. Yedi ay kadar önce onu bir kahvede tek başına içerken ayırt etmişti, Asyalı ya da Rusa benzediğinden masasına oturmuş, onunla konuşmuştu.

"Rus musunuz?"

"Evet."

"Neresinden?"

"Minsk."

Drioli ayağa fırlayıp onu kucakladı, bir yandan kendinin de orada doğduğunu haykırıyordu.

"Tam Minsk sayılmaz," demişti oğlan, "ama çok yakın."

"Neresi?"

"Smilovichi, yirmi mil ötede."

"Smilovichi!" diye haykırıp yine onu kucakladı Drioli.

"Küçükken kaç kez yürüdüm oraya." Sonra yine oturmuş, öbürünün yüzüne sevecenlikle bakmaya başlamıştı.

"Biliyor musun sen Batı Rusyalı birine benzemiyorsun. Tatar ya da Kalmuğa benziyorsun. Tam bir Kalmukun sen."

Stüdyoda ayakta duruyorlardı; çocuk şarap bardağını alıp bir yudumda gırtlığından aşağı boşaltırken Drioli yine ona baktı. Evet aynı Kalmuk gibi yüzü vardı – çok yayvan, elmacık kemikleri çıkık, geniş, kaba burunlu bir yüz.

Yanakların genişliği kepçe kulaklarla iyice belirginleşiyordu. Kısık gözleri, kara saçları, bir Kalmuğun kalın dudaklı, somurtkan ağzı vardı, ama eller- elleri hep şaşırtmıştı onu, bir hanımefendi eli gibi küçücük ve beyazdı, minik, ince parmakları vardı.

Oğlan,

"Bana biraz daha ver," dedi. "Kutlayacaksak şu işi doğru dürüst yapalım."

Drioli şarabı dağıtıp kendini iskemleye attı. Oğlan Drioli'nin karısıyla eski divana oturdu. Üç şişe aralarında, yerde duruyordu.

Drioli,

"Bu gece içebildiğimiz kadar içeceğiz. Karun gibi zenginim. En iyisi ben gidip birkaç şişe daha alayım. Kaç tane alayım?"

Oğlan,

"Altı tane daha. Her birimize ikişerden."

"İyi. Şimdi gidip hallediyorum."

"Ben de sana yardım edeyim."

En yakın kahveden Drioli altı şişe beyaz şarap aldı, stüdyoya getirdi. Yere iki sıra dizdiler, Drioli açacağı alıp mantarları çıkardı, sekizininikini de, sonra yeniden oturup içmeyi sürdürdüler.

Drioli,

"Yalnızca çok zengin olanlar bu fiyata bir kutlama yapabilir."

Oğlan,

"Bu doğru. Doğru bu değil mi Josie?"

"Elbette."

"Kendini nasıl hissediyorsun Josie?"

"İyi."

"Drioli'yi bırakıp benimle evlenir misin?"

"Hayır."

"Güzel şarap," dedi Drioli. "Bunu içmek bir ayrıcalıktır."

Yavaş yavaş, usulüne uygun bir biçimde kendilerini sarhoş etmeye koyuldular. Gidişat tekdüzeydi, ama yine de kollanması gereken bir nezaket kuralı, korunması gereken bir vakar ve söylenecek, sonra yine söylenecek bir alay şey vardı— şarap övülmeliydi, bu arada ağırdan almak da önemliydi, böylece bir durumdan öbürüne geçişin üç lezzetli evresini tatmaya zaman kalırdı, özellikle (Drioli için) havada yüzmeye başladığı ve ayaklarının onun olmaktan çıktığı an. Bu, en güzeliydi, ayaklarına baktığında o kadar uzakta görünürlerdi ki, hangi çılgın adamın olduklarını, yerde neden böyle uzakta yattıklarını merak ederdi.

Bir süre sonra ışığı yakmak için kalktı. Bunu yaptığında ayaklarının da onunla birlikte geldiğini görerek şaşırды, buna çok şaşmıştı, yere bastığını hissetmiyordu ki. Bunu yapmak havada yürüyormuşçasına hoş bir duygu vermişti ona. Sonra da duvarlara dayalı tuvallere gizlice göz atarak odada dolaşmaya başladı.

Sonunda,

"Dinle," dedi. "Bir fikrim var."

Gelip divanın önünde durdu, hafifçe sallanıyordu.

"Dinle küçük Kalmuğum."

"Ne var?"

"Müthiş bir fikrim var, dinliyor musun?"

"Ben Josie'yi dinliyorum."

"Beni dinle, *lütfen*. Sen benim dostumsun –Minsk'li çirkin küçük Kalmuğumsun– bence sen öyle bir sanatçısın ki, bende de bir resminin olmasını isterim, güzelim resimlerinden birini."

"Ne varsa al. Bulabildiğin her şeyi al, ama karınla konuşurken sözümü kesme."

"Hayır hayır. Bak dinle. Her zaman yanımda olabilecek bir resim demek istiyorum ben, sonsuza dek... nereye gidersem... ne olursa... hep benimle olacak... senin yaptığın bir resim."

Uzandı, oğlanın dizini sarstı.

"Haydi, dinle beni *lütfen*."

"Dinle onu," dedi kız.

"Şöyle. Derime bir resim yapmanı istiyorum, sırtıma. Sonra da üstünden dövme yapacaksın ki, hep orada kalsın."

"Ne çılgın düşüncelerin var."

"Dövmeyi nasıl yapacağını öğretirim sana. Kolaydır. Çocuk bile yapar."

"Ben çocuk değilim."

"Lütfen..."

"Sen iyice delisin. İstedğin nedir?"

Ressam başını kaldırıp öbür adamın ağır hareket eden, koyu, şaraptan parlamış gözlerine baktı.

"Allahaşkına istediğin nedir?"

"Kolayca yapıverirsin! Yapabilirsin! Yapabilirsin!"

"Yani dövmeyi de mi?"

"Evet dövmeyi de! İki dakikada öğretirim sana!"

"Olanaksız!"

"Ne dediğimi bilmediğimi mi söylüyorsun?"

Hayır, çocuğun böyle bir şey söylemesi olası değildi, nedeni de dövme diyecek olursanız, bir kişi vardı- Drioli. Daha geçen ay adamın birinin göbeğini baştan başa yalnızca çiçeklerden oluşan harikulade ve güzeller güzeli bir desenle kaplamamış mıydı? Ya göğsünde çok kıl olduğu için bir boz ayı resmi yapıp da, kılların ayının kürkü gibi durduğu o müşteriye ne demeli? Adamın birinin koluna bir kadın resmi çizerek, kas esnediğinde kadının canlanıp şaşkıncu eğilip bükülmeler yapacağı kadar ustalıklı yerleştirmiş miydi?

Oğlan,

"Ben de diyorum ki sen sarhoşsun, bu da sarhoş bir düşünce."

"Model olarak Josie'yi seçebiliriz. Sırtımda bir Josie çalışması. Karımın resminin sırtıma çizilmesini hak etmiyor muyum ben?"

"Josie'nin ha?"

"Evet."

Drioli, karısından söz etmekten başka çaresi olmadığını biliyordu, oğlanın kalın kahverengi dudakları gevşedi, titremeye başladı.

"Hayır," dedi kız.

"Sevgilim Josie, *lütfen*. Al şu şişeyi bitir, ondan sonra kendini daha eli açık duyumsayacaksın. Çok büyük bir düşünce bu. Ömrümde daha önce hiç böyle bir şey aklıma gelmemişti."

"Nasıl bir şey?"

"Senin resmini sırtıma yapması gibi. Bunu hak etmiyor muyum?"

"Benim resmimi mi?"

"Çıplak bir çalışma," dedi oğlan. "Bu, kabul edilebilir bir fikir işte."

"Çıplak değil," dedi kız.

"Büyük bir düşünce," dedi Drioli.

"Kahrolası çılgın bir fikir," dedi kız.

Oğlan,

"Ne olursa olsun bir fikir, kutlamayı gerektiren bir fikir."

Şişelerden birini daha aralarında bitirdiler. Sonra delikanlı,

"Yararı yok," dedi, "benim dövmeyi becermem olası değil. Onun yerine sırtına o resmi yapacağım sen de banyo yapmadığın ve resmi suyla temizlemediğin sürece onunla birlikte olacaksın. Ömrün boyunca hiç banyo yapmazsan o resim de sırtında durur."

"Hayır," dedi Drioli.

"Evet. Banyo yapmaya karar verdiğin gün de artık resmimin sence bir değeri kalmadığını anlayacağım. Benim sanatıma duyduğun hayranlığın bir sınavı olacak."

"Bu fikir hoşuma gitmedi," dedi kız. "Senin sanatına duyduğu hayranlık o kadar büyük ki yıllarca pis gezebilir. Dövmeyi yapalım, ama çıplak olmasın."

"Öyleyse yalnız baş," dedi Drioli.

"Beceremem."

"Son derece kolaydır. Sana iki dakikada öğreteceğimi garanti ediyorum. Göreceksin. Şimdi gidip gereçleri hazır edeyim. İğnelerle mürekkepleri. Birçok farklı renkte mürekkeğim var– senin boyaların gibi, çok daha güzel..."

"Olası değil."

"Bir sürü mürekkeğim var. Bir sürü mürekkeğim yok mu Josie?"

"Evet."

"Göreceksin şimdi gidip hazırlayacağım."

İskemlesinden kalktı, azıcık kararsız yürüdü, ama sonra kesin bir kararla odadan çıktı.

Yarım saat içinde geri döndü. Elindeki kahverengi bavulu sallayarak,

"Her şeyi getirdim!" diye bağırdı. "Bir dövmeceye gerekli ne varsa bu bavulun içinde."

Bavulu masanın üstüne koydu, açtı, elektrikli iğneleri, küçük şişeleri, renkli mürekkepleri çıkartıp yaydı. Elektrikli iğnenin fişini prize taktı sonra da aracı eline alıp bir düğmeye bastı. Bir vızıltı duyuldu, iğnenin bir santim dışarıda olan ucu aşağı yukarı hafifçe titremeye başladı. Drioli ceketini çıkardı, sol kolunu sıvadı.

"Bak şimdi. Beni izle, ne kadar kolay olduğunu sana göstereceğim. Koluma, şuraya bir desen yapacağım."

Kolunun dirsekten aşağısı mavi işaretlerle kaplıydı, göstermek için boş kalmış küçük bir yer seçti.

"Önce mürekkebimi seçiyorum –sıradan bir mavi kullanalım– iğnenin ucunu mürekkebe batırıyorum... böyle... sonra iğneyi dik tutup derinin yüzeyinde hafifçe gezdiriyorum... şöyle... küçük motor ve elektrikle iğne yukarı aşağı zıplayıp deriyi noktılıyor, onların içine de mürekkep doluyor, hepsi bu kadar. Gördün mü ne kadar kolay... bak koluma nasıl bir tazı resmi çiziyorum."

Delikanlı ilgilenmişti.

"Şimdi biraz da ben alıştıрма yapayım –senin kolunda.

Vızıldayan iğneyle Drioli'nin koluna mavi çizgiler çizmeye başladı.

"Kolay. Mürekkepli kalemle çizmeye benziyor. Hiç farkı yok, yalnız bu daha yavaş."

"Hiç zorluğu yok. Hazır mıyız? Başlıyor muyuz?"

"Hemen."

Drioli,

"Model!" diye bağırdı, "gel Josie!"

Drioli'yi coşkulu bir telaş sarmıştı, heyecanlı bir oyuna hazırlanan bir çocuk gibi odanın içinde oradan oraya seğirterek her şeyi düzenliyordu.

"Nerede dursun istiyorsun? Nerede duracak?"

"Burada tuvalet masamın yanında dursun. Saçını fırçalasın. Omuzlarına dökülmüş saçlarını fırçalarken çizeceğim onu."

"Muhteşem. Sen bir dâhisin."

Kız gönülsüz, yürüdü, tuvalet masasının yanında durdu, şarap bardağı da elindeydi.

Drioli gömleğini bir çekişte çıkardı, pantolonunu sıyırdı ve attı. Yalnız iç çamaşırı, çorabı, ayakkabıları kalmıştı, ufak tefek, ak tenli, hemen hiç kılsız sıkı bedeni durduğu yerde hafifçe iki yana sallanıyordu.

"Şimdi, ben tuvalim. Tuvalini nereye koyacaksın?"

"Her zamanki gibi şövalenin üstüne."

"Saçmalama. Tuval benim."

"Öyleyse şövalenin üstüne çık. Olman gereken yer orası."

"Nasıl çıkabilirim oraya?"

"Tuval misin, değil misin?"

"Tuvalim. Şimdiden kendimi tuval gibi duyumsamaya başladım bile."

"Öyleyse şövalenin üstüne yerleş. Bir zorluğu yok ki."

"Uygulamanın olanağı yok."

"Öyleyse iskemleye otur. Ters otur ki, sarhoş kafanı dayayabilesin. Acele et, başlamak üzereyim."

"Hazırım, bekliyorum."

"Önce, sıradan bir resim yapacağım. Hoşuma giderse dövmeyle üstünden geçerim."

Geniş bir fırçayla adamın sırtının çıplak derisini boyamaya başladı.

Drioli,

"Ay, ay! Dev bir kırkayak belkemiğimi arşınıyor!" diye bağırdı.

"Kımıldama şimdi! Kımıldama!"

Çocuk hızlı çalıştı, dövmeyle aykırı düşmesini diye boyayı ince mavi bir tabaka olarak sürüyordu. Resme başlar başlamaz dikkati öylesine yoğunlaşmıştı ki, sarhoşluğunu alt etmişti. Fırçayı kolunun hızlı, küçük vuruşlarıyla kullanıyor, bileğini hiç kımıldatmıyordu, yarım saatten az bir sürede bitti.

"Tamam, bitti," dedi kıza. O da hemen divana döndü, yattı ve uyuyakaldı.

Drioli uyanık kaldı. Çocuğun iğneyi alıp mürekkebe batırışını izledi; sonra iğne sırtının derisine değdiğinde o keskin, gıdıklayıcı batışı duyumsadı. Acı tatsızdı, ama dayanılmayacak gibi değildi, onu uykuya dalmaktan alıko-yuyordu. İğnenin gittiği yolu izler, çocuğun kullandığı farklı renk mürekkepleri gözlerken Drioli arkasında olup bitenleri gözünün önüne getirmeye çalışarak kendini eğlendiriyordu. Oğlan şaşırtıcı bir yoğunlaşma içinde çalışı-yordu. Tüm varlığıyla küçük makineye ve oluşturduğu olağandışı etkiye gömülmüştü.

Sabahın ilk saatlerine kadar makine vızıldadı, oğlan çalıştı. Ressam sonunda bir adım geri atıp da 'bitti' dediğinde, dışarıda gün ışığı olduğunu ve sokakta yürüyen insanların gürültüsünü anımsıyordu Drioli.

"Görmek istiyorum," dedi.

Çocuk aynayı görebileceği açığa kaldırdı o da bakmak için boynunu uzattı.

"Güzel Allah!" diye bağırdı.

İrkiltici bir görüntüydü. Sırtı omuzlarından kuyruk-sokumuna kadar sıvama bir renk cümbüşüydü, altın rengi ve yeşil ve mavi ve siyah ve kıvılcık. Dövme çok derin yapıldığından kuru boya gibi duruyordu. Çocuk ilk fırça vuruşlarını el verdiğince yakından izlemiş, onları doldurmuştu, belkemiğiyle kürek kemiklerinin çıkıntısını öylesine olağanüstü bir biçimde kullanmıştı ki, onlar da kompozisyonun bir parçasını oluşturuyorlardı. Üstelik bu ağır işleyen nesneyle bile doğallığı yakalamayı başarmıştı. Portre son derece canlıydı, Soutine'in öbür eserlerinin de en tipik özelliği olan o kıvrımlı bükümlü, azap çekiyormuş gibi duran o belirginliği taşıyordu. Yalnızca iyi bir resim değildi. Bir görüntüden çok bir ruh durumuydu, modelin yüzü belirsiz, titrekti, arkadaysa koyu yeşil kıvrım kıvrım fırça vuruşları kümesi başın çevresinde girdaplanıyordu.

"Müthiş!"

"Keşke ben de beğenebilseydim." Oğlan geri çekilip eleştirircesine inceledi. Sonra,

"Biliyor musun," diye ekledi, "sanırım imzalayabileceğim kadar iyi."

Yine iğneyi alıp kırmızı mürekkeple adını sağa, Drioli'nin böbreğinin tam üstüne yazdı.

Drioli adındaki yaşlı adam transa girmiş gibi dikilmiş, galerinin vitrinindeki resme bakıyordu. Çok uzun zaman geçmişti, tüm bu olup bitenler başka bir yaşamda kalmış gibiydi.

Ya oğlan? Ona ne olmuştu? Şimdi anımsıyordu, savaşta, Birinci Dünya Savaşı'ndan dönünce onu özlemiş, Josie'ye sormuştu.

"Benim küçük Kalmuğum nerede?"

"Gitti. Nereye bilmiyorum, ama bir tablo satıcısının resim yapması için onu Céret'ye gönderdiğini duydum."

"Döner belki."

"Belki. Kim bilir?"

Aralarında ondan son kez söz ediyorlardı. Kısa süre sonra da denizcilerin daha çok, işin de daha iyi olduğu Le

Havre'a taşındılar. Yaşlı adam Le Havre'ı anımsayınca gülümsedi. Hoş yıllardı onlar; savaşlar arasındaki yıllar, doklara yakın küçük dükkânla, rahat odalar, her zaman yeterince işle, kollarına dövme isteyen günde üç, dört, beş denizci. Gerçekten hoş yıllardı.

Derken İkinci Dünya Savaşı gelip çatmış, Josie öldürülmüştü, Almanlar geliyordu, bu da işinin bitmesi demekti. Ondan sonra artık kimse koluna resim istemedi. O zamana kadar başka bir iş yapamayacak kadar yaşlanmıştı. Karamsarlık içinde büyük bir kentte işlerin daha iyi olacağını umarak Paris'e geri dönmüştü, ama öyle olmadı.

Şimdiyse savaş bittikten sonra küçük işini yeniden kuracak ne isteği ne de enerjiyi gösteremiyordu. Yaşlı bir adam için hele bir de yalvarmayı sevmiyorsa ne yapacağını bilmek pek kolay değildi. Yine de başka türlü nasıl hayatta kalabilirdi?

Eh, diye düşündü resme bakarak. Demek bu benim küçük Kalmuğum ve bu kadar küçük bir nesnenin göze çarpışı bile belleği nasıl da uyandırabiliyor. Birkaç dakika öncesine kadar sırtında bir dövme olduğunu anımsamıyordu bile. Bunu düşünmeyeli yıllar olmuştu. Yüzünü cama yapıştırıp galeriye baktı. Duvarlarda başka resimler vardı, tümü de aynı ressamın elinden çıkmış gibiydi. Kalabalık bir insan topluluğu oradan oraya dolaşır duruyordu. Özel bir sergi olduğu açıktı.

Ansızın geliveren bir içtepiyle Drioli döndü, galerinin kapısını itip açtı, içeri girdi.

Uzun bir salondu, kalın, şarabi bir halı döşeliydi ve Aman Allah nasıl da güzel ve sıcacıktı! Her yanda insanlar dolaşır resimlere bakıyorlardı, her birinin elinde bir katalog olan temiz pak yıkanmış seçkin kişiler. Drioli kapının hemen içinde durdu, sinirlice çevresine bakındı, ilerleyip bu kalabalığa karışacak yürekliliği olup olmadığını merak ediyordu, ama cesaretini toplamaya zaman bulamadan yanı başında bir sesin,

"Ne istiyorsunuz?" dediğini duydu.

Konuşan siyah spor bir ceket giymişti. Tıknaz, kısa boyluydu, tebeşir beyazı bir yüzü vardı. Pörsük yüzü o kadar etliydi ki, yanaklar ağzının iki yanından köpeklerin uzun sarkık kulakları gibi iki kalın dilim olarak sarkıyordu. Drioli'nin iyice yanına yaklaştı.

"Ne istiyorsunuz?" diye yineledi.

Drioli hiç kıılmıdamadı.

"Lütfen galerimden çıkar mısınız?" diyordu adam.

"Resimlere bakmama izin yok mu?"

"Sizden çıkmanızı istedim."

Drioli durumunu korumaya karar verdi. Ansızın kahredici bir hakarete uğradığını hissetmişti.

"Sorun çıkarmayalım," diyordu adam. "Şimdi gelin, bu yandan."

Drioli'nin koluna tombul, beyaz bir pati koydu ve onu sertçe kapıya doğru itmeye başladı.

Bu, bardağı taşıran son damla oldu.

"Çek o kahrolası ellerini üstümden!" diye bağırdı Drioli.

Sesi uzun galeri boyunca çınladı ve tüm başlar tek bir başmış gibi döndü, irkilmış yüzler salonun öte yanında bu gürültüyü kimin yaptığına baktı. Dalkavuğun biri yardım etmek için koştu, iki adam Drioli'yi yaka paça dışarı atmaya kalkıştılar. İnsanlar durmuş, çekişmeyi izliyordu. Yüzlerinde yalnızca belli belirsiz bir ilgi vardı, 'Neyse bizim için bir tehlike yok, olaya el kondu,' diyor gibiydiler.

Drioli,

"Bende de, bende de bu ressamın bir resmi var!" diye bağıırıyordu. "Benim arkadaşımды, resmi de o verdi!"

"Deli."

"Bir kaçık. Sayıklayan bir kaçık."

"Bir polis çağırmalı."

Bedeninin hızlı bir bükülüşüyle Drioli bir anda fırlayıp adamların elinden kurtuldu, daha durdurmalarına kalmadan galeri boyunca koşarak,

"Göstereceğim size! Göstereceğim size! Göstereceğim size!" diye bağırmaya başladı. Paltosunu, ardından da ceke-tiyle gömleğini fırlatıp attı, sonra da çıplak sırtını insanlara döndü.

"İşte!" diye soluk soluğa bağırdı. "Gördünüz mü, alın işte!"

Salonda ansızın tam bir suskunluk oldu, yaptığı şey her birinin dikkatini çekmiş, neye uğradıklarını şaşır-mış, tedirgin bir inanmazlık içinde öylece kalakalmışlardı. Gözleri döv-melenmiş resme dikiliydi. Hâlâ oradaydı, renkler de eskisi kadar canlıydı, ama yaşlı adamın sırtı şim-di daha zayıftı, kürek kemikleri iyice çıkmıştı, bu da res-me çok olmasa da garip bir buruşuk, peltensi görünüş ve-riyordu.

Biri,

"Aman Allahım, bu o!" dedi.

Ardından bir heyecan dalgasıyla yaşlı adamın çevresi-ne toplanmak için seğirten insanların sesleri geldi.

"Yanılığ değil!"

"Eski dönemi değil mi?"

"Muhteşem! Muhteşem!"

"Bak imzalı da!"

"Omuzlarını öne eğ dostum, resim düzelsin."

"Eski, bu ne zaman yapılmıştı?"

"1913'te," dedi Drioli dönmeden. "1913 sonlarında."

"Soutine'e dövmeyi kim öğretti?"

"Ben öğrettim."

"Ya kadın?"

"Karımdı."

Galerinin sahibi Drioli'ye doğru kalabalığın arasından kendine yol açıyordu. Yatışmıştı ve son derece ciddi-di, ağzında hafif bir gülümseme vardı.

"Mösyö," dedi, "alıyorum."

Çenesi oynadıkça yüzündeki gevşek yağlar titreşiyor-du.

"Alıyorum dedim Mösyö."

Drioli yumuşak bir sesle,
"Nasıl alabilirsiniz?" diye sordu.

"İki yüz bin frank veririm."

Tablo satıcısının gözleri küçük ve koyu renkti, geniş burun kanatları titremeye başlıyordu.

"Yapma!" diye kalabalıktan biri mırıldandı. "En az yirmi katı eder."

Drioli konuşmak için ağzını açtı. Sözcük bulamadı, gene kapadı, sonra yine açtı ve ağır ağır,

"Ama nasıl satabilirim ki?" dedi. Ellerini kaldırdı, sonra gevşekçe bıraktı, iki yanına düştüler.

"Mösyö, nasıl satabilirim bunu?" Dünyanın tüm hüznü sesindeydi.

"Evet!" diyordlardı kalabalıktan, "nasıl satabilir? Onun bir parçası!"

Tablo satıcısı yaklaştı.

"Bakın, size yardım edeceğim. Sizi zengin edeceğim. İkimiz bu resimle ilgili özel bir düzenleme yapalım, ne dersiniz?"

Drioli onu telaşsız, zeki gözlerle süzdü.

"Ama nasıl alacaksınız Mösyö? Alınca onunla ne yapacaksınız? Nerede saklayacaksınız? Bu gece nerede saklayacaksınız? Ya yarın?"

"A, nerede saklarım? Evet nerede saklarım? Şimdi nerede saklayacağım? Ee, şimdi..."

Satıcı tombul beyaz bir parmakla burnunun kemerini sıvazladı.

"Öyle görünüyor ki, bu resmi alırsam, sizi de alacağım. Bu bir engel."

Duraladı, yine burnunu sıvazladı.

"Siz ölmeden resmin bir değeri yok. Kaç yaşındasınız dostum?"

"Altmış bir."

"Ama belki pek güçlü kuvvetli değilsiniz, ha?"

Satıcı elini burnundan çekip Drioli'yi yaşlı bir ata değer biçen bir çiftçi gibi yukardan aşağı ağır ağır süzdü.

Drioli uzaklaştı.

"Bunu sevmedim. Doğrusunu isterseniz mösyö, bu hoşuma gitmiyor."

Drioli gerilediği anda kendini ellerini öne uzatıp onu nazikçe omuzlarından yakalayan uzun boylu bir adamın kollarında buldu. Çevresine bakıp özür diledi. Adam bu yaşlı adamcağızın çıplak omzuna kanarya rengi bir eldivene gömülü elini güven verici bir tavırla hafifçe vurarak ona bakıp gülümsedi.

"Dinle dostum," dedi yabancı. Hâlâ gülümsüyordu. "Yüzmeyi ve güneşlenmenin tadını çıkarmayı sever misin?"

Drioli azıcık şaşkın, başını kaldırıp ona baktı.

"Güzel yemekleri, büyük Bordeaux, şatosunun kırmızı şarabını sever misin?"

Adam güçlü, beyaz dişlerini göstererek gülümsemeyi sürdürüyordu. Bir an için Drioli'ye aralarından bir altın parıltısı görmüş gibi geldi. Tatlı, gönül alıcı bir tavırla konuşuyordu, eldivenli eli de Drioli'nin omzundaydı.

"Böyle şeyleri sever misin?"

"Şey, evet." Kafası hâlâ karışık. "Elbette."

"Ya güzel kadınların arkadaşlığını?"

"Neden olmasın?"

"Ve senin ölçülerine göre dikilmiş bir gardırop dolusu giysi ve gömlek? Biraz giysi gereksinimin varmış gibi gelebilir herkese."

Drioli bu tatlı adamı gözleyerek geri kalan önerileri bekledi.

"Hiç özellikle ayağın için yapılmış bir ayakkabı giydin mi?"

"Hayır."

"İster miydin?"

"Şey..."

"Sabahları seni tıraş edip saçına çekidüzen verecek bir adama ne dersin?"

Drioli ağız bir karış açık bakakalmış orada dikiliyor-
du.

"Ya şöyle etine dolgun çekici bir kızın parmaklarına manikür yapması?"

Kalabalıktan biri kıkırdadı.

"Peki ya hizmetçiye kahvaltısını getirmesini emretmek için yatağının yanındaki zil? Bunları ister miydin dostum? Bunlar sana göre mi?"

Drioli kımıldamadan durdu ona baktı.

"Bak ben Cannes'daki Bristol Oteli'nin sahibiyim. Seni ömrün boyunca lüks ve konfor içinde olman için konuğum olarak oraya davet ediyorum."

Adam dinleyicinin bu keyifli olasılığın tadını çıkar-
ması için sustu.

"Tek görevin –yoksa keyfin mi desem– plajımda mayoyla gezmek, konuklarının arasında dolaşmak, güneşlenmek, yüzmek, kokteyller içmek olacak. Bunu ister miydin?"

Yanıt gelmedi.

"Anlamıyor musun, böylece tüm konuklar Soutine'in bu harikulade resmini görebilecekler. Sense ünlü olacaksın, herkes, 'Bak şu adam sırtında on milyon frankla dolaşiyor!' diyecek. Bu fikri sevdiniz mi mösyö? Bu sizi hoşnut ediyor mu?"

Drioli bunun bir tür şaka olup olmadığını hâlâ merak ederek başını kaldırıp kanarya rengi eldivenli uzun boylu adama baktı.

"Komik bir fikir," dedi ağır ağır, "ama gerçekten ciddi misiniz?"

"Elbette ciddiyim."

Satıcı konuşmayı bölerek,

"Durun," dedi. "Beni dinle ihtiyar. Sorunumuzun çözüümü şu. Resmi alacağım, sırtının derisini soyması için bir bir operatörle anlaşacağım, sonra da sen yoluna gidip vereceğim büyük paranın tadını çıkaracaksın."

"Derisiz sırtımla mı?"

"Hayır hayır lütfen! Yanlış anladın. Operatör eskisinin yerine yeni bir deri yamayacak. Çok basit."

"Bunu yapabilir mi?"

"Bunda bir şey yok ki."

"Olanaksız!" dedi kanarya rengi eldivenleri olan adam.

"Böyle büyük bir deri aşılama işlemi için çok yaşlı. Bu onu öldürür. Seni öldürür dostum."

"Beni öldürür mü?"

"Elbette. Asla sağ kalamazsın. Yalnızca resim çıkmış olur."

Drioli bağırdı.

"Aman Allahım!"

Dehşet içinde afallamış çevresine, onu izleyen insanların yüzlerine baktı, bunu izleyen suskunlukta öbür adamın sesinin yumuşacık, alçak bir tonda kalabalığın arkasında bir yerden şöyle dediği duyuldu.

"Belki de biri çıkıp bu ihtiyara yeterli parayı verse kendini oracıkta öldürmeyi kabul eder. Kim bilir?"

Birkaç kişi kıs kıs güldü. Satıcı tedirgince halının üstünde ayak değiştirdi.

Derken kanarya rengi eldivenli el Drioli'nin omzuna gene vurdu.

Adam o kocaman bembeyaz gülümseyişiyle,

"Haydi," diyordu, "seninle gidip güzel bir akşam yemeği yiyelim, yerken bu konuda biraz daha konuşuruz. Bu nasıl? Aç mısın?"

Drioli kaşlarını çatarak onu gözledi. Adamın uzun esnek boynunu, konuşurken yılan gibi ona doğru uzanışını sevmemişti.

"Kızarmış ördekle Chambertin," diyordu adam. Sözcüklere ağız sulandırıcı bir vurgu yapıyor, diliyle fırlatıyordu.

"Belki de bir kestaneli sufle, şöyle hafif, köpük köpük..."

Drioli'nin gözleri tavana döndü, dudakları gevşeyip sulandı. İnsan zavallı yaşlı adamcağızın ağızdan epey su yitimine uğradığını anlayabilirdi.

"Ördeğini nasıl istersin?" diye adam konuşmasını sürdürdü. "Dışı koyu kahverengi çıtır çıtır mı olsun, yoksa..."

"Geliyorum," dedi Drioli çabucak. Gömleğini kapmış deli gibi başından aşağı geçiriyordu.

"Beni bekleyin mösyö geliyorum." Bir dakika içinde yeni patronuyla galeriden çıkıp yok oldu.

Birkaç hafta geçmemişti ki, alışılmadık biçimde boyanmış, çerçevelenmiş ve iyice verniklenmiş Soutine'in bir resmi olan bir kadın başı Buenos Aires'te satışa çıktı. Bu –bir de Cannes'da Bristol adında bir otelin olmayışı– insanı azıcık düşündürüyor ve yaşlı adamın sağlığına dua etmekten, şu anda her neredeyse tırnaklarına manikür yapan etine dolgun çekici bir kızla sabahları kahvaltısını yatağına getiren bir hizmetçisi olduğunu hararetle ummaktan başka yapacak bir şey kalmıyor.

ZEHİR

Arabamla eve giderken saat gece yarısını bulmuş olmalıydı, kır evinin kapısına yaklaştığımda ışığın yan odanın penceresinden girip Harry Pope'u uyandırmaması için farları söndürdüm, ama kaygılanmama gerek yoktu. Yoldan ilerlerken ışığın hâlâ yandığını gördüm, yani nasılsa uyanıktı- okurken uyuyakalmamışsa elbet.

Arabayı park edip balkona çıkan beş basamağı çıktım, en sonda ayağımın boşa gelmemesi için karanlıkta her basamağı dikkatle sayıyordum. Balkonu geçtim, eve açılan dış kapıyı ittim ve holün ışığını yaktım. Harry'nin oda kapısına gittim, usulca açıp içeri baktım.

Yatakta yatıyordu, gördüğüm kadarıyla da uyanıktı, ama kımıldamıyordu. Başını bana doğru bile çevirmedi, ama "Timber, Timber gel buraya," dediğini duydum.

Ağır ağır konuşuyor, her sözcüğü dikkatle tek tek fısıldıyordu, kapıyı itip ardına kadar açtım ve çabucak yanına gitmeye atıldım ki,

"Dur, bekle bir dakika Timber," dedi. Ne dediğini zor duyuyordum. Sözcükleri çıkarabilmek için son derece zorlanıyor gibiydi.

"Ne oldu Harry?"

"Şştt!" diye fısıldadı. "Şştt! Allahaşkına gürültü yapma. Yaklaşmadan ayakkabılarını çıkar. *Lütfen* dediğimi yap Timber."

Konuşma biçimi, yedek uçak motoru sandığına dayanmış dururken midesinden vurulduğunda iki elini mide-

sine bastırıp şu anda Harry'ninki gibi kısık sesle yarı fısıldayarak Alman pilot için bir şeyler söyleyen George Barling'i anımsattı.

"Çabuk Timber, ama önce ayakkabılarını çıkar!"

Bu ayakkabı çıkarma olayını anlayamıyordum, ama görüldüğü kadar hastaysa onu hoşnut etmem iyi olur, diye düşündüm, eğildim, ayakkabılarımı çıkardım, odanın ortasında bıraktım. Sonra yatağına yaklaştım.

"Sakin yatağa dokunma! Allahaşkına yatağa dokunayım deme!"

Hâlâ midesinden vurulmuş gibi konuşuyordu, sırt üstü yatmış olduğunu, bedeninin dörtte üçünün bir çarşafı örtülü olduğunu görebiliyordum. Mavi, kahverengi, beyaz çizgili bir pijaması vardı ve su gibi ter döküyordu. Sıcak bir geceydi, ben de biraz terliyordum, ama Harry gibi değil. Yüzü ıslak, başının çevresinde yastık nemden sıırıslıktı. Bana berbat bir malarya nöbeti gibi geldi.

"Nen var Harry?"

"Yılan."

"*Yılan - mı!* Aman Allahım! Nereni ısırıldı? Ne kadar oldu?"

"Sus," diye fısıldadı.

"Bak Harry." Eğilip omzuna dokundum. "Çabuk olmalıyız. Haydi şimdi hemen nereni ısırıldığını söyle bana."

Şiddetli ağrı çekiyormuş da dayanmaya çalışıyormuş gibi hiç kımıltısız, gergin yatıyordu orada.

"Isırılmadım," diye fısıldadı, "daha değil. Midemde. Orada uyuyor."

Çabucak bir adım geri çekildim. Elimde değildi, midesine, daha doğrusu, onu örten çarşafa baktım. Çarşaf birkaç yerden kıvrılmıştı, altında bir şey olup olmadığını görmek olanaksızdı.

"Midende bir yılanın yattığını söylemiyorsun herhalde?"

"Yemin ederim."

"Nasıl girdi oraya?"

Bu soruyu sormamam gerekirdi, çünkü şaka yapmadığını görmek kolaydı. Ona susmasını söylemem gerekirdi.

"Okuyordum." Çok ağır konuşuyor, mide kaslarını oynatmamak için her sözcüğü aralıklarla ve dikkatle söylüyordu.

"Sırt üstü yatmış okuyordum, kitabın arkasında göğsümde bir şey hissettim. Şöyle gıdıklar gibi. Sonra gözücüyle bu küçük yılanın pijamalarımın üstünden kaydığını gördüm. Küçük, on santim kadar. Kımıldamamam gerektiğini biliyordum. Zaten kımıldayamıyordum. Yalnızca yattığım yerden onu izledim. Çarşafın üstüne çıkar sanmıştım."

Harry durdu, birkaç dakika sessiz kaldı. Gözleri bedeni boyunca aşağı kayıp çarşafın midesini örttüğü yere gitti, fısıltısının orada yatan şeyi rahatsız edip etmediğini anlamak için kolladığını görüyordum.

"Çarşafta bir kat yeri vardı."

Eskisinden de ağır konuşuyordu artık, sesi o kadar alçaktı ki, onu duymak için eğilmek zorunda kaldım.

"Bak hâlâ orada. Şunun altında. Midemin üstünde kımıldadığını pijamalarımın üstünden duyumsadım. Sonra hareketi kesti, şimdi orada sıcakta yatıyor. Belki de uyuyakaldı. Seni bekliyordum."

Gözlerini kaldırıp bana baktı.

"Ne zamandan beri?"

"Saatlerdir," diye fısıldadı. "Saatler ve körolası saatler ve saatlerce. Artık kımıldamadan duramayacağım. Öksürük geliyor."

Harry'nin öyküsünün doğruluğuna pek kuşku yoktu. Hem, bu küçük yılanlar için beklenmeyen bir şey değildi. Evlere girer, sıcak yer ararlar. Şaşırtıcı olan, Harry'nin sokulmamış olmasıydı. Bir anda yakalayabilerseniz ne âlâ, yoksa ısırganı hemen öldürür, her yıl Bengal'de özellikle köylerde bir sürü insanı öldürür.

"Tamam Harry," dedim, artık ben de fısıldıyordum. "Kımıldama ve gerekmedikçe konuşma. Korkmadığı süre-

ce sokmaz biliyorsun. Göz açıp kapayınca kadar bu işi halledeceğiz."

Çoraplarımla hiç ses çıkarmadan dışarı çıktım, mutfakta küçük keskin bir bıçak buldum. Biz hâlâ çözüm ararken bir şey ters giderse hemen kullanabilmek için pantolon cebime koydum. Harry öksürecek, kımıldayacak olur ya da yılanı korkutacak bir şey yapıp da yılan sokarsa sokulan yeri kesip zehri emmeye hazır olacaktım. Yatak odasına geri döndüm. Harry hâlâ yüzü gözü ter içinde ölü gibi yatıyordu. Yatağına yaklaşırken gözleriyle beni izledi, nereye gittiğimi merak ettiğini anladım, yapılacak en iyi şeyin ne olabileceğini düşünerek yatağının yanında durdum.

"Harry." Sesimi fısıltının üstüne çıkarmamak için ağzımı kulağına yapıştırdım. "Sanırım benim yapabileceğim en iyi şey çarşafı çok, ama çok yavaş geri çekmek. O zaman bir göz atabiliriz. Onu tedirgin etmeden bunu yapabilirim sanıyorum."

"Aptallaşma," dedi. Sesinde hiç vurgu yoktu. Her sözcüğü çok ağır, çok dikkatli ve çok alçak sesle söylüyordu. Anlatım gözleriyle ağzının çevresindeydi.

"Neden?"

"Işık ürkütür. Orası karanlıktır."

"Peki çarşafı şimşek gibi açıp ısırmasına kalmadan yere atsak?"

"Bir doktor çağırırsana," dedi Harry. Bakışı önce bunu benim düşünmem gerektiğini söylüyordu.

"Doktor. Elbette. Tamam işte. Ganderbai'yi çağıracağım."

Parmaklarımin ucuna basa basa hole çıktım, rehberde Ganderbai'nin numarasına baktım, ahizeyi kaldırıp santrale acele etmesini söyledim.

"Doktor Ganderbai. Ben Timber Woods."

"Merhaba Bay Woods. Hâlâ yatmadınız mı?"

"Bakın, bir an önce buraya gelebilir misiniz? Yılan sokması için serum da getirin."

"Kimi yılan soktu?" Soru öyle sert bir tonda sorulmuştu ki, kulağıma küçük bir patlama gibi geldi.

"Hiç kimseyi. Yani henüz hiç kimseyi, ama Harry Pope yatakta midесinin üstünde bir tanesiyle yatıyor, çarşafın altında midесinin üstünde uyuyakaldı."

Hatta üç saniye kadar bir sessizlik oldu, sonra tane tane konuşarak, öyle top patlamış gibi değil de ağır ve belirgin konuşarak,

"Hiç kıınıldamamasını söyleyin ona. Hiç hareket etmeyecek, konuşmayacak. Anlıyor musunuz?" dedi Ganderbai.

"Elbette."

"Hemen geliyorum!" Kapattı, ben de yatak odasına geri döndüm. Yatağı yaklaşırken Harry'nin gözleri beni izliyordu.

"Ganderbai geliyor. Kıınıldamadan yatmanı söyledi."

"Ya ne halt ettiğimi sanıyor?"

"Bak Harry, konuşma yok dedi. Kesinlikle konuşma yok. İkimiz de."

"Neden susmuyorsun öyleyse?"

Bunu söylerken ağzının bir yanı hızlı küçük hareketlerle aşağı yukarı seğirmeye başladı, konuşmasını bitirdikten sonra da bir süre sürdü. Mendilimi çıkardım, usulca yüzüyle boynundaki teri sildim, parmaklarım mendille üstünden geçerken gülerken kullandığı kasın küçük seğirmelerini duyumsayabiliyordum.

Mutfağı süzölüp buzluktan biraz buz çıkardım, bir peçeteye sarıp parçalamaya başladım. Şu ağız sorunu, bunu sevmemiştım işte. Konuşma biçimini de. Buz bohçasını yatak odasına götürüp Harry'nin alnına yaidım.

"Serinletir."

Gözlerini kıstı, havayı dişlerinin arasından hızla içine çekti.

"Çek onu. Öksürtecek beni." Gülümseme kası yeniden seğirmeye başlamıştı.

Ganderbai'nin arabası kır evinin önüne hızla yanaşırken bir far ışığı camda parladı. Buz bohçasını iki elimle tutarak onu karşılamaya dışarı çıktım.

"Nasıl?" diye sordu, ama konuşmak için durmadı, verandadan yürüdü, beni geçip ana kapıdan hole girdi.

"Nerede? Hangi oda?"

Çantasını holde bir iskemleye bırakarak Harry'nin odasına doğru beni izledi. Yumuşak tabanlı yatak odası terlikleri giymişti, hiç gürültü çıkarmadan usul usul, dikkatli bir kedi gibi yürüdü. Harry gözucuyla onu izliyordu. Yatağa yaklaşınca Harry'ye bakıp sırrını bilen, güven verici bir tavırla gülümsedi, basit bir sorun olduğunu, kaygılanmamasını, her şeyi Doktor Ganderbai'ye bırakmasını anlatmak için başını salladı. Sonra dönüp hole çıktı, ben de peşinden gittim.

"İlk önce biraz serum vermeye çalışmamız gerek," dedi ve çantasını açıp hazırlıklara başladı.

"Damar içine, ama temiz yapmalıyım. Onu irkiltmemem gerek."

Mutfağa gittik, bir iğneyi sterilize etti. Bir elinde deri altı şırıngası, öbüründe küçük bir şişe tutuyordu, iğneyi şişenin lastik tıpasından içeri soktu, şırıngaya soluk sarı bir sıvı çekmeye başladı. Sonra şırıngayı bana verdi.

"Senden isteyinceye kadar bunu tut."

Çantasını aldı, birlikte odaya döndük. Harry'nin gözleri pırıl pırıl olmuş, kocaman açılmıştı. Ganderbai olanca dikkatiyle Harry'nin üstüne eğildi, on altıncı asırdan kalma bir danteli tutar gibi kolu hiç oynatmadan pijamanın kolunu Harry'nin dirseğine kadar dikkatle sıvadı. Yataktan oldukça uzak durduğunu fark ettim.

Fısıldayarak,

"Size bir iğne yapacağım. Serum. Küçük bir iğne batması olacak, ama hareket etmemeye çalışın. Mide kaslarınızı kasmayın. Gevşek bırakın," dedi.

Harry şırıngaya baktı.

Ganderbai çantasından kırmızı bir lastik boru parçası çıkardı, bir ucunu alta soktu, öbürünü de Harry'nin pazusunun çevresine doladı, sonra boruyu sıkıca düğümledi. Çıplak kolun önünü bir süngerle alkollendi, süngeri bana verdi, şırıngayı aldı. Işığa doğru kaldırdı, gözlerini kısıp ölçü işaretlerine baktı, sarı sıvının birazını dışarı fışkırttı. Onu izleyerek yanında kımıldamadan duruyordum. Harry de izliyor, o kadar da terliyordu ki, yüzü eriyen ve yastığa akan kalın bir krem tabakasıyla sıvanmış gibi parlıyordu.

Harry'nin kolunun iç yanındaki mavi damarı görebiliyordum, doktorun yaptığı turnikeden şişmişti, sonra damarın üstündeki iğneyi gördüm, Ganderbai şırıngayı kolun üstünde dümdüz tutuyor, derinin içine, mavi damara kaydırıyordu, ağır, ama o kadar sağlamca itti ki, peynire girer gibi kolayca girdi. Harry tavana bakıp gözlerini kapadı, sonra yine açtı, ama kımıldamadı.

Bittiğinde Ganderbai öne eğilip ağızını Harry'nin kulağına yapıştırdı.

"*Sokulsanız* bile bu size iyi gelecek. Yalnız kımıldamayın. Lütfen kımıldamayın. Bir dakikada döneceğim."

Çantasını alıp hole çıktı, ben de izledim.

"Artık güvencede mi?"

"Hayır."

"Ne kadar güvencede?"

Ufak tefek Hintli doktor holde durmuş alt dudağı ovuşturuyordu.

"Biraz direnç sağlamıştır, değil mi?" diye sordum.

Dördü, verandaya açılan giriş kapısına yürüdü. Çıkacak sandım, ama kapının iç yanında durup geceye doğru bakmaya başladı.

"Serum yeterli değil mi?"

"Ne yazık ki hayır," dedi dönmeden. "Kurtarabilir. Kurtarmayabilir de. Yapacak başka bir şey düşünmeye çalışıyorum."

"Örtüyü hızla çekip sokmasına kalmadan aşağı itsek?"

"Sakın ha! Hiç riske girmemeliyiz."

Sert bir tavırla konuşmuş, sesi de her zamankinden tiz çıkmıştı.

"Kesinlikle orada öylece yatmaya bırakamayız onu. Sinirlenmeye başladı," dedim.

İki elini havaya kaldırarak döndü.

"Lütfen! Lütfen! Bu kadar acele etmeyin lütfen! Bu öyle gözü kapalı atlanacak bir durum değil."

Kaşlarını çatmış, dudağını kemirerek orada durup mendiliyle alınının terini sildi.

"Biliyor musunuz," dedi sonunda, "bunu yapmak için bir yol var. Ne yapacağımızı bilmelisiniz, yattığı yerde o yaratığa anestezi uygulayacağız."

Bu harika bir fikirdi.

"Garanti değil, çünkü yılan soğukkanlı bir hayvandır, anestezi de bu tür hayvanlarda çok iyi ya da çok çabuk etki göstermez, ama başka bir şey yapmaktan iyidir. Eter... kloroform kullanabiliriz..."

Ağır ağır konuşuyor bir yandan da söylediğini düşünmeye çalışıyordu.

"Hangisini kullanacağız?"

"Kloroform," dedi ansızın, "bildiğimiz kloroform. En iyisi bu. Şimdi acele edelim!"

Kolumdan tutup beni balkona doğru çekti.

"Benim evime git! Sen gidinceye kadar ben telefonla oğlumu uyandırmış olurum, o da sana benim zehir dolabımı gösterir. Al işte, bu dolabın anahtarı. Bir şişe kloroform al. Turuncu bir etiketi vardır, adı da üstünde yazılıdır. Bir şey olması olasılığına karşı ben burada kalacağım. Şimdi acele et, çabuk ol! Hayır, hayır ayakkabıyı falan bırak şimdi!"

Arabayı hızla sürdüm, on beş dakika içinde bir şişe kloroformla geri döndüm. Ganderbai, Harry'nin odasından çıkıp beni holde karşıladı.

"Aldın mı? İyi, iyi. Ben de şimdi ne yapacağımızı ona anlatıyordum, ama elimizi çabuk tutmalıyız. Bu kadar sü-

re orada yatmak onun için kolay değil. Kımıldayacağından korkuyorum."

Yine yatak odasına döndü, ben de şişeyi iki elimle dikkatle tutarak peşinden gittim. Harry eskisi gibi aynı durumda, yanaklarından aşağı ter boşanarak yatıyordu. Yüzü beyaz ve ıslaktı. Gözlerini bana çevirdi, ben de ona gülümseyip güven verici bir tavırla başımı salladım. Bana bakmayı sürdürdü. Başparmağımı kaldırıp tamam işareti yaptım. Gözlerini kapadı. Ganderbai yatağın yanına bağdaş kurmuştu, yanında yerde daha önce turnike olarak kullandığı içi boş lastik boru vardı, bir ucuna da küçük kâğıt bir huni sokuluydu.

Çarşafın küçük bir parçasını tutup çekmeye başladı. Dosdoğru Harry'nin midesi doğrultusunda, bir karış ötesinde çalışıyordu, çarşafın ucundan usulca tutan parmaklarını izledim. O kadar yavaş çalışıyordu ki, ne parmaklarında ne de çekilen çarşafta en küçük bir hareket görünmüyordu.

Sonunda çarşafın altında bir açıklık bırakmayı başardı, lastik boruyu aldı, bir ucunu çarşafın altından Harry'nin bedenine doğru kayacak biçimde o açıklığa soktu. O boruyu birkaç santim kaydırması ne kadar sürdü bilmiyorum. Yirmi dakika da olabilir, kırk da. Bir kez bile borunun hareket ettiğini görmedim. İçeri girdiğini biliyordum, görünen parçası giderek kısalıyordu, ama yılanın en belli belirsiz titreşimi bile duyumsayacağından korkuyordum. Şimdi Ganderbai de terliyordu, tüm alnı ve üst dudakğı inci tanesi iriliğinde ter damlalarıyla boncuk boncuktu, ama elleri titremiyordu, gözleriye hem elindeki boruyu hem de Harry'nin midesindeki çarşaf katlarını dikkatle gözlüyordu.

Gözlerini ayırmadan kloroformu vermem için elini uzattı. Buzlu camdan kapağını çevirip çıkardım, şişeyi tam avucuna koydum, tuttuğuna tam emin oluncaya kadar da bırakmadım. Daha yakına gelmem için başını sallayarak fısıldadı.

"Çarşafı sıırıslıklam ıslatacağımı söyle ona, altı buz gibi olacak. Buna hazırlıklı olmalı ve hiç kıpırdamamalı. Şimdi söyle."

Harry'nin üstüne eğilip mesajı geçtim.

"Neden işine devam etmiyor?" dedi Harry.

"Edecek Harry, ama buz gibi gelirmiş buna hazır ol."

"Hey Yarabbi, haydi, haydi!"

İlk kez sesini yükseltti. Ganderbai sert bir tavırla çabucak başını kaldırıp baktı, Harry'yi birkaç saniye süzdüktün sonra işine döndü.

Kâğıt huniye birkaç damla kloroform damlattı ve borudan aşağı akmasını bekledi. Sonra biraz daha döktü. Sonra yine bekledi, derken kloroformun o ağır, mide bulandırıcı kokusu beyaz bir odada uzun beyaz bir masanın çevresine dizili beyaz önlüklü hastabakıcılarla doktorların o tatsız hayal meyal düşüncesini de getirerek odanın dört bir yanına dağıldı. Ganderbai düzenli aralıklarla döküyordu, kloroformun ağır buharının duman tüter gibi kâğıt huninin üstünde usulca kıvrılarak yükseldiğini görüyordum. Durdu, şişeyi ışığa doğru kaldırıp baktı, bir huni dolusu daha boşaltıp şişeyi bana verdi. Lastik boruyu çarşafın altından yavaşça çekti, sonra ayağa kalktı.

Boruyu sokmanın ve kloroform dökmenin gerginliği müthiş olmalıydı; bunu dönüp bana fısıldadığında anladım, sesi kısık ve yorgun çıkıyordu.

"On beş dakika bekleyeceğiz. Kesin sonuç için."

Harry'ye anlatmak için eğildim.

"Kesin sonuç için on beş dakika bekleyeceğiz, ama belki etki etmiştir bile."

"Öyleyse neden açıp bakmıyorsunuz Allahaşkına?"

Yine yüksek sesle konuşmuştu, Ganderbai sıçrayarak döndü, küçük kahverengi yüzünü ansızın öfke kaplamıştı. Neredeyse kapkara denebilecek gözleri vardı, Harry'ye ve seğirmeye başlayan gülme kasına baktı. Mendilimi çıkarıp Harry'nin ıslak yüzünü sildim, bunu yaparken de azıcık rahatlaması için alnını hafifçe ovuşturdum.

Sonra yatağın yanında durup beklemeye başladık, Ganderbai bu arada garip bir ciddiyetle Harry'nin yüzünü inceliyordu. Ufak Hintli tüm iradesini Harry'nin konuşmaması için kullanıyordu. Bir an için bile hastanın yüzünden gözlerini ayırmıyor, hiç ses çıkarmamasına karşın avaz avaz bağırarak,

"Dinle beni, dinlemen gerek, şu işi berbat etme, duyuyor musun beni," diyor gibiydi; Harry de orada yatmış, ağzını eğiyor, terliyor, gözlerini kapıyor, açıyor, bana bakıyor, çarşafa, tavana, sonra yine bana bakıyor, ama asla Ganderbai'ye bakmıyordu. Yine de Ganderbai bir yolunu bulup kavramıştı onu. Kloroformun kokusu eziciydi, midemi bulandırıyor, ama odadan da çıkıp gidemezdim. Biri koca bir balon şişiriyormuş, ben de patlayacağını bilecek izliyor gözümü alamıyormuşum gibi bir duygu içindeydim.

Sonunda Ganderbai döndü, başını salladı, başlamaya hazır olduğunu anladım.

"Siz yatağın öbür yanına geçin," dedi, "çarşafı uçlarından tutup birlikte çekerek açacağız, ama çok yavaş lütfen ve hiç ses çıkarmadan."

"Şimdi sakın kımıldama Harry," dedim, yatağın öbür ucuna geçip çarşafı tuttum. Ganderbai karşımda durdu, ikimiz birden çarşafı Harry'ye değmeyecek biçimde havada tutarak çok ağır açmaya başladık, oldukça uzakta duruyorduk, bir yandan da altına bakabilmek için öne eğilmiş-tik. Kloroformun kokusu feciydi. Soluğumu tutmaya çalıştığımı anımsıyorum, bir süre sonra dayanamayınca ciğerlerime gitmemesi için hafifçe soluk almaya çalıştım.

Harry'nin tüm göğsü açıktaydı artık, daha doğrusu çizgili pijama ceketinin örttüğü kadarı, sonra pijama pantolonunun beyaz uçkurunu gördüm, düzgünce bir fiyonk yapılmıştı. Az daha aşağıda bir düğme gördüm, sedef bir düğmeydi, bu benim pijamalarımda asla bulunmayan bir şeydi, bırakın sedefi doğru dürüst bir düğme bile bulamazdınız. Şu Harry, diye düşündüm, çok incemiş bir adam.

İnsanın heyecanlı anlarda saçma sapan şeyler düşünmesi garipti, ben de o düğmeyi görür görmez Harry'nin ince beğenili biri olduğunu düşündüğümü anımsıyorum.

Midesinin üstünde düğmeden başka bir şey yoktu.

O zaman çarşafı geriye daha hızlı çektik, bacaklarıyla ayaklarını açınca da yatağın ayak ucundan çarşafı yere bıraktık.

"Kımıldamayın. Kımıldamayın Bay Pope," dedi Ganderbai ve Harry'nin iki yanına, bacaklarının altına dikkatle baktı.

"Dikkatli olmalıyız," dedi, "her yerde olabilir. Pijama pantolonunun içinde bile olabilir."

Ganderbai bunu söylediğinde Harry başını yastıktan hızla kaldırıp bacaklarına baktı. İlk kez hareket ediyordu. Sonra ansızın sıçradı, yatağın üstünde ayakta durdu ve ayaklarını birbiri ardına havada çılgınca sallamaya başladı. O anda ikimiz de yılan soktu sandık, Ganderbai hemen bir skalpel (bir tür ufak, düz bıçak) ve turnike için çantasına uzanmıştı bile, tam o anda Harry toplayıp zıplamaktan vazgeçti, durdu ve oturduğu çarşafa bakıp "Yok orada!" diye bağırdı.

Ganderbai doğrudu, bir an o da çarşafa baktı, sonra da Harry'ye kaldırdı. Harry'nin bir şeyi yoktu. Yılan sokmamıştı, bundan sonra da sokmayacaktı, ölmeyecekti, her şey yolundaydı, ama bu herkesin kendini daha iyi hissetmesi için yeterli değil gibi görünüyordu.

"Bay Pope yılanı gördüğünüzden *hiç* kuşkunuz yok elbet, öyle değil mi?"

Ganderbai'nin sesinde doğal koşullarda asla kullanmadığı acı bir alay tonu vardı.

"Düş görmüş olamazsınız değil mi Bay Pope?"

Ganderbai'nin Harry'ye bakışından alaycılığının amaçlı olmadığını anladım. Gerginlikten sonra biraz rahatlıyordu.

Harry çizgili pijamalarıyla yatağın üstünde ayakta durmuş Ganderbai'ye bakıyor, yanaklarına renk gelmeye başlıyordu.

"Bana yalancı olduğumu mu söylüyorsunuz?" diye bağırdı.

Ganderbai kılını kıpırdatmadan Harry'ye bakıyordu. Harry yatakta öne doğru bir adım attı, gözlerinde parlak bir bakış vardı.

"Seni pis küçük Hindu lağım faresi seni!"

"Kes sesini Harry!" dedim.

"Seni pis kara..."

"Harry!" diye bağırdım, "Kes sesini Harry!"

Söylediği şeyler korkunçtu.

Ganderbai, Harry'yle ben odada yokmuşuz gibi dışarı çıktı, onu arkasından hole, oradan da verandaya izleyip kolumu omzuna doladım.

"Siz Harry'ye bakmayın. Bu olay onu kötü etkiledi ki, ne söylediğini bilmiyor."

Verandadan yola inen basamakları indik, karanlıkta yolun öbür yanında eski Morris arabasının park edilmiş olduğu yere yürüdük. Kapıyı açıp bindi.

"Harika bir iş yaptınız. Geldiğiniz için çok teşekkür ederiz."

Bana bakmadan alçak sesle,

"Tek gereksinimi iyi bir tatil," dedi ve motoru çalıştırıp gitti.

DİLEK

Çocuk avucunun altında, dizindeki eski bir yara izinin farkına vardı. Daha yakından incelemek için eğildi. Bir yara kabuğu her zaman büyüleyici bir şeydir, asla karşı koyamayacağı özel bir meydan okumadır.

Evet, diye düşündü, kuramamış olsa da, ortası yapışık bile kalsa, canım çıkacakmış gibi de acısa yine de soyacağım.

Tırnağıyla kabuğun çevresini merakla keşfetmeye koyuldu. Tırnağını altına soktu, kaldırdığında –ama çok hafifçe– ansızın çıkıverdi, o sert kahverengi kabuk olduğu gibi, altında ilginç, küçük, düzgün bir kırmızı deri yuvarlağı bırakarak güzelce çıkıverdi.

Güzel. Hem de çok güzel. Yuvarlağı ovaladı, acımadı. Kabuğu aldı, bacağına koydu, bir fiske vurunca kabuk uçup halının ucuna kondu; çocuğun oturduğu merdivenlerden ta öte uçtaki ön kapıya kadar holde boydan boya uzanan o koskoca kırmızılı, siyahlı, sarılı halının ucuna. Muazzam bir halıydı bu. Bir tenis kortundan büyüktü. Çok daha büyüktü. Çocuk gözlerini hafif bir hazla halıya dikip ciddi ciddi baktı. Aslında daha önce tam olarak farkına varmamıştı, ama şimdi durup dururken renkler gizleme parlayıp baş döndürücü bir biçimde ona doğru atılıyor gibiydiler.

Gördün mü, dedi kendi kendine, nasıl olduğunu biliyorum işte. Halının kırmızı parçaları kızıl korlar. Yapmam gereken şu: Ön kapıya kadar onlara değmeden git-

meliyim. Kırmızılara dokunursam yanarım. Sonunda da baştan ayağa yanarım. Haliniñ siyah parçalarıysa... evet siyahlar yılan, zehirli yılanlar, daha çok engerekler, ortada ağaç gövdesi kadar kalın kobralar da var, birine dokunacak olursam sokar, ben de çay saatine kalmadan ölürüm. Yanmadan ve sokulmadan sağ salim karşıya ulaşırsam yarınki doğum günümde bana bir köpek yavrusu verecekler.

Ayağa kalktı, bu engin renk ve ölüm örtüsünü daha iyi görebilmek için merdivenleri biraz daha çıktı. Olabilir miydi? Yeterince sarı var mıydı? Sarı yürümesine izin olan tek renkti. Yapılabilir miydi? Hafife alınacak bir gezi değildi bu, böyle olamayacak kadar önemli bir tehlikesi vardı. Çocuğun yüzü –beyazımsı sarı bir tutam saç, iki koca mavi göz, küçük sivri bir çene– tırabzanın üstünden kaygıyla gözetliyordu. Bazı yerlerde sarı azıcık daralıyordu, bir-iki tane de genişçe boşluk vardı, ama ta karşıya kadar gidiyor gibiydi. Daha dün, ahırlardan başlayıp yazlık eve kadar uzanan tuğla yolculuğu çatlaklara basmadan bir baştan bir başa zaferle aşan biri için bu halı olayı pek de zor olmasa gerekti. Yılanlar dışında. Yılanların yalnızca düşüncesiyle bile bacak arkalarıyla tabanlarından karıncalanma gibi bir korku elektriklenmesi geçti.

Ağır ağır merdivenlerden indi, halının ucuna doğru ilerledi. Küçük, sandaletli ayaklarından birini uzatıp dikkatle sarı lekeye koydu. Sonra öbür ayağını onun yanına getirdi, tam da iki ayağıyla birden başlayacak kadar yer vardı. İşte! Başlamıştı! Aydınlık, oval yüzü şaşılacak kadar dikkatliydi, az öncekinden bir ton daha beyazlaşmış gibiydi, dengesini korumak için kollarını iki yana açmıştı. Kara bir parçanın üstünden iyice yükseğe kaldırıp ayak başparmağıyla öbür yandaki dar bir sarı kanalı hedefleyerek bir adım daha attı. İkinci adımı tamamlayınca dinlenmek için duraladı, hiç kımıldamadan dimdik kaldı. Sarının dar kanalı en az dört metre kesintisiz gidiyordu o da tedbiri elden bırakmayarak ip üstünde yürür gibi azar azar ilerledi. Sonunda yana kıvrıldığında bu kez çok kötü görünen bir

kara-kırmızı yumağının üstünden kocaman bir adım atmak zorunda kaldı. Yarı yolda bocalamaya başladı. Dengesini korumak için kollarını çılgınca yel değirmeni gibi savurup duruyordu, karşıya salimen ulaştı ve yine dinlendi. İyiye soluk soluğa kalmıştı ve öyle gergindi ki, hep ayak parmaklarının ucunda, kollar iki yana açık, yumruklar sıkı sıkı duruyordu. Büyük, güvenli bir sarı adacıktaydı. Üstünde bol bol yer vardı, düşmesi söz konusu bile değildi, o da orada dinlenerek, duralayarak, bekleyerek ve bu kocaman güvenli sarı adada sonsuza dek kalabilmeyi dileyerek durdu. Ne var ki, yavru köpeği alamama korkusu onu yürümeye zorladı.

Dikkatle adımlayarak yan yan ilerledi, her bir parça arasında ayağını önce nereye koyacağını hesaplamak için duralıyordu. Önceden sağa ve sola birçok yol seçeneği varken solu seçmesinin nedeni, daha zor görünse bile o yönde çok kara olmamasıydı. Sinirini bozan karaydı. Ne kadar yol aldığını anlamak için omzundan arkaya çabucak bir göz attı. Yarı yola yakındı. Artık dönüş yoktu. Ortadaydı, ne geri dönebilirdi, ne de çok uzak olduğu için yana sıçrayabilirdi, önünde uzanan tüm kara ve kırmızılara baktığında göğsünde o iyi tanıdığı, ansızın kabarıveren hasta edici panik dalgasını duyumsadı, geçen Paskalya'da Piper Ormanı'nın en karanlık yerinde bir başına kaybolduğu o öğleden sonra olduğu gibi.

Erişebileceği yerdeki tek sarı parçacığın içine ayağını dikkatle yerleştirerek bir adım daha attı, bu kez ayağının ucu karalardan birinin bir santim yanına rastladı. Karaya dokunmuyordu, dokunmadığını görüyordu, ince sarı çizginin sandalının burnunu karadan ayırdığını görüyordu, ama yılan yakınlığı sezmişçesine kımıldandı, başını kaldırıp parlak boncuk gözleriyle dokunup dokunmayacağını görmek için ayağa baktı.

"Sana dokunmuyorum! Beni ısırmamalısın! Sana dokunmadığımı biliyorsun işte!"

Başka bir yılan usulca birincisinin yanına kaydı, başını kaldırdı, şimdi iki baş vardı, iki çift göz ayağa, sandaletin şeridinin hemen altında derinin görüldüğü küçük çıplak yere bakıyordu. Çocuk ayak parmaklarının ucunda yükselip kaldı, dehşetten kaskatı kesilmişti. Yeniden hareket etmeye cesaret edinceye kadar dakikalar geçti.

Bir sonraki adımın iyiden iyiye uzun olması gerekiyordu. Halıda enine uzanan derin, kıvrım kıvrım kara bir nehir vardı, bu konumdayken de en geniş yerinden aşması zorunluydu. Önce atlamayı düşündü, ama öbür kıyıdaki dar sarı şeridin tam üstüne düşmesinin kesin olamayacağına karar verdi. Derin bir soluk aldı, bir ayağını kaldırdı ve santim santim önünde uzattı, uzağa, azıcık daha uzağa derken aşağı, biraz daha aşağı, sandaletinin ucu sonunda karşıya ulaşıp sarının kıyısında güvencede kalıncaya dek. Ağırlığını öndeki ayağına vererek öne eğildi. Sonra arkadaki ayağını da öbürünün yanına almaya çalıştı. Zorlandı, bedenini çekmeye, hızla bükmeye çabaladı, ama bacaklar o kadar ayrıktı ki, yapamadı. Yine geri dönmeyi denedi. Onu da yapamadı. Neredeyse ortadan ikiye ayrılacaktı ve orada öylece saplanıp kalmıştı. Aşağı baktı, altında kıvrılan derin kara nehri gördü. Yer anaforanıyor, çözülüyor, kayıyor ve ölümcül yağlı bir ışıkla parlıyordu. Bocaladı, dengesini korumak için kollarını çılginca salladı, ama bu her şeyi daha da kötüleştirdi. Düşmeye başlıyordu. Sağa doğru düşüyordu, önce oldukça yavaştı, ama giderek hızlandı, hızlandı, son anda içgüdüsel olarak düşmeyi hafifletmek için elini uzattı, ondan sonra gördüğüyse dosdoğru o koskoca parlak kara kitlenin içine giren çıplak eliydi, dokunduğu anda bir tek iç parçalayıcı dehşet çığılığı koyverdi.

Dışarıda güneşte, evin ta arkalarında bir yerde anne oğlunu arıyordu.

BOYUN

Sekiz yıl kadar önce yaşlı Sir William Turton öldüğünde, oğlu Basil de *Turton Postası* (aynı adla) mirasına konduğunda, Fleet Caddesi'nde bir sürü insanın, hoş bir genç bayanın adamcağızı ona göz kulak olması gerektiğine inandırmasının ne kadar süreceğine ilişkin bahse tutuşmaya başladıklarını anımsıyorum. Bu da o ve parası demektir.

Bu yeni Sir Basil Turton o zamanlar kırklarında olmalıydı, bekârdı, yumuşak ve sade karakterli, o güne kadar modern resim ve heykel koleksiyonunun dışında başka hiçbir şeye ilgi göstermemiş bir adamdı. Hiçbir kadın huzurunu kaçırmamıştı; hiçbir skandal ve dedikodu da adına dokunmamıştı, ama artık oldukça büyük bir gazete ve dergi imparatorluğunun sahibi olduğuna göre babasının kır evinin dinginliğinden çıkıp Londra'ya gelmesi zorunluydu.

Doğal olarak akbabalar hemen toplanmaya başladı, onlar et için kapışırken bana kalırsa yalnızca Fleet Caddesi değil, kentin hemen tümü de açgözlülükle bakıyordu. Elbette bu olgu çok ağır işliyordu, temkinli ve ölümcül bir ağırlıkta işliyor, bu biçimiyle de suyun altındaki bir lokma at eti için pençeleşen atak yengeç-akbabaların açgözlülüğüne pek benzemiyordu.

Ne var ki, sanılanın aksine küçük adam, yabana atılmayacak kadar saf dışı edilmesi zor biri olduğunu kanıtladı, yarış da o yılın ilkbaharı boyunca, ta yaz başına kadar sürüklenip gitti. Sir Basil'le tanışmadığım gibi ona karşı da

dostane duygular beslemem için nedenim yoktu, ama hemcinsimin safında yer almadan edemedim ve o kendini kancadan her kurtarışında kendimi gürültüyle neşelenir buldum.

Derken ağustos başlarında kızlar kesinlikle bir dışiden gelmiş olması gereken gizli bir uyarıya göre hareket ederek kent dışına çıkarken aralarında geçici bir ateşkes ilan ettiler, dinlendiler, sonra yeniden kümeleşip ölümcül kış vuruşu için taze planlar yaptılar. Bu hataydı, neden ders-niz tam o sırada daha önce adını kimsenin duymadığı Natalia bilmemne denenı göz kamaştırıcı bir yaratık Avrupa Kıtası'ndan süzüldü, Sir Basil'i sıkıca bileğinden yakaladı ve ayılmasına kalmadan Caxton Hall'deki nikâh dairesine sürükledi, hiç kimse, damadın kendi bile olup bitenin farkına varmadan onunla evlendi.

Londra'lı hanımefendilerin bu işe içerlediklerini tahmin edersiniz, doğal olarak da yeni Leydi Turton için geniş ölçüde yakası açılmadık dedikodular yaymaya giriştiler (pis kaçak avcı dediler) ama şimdi o konuya girmeyeceğiz. Aslında bu öykünün amacı için ondan sonraki altı yılı atlayabiliriz ki, bu da bizi dosdoğru bugüne, tam bir hafta önce bugün hanımefendiyle ilk kez tanışma zevkine eriştiğim duruma getirir. Bugüne kadar –sizin de aklınıza geldiği gibi– *Turton Postası*'nı tümüyle yönetmekle kalmamış, bunun sonucu olarak da ülkede hatırı sayılır bir politik güç olmuştu. Başka kadınların da daha önceleri bu tür şeyler yaptıklarını biliyorum, ama onun durumunu alışılmadık yapan bir yabancı olması, kimsenin de tam olarak hangi ülkeden –Yugoslavya mı, Bulgaristan mı, Rusya mı– geldiğini bilmemesiydi.

Neyse, geçen perşembe Londra'da bir arkadaşımın evine küçük bir akşam yemeği toplantısına gittim; yemekten önce salonda durmuş, iyi hazırlanmış martinilerimizi yudumlar ve atom bombasıyla Bay Bevan'dan söz ederken hizmetçi son konuğu haber vermek için kafasını kapıdan içeri uzatıverdi.

"Leydi Turton," dedi.

Kimse konuşmayı kesmedi, bunu yapmayacak kadar terbiyeliydik. Tek bir baş dönmedi. Yalnızca gözlerimizi kapıya çevirip girişini bekledik.

Hızla girdi içeri –kırmızımsı altın rengi üstüne parlak desenli bir giysiyle ince, uzun boyluydu– ağızda bir gülümseme, el ev sahibesine uzanmış yürüdü ve Aman Allah bir güzellikteydi.

"Mildred, iyi akşamlar!"

"Sevgili Leydi Turton, ne hoş!"

Hiç kuşku yok ki o an konuşmayı *kestik*, dönüp baktık ve alçakgönüllülükle durup kraliçe ya da ünlü bir film yıldızıymışçasına tanıştırmayı bekledik, ama o bunların her ikisinden de güzeldi. Saçı siyahtı, ona uygun olarak da şu soluk, oval, masum on beşinci yüzyıl Flaman yüzleri gibi, aynı Memling ya da Van Eyck'in Madonnası gibi bir yüzü vardı. En azından ilk etki buydu. Daha sonra tokalaşma sıram geldiğinde yakından baktım ve dış çizgilerle renkler dışında Madonna'yla hiçbir ilgisi olmadığını, ondan çok, çok uzak olduğunu anladım.

Örneğin burun delikleri çok garipti, şimdiye kadar gördüklerimden çok daha açık, geniş, aşırı derecede yuvarlaktı. Bu da burna açık, yabani hayvanlarınkı gibi burnundan gürültüyle soluyormuşçasına bir görünüm veriyordu, yabani atlar gibi.

Gözlere gelince... Yakından gördüğümde Madonna ressamlarının çizdiği gibi kocaman ve yuvarlak değil de, uzun ve yarı kapalı, yarı gülümseyen, yarı somurtkan, azıcık da bayağı olduğunu anladım, her neyse öyle ya da böyle, bu ona müthiş hoş, sefih bir hava veriyordu. Üstelik size doğrudan bakmıyorlardı. Sinirimi bozan garip bir kayma hareketiyle bir yandan usulca size yöneliyorlardı. Soluk gri olmalarına karşın renklerini görmeye çalıştım, ama tam kestiremedim.

Öbür insanlarla tanışması için alınıp götürüldü. Durup onu izledim. Başarısının ve şu Londralıların ona nasıl

boyun eğdiklerinin kesinlikle farkındaydı. 'Buradayım,' diyor gibiydi, 'topu topu birkaç yıl önce geldim, ama şimdiden her birinizden daha zengin, daha güçlüyüm.' Yürüyüşünde hafif bir zafer kasıntısı vardı.

Birkaç dakika sonra akşam yemeğine geçtik ve şaşkınlıkla yerimin leydi hazretlerinin sağında olduğunu gördüm. Ev sahibemizin bunu akşam gazetesine her gün yazdığım sosyete sütunum için biraz malzeme bulacağımı düşünerek yaptığı bir incelik varsaydım. İlginç bir yemeğe kendimi hazırlayarak yerime yerleştim, ama ünlü leydi bana hiç aldırmadı, sürekli solumdaki adamla, ev sahibiyle ilgilenildi. En sonunda tam ben dondurmamı bitirirken ansızın döndü, uzanıp yer kartımı aldı, adımını okudu. Sonra gözlerinin o anlam verilemeyecek kayışıyla yüzüme baktı. Gülümseyerek hafifçe başımı eğdim. Karşılığında gülümsemedi, insanı saran bir sesle beni meslek, yaş, aile gibi oldukça özel konularda bir soru yağmuruna tuttu, ben de kendimi elimden geldiğince iyi yanıtlamaya çalışır buldum.

Bu soruşturma sırasında başka şeylerle birlikte resim ve heykel âşığı biri olduğum da ortaya çıktı.

"Öyleyse bir ara gelip kocamın koleksiyonunu görmelisiniz," dedi. Umursamazlıkla, yalnızca konuşmanın gereği olarak söylenmişti, ama benim mesleğimde bu tür bir fırsatın kaçırılmaması gerektiğini bilmenizi isterim.

"Ne kadar nazıksınız Leydi Turton, çok sevinirim. Ne zaman geleyim?"

Başı kalktı, duraladı, kaşlarını çattı, sonra omuzlarını silkip,

"A, bilmem, ne zaman olursa," dedi.

"Önümüzdeki hafta bugün nasıl olur? Sizce uygun mu?"

Ağır hareket eden kısık gözler bir ara benimkilerin içinde durdu, sonra başka yana döndü.

"Sanırım... İstiyorsanız. Benim için fark etmez."

İşte, bir sonraki cumartesi akşamı valizim arabanın bagajında Wooton'a doğru gidiyor olmamın nedeni buydu. Daveti biraz zorladığımı düşünebilirsiniz, ama başka türlü de alamazdım. Mesleki nedenler bir yana, evi görmeyi de çok istiyordum. Bildiğiniz gibi Wooton erken İngiliz Rönesansı'nı en iyi yansıtan büyük taş evlerden biridir. Benzerleri olan Longleat, Wollaton, Montacute binaları gibi, on altıncı yüzyılın ikinci yarısında ilk kez, önemli birinin evinin yalnızca şato değil, rahat bir konum olarak da düzenlenebildiği ve John Thorpe, Smithson gibi yeni bir mimarlar topluluğu ülkenin dört bir yanında harika işler başardığı dönemde yapılmıştır. Oxford'un kuzeyinde Princes Risborough denen, Londra'dan pek uzak olmayan küçük bir kasabanın yakınındadır, ben de hızla ana kapıdan girdiğimde gök kararmaya yüz tutmuştu, bir ilkkış akşamı başlıyordu.

Uzun bahçe yolundan ağır ağır giderken çevreyi olabildiğince görmeye çalışıyordum, özellikle de çok şey duyduğum ünlü bahçe budama sanatına ilişkin bir şeyler yakalamak istiyordum. Etkileyici bir görüntü olduğunu söylemeliyim. Her yanda dev porsuk ağaçları vardı, garip biçimlerde kırılmıştı: tavuklar, güvercinler, şişeler, çizmeler, koltuklar, şatolar, yumurtalıklar, danteller, genişleyen etekleriyle yaşlı kadınlar, uzun kavaklar, bazılarının tepesine bir top kondurulmuş, öbürlerinde kocaman yuvarlak çatılar ve sapsız mantar başları... Yarı karanlıkta yeşiller o kadar koyulaşmıştı ki, her cisim, her ağaç, koyu renk, düzgün bir yontu duygusu veriyordu. Bir ara, her biri canlı bir porsuk ağacı olan dev satranç taşlarıyla kaplı bir çayırılık gördüm, harika biçimlendirilmişti. Arabayı dururdum, inip aralarında yürümeye başladım, boyları benim iki katım vardı. Üstelik taşlar eksiksizdi. Krallar, kraliçeler, vezirler, piyonlar, kalelerle atlar oyuna başlamaya hazır, dizili duruyordu.

Bir sonraki sapağı döner dönmez büyük gri evi gördüm, önündeki büyük giriş avlusu, dışa bakan köşelerinde

sütunlu küçük bölmeler olan parmaklıklı yüksek bir duvarla çevriliydi. Parmaklıkların payandalarının tepesinde taş obeliskler –Tudor beğenisinde İtalyan etkisi– vardı, en az üç yüz metre genişliğindeki merdivenler eve çıkıyordu.

Arabamla ön avluya girerken şaşkınlıkla ortadaki havuzun Epstein'ın büyük bir yontusuyla desteklenmiş olduğunu gördüm. Nefis bir şey olduğuna dikkatinizi çekmeliyim, ama çevresindekilerle pek de uyum içinde olduğu söylenemezdi. Daha sonra ön kapıya giden merdivenleri çıkarken arkama baktığımda çevredeki tüm küçük çayırıklıkla terasın bir sürü modern yontu ve garip kabartmalarla dolu olduğunu gördüm. Uzakta Gaudier Brezská'yı, Brancusi'yi, Saint-Gaudens'i, Henry Moore'u ve Epstein'ı yeniden tanır gibi oldum.

Kapıyı üniformalı genç bir uşak açtı ve beni ilk kattaki bir yatak odasına götürdü. Hanımefendisinin dinlendiğini, başka konuklar da olduğunu, ama herkesin bir saate kadar akşam yemeği için giyinmiş olarak ana salonda toplanacağını açıkladı.

Benim mesleğimde insan bir sürü 'hafta-sonu işi' yapmak zorunda kalır. Yanılmıyorsam yılda elli kadar cumartesiyle pazarı başka insanların evlerinde geçiririm, sonuç olarak da tanımadığım havaya enikonu duyarlı oldum. Ön kapıdan girdiğim anda şöyle bir koklamayla (!) iyi mi kötü mü olduğunu söyleyebilirim, şu anda içinde olduğumu sevmedim. Yanlış kokuyordu. Havada belli belirsiz kuru ya da rahatsız edici esintimsi bir şey vardı; büyük mermer küvetime sefayla buhar banyosu için uzandığımda bile bunun farkındaydım, pazartesiden önce tatsız bir şey olmayacağını ummaktan başka yapacak bir şey yoktu.

İlki –bir tatsızlıktan çok şaşırtıcı bir olay denebilir– on dakika sonra oldu. Yatağa oturmuş çoraplarımı giyiyordum ki, usulca kapı açıldı, siyah frak giymiş, yüzyıllar öncesinden kalma eğri büğrü bir cüce içeri süzüldü. Uşak ve adının da Jelks olduğunu açıkladı, rahat olduğumu, istediğim her şeyin bulunduğunu umduğunu söyledi.

Ben de öyle olduğunu söyledim.

Hafta sonumu hoş kılmak için her şeyi yapmaya hazır olduğunu söyledi. Teşekkür edip gitmesini bekledim. Duraladı, sonra da dalkavukluk damlayan bir sesle incelikli bir konuyu belirtmesine izin vermemi istedi. Anlatmasını söyledim.

Açık olmak gerekirse bahşış konusundaydı. Şu bahşış konusu tüm keyfini kaçıırıyordu.

Ya? Peki neden öyleydi?

Eh, gerçekten bilmek istiyorsam, konuklarının evden ayrılırken kendilerini böyle bir zorunluluk altında hissetmeleri düşüncesini sevmiyordu, hep de öyle oluyordu. Bahşış, verilen için de veren için de saygın olmayan bir davranış biçimiydi. Ondan da öte benim gibi bazı konukların akıllarına gelen tatsız düşüncenin farkındaydı ve -cüretini bağışlayacak olursam- bu gelenekle verebileceklerinden daha çoğunu vermek zorunda kaldıklarını hissedebilirlerdi.

Durdu, iki küçük hinoğlu hin göz bir işaret görebilmek için yüzüme baktı. Bildiğim kadarıyla böyle şeyler için üzülmemesi gerektiği konusunda bir şeyler mırıldandım.

Öte yandan işin başından beri bahşış vermeme konusunda içtenlikle onunla hemfikir olduğumu umuyordu.

"Eh," dedim, "şimdi bu konuda tartışmayalım, zamanı gelince düşünürüz."

"Hayır efendim!" diye bağırdı, "lütfen, bu konuda dirmeliyim."

Ben de boyun eğdim.

Bana teşekkür etti, ayaklarını sürüyerek bir-iki adım daha yaklaştı. Sonra başını bir yana yatırdı, ellerini de rahipler gibi önünde kavuşturduktan sonra özür dileme anlamına gelecek biçimde hafifçe omuzlarını silkti. Küçük delici gözler hâlâ beni kolluyordu, bense çorabın biri ayağымda biri elimde, bundan sonra ne geleceğini merak ederek bekledim.

Yumuşacık bir sesle tek isteğinin –sesi o kadar yumuşamıştı ki, büyük bir konser salonundan sokağa belli belirsiz taşan müzik sesi kadar kalmıştı– bahşış yerine hafta sonu oynanan kâğıt oyunlarındaki kazancımın otuz üç onda üçünü vermem olduğunu söyledi. Kaybedersem ödenecek bir şey olmayacaktı.

Her şey öyle yumuşacık, tatlı dille ve ansızın oluvermişti ki, şaşırمامıştım bile.

"Çok kâğıt oynuyorlar mı Jelks?"

"Evet efendim, epey."

"Otuz üç onda üç biraz fahiş değil mi?"

"Sanmıyorum efendim."

"Sana yüzde on vereceğim."

"Hayır efendim, buna razı olamam."

Sol elinin tırnaklarını inceliyor, sabırla kaşlarını çatıyordu.

"Öyleyse on beş yapalım olur mu?"

"Otuz üç onda üç efendim. Bu çok mantıklı. Zaten efendim sizin iyi bir oyuncu olup olmadığınızı bile bilmediğime bakılırsa yaptığım –kişisel bir şey demek istemiyorum ama– koşarken hiç görmediğim bir atın üstüne oynamaya benziyor."

Hiç kuşkusuz gelir gelmez bir uşakla pazarlığa girişmemin doğru bir şey olmadığını düşünüyorsunuz, haklı da olabilirsiniz, ama liberal düşünceli biri olarak aşağı tabakayla ilişkilerimde lütufkâr olmak için elimden geleni yapmışımdır. Ayrıca, düşündükçe hiçbir beyefendinin reddetmeye hakkı olmadığı bir öneri olduğunu kendime itiraf etmek zorunda kalıyorum.

"Pekâlâ öyleyse Jelks. Dediğin gibi olsun."

"Teşekkür ederim efendim."

Yan yan yengeç gibi yürüyerek kapıya doğru gitti, ama eli kapı tokmağında bir kez daha durdu.

"Size küçük bir öğüt verebilir miyim efendim?"

"Evet?"

"Leydi hazretleri blöf yapmaya yatkındır."

Bu kadarı çok ileri gitmekti. Öyle şaşırdım ki, çorabımı düşürdüm. Her şey bir yana, uşakla bahşişe ilişkin küçük, zararsız bir centilmenlik anlaşması yapmak hoş görülebilirdi, ama ev sahibesinden para sızdırmaya sizi suç ortağı etmeye kalkarsa dur demenin zamanı gelmiş demekti.

"Pekâlâ Jelks. Şimdilik bu kadar."

"Yanlıı bir şey yapmadığımı umarım efendim. Söylemek istediğim, hanımefendiye karşı oynamak zorunda kalacaksınız. Kendileri her zaman Binbaşı Haddock'la oynar."

"Binbaşı Haddock mu? Yani Binbaşı Jack Haddock mu demek istiyorsun?"

"Evet efendim."

Jelks bu adamdan söz ederken burun deliklerinin çevresinde bir aşağılama belirtisi fark ettim. Leydi Turton söz konusu olduğundaysa bu daha da kötüleşiyordu. Her 'leydi hazretleri' dediğinde sözcüğü, limon kemiriyormuş gibi dudaklarının ucuyla söylüyor, sesinde de gizli, alaycı bir değişiklik oluyordu.

"Şimdi izninizi istiyorum efendim. *Hanımefendi hazretleri* yedide aşağı inecek. *Binbaşı Haddock*'la öbürleri de öyle."

Arkasında garip bir nem ve merhem kokusu bırakarak kapıdan dışarı süzüldü.

Yediyi biraz geçte büyük salona giden yolu buldum ve Leydi Turton her zamanki kadar güzel, bana hoş geldin demek için ayağa kalktı.

O kendine has şakrak sesiyle,

"Geleceğinizden bile emin değildim, adınız neydi demiştiniz?" dedi.

"Sanırım sizin davetiniz üzerine geldim Leydi Turton. Umarım bir sakıncası yoktur," dedim.

"Neden olsun? Evde kırk yedi tane yatak odası var. İşte kocam."

Ufak tefek bir adam arkasından dolanarak geldi ve,

"Biliyor musunuz, gelebildiğinize çok sevindim," dedi.

Harika, tatlı bir gülümseyişi vardı, elimi tuttuğunda bir anda parmaklarında dostça bir dokunuş duyumsadım.

"Ve Carmen la Rosa," dedi Leydi Turton.

Çok gelişmiş güçlü bir bedeni olan, insana atlara ilişkin bir işi varmış duygusunu veren bir kadındı. Bana başını salladı ve elimin yarı yolda olmasına karşın kendininkini uzatmayıp hareketimi bir burun silmeye dönüştürmeye zorladı.

"Üşüttünüz mü? Üzıldüm," dedi.

Bayan Carmen la Rosa'yı sevmedim.

"Bu da Jack Haddock."

Bu adamı uzaktan uzağa tanıyordum. Bir şirketler müdürüydü (ne demekse) sosyetenin de tanınmış bir kişiydi. Adını sütunumda birkaç kez kullanmış olmama karşın kendisini hiç sevmemiştım, ama sanırım bu genel bir kanıydı, nedeni de askeri unvanlarını –özellikle binbaşı ve albaylar– özel yaşamlarına taşıyanlara hep kuşkuyla bakmış olmamdı. Orada smokin ceketi içinde kan damlayan hayvansı yüzü, kara kaşları ve iri beyaz dişleriyle dikiliyordu, o kadar yakışıklıydı ki, neredeyse açık saçık diyebileceğim bir havası vardı. Gülümserken üst dudağını kaldırıp dişlerini açıkta bırakma gibi bir huy edinmişti, şimdi de gülümsüyordu, bana kıllı kahverengi bir el uzattı.

"Umarım sütununuzda bizim için hoş şeyler söylersiniz," dedi.

"Söylese iyi olur," dedi Leydi Turton, "yoksa ben de baş sayfamda onun için pis şeyler söylerim."

Güldüm, ama Leydi Turton, Binbaşı Haddock, Carmen la Rosa, üçü de dönüp gerisin geri kanepeye yerleşmişlerdi bile. Jelks bana bir içki verdi, Sir Basil de sakin bir hoşbeş için nezaketle beni odanın öbür ucuna çekti. İkide bir Leydi Turton kocasından bir şey istiyor –bir martini daha, bir sigara, kül tablası, mendil– o da koltu-

ğundan doğrulmasına kalmadan dikkatli Jelks onun yerine koşup veriyordu.

Jelks'in patronunu sevdiği ne kadar açıksa karısından nefret ettiği de o kadar açıktı. Bu yüzden de ne zaman onun için bir şey yapsa burnunu hor görürcesine büküyor, dudaklarını da hindi kığı gibi büzüyordu.

Yemekte ev sahibemiz iki arkadaşını, Haddock'la la Rosa'yı iki yanına oturttu. Göreneklere hiç uymayan bu düzenleme Sir Basil'le beni masanın öbür ucunda bırakmıştı, biz de resim ve yontu konusundaki hoş sohbetimizi sürdürme olanağı bulduk. Bu arada Binbaşı'nın hanımefendi hazretlerine sıırıslıkam âşık olduğunu elbette anlamıştım ve söylemekten nefret ediyorum, ama la Rosa da aynı kuşu avlama peşindeydi.

Tüm bu saçmalıklar ev sahibesinin hoşuna gidiyor gibiydi, ama kocası bundan hoşlanmıyordu. Konuştuğumuz süre içinde küçük olayın her an farkında olduğunu görebiliyordum; sık sık kafası konumuzdan kopuyor, cümlenin ortasında kalıyor, gözleri, şaşırtıcı burun delikleri kabarık o siyah saçlı güzelim başta insanın içine dokunan acıklı bir an durabilmek için masanın öbür ucuna gidiyordu. O zaman da karısının nasıl canlı, neşeli olduğunu, konuşurken kullandığı elinin ikide bir Binbaşı'nın kolunda duraladığını, atlarla uğraşıyor olması olası öbür kadının da durmadan 'Na-ta-lia! Bak Na-ta-lia! Beni dinle!' dediğini görüyor olmalıydı.

"Yarın," dedim, "beni dolaştırıp bahçenizdeki yontularını göstermelisiniz."

"Elbette. Zevkle."

Yine karısına bir göz attı, gözlerinde sözcüklerle anlatılamayacak kadar içler acısı, yakaran bir bakış vardı. Her açıdan öyle ılımlı ve katlanan bir adamdı ki, şu anda bile ne bir öfke, ne tehlikeli bir şey, ne de bir patlama olasılığı görüyordum.

Yemekten sonra Binbaşı Haddock'la Leydi Turton'a karşı Carmen la Rosa'yla oynamak için dosdoğru oyun

masasına gitmem buyruldu. Sir Basil elinde bir kitap, sessizce kanepede oturuyordu. “

Oyunda olağandışı bir şey yoktu, sıradan, azıcık da sıkıcı bir oyundu, ama Jelks bir baş belasıydı. Akşam boyunca tablaları boşaltarak, içki içip içmeyeceğimizi sorarak, ellerimizi gözetleyerek çevremizde sinsi sinsi dolanıyordu. Belli ki miyoptu, ne olup bittiğini görebildiğinden de kuşkuluyum, çünkü bilip bilmediğinizi bilmiyorum, ama burada İngiltere’de uşakların gözlük takmalarına izin verilmez – bıyık da bırakamazlar. Bu, nedenini bilmeme karşın yıkılması olanaksız, altın bir kuraldır, çok da yerindedir. Bana kalırsa bıyıkla daha beyefendi, gözlükle de daha Amerikalı dururdu, o zaman da halimiz ne olurdu bilemem. Her neyse, akşam boyunca Jelks bir baş belası olmayı sürdürdü, ikide bir gazetede ki işler için telefona çağrılan Leydi Turton keza.

Saat on birde Leydi Turton kâğıtlardan başını kaldırıp,

"Basil, yatma zamanın geldi," dedi.

"Evet canım, sanırım haklısın."

Sir Basil kitabı kapadı, ayağa kalktı, bir dakika durup oyunu izledi.

"İyi eğleniyor musun?" diye sordu.

Öbürleri yanıtlamadı, ben de tutup,

"İyi bir oyun," dedim.

"Çok sevindim. Jelks sizinle ilgilenip ne isterseniz verir."

"Jelks de yatabilir," dedi karısı.

Yanı başımda Binbaşı Haddock’un burnundan soluk alıp verdiğini, kartların masaya birer ikişer konduğunu duyabiliyordum, ardından bize yaklaşan Jelks’in halının üstünde sürüdüğü ayaklarının hışırtısı geldi.

"Kalmamı ister miydiniz leydim?"

"Hayır, git yat. Sen de Basil."

"Olur canım. İyi geceler. Herkese iyi geceler."

Jelks ona kapıyı açtı, o da uşak arkasında usulca dışarı çıktı.

Öbür el biter bitmez ben de yatmak istediğimi söyledim.

"Pekâlâ," dedi Leydi Turton, "iyi geceler."

Odama çıktım, kapıyı kilitledim, bir hap alıp uyudum.

Ertesi sabah, pazar günü on gibi kalkıp giyindim ve kahvaltı odasına indim. Sir Basil oradaydı, Jelks de ona ızgara böbrekle, domuz eti ve kızarmış domates servisi yapıyordu. Beni gördüğüne çok sevindi ve yemeğimizi bitirir bitirmez çevrede uzun bir yürüyüş yapmamızı önerdi. Hiçbir şeyin bana daha çok zevk vermeyeceğini söyledim.

Yarım saat sonra çıktık, o evden açık havaya çıkmanın nasıl bir rahatlama olduğunu anlatamam. Kış ortasında, sağanak gece yağışlarından sonra parlak bir güneşin beklenmedik bir biçimde açtığı yaprak kıpırdamayan ılık, ıslık ıslık günlerden biriydi. Çıplak ağaçlar güneşte çok güzel görünüyor, dallarından hâlâ sular damlıyor, ıslak yerler elmaslarla ışıldıyordu. Gökte ufak, tüyümsü bulutlar vardı.

"Ne harika bir gün!"

"Evet, ne kadar güzel değil mi?"

Yürürken pek başka bir şey konuşmadık, gerek de yoktu, ama beni her yere götürdü, ben de her şeyi gördüm. O koca satranç taşlarıyla ne kadar süslü ağaç varsa. Özenle yapılmış bahçe evlerini, havuzları, çeşmeleri, çocukların oynaması için, yazın yapraklandığında güzel görünsün diye çitleri gürgen ve ıhlamurdan yapılmış labirentler, düzgün tarhlara bölünmüş çiçek bahçeleri, taş döşeli küçük bahçeler, içinde asmaları, şeftali ağaçlarıyla seralar ve... elbet yontular. Çağdaş Avrupalı yontucuların çoğu bronz, granit, kireçtaşı ve tahta yapıtlarıyla oradaydı; her ne kadar güneşte ısınıp parladıklarını görmek haz veriyorsa da bu uçsuz bucaksız resmi çerçevenin içinde azıcık eğreti duruyorlarmış gibi geldi bana.

Bir saati aşkın yürüdükten sonra Sir Basil,
"Şurada biraz dinlenelim mi?" dedi.

Sazan ve kırmızı balıklar dolu bir nilüfer havuzcuğunun yanındaki beyaz sıraya oturduk, birer sigara yaktık. Evden epey uzakta, çevresinden yüksek bir toprak parçasının üstündeydik, oturduğumuz yerden çok güzel karelerle yuvarlaklar oluşturan çitleri, çayırları, terasları, çeşmeleriyle bahçeler eski bahçe mimarlığı kitaplarındaki resimler gibi altımızda uzanıyordu.

"Babam burasını ben doğmadan az önce almış," dedi Sir Basil. "O zamandan beri burada yaşıyorum, her santimini de bilirim. Her geçen gün de daha çok seviyorum."

"Yazın harika olmalı."

"A, evet öyledir. Mayıs ve haziranda gelip görmelisiniz. Bunu yapmaya söz verir misiniz?"

"Elbette. Gelmeyi çok isterim."

Konuşurken epey uzaktaki çiçek tarhları arasında dolaşan kırmızı giysili bir kadını izliyordum. Çok geniş bir çayırılığı geçtiğini gördüm, yürüyüşünde bir kıvraklık vardı, yanı başında küçük bir gölge de onunla birlikte yürüyordu, çayırılığı geçince sola döndü ve ortasında bir yontu olan daha küçük başka bir yuvarlak çayırılığa gelinceye kadar süslü budanmış porsuk ağaçlarından oluşan yüksek bir duvar boyunca yürüdü.

"Bu bahçe evden yenidir," dedi Sir Basil. "On sekizinci asrın başlarında Beaumont adında bir Fransız yapmış, aynı adam Westmorland'daki Levens'i de yapmıştır. Bir yıl kadar iki yüz elli adamını çalıştırmış burada."

Kırmızı giysili kadına şimdi bir de erkek katılmıştı, o küçük, yuvarlak çimen parçasında, tüm bahçe görüntüsünün tam orta yerinde yarım metre arayla yüz yüze durmuş görünüşe göre konuşuyorlardı. Adamın elinde küçük kara bir nesne vardı.

"İlginizi çektiyse bahçe yapılırken Beaumont'un yaşlı Dük'e çıkarttığı faturaları gösteririm size."

"Görmeyi çok isterim. Çok şaşırtıcı olmalı."

"İşçilerine günde bir şilin ödemiş, onlar da on saat çalışmış."

Parlak güneşte çayırdaki iki kişinin hareketlerini izlemek zor değildi. Şimdi yontuya doğru dönmüşler, alay edencesine onu gösteriyor, gülüyor, biçimiyle eğleniyorlardı. Yontuyu Henry Moore'unkilerden birine benzetmiştim, tahtadan yapılmış, içinde iki-üç deliği, dışarı fırlamış garip kaburgalarıyla düzgün, özel bir güzelliği olan ince, uzun bir nesneydi.

"Beaumont satranç taşlarıyla öbürleri için porsuk ağaçlarını diktiğinde bir yüz yıl istediği gibi kullanamayacağı biliyordu. Bu günlerde biz planlarımızda bu kadar sabır göstermiyoruz değil mi? Ne dersiniz?"

"Hayır göstermiyoruz."

Adamın elindeki kara nesnenin bir fotoğraf makinesi olduğu ortaya çıktı, bir adım geri çekilmiş Henry Moore'un yanında duran kadının resimlerini çekiyordu. Kadınsa durmaksızın bir şaşırtıcı pozdan öbürüne geçiyor, gördüğüm kadarıyla gülünç bir şeyler yapıp kendilerince eğleniyorlardı. Kadın bir ara dışarı uzamış tahta kollardan birine sarılıp kucakladı, daha sonra da tırmanıp elindeki düşsel dizginler, eyerdeymiş gibi yan oturdu. Koca bir porsuk ağacı duvarı bu iki kişiyi oturduğumuz tepe dışında evden, özellikle de bahçenin öbür bölümlerinden gizliyordu. Tepeden görüneceklerini hiç akıllarına getirmemekte haklıydılar, bize doğru bakacak olsalar bile –ki bu güneşe doğru demekti– havuzun yanında oturan iki minik hareketsiz nesneyi fark edebileceklerinden kuşkuluydum.

"Biliyor musunuz şu porsuk ağaçlarını çok seviyorum," dedi Sir Basil. "Gözleri dinlendirdiği için bahçede rengi çok güzel duruyor. Yazın da bu görkemi küçük parçalara bölerek hayranlık duygularını körükler. Süslü bu danmış ağaçlarla çınarların ön yüzlerindeki yeşilin değişik tonlarını fark ettiniz mi?"

"Harika değil mi?"

Şimdi adam kadına bir şey anlatıyor ve Henry Moore' u gösteriyor gibiydi, başlarını arkaya atışlarına bakılırsa yine gülüyor olmalıydılar. Adam göstermeyi sürdürdü, derken kadın tahta yontunun arkasına geçip eğildi ve başını deliklerden birinin içine soktu. Bu nesne, nasıl söyleyeyim, küçük bir at büyüklüğünde, ama daha inceydi ve oturdu. İmum yerden iki yanını da görebiliyordum, sola doğru kadının bedenini, sağa doğru da dışarı çıkan başını. Başınızı tahtadaki delikten çıkarıp şişman bir kadın olarak resim çektiğiniz şu plaj oyunlarına çok benziyordu. Adam şimdi kadının fotoğrafını çekiyordu.

"Porsuk ağaçlarına ilişkin bir şey daha var," dedi Sir Basil, "yaz başında sürgün verdiğinde..."

O anda durdu, oturduğu yerde dikleşti ve hafifçe öne doğru eğildi, tüm bedeninin ansızın kaskatı kesildiğini hissediyordum.

"Evet," dedim, "sürgün verdiğinde?"

Adam fotoğrafı çekmişti, ama kadının başı hâlâ delikteydi, şimdi de adam ellerini (makineyle birlikte) arkasına koymuş ona yaklaşıyordu. Sonra yüzü kadına yaklaşacak gibi eğildi, neredeyse onunkine dokunuyordu, orada bir süre durdu, sanırım onu öptü ya da ona benzer bir şey yaptı. Bunu izleyen durgunlukta ta uzaklardan belli belirsiz bir kadın kahkahasının çınlayışı bahçeyi geçip gün ışığının arasından bize ulaştı gibi geldi.

"İçeri girelim mi?" dedim.

"Eve mi?"

"Evet, girip öğle yemeğinden önce birer içki içelim mi?"

"İçki mi? Evet birer içki içelim."

Ama kıpırdamadı. Taş gibi oturuyordu, benden çok uzaklardaydı, kararlı bir tavırla ikisine bakıyordu. Gözlerimi alamıyordum, *bakmalıydım*. Minicik, tehlikeli bir minyatür baleyi çok uzaktan izlerken dansçılarla müziği bilip öykünün sonunu da, koreografiyi de, sonra ne yap-

caklarını da bilmemeye, ama büyülendiğiniz için gözlerinizi alamadığınız bir duruma benziyordu.

"Gaudier Brzeska," dedim, "o kadar genç ölmeseydi ne büyük biri olurdu düşünebiliyor musunuz?"

"Kim?"

"Gaudier Brzeska."

"Evet, elbette."

Şimdi de ne olduğu anlaşılmayan garip bir şey oluyordu. Kadının başı hâlâ delikteydi, ama garip bir biçimde ağır ağır bedenini bir o yana bir bu yana eğip bükmeye başlamıştı, adam ondan bir adım ötede hareketsiz durmuş izliyordu. Orada durmaktan ansızın tedirginleşmiş görünüyordu, başının öne düşüşünden, duruş biçiminden anlamıştım bunu, artık gülmüyordu da. Bir an kımltırsız kaldı, sonra makineyi yere bıraktı, kadına doğru gitti, başını ellerinin arasına aldı ve bir anda her şey bir baleden, uzaklarda gün ışığıyla aydınlık bir sahnede küçük tahta adamların çılgın ve gerçekdışı küçük kesik hareketler yaptığı bir kukla gösterisine dönüştü.

Beyaz sırada sessizce oturduk ve minik adamın kadının başını gevşetmeye çalışışını izledik. Bunu tatlılıkla yapıyordu, yavaşça ve nazikçe, buna hiç kuşku yok; arada da biraz daha düşünmek için bir adım geri çekiliyor, durumu bir başka açıdan incelemek için ikide birde çömeliyordu. Adam ne zaman yanından uzaklaşsa kadın bedenini kıvırıp açmaya başlıyordu, bunu yapışı ilk kez boynuna tasma takılmış bir köpeğin ondan kurtulmaya çalışmasını anımsattı bana.

"Sıkıştı," dedi Sir Basil.

Adam şimdi yontunun öbür yanına, kadının bedeninin olduğu yana geçiyordu, ellerini uzatıp kadının boynuna bir şeyler yapmaya başladı. Ansızın öfkelenivermiş gibi boynu birkaç kez sertçe çekti, bu kez kadının sesi öfke ya da acıdan ya da her ikisinden iyice yükseldi, gün ışığının içinden hafifçe, açık seçik bize yansıdı.

Gözümün kuyruğuyla Sir Basil'in başını onaylarcasına yukarı aşağı oynattığını görüyordum.

"Bir kez elimi reçel kavanozuna sokmuş, sonra da çıkaramamıştım," dedi.

Adam birkaç metre gerilemiş, elleri kalçasında başı kalkık duruyor, öfkeli ve düşünceli görünüyordu. Kadın o rahatsız durumunda onunla konuşuyor, daha çok bağıırıyordu; her ne kadar bedeni iyice sıkışmış olduğundan yalnızca kıvrılıp bükülebiliyorsa da bacaklar serbestti, istediğince ayağını yere vurma ve tekmeleme hareketi yapabiliyordu.

"Kavanozu çekiçle kırdım, anneme de raftan kazara düşürdüğümü söyledim."

Şimdi daha sakinleşmiş görünüyordu, sesinin garip bir biçimde dümdüz çıkmasına karşın hiç de gergin değildi.

"Aşağı inip yardım edebilir miyiz diye bir baksak iyi olacak," dedim.

"Belki de inmeliyiz," dedi, ama yine kıyıdamadı. Bir sigara çıkarıp yaktı, yanmış kibriti özenle yine kutuya koydu.

"Özür dilerim," dedi, "bir tane alır mıydınız?"

"Teşekkürler, alırım."

Küçük bir törenle bana sigara verdi, yaktı, yine kibriti kutuya koydu. Sonra kalktık, çimenlik eğimden ağır ağır inmeye koyulduk.

Porsuk çitindeki bir kemerden geçip karşılarına çıktık, elbette ki çok şaşırıldılar.

Sir Basil,

"Ne oluyor burada?" dedi.

Yumuşak bir sesle, karısının daha önce hiç duymadığından kuşkusunun olmadığı tehlikeli bir yumuşaklıkla konuşuyordu.

Binbaşı Haddock,

"Gidip kafasını deliğe soktu, şimdi de çıkaramıyor. Oyun olsun diye yaptı, ama..."

"Ne olsun diye?"

Leydi Turton,

"Basil! Kahrolası bir budala gibi davranma! Bir şeyler yap!" diye bağırdı.

Pek hareket edemiyordu, ama hâlâ konuşabiliyordu.

Binbaşı,

"Bu ağaç yığınının kırmaktan başka çıkar yol olmadığını açık," dedi.

Gri bıyığında minik bir kırmızı leke vardı, kusursuz bir resmi berbat eden gereksiz kondurulmuş bir renk gibi tüm erkeksi tavrını şaşılabilir bir biçimde siliyordu. Gülünçleştirmişti bu onu.

"Yani Henry Moore'u kırmaktan mı söz ediyor?"

"Sevgili sir, leydiyi kurtarmanın başka yolu yok ki. Oraya sıkışmayı nasıl becerdiğini Allah bilir, ama dışarı çekilip çıkarılamayacağını biliyorum. Kulaklar engel oluyor."

"Hey Allahım," dedi Sir Basil, "ne kadar yazık. Güzelim Henry Moore."

O anda Leydi Turton kocasına çok tatsız bir biçimde küfretmeye başladı, Jelks ansızın gölgelerin arasından ortaya çıkıvermeseydi, bunun ne kadar süreceğini Allah bilirdi. Jelks çimenlikte kayarcasına yürüyerek usulca sokuldu, emir bekliyormuş gibi Sir Basil'den saygılı bir uzaklıkta durdu. Sabah güneşinde kara giysileri son derece gülünç ve sakil duruyordu; eski çağlardan kalmış duygusu veren pembe beyaz yüzü ve beyaz elleriyle ömrünü toprağın altındaki bir delikte geçirmiş küçük yengecimsi bir hayvan gibiydi.

"Yapabileceğim bir şey var mı Sir Basil?"

Sesini alçak tonda tutuyordu, ama yüzünün anlamsız olduğunu hiç sanmıyorum. Leydi Turton'a baktığında gözlerinde etekleri zil çalıyormuş gibi minik bir pırıltı vardı.

"Evet Jelks var. Git bana testere falan bir şey getir de şu ağacın bir bölümünü keselim."

"Adamlardan birini çağırayım mı Sir Basil? William iyi bir marangozdur."

"Hayır, kendim yaparım. Sen gereçleri al, acele et."

Onlar Jelks'i beklerken ben uzaklaştım, Leydi Turton'un kocasına söylediklerini daha fazla duymak istemiyordum, ama uşağın, peşinde ev sahibesine koşan öbür kadınla –Carmen la Rosa'yla– geldiğini görünce ben de tam zamanında döndüm.

"Na-ta-lia! Benim sevgili Na-ta-liam! Ne yaptılar sana?"

"Amaaan kes sesini, yoldan da çekil," dedi ev sahibi.

Sir Basil leydisinin başına yakın bir yerde durdu, hazır olarak Jelks'i beklemeye başladı. Jelks bir elinde testere öbüründe baltayla ağır ağır yaklaştı ve bir metre kadar uzakta durdu. Gereçlerden ikisini de patronunun seçmesi için öne uzattı ve çok kısa bir an –iki-üç saniyeden uzun olmayan– bir suskunluk, bir bekleyiş ânı oldu, ben de tam o anda Jelks'i izliyordum. Baltayı tutan elinin Sir Basil'e doğru öbüründen bir santim daha önde olduğu gözüme çarptı. O kadar belli belirsiz bir hareketti ki, zar zor fark ediliyordu: elin gizli, ağır bir hareketle, ola ki kaşların da hafifçe, son derece küçük bir kalkışı eşliğinde ufak bir sunuş, ufak, tavlayıcı bir sunuş olarak azıcık öne kıyıldayıştıydı.

Sir Basil gördü mü bilmem, ama duraladı, yine öne uzandı, aynı adamın 'birini al, hangisini istersen' dediği kart hilelerini andırıyordu, siz de hep onun istediğini alırdınız. Sir Basil baltayı aldı, düşteymişçesine uzandığını, kabul ederek aldığını, sonra da sapını avucunda duyumsar duyumsamaz bir anda ondan istenileni kavrayıp bir sıçrayışta gerçek yaşama döndü.

Ondan sonrası benim için bir çocuğun yolun ortasına koştuğunu, yoldan da bir araba geldiğini gördüğünüz ve yapabileceğiniz tek şeyin gözlerinizi sımsıkı kapayıp gürültünün olan oldu demesini beklemek olan o korkunç âna benzer bir şeydi. Bekleme ânı kara bir tarlada dans

eden sarı kırmızı beneklerle uzun, net bir zaman süreci olur, gözlerinizi yine açtığınızda kimsenin yaralanmadığını ya da ölmediğini görerseniz bile fark etmez, çünkü o âna kadar siz ve mideniz her şeyi gördüğünüzü varsaymıştır.

Bense bunu açık seçik gördüm, tüm ayrıntısıyla ve Sir Basil'in sesini duyuncaya kadar da gözlerimi açmadım, her zamankinden yumuşak bir sesle uşağa karşı çıkıyordu.

"Jelks," diyordu. Baktım, düşünebileceğiniz kadar sakin orada duruyordu, balta hâlâ elindeydi. Leydi Turton'un kafası da hâlâ oradaydı, delikten dışarı uzanmıştı, ama yüzünün rengi berbat kül rengi gibi bir griye dönüşmüştü, ağzı açıp kapanıyor, gurultu gibi bir ses çıkıyordu.

Sir Basil,

"Bak Jelks," diyordu. "Ne düşünüyorsun Allahaşkına? Bu iş çok tehlikeli. Bana testereyi ver."

Gereçleri değiştirirken ilk kez yanaklarında iki küçük kırmızılığın belirdiğini gördüm, onun üstünde, gözlerinin çevresindeyse bir gülümseyişin küçük kırışıkları vardı.

SES MAKİNESİ

Ilık bir yaz akşamıydı, Klausner hızlı hızlı yürüyerek öndeki bahçe kapısından girdi, evin yanından dolandı, arka bahçeye geçti. Tahta bir barakaya gelinceye kadar bahçede ilerledi, kapının kilidini açtı, içeri girdi, kapıyı arkasından kapattı.

Barakanın içi boyanmamış bir odaydı. Soldaki duvara uzun, tahta bir iş masası dayalıydı, üstünde de tel yumakları, piller ve küçük keskin gereçlerin arasında bir metreya yakın çocuk tabutu biçiminde kara bir kutu duruyordu.

Klausner kutuya doğru gitti. Kutunun üstü açıktı, içine eğildi, dikkatle bakarak bir sürü farklı renkte tel ve gümüş tüp yığını arasında bir şeyler yapmaya başladı. Kutunun yanında duran bir kâğıt parçasını aldı, dikkatle inceledi, yerine koydu, kutunun içine bakarak parmaklarını teller boyunca gezdirmeye, bağlantıları kontrol etmek için usulca dokunmaya başladı; kâğıda bir göz atıyor, sonra kutunun içine bakıyor, sonra yine kâğıda bakarak her teli gözden geçiriyordu. Bu, bir saat kadar sürdü.

Sonra elini kutunun önüne, dış yanına koydu, orada üç tane kadran vardı, onları döndürmeye başladı, bir yandan da kutunun içindeki mekanizmanın hareketini izliyordu. Bu arada başını sallayarak, arada bir gülümseyerek, kendi kendine alçak sesle konuşup duruyordu, elleri durmaksızın hareket ediyor, parmakları hızla, ustaca kutunun içinde oynuyor, bir şey zor ya da güzel olduğunda ağzı garip biçimler alıp bükülüyordu.

"Evet... Evet... Şimdi de bu... Evet. Evet, ama şu doğru mu ki? Ha? Nerede benim şemam? A, evet elbette... Evet, evet... Doğru... Şimdi de... İyi, iyi... Evet, evet, evet..."

Dikkatini iyice yoğunlaştırmıştı, hareketleri hızlıydı, soluk soluğa kalışında, baskı altında tuttuğu heyecanında ve çalışışında bir acelecilik vardı.

Ansızın dışarıdaki çakıllı patikada ayak sesleri duydu, doğruldu, kapı açılıp uzun boylu bir adam içeri girerken yavaşça döndü. Gelen Scott'tı. Yalnızca Scott'tı o. Doktor.

"Vay, vay, vay," dedi doktor, "demek akşamları saklandığınız yer burası."

"Merhaba Scott."

"Geçiyordum, şöyle bir uğrayıp nasıl olduğunuza bakayım dedim. Evde kimse yoktu, ben de buraya indim. Boğazınız nasıl oldu?"

"İyi. Düzeldi."

"Gelmişken bir bakayım isterseniz."

"Lütfen zahmet etmeyin. Tümüyle iyileştim. İyiyim."

Doktor odadaki gerginliği duyumsamaya başlamıştı. Masanın üstündeki kara kutuya baktı, sonra da adama,

"Şapkanız başınızda," dedi.

"A, öyle mi?"

Klausner elini uzattı, şapkasını çıkardı, masanın üstüne koydu.

Doktor yaklaştı kutuya bakmak için eğildi.

"Nedir bu? Radyo mu yapıyorsunuz?"

"Yo, oyalanıyorum işte."

"İçinde oldukça karmaşık şeyler var."

"Evet."

Klausner gergin, oldukça içine kapanık görünüyordu.

Doktor,

"Nedir bu?" diye sordu. "Azıcık ürkütücü bir görünüşü var değil mi?"

"Bir fikir işte."

"Öyle mi?"

"Sesle ilgili bir şey, o kadar."

"Hey Allahım, be adam! Gün boyu iş yaparken ondan yeterince yok mu yani?"

"Ben ses severim."

"Evet öyle görünüyor."

Doktor kapıya gitti, döndü ve,

"Eh, ben sizi rahatsız etmeyeyim. Boğazınızın artık canınızı sıkmadığına sevindim," dedi, ama kutunun içindeki şaşırtıcı karmaşadan etkilenmiş olarak, bu garip hastasının neyin peşinde olduğunu merak ederek durup bakmayı sürdürdü.

"Tam olarak ne işe yarıyor? Merakımı uyandırdınız."

Klausner kutuya, sonra da doktora baktı, usul usul sağ kulağının memesini kaşımaya başladı. Bir suskunluk oldu. Doktor kapıda durmuş gülümseyerek bekliyordu.

"Pekâlâ, ilginizi çektiyse size söyleyeceğim."

Bir duralama daha oldu. Doktor Klausner'in söze başlamakta zorluk çektiğini görebiliyordu.

Ayak değiştiriyor, kulak memesine asılıyor, ayaklarına bakıyordu, sonunda ağır ağır,

"Durum şu," dedi, "aslında teori çok basit. İnsan kulağı... Bilirsiniz her şeyi duymaz. Çok alçak ve çok yüksek sesler vardır, kulak onları duymaz."

"Evet," dedi doktor, "evet."

"Eh, kabaca ele alırsak, saniyede on beş binden çok titreşimi olan yüksek bir sesi biz duyamayız. Köpeklerin bizden iyi kulakları vardır. Şu çok tiz öten düdüklardan alırsanız duymazsınız, ama bir köpek duyar."

"Evet, öyle bir tane görmüştüm," dedi doktor.

"Elbette görmüşsünüzdür. O düdüğün en tiz sesinden daha tiz bir ses vardır – bir titreşim diyelim isterseniz, ama ben onu ses olarak düşünmeyi yeğliyorum. Onu da duymazsınız. Onun da üstünde, üstündekinin üstünde yukarı doğru sonsuza kadar çıkan, sonu olmayan bir ses dizimi vardır... Bir notalar sonsuzluğu... Orada bir ses vardır,

-keşke kulaklarımız duyabilseydi- o kadar tizdir ki saniyede bir milyon titreşim yapar. Başka biri de onun kadar... derken bu gider de gider, çıkar, çıkar ta sayıların gittiği yere kadar yani sonsuzluğa, ebediyete, yıldızların ötesine..."

Klausner her dakika daha canlanıyordu. Yerinde durmayan elleri ve beklenmedik hareketleri olan sinirli, ufak tefek, narin bir adamdı. İri başı, boynu dik tutacak güçte değilmişçesine hafifçe sol omzuna doğru eğik dururdu. Yüzü düzgün, beyaz denecek kadar soluktu, çelik çerçevesi bir gözlüğün arkasından gözetliyormuş gibi bakan kırpırtıyı durduğu soluk gri gözlerinin şaşkın, bir yere saplanıp kalmayan uzak bakışları vardı. Narin, sinirli, beklenmedik hızlı hareketleri olan ufarak, pervane gibi bir adamdı, düşler içinde, uzaklardaydı, derken bir bakardınız heyecanlanıp canlanırdı, şimdi de doktor o garip solgun yüzle soluk gri gözlere bakarken bu ufarak adamda her şeyden uzak olma özelliği, beyni bedeninden çok uzaklardaymış gibi yoğun, ölçsüz bir uzaklık duyumsadı.

Doktor sözün gerisini bekledi. Klausner içini çekip ellerini sıkıca kavuşturdu.

"İnanıyorum ki," dedi, konuşması daha da ağırlaşmıştı, "her zaman dört bir yanımızda asla duyamadığımız bir ses dünyası var. Yukarıdaki o tiz sesli duyulamaz yerlerde tanımlanması zor armonileri, sert, gıcırtilı ve çelişik sesleriyle yeni, heyecan verici bir müzik yapılmakta; bu müzik öylesine güçlü ki, kulaklarımız duysa çıldırırız. Her şey olabilir... tüm bildiğimiz..."

"Evet," dedi doktor, "ama bu pek olası değil."

"Neden olmasın? Neden olmasın?"

Klausner iş masasının üstünde duran bakır bir tel yuvarlığına konmuş sineği gösterdi.

"Şu sineği görüyor musunuz? Şu sinek şu anda nasıl bir ses çıkarıyor? Hiç - yani duyulabilecek bir ses çıkarmıyor, ama tek bildiğimiz yaratığın çok tiz bir notada çılginca ıslık çalıyor, havlıyor, vıraklıyor ya da şarkı söylüyor olabileceği. Ağzı var değil mi? Boğazı da var!"

Doktor sineğe bakıp gülümsedi. Hâlâ eli kapı tokmağında kapının yanında duruyordu.

"Eee?" dedi, "bunu araştırarak mısınız?"

"Bir süre önce, bir sürü garip duyulamaz seslerin varlığını kanıtlayan basit bir gereç yapmıştım. Sık sık oturur, ben hiçbir şey duymazken iğnesinin havadaki ses titreşimlerini kaydetmesini izlerdim. İşte *onlar* dinlemek istediğim seslerdi. Nereden geldiklerini, kimin ya da neyin o sesi çıkardığını bilmek istiyorum."

"Masanın üstündeki şu makine de bu sesleri size duyuracak, öyle mi?"

"Olabilir. Kim bilir? Şimdiye kadar şansım yaver gitmedi, ama içinde bazı değişiklikler yaptım, bu gece de başka bir deneme için hazırım. Bu makine," dedi elleriyle dokunarak, "insan kulağının duyamayacağı kadar tiz olan ses titreşimlerini alacak ve onları duyulabilecek tonlara çevirebilecek gibi düşünülmüştür. Aynı bir radyo gibi kullanıyorum."

"Nasıl yani?"

"Karmaşık bir şey değil. Diyelim ki bir yarasanın cik ciklerini duymak istedim. Bu oldukça tiz bir sestir – yaklaşık saniyede otuz bin titreşim. Normal bir insan kulağı bu sesi hiç duymaz. Şimdi, bu odada bir yarasa uçuyor olsa makinemi otuz bine ayarlar, yarasanın cik ciklerini çok rahat duyarım. Tam notayı –Fa diyeyiz mi ya da Si bemol mü her neyse işte– ama çok daha *alçak bir tonda* duyabilirim. Anlıyor musunuz?"

Doktor uzun, kara tabut-kutuya baktı.

"Ve bu gece bu denemeyi yapacaksınız öyle mi?"

"Evet."

"Eh, size şans diliyorum." Saatine bir göz attı. "Aman Allahım! Uçmalıyım. Hoşça kalın. Anlattığınız için teşekkür ederim. Bir ara gelip neler olduğunu öğrenirim."

Doktor çıkıp kapıyı arkasından kapadı. Bir süre daha Klausner kara kutunun içindeki tellerle uğraştı, sonra doğruldu, yumuşak, heyecanlı bir fısıltıyla,

"Şimdi yine deneyelim. Bu kez bahçeye çıkaralım... sonra da belki... belki... alış daha iyi olur. Şimdi kaldır bakalım... dikkatle... Aman Allah... amma da ağır!"

Kutuyu ön kapıya taşıdı, yere koymadan kapıyı açmayacağını anlayınca gerisin geri taşıyıp iş masasının üstüne koydu. Barakaya döndü, bir çift kulaklık buldu. Kulaklıklardan çıkan telleri makineye sokup kulaklıkları kulağına dayadı. Ellerinin hareketi hızlı ve kararlıydı. Heyecanlanmıştı, ağzından hızla, yüksek sesle soluk alıyordu. Kendi kendine, korkuyormuşçasına küçük rahatlatma ve yüreklendirme sözcükleriyle konuşuyordu, makinenin çalışmamasından, çalışırsa da olacaklardan korkuyor gibiydi.

Bahçedeki tahta masanın başında dururken öyle solgun, ufak tefek ve incecikti ki, eski zamanlardan kalma, tükenmiş, gözlüklü bir çocuğu andırıyordu. Güneş batmıştı. Ne rüzgâr ne de bir ses vardı. Durduğu yerden alçak parmaklığın üstünden yan bahçeyi görebiliyordu, kolunda çiçek sepetiyle bir kadın bahçede yürüyordu. Akli kadında olmaksızın bir an onu izledi. Sonra masanın üstündeki kutuya döndü ve öndeki düğmelerden birini çevirdi. Sol elini volüm kontrolüne, sağ elini de radyonun dalga uzunluğu kadranına benzeyen büyük bir ana kadrandaki iğneyi yürüten düğmenin üstüne koydu. Kadranda şeritler biçiminde birçok sayı vardı, 15.000'den başlayıp 1.000.000'a kadar gidiyordu.

Şimdi makinenin üstüne eğiliyordu. Başu gergin, dinler durumda bir yana eğilmişti. Sağ eli düğmeyi çevirmeye başlıyordu. İğne yavaşça kadranın üstünde ilerliyor, o kadar ağır gidiyordu ki, hareketini zor görüyordu, kulaklıklardan çok hafif, düzenli aralıklarla gelen bir çatırtı duyuluyordu.

Bu çatırtının arkasında makinenin gürültüsü olan hafif bir uğultu vardı, o kadar. Dinlerken garip bir duygu geldi, kulakları kafasından dışarı doğru uzuyormuş gibi duyumsadı; kulağının her biri kafasına dokunaç gibi ince, katı bir telle bağlıymış, o teller uzadıkça kulaklar da daha

önce hiç duymadığı, duymaya da hakkı olmadığı gizli ve yasaklanmış bir yere, tehlikeli, ultrasonik bir bölgeye doğru uzuyor, uzuyormuş gibiydi.

Küçük iğne kadranda sinsi sinsi kaydı ve ansızın acı bir çığlık, korkunç, iç parçalayıcı bir çığlık duydu, yerinden fırladı, elleri yaptığı işten kopup masanın köşesini yakaladı. Çığlık atanı görebilmek için çevresine bakındı. Yan bahçedeki kadından başka görünürde kimse yoktu, o olmadığı da kesindi. Eğiliyor, sarı gülleri kesip sepetine koyuyordu.

Yine duyuldu, gırtlaksız, insan dışı bir çığlık, tiz ve kısa, çok net ve soğuk. Nota daha önce hiç duymadığı metalsi, minör bir notaydı. Klausner sesin kaynağının anlamak için içgüdüsel olarak çevresine bakındı. Yandaki kadının görünürdeki tek canlı varlıktı. Onun eğilip bir eliyle gülün sapını tutup öbür elindeki makasla da kestiğini gördü. Çığlığı yine duydu.

Gülün sapının kesildiği anda gelmişti.

Tam bu sırada kadın doğruldu, makası güllerle birlikte sepete koydu gitmek için arkasını döndü.

Klausner,

"Bayan Saunders!" diye bağırdı, sesi heyecandan tizleşmişti. "Ah, Bayan Saunders!"

Kadın çevresine bakındı, komşusunun (kulaklarında bir çift kulaklıkla ona el sallayan şaşkırtıcı ufak tefek biri) kendi bahçesindeki çayırılıktan ona seslendiğini duydu, sesi o kadar tiz ve yüksek çıkıyordu ki, telaşa kapıldı.

"Bir tane daha kesin! Lütfen hemen bir tane daha kesin!"

Kadın kımıldamadan durup ona baktı.

"Neden Bay Klausner, ne oldu?"

"Lütfen dediğimi yapın, bir gül daha kesin!"

Bayan Saunders hep komşusunun biraz garip biri olduğuna inanırdı, şimdiyse iyice aklını kaçırmıştı besbelli. Eve koşup kocasına haber verse mi diye düşündü. Hayır, dedi, hayır hayır, zararsız. Hoşnut edeyim onu.

"Elbette Bay Klausner, istiyorsanız."

Makasını sepetten çıkardı, eğildi bir gül daha kesti.

Klausner yine o korku dolu gırtlaksız çığlığı kulaklarında duydu, yine gülün sapı kesildiği anda gelmişti. Kulaklıkları çıkardı, iki bahçeyi ayıran parmaklığa koştu.

"Pekâlâ. Yeter, artık kesmeyin. Lütfen artık kesmeyin."

Kadın bir elinde sarı bir gül, öbüründe makas, durmuş ona bakıyordu.

"Size bir şey söyleyeceğim Bay Saunders, inanmayacağınız bir şey."

Ellerini parmaklığın üstüne koyup kalın gözlük camlarının arkasından kararlı bir tavırla kadına baktı.

"Bu akşam bir sepet dolusu gül kestiniz. Canlı şeylerin saplarını kesen keskin bir makasınız var, kestiğiniz her gül çok korkunç bir sesle bağıyor. Bunu biliyor muydunuz Bayan Saunders?"

"Hayır, elbette ki bilmiyordum."

"Bu doğru." Soluğu sıklaşmıştı, ama heyecanını denetlemeye çabalıyordu.

"Çığlık attıklarını duydum. Her birini kestiğinizde o acı dolu çığlığı duydum. Çok tiz bir ses, saniyede yaklaşık yüz otuz iki bin titreşimli. Sizin duymanız olanaksız, ama *ben* duydum."

"Gerçekten duydunuz mu Bay Klausner?"

Beş saniye içinde eve koşmaya karar vermişti.

"Bir gül fidanının duyumsayabileceği bir sinir sistemi, bağırarak bir gırtlığı olmadığını söyleyebilirsiniz. Haklısınız. Yoktur. Yani bizimki gibi yoktur *ama nereden biliyorsunuz Bayan Saunders* –bu sırada parmaklığın üstünden eğilip sert bir fısıltıyla konuşmuştu– *nereden biliyorsunuz*, bir gül fidanının sapı kesildiğinde bahçe makasıyla bileğinizi kesseler duyacağınız acı kadar acı duymadığını nereden biliyorsunuz? *Bunu nereden biliyorsunuz? O da canlı öyle değil mi?*

"Evet Bay Klausner. A, evet iyi geceler."

Hızla dönüp eve doğru koşarak bahçeden uzaklaştı. Klausner masanın başına döndü. Kulaklıkları takıp dinlemeye başladı. Belli belirsiz bir çıtırtıyla makinenin uğultusunu duyuyordu, ama başka bir şey yoktu. Eğilip çimenlerin arasından çıkmış küçük bir papatyayı tuttu. Başparmağıyla işaret parmağı arasına alarak sapı kopuncaya kadar yukarı, yana doğru bükte.

Çekmeye başladığı andan sapın kopmasına kadar geçen sürede son derece açık, net bir biçimde kulaklıkta hafif, tiz, şaşılası donuklukta bir çığlık duydu. Başka bir papatya alıp yine denedi. Çıığığı bir kez daha duydu, ama *acı mı* belirttiğini bilmiyordu. Hayır acı değildi, şaşkınlıktı. Yoksa acı mıydı? İnsanoğlunun bildiğı hiçbir duygu ya da duyarlığı göstermiyordu. Yalnızca bir çığlıktı, yalın, taş gibi bir çığlıktı, hiçbir şey anlatmayan, tek bir duygusuz notaydı. Güllerde de böyle olmuş olmalıydı. Acı çığığı olarak tanımlamakla hata etmişti. Çiçek belki de acı duymuyordu. İster güdü deyin ister dürtü ya da ne isterseniz...

Ayağa kalktı, kulaklıkları çıkardı. Hava kararıyordu, dört bir yanındaki evlerin pencerelerinde ışık noktacıları parlıyordu. Dikkatle siyah kutuyu masadan aldı, barakaya götürdü, masanın üstüne koydu. Sonra dışarı çıktı, kapıyı arkasından kilitledi ve eve gitti.

Ertesi sabah ortalık ışıır ışımaz kalktı. Giyindi, dosdoğru barakaya gitti. Makineyi aldı, iki eliyle göğsüne bastırıp ağırlığıyla yalpalayarak dışarı taşıdı. Evi geçti, ön bahçe kapısından çıktı, yoldan karşıya geçti, parka girdi. Orada durup çevresine bakındı, sonra büyük bir ağaca gelinceye kadar yürüdü, bir kayın ağacıydı bu, makineyi yere, ağacın gövdesine yakın koydu. Çabucak eve dönüp kömürlükten bir balta aldı, yolu geçip parka geldi. Baltayı yere, ağacın yanına koydu.

Sonra yine çevresine bakındı, kalın gözlük camlarının arkasından sinirli bir tavırla dört bir yanını gözlüyordu. Görünürde kimsecikler yoktu. Saat sabahın altısıydı.

Kulaklıkları takıp makinenin düğmesini çevirdi. O iyi tanıdığı hafif uğultuyu dinledi, bir süre sonra baltayı aldı, bacaklarını iyice açıp duruşunu ayarladı, sonra baltayı elinden geldiğince kuvvetle ağacın gövdesine savurdu. Baltanın ağız gövdede derin bir yarık açtı, oraya saplanıp kaldı ve vuruş ânında kulaklıklardan duyabileceği en olağandışı sesi duydu. Bu, yeni bir sestiydi, daha önce duyduklarının hiçbirine benzemiyordu: kulak tırmalayıcı, hiçbir notaya sığmayan, müthiş bir sestiydi, hırlayan, alçak tonda bir çığlık sesiydi, güllerin sesi gibi çabuk ve hızlı değil de bir dakika kadar süren, baltanın vurduğu an en yüksek derecesinde, yok oluncaya kadar giderek azalan bir hıçkırık gibiydi.

Klausner ağacın gövdesindeki tahta ette baltanın saplandığı yere dehşetle baktı, sonra yavaşça baltanın sapını tutup usul usul gevşetti ve yere attı. Parmaklarıyla baltanın odunda açtığı yaraya dokundu, yaranın uçlarına dokunarak kapatmak istercesine bastırarak bitişirmeye çabaladı, bir yandan da,

"Ağaç, ah ağaç... affedersin, çok üzgünüm, ama iyileşir, bir şey kalmaz," deyip duruyordu.

Bir süre orada elleri koca ağacın gövdesinde durdu, sonra ansızın döndü, parktan çıktı, yolu geçti, ön kapıdan evine girdi. Telefona gitti, rehber bakıp bir numara çevirdi, beklemeye başladı. Ahizeyi sol elinde tutarken sol elini sabırsızca masaya vuruyordu. Öbür uçta telefonun çaldığını, sonra ahizenin kaldırılışının klik sesini ardından da bir erkek sesinin, uykulu bir sesin,

"Alo, evet," dediğini duydu.

"Doktor Scott?"

"Evet benim."

"Doktor Scott hemen gelmelisiniz, çabuk, lütfen."

"Kimsiniz?"

"Klausner, dün gece size seslerle ilgili deneyimlerimi anlatmış ve belki de umudumun gerçekleşerek..."

"Evet, evet, elbette, ama ne oldu? Hasta mısınız?"

"Hayır, hasta değilim ama..."

"Saat sabahın altısı," dedi doktor, "siz de beni hasta olmadığınız halde arıyorsunuz."

"Lütfen gelin. Çabuk gelin. Bunu birinin duymasını istiyorum. Beni çıldırtacak! İnanamıyorum..."

Doktor adamın sesindeki isteri krizinin eşliğindeymiş-çesine çılgın tonu duydu, insanların arayıp, 'bir kaza oldu çabuk gelin' diyen seslerinde duymaya alışık olduğu ton-
du.

Ağır ağır konuşarak,

"Gerçekten yataktan çıkıp şimdi mi gelmemi istiyor-
sunuz?"

"Evet şimdi. Hemen lütfen."

"Pekâlâ, öyleyse geleceğim."

Klausner telefonun yanına oturup bekledi. Ağacın acı feryadının nasıl bir şey olduğunu anımsamaya çalıştı, yapamadı. Yalnızca onu dehşetten hasta edecek kadar müthiş ve korku verici olduğunu anımsayabiliyordu. Biri tutup da toprağa sımsıkı bağlanmış bir insanın bacağına küçük, keskin bir şey savursa, o nesne de orada derin bir yara açıp keşiğin içinde kalsa o insan nasıl bir ses çıkarırdı diye düşünmeye çalıştı. Çıkardığı belki de yalnızca bir gürültü olurdu. Hayır, duyduğu tümüyle başka bir şeydi. Ağacın sesi o korkunç tonsuz ve gırtlaksız özelliği nedeniyle bilinen her tür insan sesinden çok daha berbattı. Öbür canlıları düşünmeye başladı, bir anda aklına bir buğday tarlası geldi, dümdüz, sarı ve canlı duran başaklarıyla bir tarla, biçici aralarında gidip gelerek sapları kesiyor, saniyede beş yüz sap, her saniye. Aman Yarabbi, *ne tür* bir gürültü olurdu bu? Beş yüz buğday bitkisinin bir ağızdan çığlık atışı, her saniye başka bir beş yüzün kesilerek bağırışı ve yo, diye düşündü, ben buğday tarlasına makinemle girmek istemiyorum. Ondan sonra bir daha ekmek yiyemezdim. İyi, ama patatesler, lahanalar, havuçlar ve soğanlar ne oluyor peki? Ya elmalar? A, yo elmalara bir şey olmaz. Olgunlaşınca kendiliğinden düşer. Ağacın dalından söküp almak yerine kendi kendilerine düşmelerini beklerseniz elmalara bir şey olmaz, ama sebzeler öyle değil. Örneğin bir

patates. Patates kesinlikle bağıracaktır, havuç da, soğan da, lahana da...

Bahçe kapısının mandalının klik sesini duyduğunda yerinden sıçradı, dışarı çıktı, uzun boylu doktorun ön yoldan elinde küçük bir çantayla eve doğru geldiğini gördü.

"Eee," dedi doktor, "söyleyin bakalım ne var?"

"Benimle gelin doktor. Duymanızı istiyorum. Sizi çağırdım, tek söylediğim sizdiniz. Yolum karşısındaki parkta. Şimdi gelir misiniz?"

Doktor ona baktı, biraz daha sakinleşmiş görünüyordu. Delilik ya da isteri belirtisi yoktu, yalnızca tedirgin ve heyecanlıydı.

Yoldan karşıya geçtiler, Klausner, doktoru dibinde uzun siyah tabut-kutuyla baltanın durduğu büyük kayın ağacının yanına götürdü.

"Neden bunu buraya getirdiniz?" dedi doktor.

"Bir ağaç istiyordum. Bahçede büyük ağaç yok."

"Balta ne peki?"

"Az sonra göreceksiniz, ama şimdi lütfen şu kulaklıkları takın, dinleyin. Dikkatle dinleyin, sonra da bana tam olarak ne duyduğunuzu anlatın. İyice emin olmak istiyorum."

Doktor gülümsedi, kulaklıkları aldı, kulağına taktı.

Klausner eğildi, makinenin ön panelinde duran düğmeyi çevirdi, sonra baltayı aldı, bacaklarını ayırıp vurmaya hazır duruşunu aldı.

Bir an durup,

"Bir şey duyabiliyor musunuz?" dedi doktora.

"Bir şey ne?"

"Bir şey *duyabiliyor musunuz?*"

"Yalnızca bir uğultu."

Klausner balta elinde kendini, vurma işlemine hazırlamaya çalışıyordu, ama ağacın çıkaracağı sesin düşüncesi yine durdurdu onu.

"Ne bekliyorsunuz?"

"Hiç," dedi Klausner.

Sonra da baltayı alıp ağaca doğru savurdu, bunu yaparken üstünde durduğu toprakta bir hareket duyumsadı, buna yemin edebilirdi. Ağacın kökleri toprağın altında hareket ediyormuşçasına ayaklarının altında toprağın belli belirsiz kabardığını duyumsadı, ama bunu incelemek için çok geçti, baltanın ağzı ağaca vurdu ve odunun içine kadar girdi. O anda tepelerinde kesilen ağacın çatırtısıyla aynı anda öbür yapraklara çarpan yaprakların hışırtısı duyuldu, ikisi birden yukarı baktılar, doktor bağırdı.

"Dikkat et! Kaç be adam! Çabuk kaç!"

Doktor kulaklıkları bir yana atmış hızla kaçıyordu, Klausner'se büyülenmiş gibi olduğu yerde kalakalmış, ana gövdeye birleştiği en kalın yerden çatırdayarak kırılıp ayrılan en az on beş metre uzunluğundaki koca dalın ağır ağır aşağı sarkışına bakıyordu. Dal çatırdayarak aşağı indi, Klausner tam zamanında yana sıçradı. Dal makinenin üstüne düştü ve tuz buz etti.

"Aman Allahım!" Doktor koşarak geri gelirken bağıırıyordu. "Burnunuzun dibindeydi! Üstünüze düştü sandım!"

Klausner ağaca bakıyordu. İri başı bir yana eğilmişti, pürüzsüz beyaz yüzünde gergin, korkmuş bir anlam vardı. Yavaşça ağaca doğru yürüdü ve nazik hareketlerle baltayı ağaçtan gevşetti.

"Duydunuz mu?" dedi doktora dönerek. Sesi zor duyuluyordu.

Doktor koştuktan ve heyecandan hâlâ soluk soluğaydı.

"Neyi duydum mu?"

"Kulaklıklarda. Balta vurduğunda bir şey duydunuz mu?"

Doktor ensesini ovuşturmaya başladı.

"Şey," dedi, "aslına bakarsan..."

Durdu, kaşlarını çatıp alt dudaklarını ısırırdı.

"Hayır, emin değilim. Emin olamam. Sanırım baltanın vuruşundan bir saniye sonra kulaklıklar kulağımda değildi."

"Evet, evet, ama ne duydunuz?"

"Bilmiyorum. Ne duyduğumu bilmiyorum. Belki kırılan dalın sesiydi."

Hızlı, biraz da sinirli bir tavırla konuşuyordu.

"Ses neye benziyordu?"

Klausner hafifçe öne eğilip gözlerini doktora dikti.

"*Tam olarak* hangi sesi andırıyordu?"

"Allah kahretsin, aslında bilmiyorum. Kaçmak daha önemliydi. Bırakalım bunu."

"Doktor Scott, *ses-neye-benziyordu?*"

"Allahaşkına ağacın yarısı üstüme düşerken; ben de hayatımı kurtarmak için kaçarken nasıl bilebilirim?"

Doktor haklı olarak sinirli görünüyordu. Klausner yeni anlamıştı bunu. Hiç kıyımdamadan durup doktora baktı ve yarım dakika konuşmadı. Doktor ayaklarını değiştirdi, omuzlarını silkti, gitmek için arkasını döndü.

"Eh, artık dönsek iyi olacak," dedi.

"Bakın," dedi ufarak adam, pürüzsüz beyaz yüzü kıpkırmızı olmuştu. "Bakın, dikin bunu."

Baltanın ağacın gövdesinde açtığı son yarığı gösteriyordu.

"Hemen dikin bunu."

"Saçmalamayın," dedi doktor.

"Söylediğimi yapın, dikin."

Klausner baltanın sapını kavrarken garip, korkutucu bir tonda çok yumuşak bir sesle konuşuyordu.

"Saçmalamayın," dedi doktor, "ağacı dikemem. Gelin geri dönelim."

"Ağacı dikemiyorsunuz öyle mi?"

"Hayır, elbette dikemem."

"Çantanızda tentürdiyot var mı?"

"Varsa ne olacak?"

"Kesiği tentürdiyotlayın öyleyse. Yanacak, ama çaresi yok."

"Bakın," dedi doktor ve yine gitmek için döndü. "Gülünç olmayalım. Eve gidelim, sonra da..."

"Kesiği-ten-tür-di-yot-la-yın!"

Doktor duraladı. Klaüsner'in ellerinin baltanın sapında kenetlendiğini gördü. Tek çıkar yolun hızla koşarak kaçmak olduğuna karar verdi, ama elbette öyle yapmayacaktı.

"Pekâlâ tentürdiyotlayacağım."

Çimenlerin üstünde üç metre uzakta duran siyah çantasını aldı, açtı, içinden bir şişe tentürdiyotla biraz pamuk çıkardı. Ağacın gövdesine gitti, şişenin mantarını çıkardı, pamuğa biraz tentürdiyot boşalttı, eğildi ve kesiğe pansuman yapmaya başladı. Tek gözüyle de baltası elinde kımıldamadan durmuş, onu izleyen Klausner'i kolluyordu.

"İyice içine girsin."

"Evet," dedi doktor.

"Şimdi öbürüne de yapın, tam onun üstünde olana!"

Doktor söyleneni yaptı.

"İşte," dedi, "oldu."

Doğruldu ve işini son derece ciddi bir tavırla tamamladı.

"Bu iyi gelir."

Klausner yaklaştı, üzüntüyle iki yarığı inceledi.

"Evet, bu iyi gelecek."

Bir adım geriledi.

"Yarın yine gelip bakâr mısınız?"

"A, evet," dedi doktor, "elbette."

"Biraz daha tentürdiyot sürer misiniz?"

"Gerekirse evet."

"Teşekkür ederim doktor."

Başını yine salladı, baltayı bıraktı ve gülümseyiverdi, yabansı, heyecanlı bir gülümseyişi.

Doktor çabucak ona yaklaştı, usulca kolundan tuttu.

"Gelin, artık gitmeliyiz."

Bir anda ikisi de yürüyerek uzaklaşmaya başladılar, sessizce, azıcık da aceleyle parkı geçtiler, yolu da geçip eve girdiler.

NUNC DIMITTIS'

Neredeyse gece yarısı oldu, biliyorum ki bu öyküyü yazmaya şimdi başlamazsam bir daha asla yazamam. Akşam boyunca başlamak için kendimi zorlamaya çalışarak burada oturup durdum, ama üstünde ne kadar düşünürsem olup bitenden o kadar utanıyor, acı ve dehşet duyuyorum.

Düşüncem –ki doğruluğuna inanıyorum– Janet de Pelagia'ya olan rezilce davranışım için itiraf ve inceleme yöntemiyle bir neden ya da en azından geçerli bir özür keşfetmeye çalışmaktı. Öncelikle de kendimi bu şanssız önsözün her ayrıntısını utanmadan anlatabileceğim nazik, anlayışlı biriyle, bir tür uydurma siz(!)le, yani soyut ve sevimli bir dinleyiciyle karşı karşıya olduğumu varsaymak istiyordum. Tek umudum, bundan vazgeçmeyecek kadar sinirlerimin bozulmamış olmasıydı.

Kendime karşı dürüst olmam gerekirse sanırım beni en çok rahatsız eden şeyin kendimden utanmak, ondan da öte zavallı Janet'i bunca kırmaktan çok kendimi ve tüm dostlarımı –hâlâ öyle diyebilirim elbet– sık sık evime gelen o sıcak, sevgi dolu insanları inanılmaz derecede budala yerine koyduğumu ve artık beni bozuk ahlaklı, intikamcı bir ihtiyar olarak gördüklerini bilmek olduğunu itiraf etmem gerekir. Evet, bu gerçekten acı veriyor. Size dostları-

---

¹ *Nunc Dimittis*: Sözcüğün aslı Latince'dir. Nunc Dimittis servum tuum Domine: Şimdi hizmetkârını yolluyorsun. (En kıymetli umutların gerçekleştiğini gördükten sonra insan rahatça ölebilir. Luca İncili, 25.) (Çev.)

mın tüm hayatım olduğunu söylersem –bu her şeyi, kesinlikle her şeyi içerir– belki o zaman anlamaya başlarsınız.

Anlar mısınız? Bundan kuşkuluyum, ama size nasıl biri olduğumu kabaca anlatmak için bir an konu dışına çıkarsam belki bu olabilir.

Şimdi bakalım. Düşünmeye başlayınca her şeye karşın özelliği olan biriyim diyebilirim gibi geliyor, dikkatinizi çekerim, az rastlanır olanlardanım, ama asla belirgin özellikleri olan biriyim demek istemiyorum: hali vakti yerinde, ağırdan alan, kültürlü, orta yaşlı, bir sürü arkadaşının çekiciliğine, parasına, görgülü-bilgili havasına, içtenlikle kendisi için de olmasını dilediğim eli açıklığına bayıldığı (bu sözcüğü özenle seçtim) biri... Onu (bu tipi) yalnızca Londra, Paris, New York gibi büyük kentlerde bulabilirsiniz, buna hiç kuşkusuz yok. Parası, anısını küçümsemeye teşne olduğu babasınca kazanılmıştır. Bu duygu onun suçu değildir, neden dersiniz donanımında onu Rockingham’la Spode, Waterford’la Venetian, Sheraton’la Chippendale, Monet’yle Manet, hatta Pomard’la Montrachet arasındaki farkı öğrenme kavrayışını yakalayamamış olanlara gizli-den gizliye yukarıdan bakmaya zorlayan bir şey vardır.

Buna göre de damıtılmış bir beğeniye her şeyin üstünde tutan bir uzmandır. Constable’ları, Bonington’ları, Latrec’leri, Redon’ları, Vuillard’ları, Matthew Smith’leri Tate Galerisi’ndekiler kadar iyidir; son derece inanılmaz ve güzel oldukları için de çevresinde, umut kırıcı, soluk kesici, azıcık da korku veren bir gerilim havası yaratırlar, korku verici olmasının nedeni, sahibinin kafası kızarsa o olağanüstü Dedham Vale’i, Mont Saint-Victoire’ı, Arles Mısır Tarlası’nı, Bir Tahiti Kadını’nı ya da Madame Cézanne’in Portresi’ni kesmeye, yırtmaya ya da birine yumruğunu geçirmeye gücü ve hakkı olduğu düşüncesidir. Bu harikaların asılı olduğu duvarlardan, pek de acemice sayılmayacak gizli bir kayıtsızlıkla içinde yaşadığı, devindiği, eğlendiği güzelliğin altın ışıltısı, tanımını zor bir görkem havası yayılır.

Müzmin bir bekârdır, yine de onu çevreleyen, gözü gibi seven kadınlardan hiçbiriyle yakınlaşmaz. Yalnız bu durumun ta içinde –bunun dikkatinizi çekip çekmediğini bilmiyorum– bir gerilim, hoşnutsuzluk ve pişmanlık yatar. Hafif bir sapkınlık bile söz konusu olabilir.

Başka bir şey söylememe gerek yok sanırım. Çok açık davrandım. Şimdiye kadar beni oldukça doğru yargılayabilecek ve –bunu umma cüretini göstersem mi– öykümü duyduğunuzda bana yakınlık duyabilecek kadar iyi tanımış olmalısınız. Olup bitenler için beni değil de Gladys Ponsonby adındaki bir hanımefendiyi suçlamak gerektiğine bile karar verebilirsiniz. Her şey bir yana işi başlatan oydu. Altı ay kadar önce o gece Gladys Ponsonby’ya evine kadar eşlik etmeseydim, o da bana bazı kişilerle olaylardan o denli açıkça söz etmeseydi bu acıklı olay asla olmazdı.

Doğru anımsıyorsam, geçen aralıktı, ben de Ashenden’lerle Regent’s Park’ın güney ucuna kuşbakışı bakan o nefis evlerinde yemekteydim. Epey kalabalıktı, ama Gladys Ponsonby benim dışımda yalnız gelmiş olan tek kişiydi. Gitme zamanımız geldiğinde doğal olarak onu eve götürmeyi önerdim. Kabul etti, arabama binip uzaklaştık, ama ne yazık ki evine geldiğimizde içeri gelip onun söylediği biçimiyle bir ‘yolluk’ almamda diretti. Utangaç görünmek istemediğim için şoföre beklemesini söyleyip onu izleyerek içeri girdim.

Gladys Ponsonby görülmemiş derecede kısa boylu bir kadındır, –kesinlikle bir buçuk metreden uzun değildir, belki ondan bile kısadır– şu yanındayken bir iskemlede dingildeyerek ayakta duruyormuşum gibi garip bir duygu veren ufak insanlardan biridir. Duldur, benden birkaç yaş küçüktür –elli üç, elli dört falan– otuz yıl önce de epey çekici, fındıkkurdu gibi bir kadıncık olması da olasıdır, ama artık yüz gevşemiş, onu öbürlerinden ayıran belirgin çizgiler de oluşmamış durumdadır. Gözler, burun, ağız, çene gibi kişiye özel belirtici nitelikleriyse buruşmuş küçük yüzün üstünde, yağ katlarının arasına gömülü olduğundan

insan pek ayırt edemez. Ağız dışında... Elimde olmaksızın bana hep somon balığını anımsatan bir ağzı vardır.

Salonda konyağımı verirken elinin azıcık titrediğini gördüm. Kendi kendime leydi yorgun dedim, pek kalma-yayım. Kanepede oturduk, bir süre Ashenden'lerin partisi-ni, oradakileri konuştuk. Sonunda gitmek için ayağa kalk-tım.

"Oturun Lionel, bir konyak daha için," dedi.

"Yo, gerçekten, gitmeliyim."

"Oturun, bu kadar utangaç olmayın. *Ben* bir tane da-ha içeceğim, hiç olmazsa siz de bu arada oturarak bana eş-lik edin."

Bu ufacık kadının hafifçe sallanarak, az sonra birine sunacakmış gibi bardağı önünde iki eliyle tutmuş büfeye gidişine baktım, bu kadar kısa boyuyla, tıknaz ve sert yü-rüyüşü bir anda dizlerinin üstünde bacakları yokmuş gibi bir duygu verdi bana.

"Lionel, ne diye kendi kendinize kıkırdayıp duruyor-sunuz?"

İçkiyi koyarken bana bakmak için yarı dönmüştü, bi-razı bardağın kıyısından döküldü.

"Hiçbir şey sevgili bayan. Hiçbir şey yok."

"Neyse, şunu kesin de yeni portrem için ne düşündü-ğünüzü söyleyin."

Şöminenin üstünde asılı duran, geldiğimden beri göz-lerimi kaçırmaya çalıştığım büyük tabloyu gösterdi. Oda-ya girdim. Çok çirkin bir şeydi, bugünlerde tüm Lond-ra'nın öfkesini üstüne çeken, benim de çok iyi tanıdığım John Royden adında pek sıradan sayılabilecek bir ressam yapmıştı. Gladys, yani Leydi Ponsonby'nin tam bir boy portresiydi, onu uzun boylu, alımlı bir yaratık olarak gös-teren teknik bir kurnazlıkla yapılmıştı.

"Hoş!" dedim.

"Değil mi ama! Beğendiğinize sevindim."

"Çok hoş."

"Bence John Royden bir dâhi. Siz de onun bir dâhi olduğunu düşünmüyor musunuz Lionel?"

"Eh, bu biraz ileri gitmek olur."

"Yani emin olmak için daha erken mi demek istiyorsunuz?"

"Kesinlikle."

"Ama bakın Lionel, sanırım bu sizi şaşırtacak. John Royden artık o kadar aranıyor ki, kimse için bin gineden aşağı resim yapmıyor, *konusmuyor* bile!"

"Öyle mi?"

"A, evet! Herkes de kuyruk oluyor, resimlerini yapabilemek için tek sözcükle *kuyruktalar!*"

"Çok ilginç!"

"Şimdi alın şu sizin Bay Cézanne'ninizi ya da her kimse işte. Bahse girerim ki *ömründe* asla böyle para kazanmamıştır."

"Asla!"

"Siz de onun bir dâhi olduğunu söylüyorsunuz."

"Bir tür, evet."

"Öyleyse Royden de dâhi," dedi ve yeniden kanepeye yerleşti. "Para bunu kanıtlıyor."

Konyağını yudumlayarak bir süre sessizce oturdu, elinin titremesi yüzünden bardağın kenarının alt dudağını dürtmesi elimde olmaksızın gözüme çarpıyordu. Ona baktığımı biliyordu, başını çevirmeden gözlerini döndürüp gözucuyla sakıngan, bana baktı.

"Düşündüğünüzü öğrenmek için bir peni veririm."

Dünyada dayanamadığım bir tek söz varsa budur. Göğsümde somut bir ağrıya neden olur, öksürmeye başlarım.

"Söyleyin Lionel, bir peni veririm."

Yanıtlayamayacak durumda olduğumdan başımı salladım. Beklenmedik bir biçimde dönüverip konyak bardağını solundaki sehpa koydu; bu hareketi yapış biçimi de –neden bilmem– terslenmiş de yeni oyun için sahneyi hazırlamaya kalkışıyormuş gibi geldi bana. Bunu izleyen sus-

kunlukta biraz tedirgin, bekledim, içimde hiç konuşma istediği kalmadığından da özene bezene puromu içiyor, dik-katle külü inceliyor, dumanı yavaşça tavana doğru üflüyordum, ama o hiç kıılmıdamadı. Bu durum giderek hanımefendide sevmediğim bir şeye; bana çabucak kalkıp uzaklaşma isteği veren zararlı, karamsar düşüncelerle dolu bir havaya dönüşüyordu. Yeniden başını çevirip baktığında o küçücük gömük gözleriyle bana sinsice gülümsediğini gördüm, ama ağız –ah, aynı bir somon balığının ağzıydı-kesinlikle kaskatı duruyordu.

"Lionel, size bir sır vereceğim."

"Gerçekten Gladys, eve gitmem gerekiyor."

"Korkmayın Lionel. Sizi kucaklayacak değilim. Anı-zın öyle korkuverdiniz ki."

"Ben pek iyi sır saklayamam."

"Düşünüyorum da siz resim konusunda büyük bir uzman-sınız, bu sizin ilginizi çekmeli."

Hiç durmadan kıpırdayan parmakları dışında hareket-siz oturuyordu. Sürekli onları kıvrıyor, birbirine dolayıp büküyordu, kucağında kıvrılıp bükülen küçük beyaz yı-lancıklardan bir küme gibiydiler.

"Sırrımı duymak istemiyor musunuz Lionel?"

"Sorun o değil biliyorsunuz. Çok geç olduğu için..."

"Bu belki de Londra'nın en iyi saklanmış sırrıdır. Bir kadının sırrı... Sanırım topu topu –durun bakayım–otuz-kırk kadının bildiği bir şey. Tek bir erkek bilmiyor. Onun dışında, yani John Royden."

Onu yüreklendirmek istemiyordum, o yüzden hiç se-simi çıkarmadım.

"Ama önce söz verin: tek bir *Allahın kuluna* söyleme-yeceksiniz."

"Hey Allahım!"

"Söz veriyor musunuz Lionel?"

"Evet Gladys pekâlâ, söz veriyorum."

"İyi! Şimdi dinleyin."

Konyak bardağına uzandı, sonra da kanepenin en uzak köşesine rahatça yerleşti.

"John Royden'ın yalnız kadınların resmini yaptığını bilmiyorsunuz sanırım?"

"Bilmiyordum."

"Tümü de otururken ya da ayakta tam boy resimlerdir –şurada duran benimki gibi-. Şimdi ona şöyle iyice bakın Lionel. Resimde giysimin ne kadar güzel yapıldığını görüyor musunuz?"

"Şey..."

"Lütfen gidip iyice bakın."

Gönülsüzce ayağa kalkıp gittim ve resmi inceledim. Giysinin boyası çok yoğun sürülmüş olduğu için resmin geri kalanının yanında kabartma gibi yüksek kaldığını fark ettim. Kendi tarzında epey etkili olabilecek bir hileydi, ama ne zordu, ne de ilk kez yapıyordu.

"Gördünüz mü?" dedi, "kalın değil mi? Giysinin olduğu yerde?"

"Evet."

"Ama iş bu kadarla kalmıyor Lionel. En iyisi ilk kez gittiğimde neler olduğunu anlatmak."

Ah, bu kadın ne sıkıntı, nasıl yapsam da kaçsam diye düşündüm.

"Bir yıl kadar önceydi, büyük bir ressamın stüdyosuna gideceğim için ne kadar heyecanlı olduğumu anımsıyorum. Kendimi Norman Hartnell'den aldığım harika bir yeni giysiyle süsledim, küçük, değişik bir kırmızı şapka giyip gittim. Bay Royden beni kapıda karşıladı, ben de elbette ki, onu görür görmez büyülendim. Küçük sivri bir sakallı, heyecan verici mavi gözleri vardı, siyah kadife bir ceket giymişti. Stüdyo kocamandı, kırmızı kadife kanepeleri, kadife iskemleleri –kadifeye bayılır– kadife perdeleri vardı, yerdeki halı bile kadifeydi. Beni oturttu, bir içki ikram etti ve hemen sadede geldi. Nasıl öbür resamlardan farklı resim yaptığını anlattı. Ona göre bir kadın bedeni çizdiğinde

kusursuzluğa erişmek için tek bir yol vardı, ne olduğunu duyduğumda şaşırılmamalıydım.

'Şaşıracağımı sanmıyorum Bay Royden,' dedim.

'Ben de sanmıyorum,' diye yanıtladı.

Şimdiye kadar gördüğüm en kusursuz dişler onunkiydi, gülümsediğinde sakallarının arasından parlıyordu.

'Bakın şöyle,' dedi. 'İstedığınız kadın resmini inceleyin –kim yapmış olursa olsun, giysi güzel de boyanmış olsa bir yapaylık akar üstünden, yassıymış duygusu verir insana, giysi odun kütüğüne sarılı gibi durur. Neden, biliyor musunuz?'

'Hayır Bay Royden, bilmiyorum.'

'Nedeni, ressamların altında ne olduğunu bilmemele-ridir!'"

Gladys Ponsonby birkaç yudum daha konyak içmek için durdu.

"O kadar ürkmeyin Lionel. Bunda yanlış bir şey yok ki. Sesinizi çıkarmayın da bitireyim. Derken, Bay Royden, bu nedenle modellerime önce çıplak poz vermeleri konusunda diretirim dedi.

'Aman Allahım, Bay Royden!'

'Buna karşı çıkarsanız, küçük bir ödün verebilirim Leydi Ponsonby, ama ben öbürünü yeğlerim.'

'Aslında Bay Royden, bilmiyorum.'

'Sizi öyle çizdiğimde birkaç hafta boyanın kurumasını beklemeliyiz. Sonra geldiğinizde çıplak bedeninize iç çamaşırlarınızı çizeceğim. O da kurduğunda giysiyi boyayacağım. Görüyorsunuz ya son derece basit!'"

"Adam tam bir rezil!" diye bağırdım.

"Hayır Lionel hayır, tümüyle yanılıyorsunuz. Onu bir duysaydınız söylediklerinde ne kadar tatlı, içten, sıcak olduğunu göürdünüz. Kim olsa yüreğindeki söylediğini anlardı."

"Size söylüyorum Gladys, adam bir alçak!"

"Saçmalamayın Lionel, hem bırakın da bitireyim. Ona ilk söylediğim şey kocamın (o zaman yaşıyordu) buna asla izin vermeyeceğiydi.

'Kocanızın hiç de bilmesi gerekmiyor,' diye yanıtladı, 'onu neden üzelim. Resmini yaptığım kadınlar dışında kimse sırrımı bilmez.'

Ben biraz daha karşı çıktığımdaysa şöyle dediğini anımsıyorum: Sevgili Leydi Ponsonby, bunda ahlakdışı bir şey yok ki. Sanat yalnızca amatörlerce yapıldığında ahlakdışıdır. Tıp için de öyledir. Doktorunuzun önünde soyunmayı reddetmezsiniz değil mi?

Kulak ağrısı için gitmişsem edeceğimi söyledim. Bu onu güldürdü, ama bu konuda bana baskı yapmayı sürdürdü. Şunu söylemeliyim ki, çok inandırıcıydı, bir süre sonra ben pes ettim, işte o kadar. Şimdi Lionel tatlım, sırrı biliyorsunuz."

Ayağa kalktı, kendine biraz daha konyak koymaya gitti.

"Gladys, bu doğru mu?"

"Elbette doğru."

"Modellerini hep böyle mi çiziyor?"

"Evet. Komik olan da kocaların bu konuda hiçbir şey bilmemeleri. Tek gördükleri karılarının güzelce giyimli resimleri. Elbette insanın nü resminin yapılmasına yanlış bir şey yok, ressamlar bunu hep yapar, ama bizim saçma sapan kocalarımız bu tür şeylere itiraz etmek için bir neden bulurlar."

"Adamın yüzü iyi tutuyor!"

"Bence o bir dâhi."

"Bahse girerim bu fikri Goya'dan almıştır."

"Saçmalamayın Lionel."

"Elbette öyledir. Dinleyin Gladys. Bana bir şey söylemenizi istiyorum. Herhangi bir biçimde bunu duymuş muydunuz... Yani ona gitmeden Royden'in bu özel tekniğini biliyor muydunuz?"

Soruyu sorduğumda o da tam konyağını koyuyordu, duralayıp bana bakmak için başını çevirdi, ağzının uçlarında hafif, tatlı bir gülümseyiş dolaşıyordu.

"Allah kahretsin sizi Lionel!" dedi. "Siz cin gibi zekisiniz. Hiçbir şeyi kaçırmıyorsunuz."

"Öyleyse biliyordunuz?"

"Elbette. Hermione Girdlestone söyledi."

"Tam düşündüğüm gibi."

"Yine de yanlış hiçbir şey yok ki bunda."

"Hiçbir şey. Kesinlikle hiçbir şey."

Şimdi her şeyi açıkça görebiliyordum. Şu Royden gerçek bir rezildi, şimdiye kadar gördüklerime bakılırsa da su katılmamış bir psikolojik üçkâğıt deniyordu. Adamın tek ve en iyi bildiği şey, kentte öğleyin kalkıp günün geri kalanında briç ya da kanasta oynayarak sıkıntısını hafifletmeye çalışan, kokteyl saatine kadar da alışveriş yapan sürüyle zengin ve uyuşuk kadın olduğuydu. Özlemine çektikleri tek şey biraz heyecan, azıcık sıradan olmayan bir şeydi, bu arada en pahalı olan en iyiydi. Neden olmasın? Bu tür bir eğlencenin haberi onların kanalıyla çiçek hastalığı gibi yayılırdı. O kocaman tombul Hermione Girdlestone'un kanasta masasının üstüne eğilerek anlattığını görebiliyordum. 'Ama şekerim *tek sözcükle* büyüleyici... Nasıl hoş bir gizlilik olduğunu *anlatamam* size... doktorunuza gitmekten *çok* daha eğlenceli...'

"Kimseye söylemezsiniz değil mi Lionel? Söz verdiniz."

"Hayır elbette söylemem, ama artık gitmeliyim Gladys. Gerçekten gitmem gerek."

"Saçmalamayın. Ben eğlenmeye daha yeni başlıyorum. Şu içkimi bitirinceye kadar oturun bari."

Ben sabırla kanepede otururken o da bitip tükenmez konyağını yudumlamayı sürdürdü. Küçük, gömük gözler o fesat, açık göz bakışlarıyla ucundan beni süzüyordu, içimde kadının daha tatsız bir kumpas kurduğuna ya da bir skandal hazırladığına ilişkin güçlü bir duygu vardı. Gözlerinde yılanlarınkine benzer bir bakış, ağzının çevresinde tatsız bir kıvrım, havada da –yalnızca benim kuruntum olsa bile– hafif bir tehlike kokusu vardı.

Derken durup dururken söylediğini duyduğum anda yerimden sıçradım.

"Lionel, sizinle şu Janet de Pelagia için duyduklarım nedir?"

"Bakın Gladys, lütfen..."

"Lionel kızarıyorsunuz!"

"Saçmalamayın."

"Müzmin bekârın sonunda tökezlediğini söylemeyin sakın bana?"

"Gladys bu çok anlamsız."

Gitmek için toparlanıyordum ki, elini dizime koyup beni durdurdu.

"Şimdiye kadar sır diye bir şeyin *olmadığını* öğrenmediniz mi Lionel?"

"Janet iyi bir kızdır."

"Pek de *kız* denemez ona."

Gladys Ponsonby iki eline gömmüş olduğu kocaman konyak bardağına bakarak durdu.

"Ama elbette ki sizinle aynı fikirdeyim Lionel, her açıdan harika bir insandır. Yalnız..."

Şimdi tane tane konuşuyordu.

"Yalnız bazı özel şeyleri sıkça söylemesi dışında."

"Ne gibi şeyler?"

"Şeyler işte –bilirsiniz– insanlarla ilgili şeyler. Sizle ilgili."

"Benim için ne dedi?"

"Hiçbir şey Lionel. Sizin ilginizi çekmez."

"Benim için ne dedi?"

"Yinelemeye bile değmez. Gerçekten değmez. Garip olduğu için beni etkiledi."

"Gladys! Ne dedi?"

Yanıtlamasını beklerken, tepeden tırnağa ter bastığını duyumsuyordum.

"Ee, şey durun bakayım. Elbette şaka yapıyordu, size söyleyeceğim de aklımın ucundan geçmemişti, ama sanırım her şeyin nasıl az buçuk sıkıcı olduğunu *anlattı*."

"Ne?"

"Sizinle hemen her gece yemeğe çıkması falan... bu tür şeyler işte."

"Sıkıcı olduğunu mu söyledi?"

"Evet."

Gladys Ponsonby son bir koca yudumla konyak bardağını boşalttıktan sonra dimdik oturdu.

"Gerçekten bilmek istiyorsanız öldürücü bir sıkıntı olduğunu söyledi. Sonra da..."

"Sonra ne dedi?"

"Bakın Lionel, heyecanlanmanıza gerek yok. Bunu sizin iyiliğiniz için söylüyorum."

"Öyleyse hemen söyleyin lütfen."

"Bugün öğleden sonra Janet'le kanasta oynuyordum, yarın akşam boşsa benimle yemek yiyip yiyemeyeceğini sordum. Boş olmadığını söyledi."

"Devam edin."

"Eh, tam olarak söylediği şeydi: Şu patavatsız sıkıcı ihtiyar Lionel Lampson'la yemek yiyeceğim."

"Janet böyle mi dedi?"

"Evet Lionel'ciğim."

"Başka?"

"Bakın bu kadar yeter. Geri kalanını söyleyebileceğimi sanmıyorum."

"Bitirin lütfen!"

"Ama Lionel bana öyle bağırıp durmayın. Diritirseniz anlatırım elbet. Aslına bakarsanız anlatmazsam kendimi gerçek bir dost sayamam. Siz de öyle düşünmüyor musunuz, bizim gibi iki kişi bir araya gelirse dostluk göstergesi olarak..."

"Gladys! Lütfen acele edin!"

"Hey Allahım, bana düşünmek için zaman vermelisiniz. Şimdi bir düşüneyim, anımsadığım kadarıyla *tam* olarak söylediği şeydi."

Gladys Ponsonby kanepede dimdik oturuyor, ayakları yere değmiyordu, gözleri benden uzaklardaydı şimdi,

duvara dikiliydi, o çok iyi bildiğim sesin derin tonunu zekici yansımaya başladı.

"Cancağızım öyle sıkıcı ki, neden dersin Lionel'le insan *baştan* sona ne olacağını harfi harfine bilir. Akşam yemeğine Savoy Grill'e gideceğiz –bu *hep* Savoy Grill olur– ben de iki saat boyunca azametli ihtiyarın... yani Lionel'in resim ve porselen üstüne tekdüze sesiyle vızıldayıp durarak yaptığı konuşmayı dinlemek zorunda kalacağım, *hep* resim ve porselendir... Sonra takside eve giderken elimi tutacak, sonra az daha eğilecek, ben de soluğundan bayat puro ve konyak kokusu alacağım, ardından mırıl mırıl nasıl, ah nasıl da yirmi yaş genç olmayı istediğinden dem vurmaya başlayacak. Ben de bir cam açsak size dokunur mu diyeceğim ve evime geldiğimizde taksiyi bekletmesini söyleyeceğim, ama o duymamış gibi yapıp çabucak parasını ödeyecek. Sonra da ön kapıda ben elimi daldırmış anahtarımı ararken yanı başımda aptal bir Spanyel¹ bakışıyla dikilecek, ben usulca anahtarı kilide sokup çevireceğim, yavaşça döneceğim o zaman –çok çabuk, onun kımıldamasına kalmadan– iyi geceler deyip içeri süzüleceğim ve kapıyı arkamdan kapayacağım..."

"Aman Lionel, ne oldu canım? Çok hasta görünüyorsunuz..."

İşte tam o anda Allah'a şükür kendimden geçmişim. Yeniden bilincim yerine geldiğinde iyiden iyiye ruhen yıkıldığıma ve Gladys Ponsonby'nin beni farklı biçimlerde rahatlatmasına izin verdiğime ilişkin belirsiz ve rahatsız edici bir kuşku dışında o feci gecenin geri kalanından hiçbir şey anımsamıyorum. Sonradan çıkıp eve gitmiş olmalıyım, ama ertesi sabah yatağında uyanıncaya kadar çevremdeki her şeye az buçuk bilinçsizce baktım.

Kendimi güçsüz duyumsayarak uyandım, elim ayağım titriyordu. Gözlerim kapalı yatarak bir önceki gecenin olaylarını toparlamaya çalıştım: Gladys Ponsonby'nin salonu, o kanepede oturmuş konyak yudumluyor, küçük

¹ *Spanyel*: Uzun tüylü, sarkık kulaklı bir cins köpek. (Çev.)

buruşuk yüz, somon balığının gibi bir ağız, söyledikleri... Ne demişti? A, evet. Benimle ilgili. Aman Allahım, evet! Janet'le benim için! O rezilce, inanılmaz sözler! Janet bunları söylemiş olabilir miydi? Yapabilir miydi?

Janet de Pelagia'ya karşı duyduğum nefretin nasıl korkutucu bir hızla büyüdüğünü anımsıyorum. Her şey birkaç dakika içinde oldu, nefretin o hızlı, çılgınca tırmanışının patlayacakmışım gibi gelinceye kadar içime doluşu... Kovmak istedim, ama ateşim varmış gibi üstüme yapışmıştı, ben de zaman yitirmeden intikam yolu arayan pis bir gangster gibi ava çıkmıştım.

Benim gibi bir adam için garip bir davranış biçimi olduğunu söyleyebilirsiniz, ben de o zaman, hayır, koşulları göz önüne alırsanız pek değil derim. Benim düşünceme göre bir insanı cinayete kadar götürebilecek türden bir şey. Aslında beynimde şimşek gibi çakan ve kurbanım için daha ustalıkla, daha acı verici bir ceza aramama neden olan o küçük sadist esin olmasaydı ben de bir katil olabilirdim, ama doğrudan ölümün bu kadın için fazla iyi, benim tarzıma göre de fazla çığ bir şey olduğuna karar verdim. Böylece daha üstün bir seçenek aramaya başladım.

Doğal yapımda dolap çeviren biri değilimdir, bunu çirkin görürüm, hiç de deneyimim olmamıştır, ama öfkeyle nefret insan beynini şaşırtıcı bir noktaya getiriyor; çok kısa sürede kafamın içinde bir kumpas biçimlenmeye ve belirginleşmeye başladı, öylesine olağanüstü ve heyecan verici bir plandı ki düşüncesiyle bile kendimden geçtim. Ayrıntıları doldurup bir-iki küçük sakıncanın üstesinden gelme sürecinde beni kara kara düşündüren intikamcı ruhsal durumum müthiş bir coşkuya dönüştü, sonuçta yatağında nasıl ellerimi çırparak anlamsızca sıçrayıp durduğumu anımsıyorum. İkinci anımsadığım kucağında telefon rehberimin durduğu, benim de çılgınca bir adı aramam. Buldum, ahizeyi kaldırıp numarayı çevirdim.

"Alo? Bay Royden? Bay John Royden mi?"

"Benim."

Eh, adamı arayıp beni görmesine ikna etmek zor değildi. Onunla hiç karşılaşmamıştım, ama elbette ki, hem ünlü bir tablo koleksiyoncusu hem de sosyete de önemi olan bir kişi olduğundan adımı biliyordu. Onun için yakalanacak büyük balıktım.

"Şimdi bir düşüneyim Bay Lampson. Sanırım birkaç saate kadar serbest kalacağım. Bu sizce uygun mu?"

Ona uygun olduğunu söyledim, adresimi verdim, telefonu kapattım.

Yatağımdan sıçrayarak kalktım. Bir anda kendimi bu kadar canlı duyumsuyor olmam gerçekten az rastlanır bir durumdu. Bir dakika önce umutsuzluk işkencesi içinde cinayet ve intihar kurguları içindeyken ne olduysa bir dakika sonra banyomda ıslıkla Puccini'den bir arya çalıyordum. İki de bir kendimi şeytani bir tavırla ellerimi ovuşturken buluyordum, bir kez de jimnastik yaparken çiftli diz bükme hareketi sırasında dengemi yitirince yere oturup çocuk gibi kıkır kıkır güldüm.

Randevulaşılan saatte Bay John Royden kütüphaneme arz-ı endam etti, ben de onu karşılamak için kalktım. Temiz pak, hafifçe gösterişli bir keçi sakalı vardı. Siyah kadife ceket, pas rengi fular, kırmızı kazak, siyah süet ayakkabılar giymişti. Küçük, temiz elini sıktım.

"Bu kadar çabuk gelmekle ne iyi ettiniz Bay Royden."

"Rica ederim Sir."

Adamın dudakları –hemen tüm sakallı adamlarınki gibi– ıslak, çıplak görünüyor, onca kılın arasından azıcık edepsizce pembe pembe parlıyordu. Çalışmalarını ne kadar beğendiğimi söyledikten sonra dosdoğru işe girdim.

"Bay Royden size oldukça alışılmadık bir öneride bulunacağım, bir açıdan oldukça da özel."

"Evet Bay Lampson?"

Karşımdaki koltukta oturuyordu, başını kuş gibi hızlı, canlı bir hareketle yana eğiverdi.

"Elbette size söylediğim her şey için ağız sıkılığınıza güvenebileceğimi biliyorum."

"Kesinlikle Bay Lampson."

"Pekâlâ. Önerim şu: Bûrada, kentte resmini yapmanızı istediğim bir hanımefendi var. Onun güzel bir resminin elimde olmasını çok istiyorum, ama bazı sorunlar var. Örneğin resmi ısmarlayanın ben olduğumu bilmemesi için bazı nedenlerim var."

"Yani..."

"Kesinlikle Bay Royden. Tam olarak söylemek istediğim o. Halden anlayan biri olarak ne demek istediğimi anlayacağınızdan hiç kuşku yok."

Sakalının arasından zar zor görülebilen çarpık hafif bir gülümsemeyle başını anlamışçasına aşağı yukarı salladı.

"Bir erkeğin –nasıl söylesem– bir hanımefendiden aşırı hoşlanması aynı zamanda da bazı özel nedenlerden bilmesini daha istememesi olası değil midir?"

"Olasıdan da olasıdır Bay Lampson."

"Bazen bir erkek avını çok dikkatle izlemeli, kendini göstermek için doğru zamanın gelmesini sabırla beklemelidir."

"Tamı tamına Bay Lampson."

"Bir kuşu yakalamak için ormanlarda kovalamaktansa yapacak daha iyi şeyler vardır."

"Evet, elbette Bay Lampson."

"Kuyruğuna azıcık tuz dökmek gibi."

"Ha! Ha!"

"Pekâlâ Bay Royden. Sanırım anladınız. Şimdi herhangi bir olasılıkla Janet de Pelagia adında bir hanımefendi tanıdınız mı?"

"Janet de Pelagia mı? Durun bakayım– evet. En azından adını duydum demek istiyorum. Tam olarak tanıdığımı söyleyemem."

"Çok yazık. Bu, işi biraz zorlaştırıyor. Onunla tanışmanın bir yolunu bulabilir misiniz? Bir kokteyl parti ya da öyle bir şey?"

"Çok ustalık isteyen bir hile olmasa gerek Bay Lampson."

"İyi. Önerim şu. Ona gidip yıllar boyu aradığınız modelin o olduğunu söyleyeceksiniz, tam olması gereken yüz, ölçüler, göz rengi falan. Siz öyle şeyleri bilirsiniz. Sonra ona size ücretsiz poz verip vermeyeceğini sorun. Gelecek yıl akademi için onun bir resmini yapmak istediğinizi söyleyin. Hiç kuşku yok ki size yardım etmekten zevk ve elbette onur da duyacaktır. Sonra resmini yapın, sergileyin, gösterimden sonra da bana getirin. Sizden başka kimsenin aldığımı bilmesi gerekmez."

Bay John Royden'in ufak yuvarlak gözleri kurnazlıkla beni izliyor, diye düşündüm, baş yine bir yana eğilmişti. Koltuğun ucunda oturuyordu, duruşu ve kazağının kırmızısının parladığı göğsüyle tünediği dalda kuşku bir gürültüye kulak kabartmış kızıl göğüslü bir ardıç kuşunu anımsattı bana.

"Bunda yanlış bir şey yok," dedim. "Yalnızca isterse-
niz, biraz romantik bir yaşlı adamın şey... düzenlediği zararlı küçük bir komplo diyebilirsiniz."

"Biliyorum Bay Lampson, biliyorum..."

Hâlâ kararsızdı ben de hemen,

"Her zamanki fiyatınızın iki katını ödemeye hazırım," dedim.

Bu, sorunu halletti. Adam hemen dudaklarını yaladı.

"Bay Lampson, bu tür şeyler aslında benim çizim değil biliyorsunuz, ama öte yandan böylesine romantik bir anlaşmayı reddetmek için insanın çok duygusuz olması gerek, değil mi?"

"Tam boy bir portre istiyorum lütfen Bay Royden. Büyük bir tuval –yani– şu duvardaki Manet'nin iki katı."

"Altmışa otuz altı mı?"

"Evet. Ayakta dursun istiyorum. Bence bu onun en zarif görüntüsüdür."

"Çok iyi anlıyorum Bay Lampson, ayrıca böyle güzel bir hanımefendinin resmini yapmak bir zevk olacak."

Umarım öyle olur, dedim kendi kendime. Senin resim yapma yönteminle oğlum, öyle olacağına hiç kuşku yok. Ama ona,

"Pekâlâ Bay Royden, öyleyse her şeyi size bırakıyorum, unutmayın lütfen, bu aramızda küçük bir sır."

Gittikten sonra kımıldamadan oturup yirmi beş kez derin soluk almak için kendimi zorladım. Başka hiçbir şey beni coşkudan deli gibi sıçrayıp bağırmaktan alıkoyamazdı. Ömrüm boyunca hiç bu kadar keyiflenmemiştim. Planım yürüyordu! En zor bölümü atlatılmıştı. Şimdi bir bekleyiş vardı, uzun bir bekleyiş. Bu adamın resim yapışına göre bitirmesi birkaç ayı alırdı. Eh, ben de sabırlı olacaktım o kadar.

O anda içimden geliveren bir dürtüye uyararak bu aralar yurtdışına çıkmanın yapılacak en iyi şey olacağına karar verdim, ertesi sabah Janet'e bir haber gönderip (o gece kiminle yemeğe çıkacağımı anımsayın) çağrıldığımı söyledikten sonra İtalya'ya gitmek için yola çıktım.

Orada her zamanki gibi çok hoş günler geçirdim, yalnız eylem alanına geri dönme düşüncesinin neden olduğu gergin bir heyecanla sürekli tedirgindim.

Sonunda dört ay sonra temmuzda Kraliyet Akademisi'nin açılışından bir gün sonra döndüm ve yokluğumda her şeyin plana uygun yürümüş olduğunu görerek ferahladım. Janet de Pelagia'nın resmi yapılıp sergide asılmış, eleştirmenlerce de izleyenlerce de en beğenilenler arasına girmişti. Ben gitmekten kaçındım, ama Royden telefonda almak isteyen birkaç kişi olduğunu, tümüne de satılık olmadığını söylediğini anlattı. Gösterim bittiğinde Royden resmi evime getirip parasını aldı.

Hemen atölyeme taşındım ve artan bir heyecanla yakından incelemeye koyuldum. Adam onu siyah bir gece giysisiyle ayakta dururken yapmıştı, arkada kırmızı peluş bir kanepede vardı. Sol elini –o da kırmızı peluş– hantal bir koltuğun arkasına koymuştu, tavandansa koca bir kristal avize sarkıyordu.

Hey Allahım diye düşündüm, ne ucube şey! Portre çok kötü değildi. Kadının yüzündeki anlamı yakalamıştı: başın öne düşük oluşu, iri mavi gözler, bir ucunda bir gü-

lümseme kırıntısıyla geniş çirkin-güzel ağız. Olduğundan daha güzel göstermişti elbet. Yüzünde tek bir kırışık, çenesinin altında en küçük bir yağ kabarıklığı yoktu. Giysisinin boyasını incelemek için eğildim. Evet –orada boya kalındı– çok daha kalındı. O anda bir saniye daha bekleyemedim, ceketimi fırlatıp attım ve işe koyulmaya hazırlandım.

Bu noktada, tablo temizliği ve onarımı konusunda bir uzman olduğumu belirtmeliyim. Özellikle temizlik öbürüne kıyasla basit bir işlem gerektirir, yeter ki yapanın sabrı ve el hafifliği olsun, şaşırtıcı fiyatlarla alttan alta ticaret yapan profesyonellerse benden asla iş alamazlar. Kendi resimlerim söz konusu olduğunda işi her zaman kendim yaparım.

Terebentini döküp içine birkaç damla alkol ekledim. Yünlü bir parçayı karışıma batırdım, sıktım, sonra hafifçe, çok hafifçe yuvarlak hareketlerle giysinin siyahı üstünde çalışmaya başladım. Tek umudum, Royden'in ikinci tabakayı vurmadan ilkinin iyice kurumasına izin vermiş olmasıydı, yoksa ikisi karışır, kafamdaki işlem olanaksızlaşırdı. Az sonra bunu anlayacaktım. Leydi'nin midesine yakın bir yerlerde siyah giysinin bir santimetre karesi üstünde çalışıyordum, dikkatle deneyerek ve boyayı kaldırarak, karışıma bir-iki damla daha alkol ekleyip yine deneyerek, boyayı yeterince gevşetinceye kadar bir damla daha ekleyerek epey zamanımı verdim.

Koca bir saat boyunca bu minik siyah kare üstünde çalıştım, alttaki tabakaya yaklaştıkça daha yumuşak hareket ediyordum. Derken minicik pembe bir nokta belirdi, santimetre karem pırıl pırıl parlayan pembe bir yamacık oluncaya kadar giderek büyüdü de büyüdü. Çabucak saf türbitle ılınladım.

Buraya kadar iyi gitmişti. Artık altındaki bozulmadan siyah boyanın çıkarılabileceğini biliyordum. Sabırlı ve çalışkan olduğum sürece tümünü çıkarabilirdim. Ayrıca kullanılacak doğru karışımı bulmuş, bozulmaması için ovar-

ken ne kadar sert olabileceğimi keşfetmiştim, böylece her şey artık daha hızlı ilerleyebilirdi.

Eğlendirici bir iş olduğunu söylemeliyim. Önce bedeninin ortasından aşağı doğru çalıştım, giysisinin alt bölümü azar azar pamuğuma çıktıkça uçuk pembe bir iç çamaşırı kendini göstermeye başladı. Size yemin ederim, buna ne dendiğini bilmiyordum, ama sağlam, kalın ve esnek bir maddeden yapılmışa benzeyen dehşet bir donanım olup amacı kadının fırlak bölümlerini sıkıştırıp derli toplu bir biçim sağlayarak yapay bir incelik duygusu uyandırmaktı. Daha da aşağılara indikçe çarpıcı bir askı düzenine geldim, o da pembeydi, bu esnek zırha bağlıydı ve çorapların üst bölümlerini tutturmak için dokuz on santim aşağı sarkıyordu.

Şöyle dikkatli bir inceleme için bir adım geri çekilip baktığımda her şey son derece inanılmaz göründü. Güçlü bir aldatılmışlık duygusu veriyordu, aylar boyunca bu hanımefendinin hava perisi gibi duran bedenine hayranlık duymamış mıydım? O bir üçkâğıtçıydı. Tartışmasız. Öbür kadınların çoğu da bu tür bir hileye başvururlar mı diye merak ettim. Korseli yıllarda kadınların kendilerini sarıp sarmalamaları olağandı, bunu elbette biliyorum, yine de bu günlerde yapmaları gereken tek şey rejimmiş gibi geliyor bana.

Giysinin alt bölümü tümüyle soyulduğunda hemen dikkatimi üst yarıya çevirdim ve hanımefendinin tam ortasından yukarı çıkmaya başladım. Göğüsle karın arasındaki bu yerde çıplak etin görüldüğü bir bölüm vardı; daha yukarı çıkınca göğüslerin üstünde, aslında onları kavrayan, ağır, siyah bir maddeden yapılmış, dantelli fırfırlarla çevrili bir 'buluş' kesti yolumu. Bu çok iyi bildiğim, sutyendi – bir asma köprüyü taşıyan kablolar kadar ustalıklı ve bilimsel tasarlanmış bir siyah şerit düzeniyle yukarı kaldırılmış başka bir müthiş aygıt.

Hey Allahım, diye düşündüm insan yaşadıkça öğreniyor.

Sonunda iş bitti, resme son bir göz atmak için yine bir adım geri çekildim. Gerçekten şaşırtıcı bir görüntüydü! Bu Janet de Pelagia, kendi boyunda, iç çamaşırlarıyla –sarı bir tür salondur orası– tepesinde koca bir avize, yanında kırmızı peluş bir koltuk öylece dikiliyordu; yüzüyse –bu en rahatsız edici yanı– iri durgun mavi gözleri, hafifçe gülümseyen çirkin-güzel ağzıyla son derece umursamazdı. Bu arada müthiş şaşırarak bir jokey kadar çarpık bacaklı olduğunu keşfettim, içtenlikle söylüyorum olup bitenler beni aşırı rahatsız etti. O odada olmaya hakkım yokmuş, hele bakmaya hiç hakkım yokmuş gibi geliyordu. Ben de bir süre sonra dışarı çıktım, kapıyı da arkamdan kapadım. O anda yapılacak en efendice şey o gibi geldi.

Şimdi sıra bundan sonraki en son aşamaya gelmişti! Bir süredir söz etmedim diye intikam için duyduğum susuzluğun son birkaç ayda azaldığını sakın düşünmeyin. Tam tersi, her şeyin artması bir yana, oynanacak son perde için kendimi tutmakta zorluk çekiyorum. Örneğin o gece yatağa bile yatmadım.

Davetiyeleri göndermek için sabırsızlandığımı anlatabildim mi? Gece boyunca onları hazırlamak, zarfları adreslemek için oturdum. Yirmi iki taneydi, her birinde özel bir not olmasını istiyordum.

"Ayın yirmi ikisi cuma gecesi saat sekizde küçük bir yemek veriyorum. Gelebileceğinizi umuyorum... Sizi görmeyi dört gözle bekliyorum."

İlki ve en dikkatli yazılmışı Janet de Pelagia'yaydı. İçinde, onu uzun süredir görmemiş olmamdan duyduğum üzüntüyü... yurtdışında olduğumu... yine bir araya gelme zamanının geldiğini falan söylüyordum. İkincisi Gladys Ponsonby'aydı. Sonra bir tane Leydi Hermione Girdlestone'a, bir tane Prenses Bicheno'ya, Bayan Cudbird'e, Sir Hubert Kaul'a, Bayan Galbally'ye, Peter Euan-Thomas'a, James Pisker'e, Sir Eustace Piegrome'a, Peter van Santen'e, Elizabeth Moynihan'a, Lord Mulherrin'e, Bertram Sturt'a, Philip Cornelius'a, Jack Hill'e, Leydi Akeman'a, Bayan

Icely'ye, Humphrey King-Howard'a, Johnny O'Coffey'ye, Bayan Uvery'ye ve Waxworth'un Dowager Kontesi'ne gönderdim.

Sosyetemizin kaymak tabakasından en seçkin zatlarla en parlak ve etkili hanımları bir araya getiren dikkatle seçilmiş bir listeydi.

Evimdeki bir akşam yemeğine çok özel bir olay olarak bakıldığının, herkesin geleceğinin farkındaydım. Şu anda da kalem ucumun kâğıdın üstünde kayışına bakarken davetiyelerin gittiği sabah başucu telefonlarını hazla kaldıran leydilerin tiz sesleriyle telin öbür ucundaki daha tiz sese seslendiklerini duyabiliyorum.

"Lionel bir parti veriyor... Seni de çağırıyor mı? Canım ne hoş... Oradaki yemekler hep *öyle* güzeldir ki... *Çok da* tatlı bir adam, değil mi, gerçi evet..."

Gerçekten söyleyecekleri bunlar mıydı? Ansızın hiç de böyle olmayabilirmiş gibi geldi. Daha çok şöyle belki:

"Haklısın şekerim evet, kötü bir yaşlı adam değil, ama azıcık sıkıcı, sen de öyle düşünmüyor musun? Ne dedin? Ruhsuz mu? Hem de son derece şekerim. Tam üstüne bastın... Bir kez Janet de Pelagia onun için ne demişti biliyor musun? A, evet onu duymuşsundur zaten... Kahkahalarla gülünecek kadar gülünç değil mi? Zavallı Janet... Bu kadar nasıl dayandı bilmem..."

Her neyse, davetiyeleri gönderdim, birkaç gün içinde, yurtdışında olan Bayan Cudbird'le Sir Hubert Kaul dışında herkes zevkle kabul etti.

Yirmi ikisinde akşam sekiz otuzda büyük salonum insanlarla doluydu. Odada durmuş resimlere duydukları hayranlığı belirtiyor, martinilerini yudumluyor, yüksek sesle konuşuyorlardı. Kadınlar buram buram parfüm kokuyordu, erkekler, pembe yüzleri ve smokinleriyle dikkatli, derli topluydular. Janet de Pelagia'nın üstünde portre için giydiği aynı siyah giysi vardı, gözüme iliştiğçe –şu saçma çizgi filmlerdeki gibi– kocaman bir yazı baloncuğu başımın üstünde uçuyor, içinde Janet'i iç çamaşırları, siyah

sutyeni, pembe esnek kemeri, askıları ve jokey bacaklarıyla görüyordum.

Canayakın sohbetler yapıp konuşmaları dinleyerek bir kümeden öbürüne dolaştım. Arkamda Bayan Galbally, Sir Eustace Piegrome'la James Pisker'e bir gece önce Claridges'deyken yan masadaki adamın bıyığında nasıl kırmızı bir ruj lekesi olduğunu anlatıyordu.

"Sıvama boyanmıştı," diyordu, "ihtiyar delikanlıysa su içinde doksanında vardı..."

Öte yandan Leydi Girdlestone birine konyakta pişirilmiş yermantarlarını nereden alabileceğini anlatıyordu, Bayan Icely'nin Lord Mulherrin'e bir şeyler fısıldadığını, Lord Hazretleri'nin de eski, bozuk metronom gibi başını sürekli yavaş yavaş bir o yana bir bu yana salladığını gördüm.

Yemeğin hazır olduğu söylendi, hepimiz dışarı çıktık. Yemek odasına girdiklerinde,

"Aman Allahım! Ne kadar loş, ne kadar meş'um!" diye bağırdılar.

"Hiçbir şey görmüyorum!"

"Ne ilahi küçük şamdanlar!"

"Lionel'ciğim ne kadar romantik!"

Uzun masanın ortası boyunca yetmiş santim arayla konmuş altı tane incecik şamdan vardı. Küçük alevleri masanın çevresine loş bir ışık yayıyor, ama odanın geri kalanı karanlıkta kalıyordu. Eğlenceli bir düzenlemeydi, amacıma son derece uygun olduğu gibi hoş bir değişiklik de yaratmıştı. Sonunda konuklar yerlerini bulup oturdular, yemek başladı.

Mum ışığı hoşlarına gitmişti, her ne kadar karanlık nedense her zamankinden daha yüksek sesle konuşmalarına neden olduysa da her şey kusursuz gidiyordu. Janet de Pelagia'nın sesi kulağıma özellikle tiz geliyordu. Lord Mulherrin'in yanında oturuyor, bir hafta önce Cape Ferrat'ta ne kadar sıkıcı zaman geçirdiğini anlatıyordu.

"Fransızlardan başka hiç kimse yok," deyip duruyordu, "her yerde Fransızlardan başka hiç kimse yok."

Bense mumları izliyordum. O kadar inceydiler ki, az sonra diplerine kadar yanıp biteceklerdi. Ayrıca epey de sinirliydim –bunu itiraf edeceğim– ama son derece de neşeliydim, neredeyse sarhoş denebilecek kadar... Janet'in sesini her duyduğumda ya da mum ışığıyla gölgelenmiş yüzü gözüme iliştiğinde içimde küçük bir heyecan balonu patlıyor, ateşi damarlarıma yayılıyordu.

Zaman geldiğine karar verdiğimde çileklerini yiyorlardı. Derin bir soluk aldım ve yüksek sesle,

"Korkarım artık ışıkları yakmamız gerekiyor. Mumlar bitmek üzere. Mary, A, Mary ışıkları yakar mısın lütfen."

Sözlerimden sonra bir anlık suskunluk oldu. Hizmetçi kapıya doğru yürüdü, düğmenin hafif 'klik' sesini duydum, oda göz kamaştırıcı bir ışık seline boğuldu. Herkes gözlerini ovuşturdu, sonra yeniden açıp çevrelerine bakındılar.

O zaman iskemlemden kalktım, usulca odadan dışarı kaydım, ama giderken yaşadığım sürece asla unutmayacağım bir şey gördüm.

Janet... İki eli de havaya kalkmış, durmuş, kaskatı donmuş, masanın karşı yanında birine el kol hareketleriyle bir şey anlatırken bir anda öylece kalakalmıştı. Ağzı iki santim açıktı, yüzünde yüreğinin tam ortasından ölümüne vurulmasına bir saniye kalmış birinin şaşkın, olup biteni kavrayamayan anlamı vardı.

Dışarıda holde durup uğultunun başlamasını bekledim, kadınların ciyak ciyak çığlıklarını, erkeklerin öfkeli, inanmaz seslenişlerini dinledim, çok geçmeden herkesin aynı anda konuşup bağrıışmasından müthiş bir gürültü yükseldi. Sonra –bu en tatlı andı– Lord Mulherrin'in sesinin kükreyerek öbürlerini bastırıldığını duydum.

"Çabuk! Biri! Çabuk! Biri ona su versin, çabuk!"

Sokakta şoför arabama binmeme yardım etti, çok geçmeden Londra'dan uzaklaşmış, Büyük Kuzey Yolu'nda topu topu kentten doksan beş mil uzaklıkta olan öbür evime doğru neşeyle yol alıyordum.

Ondan sonraki iki gün şeytanca bir haz duygusuyla yaşadım. Esrik bir düste dalgın dalgın dolaştım, kendimden hoşnutluk duygusu içinde yarı boğulmuştum, haz duygusu o kadar güçlüydü ki, bacaklarımın altı karıncalanıyordu. Bu sabah Gladys Ponsonby telefon edince bir anda kendime geldim ve bir kahraman değil dışlanmış biri olduğum kafama dank etti. Gladys –hafif bir hazla sanıyorum– herkesin silahlandığını, ne kadar insan varsa eski ve sevgili dostlarımın tümünün de benim için en berbat şeyleri söylediğini, benimle bir daha asla konuşmamaya yemin ettiklerini anlattı. Kendi dışında, diyordu. Herkes, yalnızca kendi dışında. Birkaç gün gelip neşelendirmek için benimle kalmasının rahatlatıcı bir şey olacağını düşünmez miydim?

Sanırım öyle sinirim oynadı ki, onu nazikçe yanıtlayamadım bile. Telefonu kapatıp gözyaşı dökmeye gittim.

Derken o gün öğleyin son darbe geldi. Postayla –o kadar utandım ki yazmak zor geliyor– bir mektup geldi, tahmin edeceğiniz gibi Janet de Pelagia'nın ta kendisinden en tatlı, en şefkatli notu aldım. Beni yaptığım her şey için tümüyle bağışladığını yazıyordu. Yalnızca bir şaka olduğunu biliyordu, öbür insanların benimle ilgili söylediği korkunç şeylere kulak asmamalıydım. Beni her zaman sevdiğini, öldüğü güne kadar da seveceğini söylüyordu.

Ah, bunu okuduğumda kendimi nasıl aşağılık, nasıl kaba duyumsadım! Aynı postayla duygularının göstergesi olarak küçük bir armağan –en sevdiğim yiyecek olan yarım kiloluk bir kutu taze havyar– gönderdiğini gördüğümde bu, daha da arttı.

Hiçbir koşulda iyi havyara dayanmam. Ola ki en zayıf yanımdır. Bu yüzden de o akşam yemek için hiç iştahım olmamasına karşın kederimi azaltıp rahatlamak için

birkaç kaçık aldığımı itiraf etmeliyim. Azıcık fazla kaçır-
mış olmalıyım ki, şu son bir saattir kendimi pek iyi hisset-
miyorum. Belki de yukarı çıkıp karbonat alsam iyi olacak.
Sonra hemen dönüp daha iyi bir durumda olduğumda bu-
nu bitiririm.

Biliyor musunuz, şimdi düşündüm de, ansızın kendi-
mi oldukça hasta hissetmeye başladım.

OTOMATİK DEV GRAMATİZÖR

"Eh, Knipe oğlum. Her şey bittiğine göre seni çağırıp iyi bir iş yaptığını düşündüğümü söyleyeyim dedim."

Adolph Knipe, Bay Bohlen'in masasının önünde kılmıdamadan durdu. Hiç de heyecanlanmışa benzemiyordu.

"Sevinmedin mi?"

"A, evet Bay Bohlen."

"Bu sabah gazeteler ne yazıyordu okudun mu?"

"Hayır efendim okumadım."

Masada oturan adam katlanmış bir gazeteyi önüne çekti, okumaya başladı: "Bir süre önce hükümetin ısmarladığı otomatik dev bilgisayarın yapımı tamamlanmıştır. Günümüz dünyasının en hızlı elektronik işlem makinesi olduğu sanılıyor. İşlevi, geçmişte alışlagelmiş yöntemlerle fiziksel açıdan olanaksız olan ya da zahmete değmeyecek kadar çok zaman alan matematik işlemlerin fen, endüstri ve işletmecilikte giderek artan gereksinimini karşılamaktır. Makinenin yapımını üstlenen elektrik şirketinin başı olan Bay John Bohlen'e göre, yeni makinenin çalışma hızını anlamak için bir matematikçiyi bir ay uğraştıracak bir problemi beş saniyede ve doğru çözdüğünü söylemek yeterli. Elde yapıldığında (o da olabilirse tabii) yarım milyon büyük dosya kâğıdı dolduracak bir işlemi üç dakikada yapabilmektedir. Otomatik işlem makinesi, toplama, çıkarma, çarpma ve bölmeye ilişkin her işlemde saniyenin milyonda

biri aralıklarla üretilen elektrikle çalışmaktadır. Gündelik iş yaşamında ise yapabilecekleri sınırsızdır..."

Bay Bohlen başını kaldırıp genç adamın asık, hüzünlü yüzüne baktı.

"Gurur duymuyor musun Knipe? Hoşnut değil misin?"

"Elbette Bay Bohlen."

"Özellikle ilk çizimlere yaptığın katkının önemli olduğunu anımsatmama gerek yok sanırım. Aslında daha da ileri gidip sen ve bazı fikirlerin olmasaydı bu proje bugün hâlâ çizim tahtasında olabilirdi diyorum."

Adolph Knipe halıda duran ayaklarını oynattı ve şefinin küçük beyaz ellerini, kâğıt tutacağıyla oynayan, onu eğip büken, ucunun yuvarlağını düzleyen o sinirli parmakları gözledi. Adamın ellerinden hoşlanmıyordu. İnce, mor dudakları olan küçük ağızlı yüzünden de hoşlanmıyordu. Konuşurken yalnız alt dudağının oynaması da itici geliyordu ona.

"Bir derdin mi var Knipe? Aklına bir şey mi takıldı?"

"A, yo Bay Bohlen. Hayır."

"Bir haftalık bir tatile ne dersin? Sana iyi gelir. Bunu hak ettin."

"Bilmem ki efendim."

Yaşlı adam önünde şapşal şapşal dikilen bu uzun boylu, zayıf adama bakarak bekledi. Zor bir delikanlıydı. Neden dik duramıyordu ki? Hep mecalsiz, ceketinde beyaz lekelerle pasaklıydı, saçları da yüzüne dökülürdü.

"Tatile çıkmanı istiyorum Knipe. Buna ihtiyacın var."

"Peki efendim. İstiyorsanız."

"Bir hafta git. İstersen iki hafta olsun. Sıcak bir yere git. Biraz güneş al. Yüz. Gevşe. Uyu. Sonra gel, geleceğe ilişkin yeni bir konuşma yapalım."

Adolph Knipe otobüsle iki odalı bir apartman dairesi olan evine gitti. Ceketini kanepeye fırlattı, kendine bir viski koydu, masanın üstünde duran yazı makinesinin başına oturdu. Bay Bohlen haklıydı. Haklıydı elbette. Yalnız işin

öbür yarısını bilmiyordu. Bir kadın olduğunu sanmıştı herhalde. Ne zaman genç bir adamın keyfi kaçsa herkes bir kadın yüzünden olduğunu sanır.

Öne eğildi, hâlâ makinede takılı duran yarısı yazılmış kâğıdı okumaya başladı. 'Ucuz Kurtuluş' diye başlık atılmıştı. Gerisi şöyleydi. 'Gece karanlık, fırtınalıydı, rüzgâr ağaçlarda ıslık çalıyor, bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu...'

Adolph Knipe bir yudum viski aldı, acımsı malt tadını duydu, soğuk sıvının boğazından süzülüp midesine indiğini, orada önce soğukken sonra yayılarak ısındığını ve bağırsaklarında küçük, sıcak bir yer oluşturduğunu duyumsadı. Bay Bohlen'in canı cehennemeydi. Dev elektrikli işlem makinesinin de. Şeyin de...

İşte tam o anda gözleriyle ağzı yavaşça açılmaya başladı, başını ağır ağır kaldırdı, hareketsiz kalakaldı, hiç kıılmıyordu, karşısındaki duvara şaşmaktan çok hayranlıktan doğan şaşımaya benzer bir duyguyla bakakalmıştı, öylece kırk, elli, altmış saniye kaldı. Sonra giderek belli belirsiz bir değişimin yüze yayılmaya başlayışı, (baş hâlâ kımiltısız) şaşkınlığın hoşnutluğa dönüşü, önce çok hafif, yalnızca ağzın kenarlarındayken sonra yavaştan büyüyeerek yüz tümüyle sonsuz bir sevinçle parlamaya kadar yayılışı. Aylardır ilk kez gülümsüyordu Adolph Knipe.

"Tabii ya," dedi yüksek sesle, "tümüyle saçmalık."

Üst dudağını aralayıp garip bir biçimde, neredeyse cinsel bir haz duyuyormuşçasına dişlerini göstererek yine gülümsedi.

"Çok hoş bir fikir ama uygulaması öylesine olanaksız ki, üstünde durmaya bile değmez."

O andan sonra Adolph Knipe başka hiçbir şey düşünmez oldu. Düşünce inanılmayacak kadar büyülemişti onu, her şeyden önce (uzak da olsa) baş düşmanlarından şeytanca oç alma olanağını verdiği için. Yalnız bu açıdan bakarak on-on beş dakika düşünceyi aklında hazla evirip çevirerek oyalandı; derken ansızın kendini uygulanabilirliği üstünde

ciddi ciddi düşünürken buldu. Bir kâğıda bazı notlar aldı, ama fazla ilerleyemedi. Kendini bir anda, bir makinenin ne kadar hünerli olursa olsun ana düşünceyi üretemediği gerçeğiyle karşı karşıya buldu. Matematiksel terimler alanındakilerin, yani yalnızca tek ve bir doğru yanıtı olanların dışındakileri çözümleyemez.

Asıl sorun buydu. Nereden dolarsan çıkışı yoktu. Bir makinenin beyni olamazdı. Beri yandan, bir belleği *olabilirdi* ama, değil mi? Onların elektronik işlem makinesinin harika bir belleği vardı. Elektrik akımlarını bir cıva sütununda süpersonik dalgalara dönüştürüp bir anda en az bin rakam kaydedebiliyor, gerektiğinde de herhangi birini çıkarıp verebiliyordu. Öyleyse bu ilkeye göre, sınırsız ölçüde bir bellek bölümü oluşturulamaz mıydı?

İşte buyurun bakalım.

Sonra ansızın çok önemli ama basit, küçük bir gerçekle sarsıldı: *İngilizce dilbilgisi, şaşmazlığı neredeyse matematiksel denebilecek kurallara bağlıdır!* Sözcükler ve söylenecek şeyin anlamı verildi mi, o sözcükleri düzenlemek için tek bir doğru yol vardır.

Hayır, diye düşündü, bu tam da doğru değil. Birçok tümcede sözcükleri ve sözcük kümelerini yerleştirmek için birkaç seçenek bulunabilir, bunların tümü de dilbilgisi yönünden doğru olabilir, ama öyle olsa ne çıkar. Temelde kuram doğru olduğuna göre elektrikli bir işlem makinesini izleyerek yapılacak bir makinenin (sayılar yerine) sözcükleri dilbilgisi kurallarına göre doğru düzenlemesi akla yatıyor. Edimleri, adları, sıfatları, adılları ver, belleğine bir sözcük dağarcığı yükle ve istendiğinde çıkarılmak üzere düzenle. Sonra da konuyu ekleyip tümceleri kurmaya bırak.

Artık Knipe'a dur durak yoktu. Hemen işe koştı ve birkaç günü yoğun bir çalışmayla geçirdi. Oturma odası kâğıtlarla doldu taşıtı: Formüller, hesaplar, sözcük listeleri, binlerce ve binlerce sözcük, alışılmadık biçimde bölünmüş, sonra yine bölünmüş öykü örgüleri, *Roget's Thesa-*

urus'dan sayfalar dolusu alıntılar, kadın ve erkek adlarıyla dolu sayfalar, telefon rehberinden alınmış yüzlerce soyadı, tellerin, devrelerin, şalterlerin, termiyonik supapların ayrıntılı çizimleri, küçük kartlara farklı büyüklükte delikler açabilen makinelerle dakikada on bin sözcük yazan garip bir elektrikli yazı makinesinin çizimi. Ayrıca her biri ünlü bir Amerikan dergisinin adını taşıyan bir sürü küçük düğmeyle dolu bir tür kontrol paneli.

Etekleri zil çalarak çalışıyor, ellerini ovuşturarak, yüksek sesle konuşarak kâğıt yığınları arasında dolanıp duruyordu, arada bir, burnunu kıvrıyarak içinde hep 'yayıncı' sözcüğü geçen müthiş lanetler homurdanıyordu. Bu aralıksız çalışmanın on beşinci günü kâğıtları iki büyük dosyada toplayıp -koşar adım- John Bohlen Elektrik Mühendisleri A.Ş.'ye götürdü.

Bay Bohlen onu işinin başında görmekten hoşnuttu.

"Ee, Knipe, Aman Allahım, yüz kat daha iyi görünüyorsun. İyi bir tatil yaptın mı? Nereye gittin?"

Her zamanki kadar çirkin ve pasaklı aslında, diye düşündü Bay Bohlen. Neden dik duramıyor? Eğri bir değneğe benziyor.

"Yüzde yüz daha iyi görünüyorsun oğlum."

Neden sırtıyor böyle? Onu her gördüğümde kulakları daha da büyümüş görünüyor gözüme.

Adolph Knipe dosyaları masanın üstüne bıraktı.

"Bakın Bay Bohlen!" diye haykırdı, "şunlara bakın!"

Sonra baklayı ağzından çıkardı. Dosyaları açıp planları ufarak, şaşkın adamcağızın önüne sürdü. Her şeyi açıklayarak bir saati aşkın konuştu, bitirdiğinde soluğu tüketmiş, kıpkırmızı, kararı bekleyerek bir adım geri çekildi.

"Biliyor musun ne düşünüyorum Knipe? Bence sen kaçığın birisin."

Şimdi dikkatli ol, dedi Bay Bohlen kendi kendine. Ona iyi davran. İş var bu çocukta, gerçekten iş var. Bir de uzun at suratı ve koca dişleriyle bu kadar berbat görünmeydi. Ravent yaprağı kadar kulakları var.

"Ama Bay Bohlen! İşe yarayacak! Size işe yarayacağını kanıtladım! Bunu yadsıyamazsınız!"

"Sakin ol bakalım Knipe. Sakin ol ve beni dinle."

Adolph Knipe, karşısındaki adamı gözledi, her saniye daha da soğuyordu ondan.

"Bu buluş," diyordu Bay Bohlen'in alt dudağı, "son derece zekice –çok parlak bile diyebilirim– senin yeteneklerine olan inancımı da doğruluyor Knipe, ama yine çok ciddiye alma. Hem bize ne yararı olur ki? Öykü yazmak için kim böyle bir makine ister Allahaşkına? Hem, nasıl para getirecek bu? Sen onu söyle."

"Oturabilir miyim efendim?"

"Elbette, buyur."

Adolph Knipe iskemlelerden birinin ucuna ilişti. Yaşlı adam sırada ne olduğunu merak ederek cin gibi kahverengi gözlerini ona dikip bekledi.

"Bir şeyi açıklamak istiyorum Bay Bohlen izin verirseniz, bunların nereden aklıma geldiğini."

"Başla bakalım Knipe."

Şimdi biraz suyuna gitmek gerek, dedi Bay Bohlen kendi kendine. Oğlanda gerçekten iş var –bir tür deha bile denebilir– şirket için ağırlığınca altın eder. Şuradaki kâğıtlara bakman yeter. Ömründe gördüğün en garip ıvır zıvır. Şaşırtıcı bir çalışma örneği. Hiçbir işe yaramaz elbette. Ticari değeri yok, ama yine de oğlanın yeteneğini kanıtlıyor.

"Bu bir iç dökme sanırım Bay Bohlen. Hep neden o kadar... o kadar kaygı duyduğumu açıklar sanıyorum."

"Bana istediğin her şeyi söyleyebilirsin Knipe. Sana yardım etmek için buradayım, bunu biliyorsun."

Genç adam ellerini sımsıkı kucağında kenetledi, dirseklerini bedenine bastırmıştı. Ansızın çok üşümüş gibi büzülüvermişti.

"Bakın Bay Bohlen, dürüst olmak gerekirse, buradaki işimi pek önemsemiyorum. Başarılı olduğumu biliyorum falan, ama yüreğimi koymadım bu işe. En çok yapmak istediğim bu değil."

Bay Bohlen'in kaşları bir anda yay gibi kalktı. Tüm bedeni donakaldı.

"Bakın efendim, ömrüm boyunca bir yazar olmak istedim."

"Yazar mı!"

"Evet Bay Bohlen. Buna inanmayabilirsiniz, ama boş zamanlarımın her saniyesinde yazı yazdım. Son on yılda yüzlerce, sözcüğün tam anlamıyla yüzlerce kısa öykü yazdım. Tam sayıyı söylemek gerekirse beş yüz altmış altı. Yaklaşık haftada bir tane."

"Hey Allahım oğlum! Neden yaptın bunu?"

"Bildiğim tek şey efendim içimdeki o dürtü."

"Nasıl bir dürtü?"

"Yaratıcı dürtü Bay Bohlen."

Başını her kaldırıp baktığında Bay Bohlen'in dudaklarını görüyordu. Gitgide inceliyor ve morarıyordu.

"Peki bu öykülerle ne yaptığını sorabilir miyim Knipe?"

"Şey efendim sorun burada işte. Kimse almak istemiyor. Birini bitirir bitirmez her yere yolluyorum. Birbiri ardına dergileri dolaşılıyor. Olup olacağı bu kadar Bay Bohlen, sonra da geri gönderiveriyorlar. Çok sinir bozucu."

Bay Bohlen gevşedi.

"Ne hissettiğini çok iyi anlıyorum oğlum." Sesinden duygusallık damlıyordu. "Hepimiz yaşamımız boyunca böyle şeyler atlatırız, ama artık elinde kesin bir kanıt olduğuna göre uzmanların ağızlarından, editörlerden, yazdığın öykülerin –nasıl desem– pek de başarılı olmadığını öğrendiğine göre vazgeçme zamanı gelmiş demektir. Unut bunu oğlum. Her şeyi unut."

"Hayır Bay Bohlen! Hayır! Bu doğru değil! Ben öykülerimin iyi olduğunu *biliyorum*. Hey Allahım, bazı dergilerin bastığı şu saçmalıklarla kıyaslasanız şaşarsınız –İnanın bana Bay Bohlen!– dergilerde her hafta yayımlanan şu baştan savma iç kapayıcı şeylere bakınca kan tepeme çıkıyor!"

"Bir dakika oğlum..."

"Siz hiç dergi okur musunuz Bay Bohlen?"

"Kusura bakma Knipe, ama bunların senin makinelerle ne ilgisi var?"

"Bunların tümü, tümü de makineyle ilgili Bay Bohlen! Size söylemek istediğim, dergiler konusunda bir araştırma yaptım, anlaşıldığı kadarıyla her biri kendi eğilimine göre ayrı bir öykü türü benimsemiş. Yazarlar –başarılı olanlar– bunu biliyor, ona göre yazıyorlar."

"Bir dakika oğlum. Sakinleşsene biraz. Bunları konuşarak bir yere varabileceğimizi sanmıyorum."

"*Lütfen* Bay Bohlen, sonuna kadar dinleyin beni. Çok önemli bu."

Soluklanmak için duraladı. İyice heyecanlanmıştı, konuşurken ellerini savurup duruyordu. O kepçe kulaklı, uzun, dişlek yüz coşkuyla parlıyordu, ağzında biriken salya yüzünden sözcükler şapırtıyla çıkıyordu.

"Gördüğünüz gibi makinemdeki 'olay örgüsü belleğiyle' 'sözcük belleği' bölmesi arasına yerleştirilecek ayarlanabilir bir koordinatla istediğim tür öyküyü yalnızca istenen düğmeye basarak üretebilirim."

"Evet anlıyorum Knipe, anlıyorum. Bunlar çok ilginç, ama neye yarayacak?"

"Yalnızca şuna Bay Bohlen. Sınırlı bir pazar var. İstedığımız an, doğru malzemeyi doğru zamanda üretebilmeliyiz. Bu, işin gereği o kadar. Şimdi işe *sizin* bakış açınızdan bakıyorum – ticari bir girişim olarak."

"Evladım bu asla ticari girişim olamaz, asla. Bu makinelerden birini yapmanın kaç patlayacağını sen de benim kadar iyi biliyorsun."

"Evet efendim biliyorum, ama affınıza sığınarak söyleyeyim, dergilerin yazarlara bu öyküler için ne ödediğini bildiğinizi sanmıyorum."

"Ne ödüyorlar?"

"Tavan iki bin beş yüz dolar. Ortalama bin dolar eder."

Bay Bohlen sığradı.

"Evet *efendim*, bu doğru."

"Kesinlikle olamaz Knipe! Gülünç bu!"

"Hayır efendim, doğru."

"Yani orada oturmuş, bu dergilerin adamın birine öyle... öyle çalakalem bir öykü karaladığı için bunca para verdiğini mi söylüyorsunuz? Hey Allahım Knipe! Daha neler duyacağız bakalım! Ne kadar yazar varsa milyoner olmalı!"

"Doğru bildiniz Bay Bohlen! İşte bu noktada makine devreye giriyor. Bir dakika daha dinleyin efendim, size biraz daha bilgi vereyim. Ben her şeyi tasarladım. Büyük dergiler her sayıda yaklaşık üç öyküye yer veriyorlar. Şimdi en önde gelen on beş dergiyi alalım – en çok para ödeyenleri. Birkaçı aylık, ama çoğu her hafta çıkıyor. Tamam. Bu da her hafta diyelim kırk kadar uzun öykü satın alınıyor demektir. Bu da kırk bin dolar eder. Demek ki doğru dürüst çalıştırıp makinemizi kullanırsak bu pazarı ele geçiririz!"

"Evladım sen aklını kaçırmışsın!"

"Hayır efendim, gerçekten doğruyu söylüyorum. Yalnız sayfa sayısı ile bile onları kırar geçiririz! Bu makine beş bin sözcüklük bir öyküyü tam otuz saniyede yazabiliyor. Yazarlar bununla nasıl başa çıkabilir? Size soruyorum Bay Bohlen *nasıl?*"

Bu noktada Adolph Knipe adamın yüzünde küçük bir değişiklik fark etti, gözlerde aşırı parlaklık, burun deliklerinin açılışı, yüzün ansızın donup neredeyse taş kesilişi. Çarçabuk ekledi:

"Bu günlerde Bay Bohlen el işi ürünlerin hiç şansı yok. Seri üretimle rekabet edemezler, özellikle de bu ülkede, bunu biliyorsunuz. Halılar... iskemleler... ayakkabılar... tuğlalar... çanak, çömlek... aklınıza ne gelirse, her şey artık makineyle yapılıyor. Kalite düşük olabilir, ama olsun. Önemli olan maliyet fiyatı. Bir de öyküler, eh, onlar da halı ve iskemle gibi üretim malı sayılıyor, kimse malı

teslim ettiğiniz sürece nasıl üretildiğine aldırmıyor. Onları toptan satacağız Bay Bohlen! Bu ülkedeki yazarların tümünden daha ucuza satacağız! Piyasayı ele geçireceğiz!"

Bay Bohlen iskemlesinde azıcık daha doğruldu. Öne eğilmiş, dirsekleri masada, yüzü dikkat kesilmiş, küçük kahverengi gözleri karşısındakine dikilmişti.

"Yine de uygulanması olanaksız gibi geliyor Knipe."

"Haftada kırk bin!" diye haykırdı Adolph Knipe. Fiyatı yarıya düşürüp haftada yirmi bin bile desek, senede bir milyon eder!"

Yumuşak bir sesle ekledi:

"Bizim elektronik işlem makinesini yaparken yılda bir milyon geçmedi elinize, değil mi Bay Bohlen?"

"Bak şimdi, ciddi olalım Knipe. Gerçekten onları alacaklarını sanıyor musun?"

"Dinleyin Bay Bohlen. Yarı fiyatına alabilecekken ısmarlama öyküyü kim ister Allahaşkına? Mantıksız, değil mi?"

"Peki nasıl satacaksın? Kimin yazdığını söyleyeceksin?"

"Kendi edebiyat ajansımızı kuracağız, dağıtıcılığı da onun aracılığıyla yapacağız. Yazarlara da istediğimiz adı koyarız."

"Hoşuma gitmiyor Knipe. Bence bu basbayağı düzenbazlık, öyle değil mi?"

"Bir şey daha var Bay Bohlen. Bir kez başladıktan sonra her türlü değerli yan üründen yararlanabiliriz. Sözelimi reklamcılığı ele alalım. Bugünlerde bira üreticileri falan ürünlerine adlarını satacak ünlü yazarlara iyi para ödemeye dünden razılar. Hay Allah, baksanıza Bay Bohlen! Konuştuğumuz çocuk oyunu değil. Büyük bir işten söz ediyoruz."

"Gözünü o kadar da yükseğe dikme oğlum."

"Bir şey daha. İsterseniz öykülerden iyi olanlardan bazılarını *sizin* imzanızı koymamız için hiçbir neden yok Bay Bohlen."

"Hay Allah Knipe. Böyle bir şeyi neden isteyeyim?"

"Bilmiyorum efendim, yalnız bazı yazarlar çok saygı görüyor – Bay Erle Gardner ya da Kathleen Norris gibi örneğin. Bize ad gerekiyor, ben de kendiminkini bir-iki öyküde kullanmayı düşünüyordum, yararı olsun diye."

"Bir yazar ha?" dedi Bay Bohlen. Düşüncelere dalmıştı. "Adımı dergilerde, hem de iyi dergilerde görmek bizim kulüptekileri kim bilir ne kadar şaşırtır."

"Doğru Bay Bohlen."

Bir an Bay Bohlen'in gözlerine düşlere dalıp gitmiş gibi bir bakış geldi, sonra gülümsedi. Sonra da kendini toparladı ve önündeki planları karıştırmaya başladı.

"İyi anlayamadığım bir şey var Knipe. Bu olay örgüleri nereden gelecek? Makinenin bu tür şeyler icat etmesi olanaksız."

"Onları makineye biz vereceğiz efendim. Bu sorun değil. Herkesin olay örgüsü vardır. Solunuzdaki dosyada onlardan üç yüz-dört yüz tane var. Bunları dosdoğru makinenin 'olay örgüsü' belleği bölümüne gireceğiz."

"Devam et."

"Daha başka bir sürü ince nokta var Bay Bohlen. Planları dikkatle incellerseniz, tümünü görürsünüz. Örneğin her öyküye en azından bir tane uzun, anlamı belirsiz bir sözcük koymak gibi hemen her yazarın kullandığı bir numara vardır. Bu, okuyucuya yazarın çok akıllı ve zeki olduğu duygusunu verir. Ben de aynı şeyi makineye yaptıracağım. Bu nedenle de yalnızca bu amaç için saklanmış bir uzun sözcükler listesi olacak."

"Nerede?"

"Sözcük belleği bölmesinde," dedi Knipe. Ek açıklamaları yapıyor gibiydi.

İki erkek o günün büyük bir bölümünü yeni makinenin olanaklarını tartışarak geçirdiler. Sonunda Bay Bohlen biraz daha düşünmesi gerektiğini söyledi. Ertesi sabah oldukça heyecanlıydı. Bir hafta içinde de buluşa iyice ısındı.

"Yapmamız gereken ne biliyor musun Knipe, başka bir bilgisayar üstünde çalıştığımızı söyleyeceğiz, ama bu, yeni bir tip olacak. Böylece sırrımız açığa çıkmaz."

"Çok haklısınız Bay Bohlen."

Altı ayda makine tamamlandı. Şirket yapılarının arkasında ayrı bir tuğla yapıda kurulmuştu, artık kullanıma hazır olduğundan yanına Bay Bohlen'le Knipe'dan başkasının yaklaşması yasaktı.

Biri kısa, tombul, küt yapılı, öbürü uzun, sıska ve dişlek, iki adamın koridorda kontrol panelinin önünde durup ilk öyküyü makineye geçmek için hazırlandıkları an gerçekten çok heyecan vericiydi. Dört bir yanlarında bir sürü küçük koridora açılan duvarlar vardı, üstleri de teller, prizler, şalterler ve koca cam supaplarla kaplıydı. İkisi de sinirliydi, Bay Bohlen yerinde duramıyor, boyuna ayak değiştiriyordu.

Adolph Knipe bir yazı makinesinin tuşlarını andıran bir dizi küçük, beyaz diske göz atarak,

"Hangi düğme?" diye sordu. "Siz seçin Bay Bohlen. Seçilecek sürüyle dergi var –*Saturday Evening Post, Collier's, Ladies' Home Journal*– hangisini isterseniz."

"Aman oğlum! Nereden bileyim ben!" Arı kovanına dalmış gibi zıplayıp duruyordu.

Adolph Knipe ciddi bir sesle,

"Bay Bohlen," dedi, "şu anda, yalnızca serçe parmağınızı oynatarak bu kıtanın en renkli yazarı olmak elinizde, bunun farkında mısınız?"

"Bak Knipe, bir önce çalıştır şunu, tamam mı, ayrıntıları boş ver."

"Pekâlâ Bay Bohlen. Öyleyse başlayalım... durun bakalım– işte şu. Nasıl?"

Bir parmağını uzattı ve üstünde siyah miniskülle GÜNÜMÜZ KADINI yazan düğmeye bastı. Sert bir çat sesi duyuldu, parmağını çekince düğme kalkmayıp öbür düğmelerden aşağıda kaldı.

"Seçim için yapacağımız bu kadar. Şimdi, başlıyoruz!"

Uzandı, paneldeki şalterlerden birini indirdi. Bir anda oda yüksek tonda bir uğultu, elektrik kıvılcımlarının çatırtiları ve çılgınca inip kalkan bir sürü minik manivelanın tı-kırtısıyla doldu, hemen aynı anda da sekiz sayfalık formlar kontrol panelinin sağındaki bir delikten kaymaya, alta duran sepete dolmaya başladı. Hızla kayıyorlar, saniyede bir sayfa çıkıyordu, yarım dakikaya kalmadan da bitti. Sayfaların arkası kesildi.

"İşte bu kadar!" diye bağırdı Adolph Knipe. "Buyrun öykünüzü!"

Sayfaları kapıp okumaya başladılar. Aldıkları ilk sayfa şöyleydi:

"fuhpekannvbertyuiolkjhdsazxcwbnm, peruitrehlnvo-mvnb, wmsuy..."

Öbürlerine baktılar. Tümü de aşağı yukarı aynıydı. Bay Bohlen bağırmaya başladı. Genç adam onu sakinleştirmeye çabalıyordu.

"Önemli değil efendim, gerçekten. Biraz ayarını düzeltmek gerekiyor. Bu odada üç yüz elli bin metreyi aşan bir kablo ağı olduğunu unutmayın. İlk ağızda her şeyin tı-kırında yürümesini bekleyemezsiniz."

"Asla çalışmayacak," dedi Bay Bohlen.

"Sabırlı olun efendim, sabırlı olun."

Adolph Knipe aksaklığı araştırmaya koyuldu ve dört gün içinde ikinci deneme için hazır olduğunu bildirdi.

"Asla çalışmayacak," dedi Bay Bohlen. "Asla çalışmayacağını biliyorum."

Knipe gülümsedi, *Reader's Digest* yazılı düğmeye bastı. Sonra şalteri indirdi ve oda yine o garip, heyecan verici uğultuyla doldu. Yazılı bir daktilo sayfası delikten uçup sepete düştü.

"Gerisi nerede?" diye bağırdı Bay Bohlen. "Durdu işte! Bozuldu yine!"

"Hayır efendim, bozulmadı. Doğru çalışıyor. Bu yazı *Digest* için yazıldı, anlamıyor musunuz?"

Bu kez şöyle başlıyordu:

"Günümüzdekaçkişiağınenkötühastalığınayepyenibirumargetirmeyevehastanınactsınıtümndenkesenbirtedaviyeyolaçanbumucizeviyenikürdenhaberdar..."

"Deli saçması!" diye bağırdı Bay Bohlen.

"Hayır efendim. Her şey yolunda. Anlamıyor musunuz? Yalnızca sözcükleri bölemiyor. Bunu düzeltmek kolay. Ama öykü tamam. Bakın Bay Bohlen, bakın! Sözcüklerin bağlı olması dışında her şey tamam."

Gerçekten de öyleydi.

Birkaç gün sonraki denemede noktalama işaretlerine varıncaya kadar her şey kusursuzdu. Ünlü bir kadın dergisi için bastıkları ilk öykü, zengin patronuyla arasını düzeltmeye çalışan bir delikanlının başından geçenleri anlatan trüklerle dolu sağlam kurulmuş bir öyküydü. Oyunun gelişimine göre, delikanlı bir arkadaşıyla anlaşıyor, zengin adamın kızı bir gece arabasıyla evine dönerken, arkadaşı kızın yolunu kesiyor, sonra delikanlı bir rastlantı sonucu oradan geçerken arkadaşının elindeki silahı alıp kızını kurttırıyor. Kız ona teşekkür borcu duyuyor, ama babası kuşkulanıyordu. Delikanlıyı sertçe sorguluyor, o da yelkenleri suya indirip suçunu itiraf ediyordu. Sonra baba delikanlıyı evinden kovacağına becerikliliğine hayran kaldığını söylüyor. Kızsa onun dürüstlüğüne ve yakışıklılığına bayılıyordu. Baba şirketin Muhasebe Müdürlüğü için oğlana söz veriyor, kız da onunla evleniyordu.

"Olağanüstü Bay Bohlen! Tam istendiği gibi!"

"Yine de bana az buçuk gözü yaşlı görünüyor oğlum."

"Hayır efendim çok satacak bir öykü bu, gerçekten çok satacak bir öykü!"

O coşkuyla Adolph Knipe çabucak, birkaç dakikada altı öykü daha geçti. Tümü de –nedense azıcık açık saçık çıkan biri dışında– son derece isteğe uygundu.

Bay Bohlen yumuşamıştı artık. Kentte bir edebiyat ajansı kurmaya, Knipe'ı da başına koymaya razı oldu. Birkaç hafta içinde bu gerçekleşti. Sonra da Knipe ilk bir dü-

zine öyküyü postaladı. Dördüne kendi adını, birine de Bay Bohlen'in adını koymuş, öbürleri için de birer ad uydurmuştu.

Öykülerden beşi hemen kabul edildi. Bay Bohlen'in adı olansa editörden gelen şu mektupla geri çevrildi:

"Bu usta işi bir öykü, ama kanımızca tam bitmemiş duygusu veriyor. Yazardan başka öyküler de bekleriz..."

Adolph Knipe bir taksiye atlayıp fabrikaya gitti ve hemen aynı dergi için başka bir öykü geçti. Ona da yine Bay Bohlen'in adını koydu ve zaman geçirmeksizin postaladı. Onu aldılar.

Para akmaya başlamıştı. Knipe yavaş yavaş, dikkatle verimi artırdı, altı aya kalmadan haftada otuz öykü üretip yarısını da satmaya başlamıştı.

Edebiyat çevrelerinde verimli ve başarılı bir yazar olarak ün kazanmaya başlamıştı. Bay Bohlen de ünlüydü, ama Knipe kadar saygın değildi, elbette o bunu bilmiyordu. Bir yandan da Knipe, umut veren genç yazarlar adı altında bir düzinelik ya da daha çok sayıda uydurma bir kadro yaratma peşindeydi. Her şey yolundaydı.

Bu noktada makineyi roman da yazmak için ayarlama kararı alındı. Edebiyat dünyasında daha da paye kazanma hırsına kapılan Bay Bohlen bu müthiş görevi üstlenmesi için Knipe'a baskı yapmaya başladı.

"Bir roman yazmak istiyorum," deyip duruyordu. "Bir roman yazmak istiyorum."

"Yazacaksınız efendim. Yazacaksınız, ama lütfen sabırlı olun. Yapmam gereken ayarlama çok karmaşık."

Bay Bohlen,

"Herkes bir roman yazmam gerektiğini söylüyor!" diye bağırdı. "Ne kadar yayıncı varsa gece gündüz peşimden koşuyor, öykülerle oyalanmayı bırakıp gerçekten önemli bir şey yapmam için yalvarıyorlar. Önemli olan tek şey romanmış, öyle diyorlar."

"Roman da yazacağız. İstedığımız kadar, ama lütfen biraz sabırlı olun."

"Şimdi beni dinle Knipe. Ben *ciddi* bir roman yazmak istiyorum, onları yerlerinde şöyle bir doğrultup dikkatlerini çekecek bir şey. Son günlerde altına imzamı koyduğün tür öykülerden usanmaya başladım. Aslında benimle dalga geçip geçmediğinden de pek emin değilim."

"Dalga geçmek mi Bay Bohlen?"

"İşin kaymağını kendine saklıyorsun, baştan beri yaptığın bu."

"A, hayır Bay Bohlen! Hayır!"

"O yüzden de bu kez üst düzey entelektüel bir kitap yazmaya kesin kararlıyım. Anlıyorsun değil mi?"

"Bakın Bay Bohlen. Yapacağım yeni düzenlemeyle ne isterseniz yapabileceksiniz."

Bu doğrudu, birkaç ay içinde Adolph Knipe'ın dehası, makineyi roman yazmak için ayarlamakla kalmamış, yazara dilediği olay örgüsünü ya da yazım üslubunu önceden seçmek gibi olağanüstü bir yeni denetleme sistemi kurmuştu. Makinede öyle çok kadran ve manivela vardı ki, devasa bir uçağın kontrol panelini andırıyordu.

Önce ana düğmelerden birine basarak yazar temel seçimini yapıyordu: Tarihi, taşlama, felsefi, politik, romantik, erotik, gülmece ya da sıradan öyle bir roman. Sonra ikinci sıradan (bunlar da ana düğmelerdi) konuyu saptıyordu: Ordu yaşamı, serüvencilik, iç savaş, dünya savaşı, ırk sorunları, vahşi Batı, kır yaşamı, çocukluk anıları, denizcilik, deniz dibi ve daha sürüyle konu. Üçüncü düğme sırası edebi üslubu belirliyordu: Klasik, fantezi, müstehcen ya da Hemingway, Faulkner, Joyce tarzı ya da dişil bir havası olan bir stil falan filan. Dördüncü sıraya kişilere, beşinci de sözcük dağarcığına ayrılmıştı –bu böyle sürüp gidiyordu– on uzun dizi seçme düğmesi.

Bu kadarla da bitmiyordu. Yazma sürecinde de denetleme gerekiyordu (ki bu roman başına on beş dakikayı buluyordu) bunu yapmak içinse yazarın direksiyon başındaymış gibi oturup üstleri etiketli bir dizi elektrikli düğmeyi org çalar gibi çekip itmesi şarttı. Böyle yaparak geri-

lim, şaşırtıcılık, mizah, ağlatı, gizem gibi elli farklı niteliği sürekli değiştirebiliyor ve istediği dozda ayarlayabiliyordu. Kontrol panelindeki sayısız gösterge eserde ne kadar yol aldığını gösteriyordu.

En sonunda gelip çatılan en önemli sorun 'tutku'ydü. Geçen yılın en çok satan kitaplar listesi üstünde dikkatli bir inceleme yapan Adolph Knipe bunun en önemli öge olduğuna karar verdi –en yavan romanı çılgın bir başarıya ulaştırabilecek büyüü bir katkıydı– en azından çok para getirirdi.

Beri yandan Knipe tutkunun güçlü, vurucu bir öge olduğunu ve son derece titizce ayarlanması gerektiğini biliyordu – doğru zamanda, tam gerektiği dozda olmalıydı; bunu güvenceye almak için de araba frenine benzeyen, ayak pedalıyla çalışan, hızla iki yana sürülebilir bir ayarlayıcıyla bağımsız bir denetleme birimi kurmuştu. Pedallardan biri verilecek tutku oranını denetliyor, öbürü de yoğunluğunu ayarlıyordu. Hiç kuşkusuz –tek sakınca da buydu– Knipe yöntemiyle roman yazmak aynı anda bir uçağı ve arabayı kullanmak, bu arada da org çalmak gibiydi, ama buluşun sahibi bundan pek de gocunmuyordu. Her şey hazır olunca Bay Bohlen'i gururla makine odasına götürdü ve yeni mucizenin nasıl işleyeceğini açıklamaya girişti.

"Hey Allahım Knipe! Bunları dünyada beceremem! Boş ver oğlum, elle yazmak daha kolay!"

"Çok geçmeden alıacaksınız Bay Bohlen, size söz veriyorum. Bir-iki haftada, fazla düşünmeye bile gerek kalmadan yapacaksınız. Araba sürmeyi öğrenmek gibi bir şey."

O kadar da kolay değildi elbette, ama saatler süren temrinlerden sonra Bay Bohlen için sırrını kavramaya başladı, sonunda da bir akşam geç saatlerde Knipe'a ilk romanını yazmaya hazır olduğunu bildirdi. Gergin bir andı, şişman ufarak adam şoför koltuğunda sinirle büzülmüş, uzun boylu dişlek Knipe'sa heyecanla çevresinde dört dönüyor.

"Önemli bir roman yazmak istiyorum Knipe."

"Yazacağınızdan eminim efendim. Yazacağınızdan eminim."

Tek parmağıyla Bohlen ön seçme düğmelerine dikkatle bastı:

Belirleyici düğme – *Taşlama*

Konu – *İrk sorunu*

Üslup – *Klasik*

Kişiler – *Altı erkek, dört kadın, bir çocuk*

Uzunluk – *On beş bölüm*

Bu arada gözü özellikle *güç, gizem, derinlik* yazan üç ayarın üstündeydi.

"Hazır mısınız efendim?"

"Evet, evet hazırım."

Knipe şalteri çekti. Koca makine homurdandı. Elli bin dişlinin piston kolunun, manivelanın uyumlu çalışmasından doğan bir uğultu duyuldu derinden, ardından da hızlı yazan bir elektrikli yazı makinesinin tiz, kulakları sağır edici takırtısı geldi. Sepete yazılı sayfalar uçuyordu, hem de her iki saniyede bir. Ne var ki tüm bu gürültü, heyecan, bir yandan düğmelerle oynarken bir yandan bölüm sayacıyla hız göstergesini ve tutku ayarını kollamak Bay Bohlen'de biraz paniğe yol açmaya başlamıştı. Aynı araba kullanan birinin verdiği tepkiyi verdi – iki ayağını da pedallara basarak o şey durana kadar öylece bekledi.

Sepetten koca bir demet yazılı sayfa alan Knipe,

"İlk romanınızı kutluyorum," dedi.

Bay Bohlen'in yüzünden ter damlıyordu.

"Zor işmiş be oğlum," dedi.

"Ama üstesinden geldiniz efendim. Oldu işte!"

"Bakayım Knipe. Nasıl olmuş?"

İlk bölümü okumaya başladı, okuduğu her sayfayı genç adama uzatıyordu.

"Olacak şey değil Knipe! Ne bu?"

Bay Bohlen'in ince mor balık-dudağı sözcükleri söylerken hafifçe oynuyor, yanakları al al oluyordu.

"Şuraya baksana Knipe! Rezalet bu!"

"Biraz fazla kaçmış olduğunu söyleyebilirim efendim."

"*Fazla mı kaçmış!* Düpedüz mide bulandırıcı! Bunun altına asla imzama atmam!"

"Çok haklısınız efendim. Çok haklısınız."

"Knipe! Bana pis bir oyun falan oynamıyorsun ya?"

"A, hayır efendim! Hayır!"

"Öyle görünüyor ama."

"Tutku-denetimi pedallarına biraz sert basmış olamaz mısınız Bay Bohlen?"

"Evladım, *ben* bunu nereden bilebilirim?"

"Başka bir tane denesiniz?"

Bay Bohlen ikinci bir roman geçti, bu kez her şey yolunda gitti.

Bir haftaya kalmadan heyecanlı bir yayıncı romanı okudu, kabul etti. Bunu Knipe'in kendi adıyla geçtiği bir roman izledi, bu arada bir düzine de yedek hazırladı. Göz açıp kapayınca kadar Adolph Knipe'in Edebiyat Ajansı gelecek vaat eden geniş yazar kadrosuyla ünlendi ve bir kez daha para akmaya başladı.

Knipe'in büyük iş kurmadaki gerçek yeteneğinin ortaya çıkması da bu döneme rastladı.

"Bakın Bay Bohlen," dedi. "Hâlâ bir sürü rakibimiz var. Neden ülkedeki tüm yazarları bizim ajansa bağlamıyoruz?"

Artık gösterişli cam yeşili kadife bir ceket giyen ve saçlarını kulak memelerine kadar uzatan Bay Bohlen işlerin gidişinden pek hoşnuttu.

"Ne demek istediğini anlayamadım oğlum. Öyle hortumla çeker gibi toplayamazsın ki yazarları."

"Elbette toplarsınız efendim. Aynı Rockefeller'ın petrol şirketlerinde yaptığı gibi. Yapacağınız tek şey satın almak, iş yapmazlarsa atacaksınız. Bu kadar basit!"

"Ağır ol Knipe. Ağır ol bakalım."

"Elimde ülkenin en başarılı elli yazarının listesi var, onların her birine ömür boyu yıllık gelir vermeyi düşünüyorum. Bunun karşılığında *yapmaları* gereken tek şey bir daha tek bir sözcük bile yazmamayı kabul etmek, ayrıca imzalarının bizim romanlarımızda kullanılmasına izin vermek tabii. Buna ne dersiniz?"

"Asla kabul etmezler."

"Yazarları tanımıyorsunuz Bay Bohlen. Bekleyin de görün."

"Ya yaratma güdüsü? O ne olacak Knipe?"

"Boş laf! Gerçekten ilgilendikleri tek şey paradır. Herkes gibi."

Sonunda Bay Bohlen istemeye istemeye bir denemeye razı oldu, Knipe da cebinde yazar listesi özel şoförlü büyük Cadillac'ıyla onlarla konuşmaya gitti.

Önce listenin en başındaki adama, çok önemli, harika bir yazara gitti ve eve girmede hiçbir sorunla karşılaşmadı. Düşündüğünü anlattı, bir bavul dolusu roman örneği gösterdi, bir de imzalarsa yılda bilmem ne kadar geliri güveneye alan bir sözleşme çıkardı. Adam kibarca dinledi, bir deliyle konuştuğuna karar verdi, ona bir içki ikram etti ve kesin bir tavırla kapıyı gösterdi.

Listenin ikinci sırasındaki yazar Knipe'in söylediklerinde ciddi olduğunu anlayınca koca bir metal kâğıt bastırıcısıyla üstüne saldırdı ve mucidimiz ömründe duymadığı küfür ve hakaretler içinde uçarak bahçeden kaçmak zorunda kaldı.

Ama Adolph Knipe'in cesaretini kırmak için bundan fazlası gerekti. Düş kırıklığına uğramış, ama umutsuzluğa kapılmamıştı, kocaman arabasıyla bir sonraki müşteriye görmeye gitti. Bu kez karşısındaki bir kadın yazardı, ünlü ve tutulan biriydi, kalın, romantik kitapları ülkenin dört bir yanında yok satardı. Knipe'i incelikle kabul etti, ona çay verdi ve öyküsünü ilgiyle dinlemeye başladı.

"Gerçekten de müthiş," dedi, "ama bana pek inandırıcı gelmedi."

"Madam," dedi Knipe, "benimle gelin ve gözlerinizle görün. Arabam dışarda."

Çıktılar ve şaşkına dönen hanımefendi mucizenin saklandığı binaya götürüldü. Knipe coşkuyla çalışmalarını ona anlattı, bir süre sonra şoför koltuğuna oturup düğmelerle oynamasına bile izin verdi.

"Şimdi," dedi Knipe ansızın, "bir kitap yazmak ister misiniz?"

"A, evet!" diye bağırdı kadın. "Lütfen!"

Becerikliydi, ne istediğini de çok iyi biliyordu. Ön seçmelerini yaptıktan sonra uzun, romantik, tutku yüklü bir roman geçti. İlk bölümü okuyunca o kadar coştı ki sözleşmeyi hemen oracıkta imzaladı.

"Neyse birini ayarttık," dedi Knipe, Bay Bohlen'e sonradan, "oldukça da önemlilerinden biri."

"Aferin oğlum."

"Neden imzaladığını biliyor musunuz?"

"Neden?"

"Para için değil. Çuvalla parası var."

"Neden öyleyse?"

Knipe sırtıttı, üst dudağı aralanınca soluk dişetleri ortaya çıktı.

"Makinenin yazdığının kendisinininkinden iyi olduğunu gördü de ondan."

O günden sonra Knipe sıradanlıkta karar kılmak gibi akıllıca bir karara vardı. Daha iyilerini –zaten o kadar azdı ki, pek bir şey değişmiyordu– ayartmak kolay olmuyordu.

Sonunda, aylarca çalıştıktan sonra listedeki yazarların yüzde yetmişini sözleşmeyi imzalamaya ikna etmişti. Yaşlıların, artık düşünce üretmeyip kendini içkiye verenlerin hesabının kolay görüldüğünü anladı. Gençler daha yorucuydu. Saldırganlığa yatkındılar, onlara yaklaştığında bazen şiddet bile gösteriyorlardı, birkaç kez hafifçe yaralandığı da oldu.

Ama genelde, hoşnut edici bir başlangıçtı. Geçen yıl –makinenin sürekli çalıştığı yıl– İngilizce'de yazılan ro-

manların en azından yarısının Adolph Knipe'in Dev Otomatik Gramatizör'e geçtiği romanlar olduğuna karar verildi.

Bu sizi şaşırtıyor mu?

Sanmam.

Beterin beteri var. Bugünlerde dedikodulara bakılırsa, bir sürü yazar da Bay Knipe'la bağlantı yapmanın peşindeymiş. Sözleşmeyi imzalamakta bocalayanlarsa her gün biraz daha bunalıyorlarmış.

Şu anda burada oturmuş, bitişik odada açlıktan çılgık atan dokuz çocuğumun seslerini dinlerken elimin usulca çalışma masamın öbür ucundaki altın sözleşmeye gittiğini seziyorum.

Bize güç ver Tanrım, ver ki çocuklarımızın açlıktan ölmesine göz yumabilelim.

CLAUD'UN KÖPEĞİ

FARE AVCISI

Öğleden sonra fare avcısı benzin istasyonuna geldi. Sinsi, yumuşacık adımlarla, hep aynı hızda yürüyerek, ayakları çakıllarda hiç ses çıkarmaksızın usulca ana yoldan 'sokuldu'. Bir omzuna attığı bir ordu çantası vardı, modası geçmiş koca cepli siyah bir ceket giymişti. Kahverengi çizgili kadife pantolonu diz altlarından beyaz iplerle bağlıydı.

Claud kim olduğunu çok iyi bildiği halde,

"Evet?" dedi.

"Rodent terminatörü."¹

Ufak kara gözleri fıldır fıldır dört bir yanda dolaşıyordu.

"Fare avcısı mı?"

"Benim."

Adam uzun boyluydu, sert bir yüzü, üst dudağından dışarı fırlamış, alt dudağının üstüne binerek onu içeri iten iki uzun kükürt renkli dişi vardı. Kulakları ince, sivri, başın çok gerisinde, neredeyse boyna yakındı. Gözler kara gibi duruyordu, ama size baktıklarında içlerinde sarı bir ışık göze çarpıyordu.

"Çok çabuk geldiniz."

"Sağlık görevlisinin özel emri."

¹ *Rodent*: Kemirici hayvanlar. (Çev.)

"Yani Şimdi tüm fareleri yakalayacak mısınız?"

"Hı."

Kaçamak bakışlı gözleri, yaŐamını hep yerdeki bir delikten dıŐarını dikkatle gözetleyerek yaŐayan bir hayvanın gözleriydi.

"Nasıl yakalayacaksınız onları?"

"Ah-h-h," dedi fareci gizemli bir tavırla, "bu nerede olduklarına bağlı."

"Kapan mı kuracaksınız?"

"Kapan mı!" diye nefretle bağırdı. "O yolla çok fare yakalayamazsınız ki! Fare bu, tavşan değil biliyorsunuz."

Görülecek kadar belirgin bir o yana, bir bu yana kıvırdığı burnuyla havayı koklayarak yüzünü iyice havaya kaldırdı.

"Hayır," dedi küçümseyerek, "kapanla fare yakalanmaz. Fareler akıllıdır, onu bilin. Yakalamak istiyorsanız onları tanımalısınız. Bu işi yapanın fareleri tanınması gerekir."

Claud'un ona büyülenmiş gibi baktığını gördüm.

"Fareler köpeklerden akıllıdır."

"Hadi oradan!"

"Ne yaparlar biliyor musunuz? Sizi izlerler! Siz onları yakalamak için hazırlık yaparken onlar karanlıkta sessizce oturup sizi gözlerler."

Adam incecik boynunu iyice ne uzatarak çömeldi.

Claud büyülenmiŐçesine,

"Şimdi ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

"A, işte böyle, görüyor musunuz. Fareleri tanımanız gereken nokta bu."

"Nasıl yakalıyorsunuz onları?"

"Yolları var," dedi fareci yan yan bakarak. "Farklı yollar var."

İĞrenç kafasını gevşekçe aşağı yukarı sallayarak durdu.

"Her Şey nerede olduklarına bağlı. Lağımla ilgili bir iş değil bu, değil mi?"

"Hayır lağım işi değil."

"Lağım işleri dalavereli işlerdir, evet," dedi. Durmadan hareket eden burun ucuyla hafif hafif sol yanındaki havayı kokluyordu.

"Lağım işleri çok dalaverelidir."

"Pek de öyle değil bence."

"Oh-ho! Sizce değil demek, sizce değil ha! *Sizi* bir lağım işi yaparken görmek isterdim! Böyle bir şeye nasıl *hazırlanırdınız* merak ediyorum doğrusu."

"Bir şey yok ki. Hepsini zehirlerdim, o kadar."

"Peki zehri tam nereye koyardınız, sorabilir miyim?"

"Lağımın içine. Başka ne cehenneme koyacağımı sanıyorsunuz?"

Fareci zafer kazanmış gibi,

"İşte!" diye bağırды, "biliyordum! Lağıma! O zaman ne olurdu biliyor musunuz? Suyla akar giderdi o kadar. Lağım nehir gibidir biliyorsunuz."

"*Sizce* öyle," diye yanıtladı Claud. "O yalnızca sizin düşünceniz."

"Gerçek bu."

"Peki öyleyse tamam. Bu durumda siz ne yapardınız Bay Çokbilmiş?"

"Bu işte fareleri iyi tanımanız gerekir."

"Haydi öyleyse öğrenelim."

"Şimdi dinleyin. Anlatayım size."

Fareci bir adım yaklaştı, sesi inanılmaz meslek sırlarını açıklayan bir adamın sesi gibi alçak, gizemli bir tona bürünmüştü.

"Farenin bir kemirgen hayvan olduğu anlayışı üstünde çalışacaksınız. Fare *kemirir*. Ona ne verseniz, ne olursa olsun, ister daha önce hiç görmedikleri yeni bir şey olsun ne yaparlar biliyor musunuz? *Kemirirler*. Şimdiii! İşte! Elinizde bir lağım işi var diyelim. Ne yapacaksınız?"

Sesinde vıraklayan bir kurbağanın yumuşak gırtlaktan gelen tonu vardı, ağzından çıkan sözcükler diline lezzetli geliyormuş gibi ıslak dudaklarıyla haz duyarak söylüyordu. Şivesi Claud'unkine benziyordu, Buckinghamshire

kırsal yörelerinin yayvan, yumuşak şivesiydi, ama sesi daha genizden geliyor, sözcükler ağızından dolu dolu çıkıyordu.

"Tek yapacağınız lağıma inmeniz, yanınıza da birkaç kesekâğıdı almanız, yalnızca bildiğimiz kahverengi kesekâğıtları, bunlar da alçıyla dolu olsun. Başka bir şey gerekmez. Sonra lağımın tepesinden torbaları içeri sarkıtırsınız, suya değmeyecek gibi havada durmalı. Anlıyor musunuz? Suya dokunmayacak, ama bir farenin erişebileceği yükseklikte."

Claud kendinden geçmiş dinliyordu.

"İşte bu kadar, anladınız mı. Bilgiç fare lağım boyunca yüzerek gelirken torbayı görür. Durur. Koklar, fena da kokmuyordur hani. Sonra ne yapar?"

"*Kemirir*," diye neşeyle bağırırdı Claud.

"Evet! Doğru! İşte o kadar! Torbayı *kemirmeye* başlar, torba yırtılır, bilgiç fare de emeğine karşılık koca bir ağız dolusu alçıyı yutar."

"Eee?"

"Bu onun işini bitirir."

"Ne, öldürür mü?"

"Hı. Taş kesilir!"

"Alçı zehirli değildir biliyorsun."

"A, işte buyrun bakalım. Bu noktada kesinlikle yanılıyorsunuz. Alçı şişer. Islattınız mı şişer. Farenin yemek borusunda bir anda şişer ve dünyadaki her şeyden çabuk onu öldürür."

"*Yok yahu!*"

"Fareleri tanımanız gereken nokta bu işte."

Fare-adam'ın yüzü sinsi bir gururla aydınlandı, ellerini yüzüne kaldırdı, sinirli parmaklarını birbirine sürttü. Claud hep öyle büyülenmiş gibi izliyordu onu.

"Şimdi, nerede şu fareler bakalım?"

Fare sözcüğü ağızından erimiş tereyağıyla gargara yapar gibi dolu dolu, haz veren lezzetli bir tat duygusuyla ve yumuşak, boğuk bir sesle çıkıyordu.

"Şimdi şu 'fağrrelere' bir göz atalım."

"Yolun karşısındaki saman yığnında."

"Evde yok mu?" Düş kırıklığına uğradığı belli oluyordu.

"Hayır, yalnızca tınazın çevresinde. Başka hiçbir yerde yok."

"Bahse girerim ki evde de vardır. Belli etmeden gece yemeğinin içine girer, mikrop ve hastalık saçar. Sizin buralarda hastalık var mı?" Önce bana, sonra Claud'a baktı.

"Herkes iyi burada."

"Emin misiniz?"

"A, evet."

"Bunu bilemezsiniz. Haftalarca önce mikrobu almışsınızdır da hissetmezsiniz. Derken ansızın bang! Sizi avlayıverir. Doktor Arbuthnot'un bu kadar titiz olmasının nedeni bu. Onun için beni bu kadar çabuk gönderdi, anlıyor musunuz. Mikrobun yayılmasını önlemek için."

Şimdi bir sağlık görevlisi havasına girmişti. Hıyarcıklı vebadan mustarip olmadığınız için müthiş düş kırıklığına uğramış en önemli fareydi.

Claud tedirgin bir tavırla,

"Ben iyiyim," dedi.

Fare-adam araştırırcasına onun yüzüne baktı, ama hiç sesini çıkarmadı.

"Peki o tınazda nasıl yakalayacaksınız onları?"

Fare-adam dişlerini göstererek hinoğlu hin bir sırıtışla güldü. Torbasına uzandı, büyük bir teneke kutu çıkarıp yüzüyle aynı yükseklikte tuttu. Kutunun bir yanından da Claud'u gözetliyordu.

"Zehir!" diye fısıldadı. Bunu 'zeğr' olarak ve yumuşak, uğursuz, tehlikeli bir sözcük gibi söylemişti.

"Ölümcül zeğr işte bu!"

Konuşurken teneke kutuyu elinde yukarı aşağı sallıyordu.

"Bir milyon insanı temizleyecek kadar var burada!"

"Korkunç!" dedi Claud.

"Kesinkes! Bundan bir kaçık bile üstünüzde yakalansa altı ay yatarsınız," dedi diliyle dudaklarını ıslatarak. Konuşurken başını öne uzatmak gibi bir huyu vardı.

"Görmek ister misiniz?" diyerek cebinden metal bir para çıkardı, kapağı kaldırmaya başladı.

"İşte bakın! Burada işte!" Nesneden hoşnutluk, hatta sevgiyle söz ediyordu, bakması için Claud'a doğru uzattı.

"Mısır mı? Yoksa arpa mı?"

"Yulaf. Ölümcül *zeğrde* yatırılmış. Tek bir tanesini ağzınıza alın, beş dakikada mevta olursunuz."

"Öyle mi?"

"Hı. Hiç gözümden ayırmam bu tenekeyi."

Elleriyle kavrayıp yavaşça salladı, yulaf taneleri içinde hafifçe hışırdadı.

"Ama bugün olmaz. Fareleriniz bunu bugün almaya-cak. Hem, bugün yemezlerdi. Yemezlerdi işte. Fareleri tanımanız gereken nokta bu. Fareler kuşkucudur. Müthiş kuşkucudur şu fareler. Bugün onlara zarar vermeyecek güzel, tertemiz, lezzetli yulafları yesinler. Bu olsa olsa şişmanlatır onları. Yarın yine aynı şeyi yerler. Tadı o kadar güzeldir ki, birkaç güne kalmaz çevrede ne kadar fare varsa üşüşür."

"Çok akıllıca."

"Bu meslekte akıllı olmalısınız. Bir fareden daha akıllı olmak gerek dersem doğru bir şey söylemiş olurum."

"Siz de neredeyse bir fare gibisiniz," dedim.

Kendime engel olmama kalmadan yanlışlıkla ağzımdan kaçırvermişti, gerçekten elimde değildi, bu süre içinde hep adama bakıp durmuştum. Ne var ki onun üstündeki etkisi şaşırtıcı oldu.

"İşte!" diye bağırdı, "şimdi anladınız! Şimdi doğru bir şey söylediniz! İyi bir fareci bir fareye dünyadaki her şeyden çok benzemelidir. Bir fareden daha kurnaz olmalıdır, bu da pek öyle kolay bir şey değildir, söyleyeyim size!"

"Olmadığı kesin."

"Pekâlâ öyleyse gidelim. Bütün gün zamanım yok, biliyorsunuz. Leydi Leonora Benson Manor'dan acele beni istiyor."

"Onda da mı fare varmış?"

"Fare herkeste vardır," dedi Fare-adam ve rahat, sakin bir yürüyüşle ana yoldan karşıya geçip tınaza doğruldu, biz de arkasından ona baktık. Yürüyüşü o kadar fareye benziyordu ki, insanın ister istemez kafası karışıyordu – o ağır, nazik denilebilecek kadar rahat yürüyüşle daha çok dizlerini kullanarak, ayakları çakılların üstünde çıt çıkarmadan yürüyüp gitti. Tarlaya açılan bahçe kapısını çevik bir zıplayışla aştı, çabucak tınazın çevresini dolanarak toprağa avuç avuç yulaf serpmeye başladı."

Ertesi gün geri gelip işlemini yineledi.

Bir gün sonra yeniden geldi, yine zehirli yulafları koydu, ama bu kez serpmedi, tınazın köşelerine dikkatle küçük yığınlar yaparak yerleştirdi.

Üçüncü gün zehri koyduktan sonra yoldan karşıya geçerken,

"Köpeğiniz var mı?" diye sordu.

"Evet."

"Köpeğinizin kıvranarak feci bir ölümle ölmesini istiyorsanız, yapacağınız tek şey o kapıdan geçmesine izin vermeniz."

"Dikkat ederiz," dedi Claud. "O konuyu merak etmeyin."

Ertesi gün yine, bu kez ölmüş olanları toplamak için geldi.

"Eski bir torba var mı? Onları içine koymak için bir torba gerekecek."

İyice koltukları kabarmıştı, önemli biriydi artık, kara gözleri gururla parlıyordu. Hünerinin heyecan yaratan sonuçlarını izleyicilere sergilemek üzereydi.

Claud bir torba buldu, sonra üçümüz, Fare-adam önümüzde yoldan karşıya geçtik. Claud'la bahçe kapısının üstünden eğilip izlemeye başladık. Fare-adam saman yığını-

nın çevresini dolaştı, küçük zehir tepeciklerini incelemek için ikide bir eğiliyordu.

"Burada yolunda gitmeyen bir şey var," diye mırıldandı. Sesi yumuşak ve öfkeliydi.

Başka bir yığına doğru eğilip yakından incelemek için diz üstü çöktü.

"Burada yolunda gitmeyen uğursuz bir şey var."

"Ne oldu?"

Yanıtlamadı, ama besbelli fareler tuzağa dokunmamışlardı.

"Buradaki fareler çok kurnaz," dedim.

"Ben de ona aynı şeyi söyledim Gordon. Bunlar senin bildiğin sıradan fareler değil."

Fare-adam bahçe kapısına doğru yürüdü. Çok canı sıkılmıştı, bu da yüzünden, burnunun çevresinden ve iki sarı dişin alt dudağa bastırıp durmasından anlaşılıyordu.

"O mavalı okumayın bana," dedi bana bakarak. "O farelerin öbürlerinden farkı yok, yalnız biri onları besliyor olmalı. Bir yerlerde lezzetli bir şey var, hem de bolca. Dünyada hiçbir fare yoktur ki, karnı patlayıncaya kadar dolu olmadıkça yulafı geri çevirsin."

"Kurnaz şeyler," dedi Claud.

Adam bezgin, arkasını döndü. Yine çömeldi ve zehirli yulafları küçük bir kürekle toplayıp gerisin geri dikkatle kutuya koymaya başladı. Bu iş bitince üçümüz yoldan geçip geri döndük.

Fare-adam benzin pompalarının yanında durdu, artık yüzü asılmaya başlamış, biraz üzgün, alçakgönüllü bir fare-adamdı. İçine kapanmış, suskunlaşmış, arpacı kumrusu gibi başarısızlığını düşünüyordu, gözleri bulanıklaşmış, kötüleşmişti, küçük dilinin ucu ikide bir sarı dişlerinin yanından çıkıp dudakları ıslatıyordu. Anlaşılan dudakların sürekli ıslak olması çok önemliydi. Başını kaldırıp önce bana, sonra Claud'a kaçamak bir bakış attı. Burnunun ucu kıvrılmış havayı kokluyordu. Ayak parmakları üstünde

yaylanarak hafifçe sallandı sonra yumuşak bir sesle sır verircesine,

"Bir şey görmek ister misiniz?" dedi. Kuşkusuz ününü yeniden kazanma peşindeydi.

"Ne?"

"Şaşırtıcı bir şey görmek ister misiniz?" Bunu söylerken elini ceketin o derin cebine sokup parmaklarının arasında sımsıkı tuttuğu koca bir fare çıkardı.

"Aman Allah!"

"A, işte bu, görüyor musunuz?"

Hafifçe eğilmiş, boynunu öne uzatmış, yan gözle bize bakarken kocaman kahverengi faresini elinde tutuyordu, dönüp ısırması için de işaret ve başparmağıyla hayvanı boğazından sımsıkı yakalamış kafasına sertçe bastırıyordu.

"Ceplerinizde çoğunlukla böyle fareler taşır mısınız?"

"Yanımda hep bir-iki fare bulundururum."

Bunu söyledikten sonra boş elini öbür cebine sokup küçük, beyaz bir yaban gelinciği çıkardı. Boynundan tutup,

"Yaban gelinciği," dedi.

Gelincik onu tanıyor olmalıydı ki, avucunda kımıldamadan duruyordu.

"Bir fareyi öldürmek için hiçbir şey bir gelincikten daha hızlı davranamaz. Farenin de gelincikten daha çok korktuğu hiçbir şey yoktur."

Ellerini önünde birbirine yaklaştırdı, bu durumda gelinciğin burnuyla farenin yüzü arasında beş-altı santim bir aralık kalmıştı. Gelinciğinin pembe boncuk gözleri fareye baktı. Fare katilden uzaklaşmak için çabalamaya başladı.

"Şimdi!" dedi adam, "bakın!"

Hâki gömleğinin yakası açıldı, fareyi kaldırıp içine, çıplak göğsüne attı. Eli boşalır boşalmaz da, izleyiciler farenin gömleğin altındaki kabarıklığını görsün diye ceketinin ön düğmelerini açtı. Kemer hayvanın aşağı inmesine engel oluyordu. Ardından gelinciği de içeri attı. Bir anda gömleğin içinde müthiş bir kargaşa başladı. Fare, adamın

bedeninde fırdolayı dönüyor, gelincik de onu kovalıyordu. Küçük kabarıklık büyüğünü kovalayarak, her çemberde arayı kapatıp biraz daha yaklaşıarak altı-yedi kez döndüler, sonunda iki kabarıklık birleşti, didişmeyi ince cik cikler izledi.

Bu gösteri sırasında Fare-adam bacakları ayrık, elleri iki yanına gevşekçe sarkmış, koyu renk gözleri Claud'un yüzünde, hiç kıvıldamadan durmuştu. Sonra bir elini gömleğinin içine soktu, gelinciği, öbürüyle de ölü fareyi çıkardı. Gelinciğin beyaz ağzının çevresinde kan izleri vardı.

"Bundan pek hoşlandığımı söyleyemeyeceğim."

"Bugüne kadar böyle bir şey görmediğinize bahse girerim."

"Gördüğümü söyleyemeyeceğim."

"Günün birinde midenizden tatsız bir küçük ısırık alıp almayacağınızın söylenemeyeceği gibi," dedi Claud, ama etkilendiği açıktı. Fare-adamı da yine kabarmaya başlamıştı.

"Bundan da *şaşırtıcı* bir şey daha görmek ister misiniz? Kendi gözlerinizle görmedikçe asla *inanmayacağınız* bir şey görmek ister misiniz?"

"Ne?"

Pompaların önündeki araba yolunda duruyorduk, o tatlı, ılık kasım sabahlarından biriydi. İki araba birbiri ardına benzin almak için yanaştı, Claud da gidip onlara istediklerini verdi.

"Görmek istiyor musunuz?" diye sordu Fare-adam.

Biraz kaygı ve korkuyla Claud'a baktım, o,

"Evet," dedi, "haydi bakalım görelim öyleyse."

Fare-adam da ölü fareyi gerisin geri cebine kaydırды, gelinciği de öbür cebine koydu. Sonra sırt çantasına uzandı ve -izninizle- ikinci bir canlı fare çıkardı.

"Hey Allahım!" dedi Claud.

"Hep üstümde bir-iki fare bulundururum," dedi soğukkanlılıkla açıkladı adam.

"Bu meslekte fareleri tanımanız gerekir, onun için de çevrenizde bulundurmalısınız. Şu gördüğünüz bir lağım faresi. Yaşlı bir lağım faresidir, oğlancılar kadar da kurnazdır. Görüyor musunuz ne yapacağımı kestirmeye çalışarak nasıl hep beni kolluyor? Şuna bir bakın."

"Çok tatsız."

"Ne yapacaksınız?" diye sordum. Bunu bir öncekinden de az seveceğime ilişkin bir duygu vardı içimde.

"Bana bir sicim parçası bulun."

Claud ona bir sicim parçası buldu. Adam sol eliyle bir ilmek yapıp farenin arka ayaklarından birine geçirdi. Fare ne olup bittiğini görmek için başını çevirmeye çalıştı, ama adam boynundan sımsıkı kavramıştı.

"Şimdi!" dedi çevresine bakınarak. "İçeride bir masanız var mı?"

"Fareyi evin içinde istemiyoruz," dedim.

"Eh -bana bir masa gerek. Ya da masa gibi düz bir şey."

Claud,

"Şu arabanın kaputuna ne dersiniz?" dedi.

Arabaya yürüdük, adam yaşlı lağım faresini kaputun üstüne koydu. Sicimi sileceğe bağladı, fare bağlıydı artık. Koca gri fare parlak kara gözleri, kaputun üstünde uzun bir kıvrım yapmış derisi pul pul kuyruğuyla önce kımıldamadan kuşkuyla sırtını kamburlaştırıp oturdu. Fare-adam'dan başka yana bakıyor, bir yandan da ne yapacağını görmek için yan gözle onu kolluyordu. Adam birkaç adım geri çekildi, fare hemen gevşedi. Arka ayakları üstüne dikilip sırtındaki gri tüyleri yalamaya başladı. Sonra iki ön ayağıyla ağzını kaşdı. Yanında duran üç adamla hiç ilgilenmiyor gibiydi.

"Şimdi küçük bir bahse ne dersiniz?" dedi Fare-adam.

"Biz bahse tutuşmayız," dedim.

"Eğlence olsun diye. Bahse tutuşursanız daha eğlenceli olur."

"Ne için bahse tutuşmak istiyorsunuz?"

"Ellerimi kullanmadan bir fareyi öldürebileceğime. Ellerimi cebime koyup kullanmayacağım."

"Tekme atarsınız," dedi Claud.

Fare-adam anlaşılan biraz para kazanmak istiyordu. Öldürülecek olan fareye bakınca hafifçe midemin bulandığını hissettim, nedeni farenin öldürüleceğinden çok bunun, hazla özel bir biçimde yapılacak olmasıydı.

"Hayır," dedi Fare-adam, "ayak yok."

"Kol da mı yok?" dedi Claud.

"Kol da yok. Bacak da yok. Ayak da yok."

"Üstüne oturacaksınız."

"Hayır ezme yok."

"Yapın da görelim."

"Önce benimle bahse tutuşun. Bi' teklik¹ verin bana.

"Bu kadar da çılgınlaşmayın ama... Size neden bir teklik verelim?"

"Neye bahse tutuşacaksınız?"

"Hiçbir şeye."

"Öyleyse olmaz."

Sicimi silecekten çözecekmiş gibi bir hareket yaptı.

Claud,

"Bir şiline seninle bahse girerim," dedi. Midemdeki bulantı artıyordu, beri yandan olayın öyle berbat bir çekimi vardı ki bırakın gitmeyi, kendimi hareket bile edemez buldum.

"Siz de mi?"

"Hayır," dedim.

"Ne oldu size?" dedi Fare-adam.

"Sizinle bahse girmek istemiyorum o kadar."

"Yani bunu boktan bir şilin için mi yapmamı istiyorsunuz?"

"Yapmanızı istemiyorum."

Claud'a döndü,

"Para nerede?" dedi.

¹ Teklik: İngiliz lirası, sterlin. (Çev.)

Claud arabanın kaputunun üstüne, radyatöre yakın bir yere bir metal şilin koydu. Fare-adam iki tane altı pens çıkarıp Claud'un parasının yanına koydu. Bunu yapmak için elini uzattığında fare başını geri çekti, kaputun üstüne yapışıp büzüldü.

"Bahse tutuşuldu," dedi Fare-adam.

Claud'la birkaç adım geri çekildik. Fare-adam ilerledi. Ellerini ceplerine soktu, yüzü farenin yüzünün tam karşısına gelinceye kadar öne eğildi, aralarında bir metre kalmıştı.

Gözleri farenin gözlerini yakalayıp tuttu. Fare de öne eğiliyordu, çok gergindi, müthiş tehlikeyi sezmişti, ama daha korkmuyordu. Eğiliş biçimiyle adamın yüzüne atlamaya hazırlanmış gibi geldi bana, ama Fare-adam'ın gözlerinde bunu yapmaktan alıkoyan bir güç olsa gerekti, bu güce boyun eğdi, sonra adam onu korkutmaya başlamış olacak ki, arka bacağındaki sicim gerilmeye kadar küçük adımlarla bedenini çekerek gerilemeye başladı. Bacağını kurtarmak için silkererek, sicimden kurtulup daha da gerilemek istedi. Adam gözlerini ondan ayırmadan yüzüyle de izleyerek fareye doğru biraz daha eğildi, ansızın fare paniğe kapıldı ve yana doğru havaya sıçradı. Sicim öyle hızla çekildi ki, az kalsın bacağı kopuyordu.

Kaputun orta yerinde, sicimin el verdiği kadar uzakta fare yine yere yapıştı, artık iyiden iyiye korkmuştu, bıyıkları titriyordu, uzun gri bedeni korkudan gerilmişti.

O anda Fare-adam yüzünü yine yaklaştırmaya başladı. Bunu çok ağır yapıyordu, o kadar ağır ki, her baktığınızda yüzünün azıcık daha yaklaşmış olması dışında hiçbir hareket görülüyordu. Gözlerini fareden hiç ayırmıyordu. Gerginlik o kadar artmıştı ki, bir anda bağırıp durmasını istemek geldi içimden. Midemi bulandırdığı için durmasını istiyordum, ama o sözcüğü bir türlü kendime söyletemiyordum. Son derece tatsız bir şey olmak üzereydi, bundan hiç kuşku yoktu. Uğursuz, kötü, faremsi bir

şey, midemi bulandırmakta haklı olan bir şey, her neyse görecektim bakalım.

Fare-adam'ın yüzü fareden otuz santim kadar uzaktaydı. Yirmi beş santim. Sonra on ya da sekiz derken yüzlerini ayırmak için el kadar bir aralık kaldı. Fare gergin, korku içinde kendini arabanın kaputuna bastırıyordu. Fare-adam da gergindi, ama onunki sımsıkı gerilmiş bir yay gibi tehlikeli, etkin bir yoğunluktu. Ağzının bir ucunda hafif bir gülümseme vardı.

Ansızın vurdu. Bedeninin alt yanındaki kaslardan hız alan tek bir hızlı bıçak gibi vuruşla başını şimşek gibi öne atarak yılan gibi vurdu; bir an için ağzının kocaman açıldığını, iki sarı dişi ve yüzün tümünün ağız açma hareketinin çabasıyla gerildiğini gördüm.

Bundan fazlasını görmek istemedim. Gözlerimi kapadım, yeniden açtığımda fare ölmüştü, Fare-adam da parayı cebine indiriyor ve ağzını temizlemek için tükürüyordu.

"Likerişi' i bundan çıkarıyorlar işte. Büyük fabrikalarla çikolata yapanlar likeriş için fare kanı kullanırlar."

Sözcükleri söylerken yine o lezzetli bir şey tadıyormuş gibi ıslak dudaklı, dudak emici lezzet duygusu, sesinin gırtlaktan çıkışı, *likeriş* sözcüğünü söylerken yine o koyu şurupsu etki...

"Hayır," dedi, "bir damla fare kanından kimseye zarar gelmez."

Claud,

"Bu kadar iğrenç konuşmayın," dedi.

"A, ama doğrusu bu, anlıyorsunuz ya? Birçok kez yemiş olmalısınız. Alkollü içkilerden bazıları, meyankökü likörü hep fare kanı kullanılarak yapılır."

"Bunu duymak istemiyoruz, eksik olmayın."

"Koca koca kazanlarda fokurdayarak, dumanı tüterek kaynar, adamlar uzun çubuklarla karıştırırlar. Çikolata fabrikalarının en büyük sırlarından biridir, kimse de bunu bilmez, onlara malzemeyi sağlayan fareciler dışında."

Ansızın izleyicilerinin artık onun safında olmadığını fark etti, yüzlerimiz düşmancaydı, hasta görünümüldü, öfke ve iğrenme duygusuyla kıpkırmızı kesilmişti.

Bir anda durdu, tek bir sözcük daha söylemeden döndü, ana yola çıkan araba yolundan aşağı inmeye başladı, çakılların üstünde bile hiç ses çıkarmayan adımlarıyla, sin-sice çevreyi kolağan eden bir farenin rahat, keyifli yürüyüşünün ağır hareketleriyle gitti.

CLAUD'UN KÖPEĞİ

RUMMINS

Güneş tepelerin üstünde yükselmiş, sis kalkmıştı, sabah erkenden köpekle birlikte yolda yürümek harika oluyordu, özellikle de sonbahar renkleri altınla sarıya değişen, arada biri kopup ağır ağır düşerken havada dönüp tam önüne, yolun kıyısındaki çimenlerin üstüne hiç ses çıkarmadan düşen yapraklarla... Yukarı doğru çıkan yolda küçük bir sapak vardı, adam kayın ağaçlarının insan kalabalığı gibi hışırdayıp mırıldandıklarını duyabiliyordu.

Bu, Claud Cabbage için her zaman günün en güzel saatiydi. Beğeniyle önünde hızla yürüyen tazının inip çıkan kadife gibi butlarına baktı.

Yumuşak bir sesle,

"Jackie," dedi, "hey Jackson. Nasılsın oğlum?"

Köpek adının söylenmesiyle yarım döndü, duyduğunu göstermek için çabucak kuyruğunu salladı.

Kendi kendine Jackson gibi bir köpek daha yoktur dedi. Zarif çizgileri, küçük sivri kafası, sarı gözleri, kara oynak burnu ne kadar güzeldi. Uzun boynu, beline doğru incelen karnı, hiç midesinin olmayışı ne kadar da güzeldi. Tırnaklarının üstünde nasıl çıt çıkarmadan yere basmıyormuş gibi yürüyordu.

"Jackson. Hey gidi koca kurt."

Uzakta Rummins'in çiftlik evi görünmüştü, küçük, dar, eskiydi, sağ yanındaki çitin arkasında kalıyordu.

Buradan döneyim, diye karar verdi. Bugünlük yeter bu kadar.

Elinde bir kova sütle avludan geçen Rummins yolun aşağısından onun geldiğini gördü. Yavaşça kovayı yere koyup bahçe kapısına doğru geldi, kollarını kapının üstüne dayayıp bekledi.

"Günaydın Bay Rummins," dedi Claud. Yumurtalar yüzünden Rummins'e terbiyeli davranmalıydı.

Rummins başını salladı, bahçe kapısının üstünden eğildi, inceleyen bakışlarını köpeğe dikmişti.

"İyi görünüyor."

"İyidir."

"Ne zaman koşacak?"

"Bilmiyorum Bay Rummins."

"Hadi söyle. Ne zaman koşacak?"

"Daha on aylık Bay Rummins. Doğru dürüst eğitilmedi de, inanın doğru söylüyorum."

Rummins'in küçük boncuk gözleri bahçe kapısının üstünden merakla gözlüyordu.

"İki kâğıt yatırabilirim. Nasılsa bir gün bir yerde koşturacaksınız."

Claud yolun kara yüzeyinde huzursuzca ayak değişirdi. Geniş kurbağa ağızlı, kırık dişli, kurnaz gözlü bu adamı hiç mi hiç sevmiyordu, en çok da yumurtalar yüzünden nazik davranmak zorunda oluşuna tutuluyordu.

Umutsuzca başka bir konu aradı.

"Karşınızdaki şu saman yığını fare dolu," dedi.

"Saman yığınları hep fare doludur."

"Bunun gibi değil. Aslına bakarsanız yetkililerle bu yüzden azıcık sorunumuz var."

Rummins sert bir tavırla çabucak başını kaldırıp baktı. Yetkililerle sorun istemezdi. Yumurtaları karaborsa satan ve domuzları izinsiz öldüren biri, kim olursa olsun bu tür insanlarla ilişkiden kaçınmakla akıllılık ederdi.

"Nasıl bir sorun?" diye sordu Rummins.

"Fare avcısı gönderdiler."

"Yani birkaç fare için mi?"

"Birkaç mı? Yahu *kaynıyor* orası."

"Daha neler!"

"Gerçekten Bay Rummins. Yüzlerce var."

"Fare avcısı yakalamadı mı onları?"

"Hayır."

"Neden?"

"Bence fareler kanmayacak kadar kurnaz."

Rummins düşünceli bir tavırla başparmağının ucuyla burun deliklerinden birinin iç kenarını keşfetmeye koyuldu, bunu yaparken burun kanadını başparmağıyla işaret parmağı arasında tutuyordu.

"Ben olsam fare avcılarına teşekkür etmem," dedi. "Fare avcıları alık hükümet için çalışan resmi görevliler ve benim onlara verecek teşekkürüm yok."

"Benim de öyle Bay Rummins. Fare avcılarının tümü de pisliğin teki kurnaz yaratıklardır."

"Eh," dedi Rummins ve kafasını kaşımak için parmaklarını kepinin altına kaydırды. "Zaten o saman yığını halletmeye gelecektim. Bugün de yapabilirim sanıyorum. Hükümet görevlilerinin işime burunlarını sokmalarını istemiyorum. Yo, sağ olsunlar."

"Çok haklısınız Bay Rummins."

"Daha sonra geliriz, Bert'le birlikte."

Bunu söyledikten sonra döndü ve avludan geçip gitti.

Öğleden sonra üç sularında Rummins'le Bert, görkemli, harikulade koca bir siyah atın çektiği bir arabayla ağır ağır yoldan ilerlerken görüldüler. Benzin istasyonunun karşısında araba dönüp tarlaya girdi, tınazın yanında durdu.

"Bu görülmeye değer," dedim, "tüfeği al."

Claud tüfeği aldı, bir kurşun sürdü.

Yolun karşısına geçtim, açık bahçe kapısına dayandım. Rummins yığının tepesine çıkmış, bağlayan ipi kesi-

yordu. Bert arabada kalmış, uzunluğu bir metreyi geçen koca bıçağında parmağını gezdiriyordu. Bert'in gözünün biri sakattı. Kaynamış balık gözü gibi soluk, gri bir tabakayla kaplıydı, yuvasında hep hareketsiz durmasına karşın müzelerdeki bazı portrelerde olduğu gibi size bakar ve izlerdi. Nerede durursanız durun, Bert de nereye bakarsa baksın tabakta balık gibi ortasında küçük kara bir benek olan o sakat göz, o soğuk, haşlanmış bulanık ve soluk göz yan yan bakan buz gibi bir bakışla üstünüze dikilirdi.

Kısa, kurbağa gibi bodur olan babasının aksiydi. Bert uzun boylu, sırik gibi, kemiksizmiş duygusu veren bir çocuktuktu, eklemeleri, hatta omuzlarının üstündeki başı bile gevşekti, boynuna ağır geliyormuş gibi bir yana eğik dururdu.

"Bu yığını daha geçen haziranda yaptın, neden bu kadar çabuk kaldırıyorsun?" dedim.

"Babam öyle istiyor."

"Yeni bir tınaz kesmek için garip bir ay, kasım..."

"Babam öyle istiyor," diye yineledi Bert. İki gözü de, akık olan da, öbürü de tam bir boşlukla bana bakıyordu.

"Bir araya toplayıp yığın yapmak için o kadar uğraşacaksınız, sonra beş ay geçince aşağı indireceksin."

"Babam öyle istiyor." Bert'in burnu akıyordu, ikide bir elinin tersiyle siliyor, elini de pantolonunda temizliyordu.

Rummins,

"Haydi Bert!" diye seslendi, oğlan da tınazın tepesine çıkıp samanların alındığı yerde durdu. Bıçağını çıkardı, sapını iki eliyle tuttu, büyük bir testereyle ağaç kesercesine ve bedenini bıçkı gibi sallayarak alışkın bir rahatlıkla sımsıkı toplanmış samanları kesmeye başladı. Kuru samanların kesilirken çıkardığı gevrek sesi duyuyordum, bıçak yığının içinde derinlere daldıkça çıkardığı ses azalıyordu.

"Fareler ortaya çıktıkça Claud nallayacak."

Adamla çocuk ansızın durdular, yolun karşısında elinde tüfek, kırmızı pompaya dayanmış duran Claud'a baktılar.

Rummins,

"Söyle ona o Allah'ın belası tüfeği ortadan kaldırsın."

"İyi atıcıdır. Sizi vurmaz."

"Kimse benim yanımda fare nallayamaz, ne kadar iyi olursa olsun."

"Onurunu kıracaksınız."

Rummins ağır, düşmanca bir sesle,

"Söyle kaldırsın," dedi. "Köpeklerle sopalara diyeceğim yok, ama tüfek görürsem kafam bozulur."

Claud söyleneni yaparken tınazın üstündekiler gözlerini dikip beklediler, sonra yine sessizce işlerine koyuldular. Az sonra Bert arabaya geldi, ellerini uzatıp yığından bir saman balyasını öyle bir biçimde çekti ki, dağılmadan arabanın içine, tam yanı başına düştü.

Gri-siyah uzun kuyruklu bir fare saman yığınının dibinden fırladı, çite doğru koştu.

"Fare," dedim.

"Öldür," dedi Rummins. "Neden bir sopa alıp öldürmüyorsun?"

Artık alarm verilmişti, fareler daha çabuk dışarı çıkıyorlardı, her dakika şişman uzun bedenli bir-iki tane çıkıyor, yere yapışıp çimenlerin arasından çite doğru koşuyorlardı. Onlardan birini gören at, kulaklarını dikip tedirgin, yuvalarında dönen gözlerle izledi.

Bert tınazın tepesine tırmanmış başka bir balya kesiyordu. Ona bakarken ansızın durduğunu, bir saniyelik bir duraklama geçirdiğini, sonra yeniden kesmeye başladığını gördüm, ama bu kez çok dikkatliydi; şimdi başka bir ses duyuyordum, bıçağın ağzı sert bir şeye sürtüldüğünde çıkan o boğuk, törpümsü sesi...

Bert bıçağını dışarı çekip parmağıyla yoklayarak ağzını inceledi, yine sokup güçle yarıktan aşağı itti, sert nesneye rastgelinceye kadar da kolayca alta doğru kaydığını his-

setti, yine o hareketi yaptığında aynı gıcırtılı ses yeniden duyuldu.

Rummins başını çevirip omzunun üstünden arkaya, oğlana baktı. Tam o sırada öne eğilmiş, iki eliyle kavradığı bir kucak dolusu samanı kaldırmak üzereydi ve yaptığı işin ortasında donmuş gibi kalakaldı, Bert'e şöyle bir baktı. Bert, elleri bıçağın sapında yüzünde şaşkınlık öylece duruyordu. Arkasında gökyüzü bulutsuz, soluk maviydi, saman yığınının üstündeki iki gölge bu solukluğun önünde belirgin çizgileriyle kapkara oyma resimler gibi duruyorlardı.

Derken Rummins'in sesi duyuldu, her zamankinden tizdi ve öylesine yanıl-sanmayacak kadar şiddetli bir korkuyla doluydu ki, sesin yüksek çıkışı bile duygularını gizleyemiyordu.

"Bazı çiftçiler bugünlerde öyle dikkatsiz ki, tınazı neyin üstüne yığıdıklarının bile farkında değiller."

Durdu, yine sessizlik oldu, adamlar hareketsizdi, yolun öte yanında Claud kımıldamadan kırmızı pompaya dayanmış duruyordu. Bir anda öyle bir suskunluk olmuştu ki, koyakta, ta uzaklarda bir kadın sesinin öbür çiftlikteki erkekleri yemeğe çağırdığını duyduk.

Sonra yine Rummins bağırmasına hiç gerek yokken bağırmaya başladı.

"Haydi öyleyse! Haydi kessene Bert! Küçük bir ağaç parçasının o enayi bıçağa ne zararı olur ki?"

Belli bir nedenden, ola ki bela kokusu aldığından Claud yolu geçip geldi, benimle bahçe kapısına yaslandı. Hiçbir şey söylemedi, ama ikimiz de bu adamları saran suskunlukta, özellikle de Rummins'te tedirginlik veren bir şeyler olduğunu biliyor gibiydik. Rummins korkmuştu. Bert de öyle. Şimdi onlara bakarken belleğimin hemen altında belli belirsiz küçük bir görüntünün kımıldadığını fark ettim. Çılgın gibi geriye uzanıp yakalamaya çalıştım. Bir kez yakalamama ramak kalmışken kayıp gitti, peşinden koştuğumda kendimi haftalar, haftalar öncesine yazın

sarı günlerine, koyakta güneyden esen ılık yele, yapraklarla ağırlaşmış koca kayın ağaçlarına, altına dönen tarlalara, harmana, sap biçmeye ve tınaza, tınazın yapılışına giderken buldum.

Ansızın midemde müthiş bir korkudan kaynaklanan bir elektriklenme oldu.

Evet, saman yığınının yapılışı. Ne zamandı? Haziran mı? Öyleydi elbet, haziranda tepemizde alçalmış bulutlarla fırtına kokusunun havayı ağırlaştırdığı sıcak, çamurlu bir gündü.

Rummins,

"Yağmur bastırmadan içeri atıp bitirelim şu işi Allahaşkına," demişti.

Ole Jimmy de,

"Yağmur mağmur yağmayacak, aceleye de gerek yok. Sen de çok iyi bilirsin ki, fırtına güneydeyken koyağa geçmez," diye yanıtlamıştı.

Rummins arabanın içinde elinde yaba, ayaktaydı, onu yanıtlamadı. Yağmur bastırmadan samanı içeri atma kaygısıyla öfkeli ve düşünceliydi.

Ole Jimmy, Rummins'e bakarak,

"Akşamdan önce yağmur yağmaz," diye yineledi; Rummins de ona baktı, gözleri içinde kabarmaya başlayan öfkeyle parlıyordu.

Sabah boyunca samanları arabaya yüklemek, tarlanın öbür ucuna taşımak, benzin istasyonunun karşısındaki bahçe kapısının yanında yavaş yavaş yükselen saman yığınının üstüne eklemek için bir an bile durmadan çalıştık. Güneydeki fırtınanın bize yaklaştığını, sonra yeniden uzaklaştığını duyabiliyorduk. Sonra yine döndü, tepelerin arkasında bir yerde durdu, arada gök gürlüyordu. Yukarı baktığımızda tepedeki bulutların hareket ettiğini, oradaki hava akımında biçim değiştirdiğini gördük, ama toprak sıcak, çamurluydu ve yaprak kımıldamıyordu. Sıcakta gömleklerimiz terden sırılsıklam, yüzlerimiz parlayarak halsiz, ağır ağır çalıştık.

Claud'la Rummins'in yanında, tınazın üstünde çalışıyor, düzgün bir biçime sokmaya çabalıyorduk; o cehennem sıcağını, yüzümün çevresinde uçuşan sinekleri, her yanımdan ter boşandığını, özellikle de Rummins'in yanı başımda sert küfürler yağdırarak çılgın bir telaş içinde bir yandan göğü gözleyip bir yandan adamlara acele etmeleri için bağırarak çalıştığını anımsıyorum.

Öğle olunca Rummins'e karşın yemek molası verdik. Claud, Ole Jimmy, bir de Wilson denen ev izni almış bir askerle çitin dibine oturduk, hava konuşulmayacak kadar sıcaktı. Wilson'da ekmek, peynir, bir matara da soğuk çay vardı. Ole Jimmy'de de eski bir gaz maskesi kabı olan bir sırt çantası vardı, sımsıkı kapalı uçları havada duruyordu, içinde de üç litre kadar bira vardı. Her birimize birer şişe verdi.

"Haydi," dedi.

Claud,

"Birini satın alabilir miyim?" diye sordu. Yaşlı adamın çok az parası olduğunu biliyordu.

"Hadi, al."

"Parasını ödemeliyim."

"Bu kadar aptal olma. İç."

Çok iyi yürekli bir yaşlı adamdı, her gün tıraş ettiği temiz, pembe yüzüyle iyi, tertemiz bir adamdı. Bir zamanlar marangozmuş, ama yetmiş yaşına gelince, yani birkaç yıl önce emekliye ayırmışlar. Sonra da hâlâ işe yaradığını gören Köy Meclisi yeni yapılan çocuk parkında hem salıncakları, tahterevallileri onarım işini, hem de çocukların bir yanlarını incitmemeleri ya da aptalca bir şey yapmamalarına göz kulak olmak için iyi yürekli bir bekçi köpeği olma görevini vermişti ona.

Yaşlı bir adam için bu iyi bir görevdi, herkes de işin gidişatından hoşnuttu, bir cumartesi gecesine kadar. O gece Ole Jimmy sarhoş olmuş, yalpalaya yalpalaya geldiği Ana Caddesi'nin orta yerinde öyle uluyan bir sesle şarkı söylemeye başlamıştı ki, herkes ne olduğunu görmek için

yatağından fırlamıştı. Ertesi sabah çocuk parkındaki çocuklarla arkadaşlık etmeye yakışmayan işe yaramaz sarhoşun biri olduğunu söyleyerek onu sepetlediler.

Ama şaşırtıcı bir şey oldu. İşten ayrıldığı ilk gün –pazartesiydi– çocuk parkına tek bir çocuk gelmedi.

Ne bir sonraki gün, ne de ondan sonra. Hafta boyunca salıncaklar, tahterevalliler, yüksek merdivenli kayma yerleri bomboş kaldı. Tek bir çocuk yanlarına yaklaşmadı. Onun yerine papazın evinin arkasındaki tarlaya peşinden geldiler, o onları kollarken oyunlarını orada oynadılar, bunların sonucu olarak da bir süre sonra Meclis ihtiyar adama görevini iade etmekten başka çare bulamadı.

Hâlâ o görevi sürdürüyor ve sarhoş oluyor, ama artık kimse bu konuda bir şey söylemiyor. Her yıl hasat zamanı birkaç gün işi bırakır. Yaşamı boyunca Ole Jimmy hasada gitmeyi sevmiştir, bundan vazgeçmeye de hiç niyeti yoktur.

Şişeyi asker Wilson'a uzatarak,
"Bir tane ister misin?" diye sordu.

"Hayır, sağ ol, benim çayım var."

"Sıcak bir günde çay içmeli derler."

"Öyle. Bira uykumu getiriyor."

Ole Jimmy'ye,

"İstersen," dedim, "karşiki benzin istasyonuna gidelim, sana birkaç güzel sandviç yapayım. İster misin?"

"Bira çok bile. Bir şişe birada yirmi sandviçten daha çok yemek var evlat."

İki sıra soluk pembe dişsiz dişetlerini göstererek gülümsedi, ama hoş bir gülümseyişi, dişetlerinin görünüşü itici bir etki yapmıyordu.

Bir süre sessiz sedasız oturduk. Asker peynir ekmeğini bitirmiş, şapkasını yüzüne yıkıp arka üstü yatmıştı. Ole Jimmy üç şişe bira içti, sonuncuyu da Claud'la bana ikram etti.

"Hayır teşekkürler."

"Hayır teşekkürler. Bir tane bana çok bile..."

Yaşlı adam omuzlarını silkti, biranın kapağını açtı, başını arkaya yatırdı, dudaklarını açık tuttu ve ağzına boşaltarak içti. Sıvı hiç ses çıkarmadan boğazından aşağı iniyordu. Rengi atmış, biçimi belirsiz bir şapkası vardı, başını arkaya atınca yere düşmedi.

Şişeyi indirdi, tarlanın öte yanına, araba oklarının arasında sırtından buhar tüterek duran kocaman araba atına baktı.

"Rummins şu ihtiyar ata içecek bir şey vermeyecek mi?" diye sordu.

"Rummins vermez."

"Atlar da susar, aynı bizim gibi." Ole Jimmy duraladı, hâlâ ata bakıyordu.

"Sizin orada bir kova su yok mu?"

"Elbette var."

"Şu ihtiyar ata su vermememiz için bir neden yok öyleyse?"

"Bu çok iyi bir fikir. Ona su vereceğiz."

Claud'la ayağa kalktık, bahçe kapısına doğru yürümeye başladık, ihtiyar adama dönüp seslendiğimi anımsıyorum.

"Sana güzel bir sandviç getirmemi istemediğinden emin misin? Yapması bir saniye sürmez."

Başını sallayarak şişeyi kaldırdı ve biraz şekerleme yapacağı falan gibi bir şeyler söyledi. Biz de kapıdan geçip yolun karşısındaki benzin istasyonuna girdik.

Müşterilerle ilgilenerek, yiyecek bir şeyler hazırlayarak orada sanırım bir saat kadar kaldık, sonunda Claud elinde bir kova suyla geldi, geri döndüğümüzde yığının en az iki metreye yaklaştığını gördük.

Claud,

"Yaşlı ata biraz su," dedi. Arabanın içinde, tınaza saman yığan Rummins'e sert sert baktı.

At kafasını kovanın içine soktu, dudaklarıyla süzerek minnetle soluk soluğa içmeye başladı.

"Ole Jimmy nerede?" dedim. Bu onun fikri olduğundan yaşlı adamın suyu görmesini istiyordum.

Soruyu sorar sormaz bir an, kısacık bir an Rummins yaba elinde duraladı, çevresine bakındı.

"Ona bir sandviç getirdim," diye ekledim.

"Allah'ın belası ihtiyar, salak sarhoş, bir sürü bira içti, sonra da eve uyumaya gitti," dedi Rummins.

Çit boyunca yürüyüp Ole Jimmy'yle oturduğumuz yere döndüm. Beş tane boş şişe çimenlerin üstündeydi. Bira kabı da öyle. Boş kabı alıp Rummins'e götürdüm. Çantayı uzun omuz askısından tutup kaldırdım.

"Ole Jimmy'nin eve gittiğini sanmıyorum Bay Rummins," dedim.

Rummins şöyle bir baktı, ama hiçbir şey söylemedi. Fırtınanın yaklaşması, bulutların kararması, sıcaklığın da iyice bastırması yüzünden çılğınca bir telaşa kapılmıştı.

Çantayı taşıyarak benzin istasyonuna döndüm ve öğleden sonrayı müşterilerle ilgilenerek orada geçirdim. Akşama doğru yağmur geldiğinde yolun öte yanına baktım, samanı içeri atmış, üstüne katranlı muşamba örtüyorlardı.

Birkaç gün sonra bir adam geldi, katranlı muşambayı kaldırdı, yerine sazdan bir dam yaptı. Eğim düzgündü, köşeler derli toplu kırılmıştı, yoldan ya da benzin istasyonunun kapısından bakınca güzel görünüyordu.

Şimdi bunların tümü dünmüş gibi net, kafama üşüşüyor; o sıcak, fırtınalı haziran gününde yığının yapılışı, sarı tarla, samanın tatlı otsu kokusu, ayağında tenis ayakkabılarıyla asker Wilson, akık gözlü Bert, yaşlı, temiz yüzüyle Ole Jimmy, pembe dişetleri ve arabada durmuş yağmurdan korktuğu için göğre kızan o tıknaz cüce Rummins.

Tam o sırada Rummins denen adam kollarında bir saman balyasıyla yığının tepesinde eğilmiş, oğluna, kendi gibi kımıldamadan duran uzun Bert'e bakıyordu, ikisi de arkalarındaki gökyüzünde iki kara gölgeydiler, bir kez daha aynı korku elektriklenmesinin mideme dalga gibi vurup çekildiğini duyumsadım.

Rummins yüksek sesle,
"Hadi durma kes Bert," dedi.

Bert bıçağa yöneldi, ucu sert bir şeye sürtünce gıcırtilı tiz bir ses yükseldi. Bert'in yüzünden yaptığından hoşlanmadığı anlaşılıyordu.

Bıçağı çıkarması birkaç dakikasını aldı, sonra yine bıçağın sımsıkı demetlenmiş samanı keserken çıkardığı yumuşak ses duyulunca Bert'in yüzü rahatlamış bir sırıtışla babasına döndü, anlamsızca başını salladı.

Rummins,
"Haydi kesin," dedi. Hâlâ kımıldamıyordu.

Bert birincisiyle aynı derinlikte ikinci bir dikey kesiş yaptı, sonra aşağı indi, kesilmiş balyayı bir dilim kek gibi yığından kolayca ayırarak arabaya, ayaklarının dibine attı.

Çocuk bir anda donmuş gibi kalakaldı, yığının kesikten açık kalan yerine bakıyor, ikiye biçtiği şeye inanamıyor ya da inanmayı reddediyordu.

Onun ne olduğunu çok iyi bilen Rummins döndü ve çabucak yığının öbür yanından aşağı indi. O kadar çabuk davranmıştı ki, Bert bağırmaya başlayıncaya kadar bahçe kapısını geçip yolu yarılammıştı bile...

CLAUD'UN KÖPEĞİ

BAY HODDY

Aradan indiler, Bay Hoddy'nin evinin ön kapısından girdiler.

Clarice,

"Bu akşam babam seni biraz sertçe sorgulayacakmış gibi geliyor bana," diye fısıldadı.

"Hangi konuda Clarice?"

"Her zamanki sorun. İş falan filan. Bir de beni doğru dürüst geçindirip geçindiremeyeceğin konusu var."

"O işi Jackie yapacak," dedi Claud. "Jackie kazandığında işe gerek kalmayacak..."

"Sakın Jackie'den babama söz etme Claud Cabbage, yoksa bu her şeyin sonu olur. Dünyada dayanamadığı tek şey tazılardır. Bunu hiç unutma."

"Hey Allahım," dedi Claud.

"Başka bir şey söyle –ne olursa– onu mutlu edecek herhangi bir şey, tamam mı?"

Sonra da Claud'u salona soktu.

Bay Hoddy duldu, ağzını hoşnutsuzlukla büzen, yüzü tümüyle sınırsız bir beğenmezlikle kaplı bir adamdı. Dişleri kızı Clarice'inki gibi küçük, bitişikti, gözlerinde aynı kuşku, sinsi bakış vardı, ama ne kızının tazeliğiyle diriliğinden, ne de sıcaklığından eser yoktu. Ufak tefek, ekşi elma gibi bir adamdı, kafasının çıplaklığını bir baştan bir ba-

şa kesen, bir düzine kadar kalmış iplik gibi siyah saçları olan, gri tenli pörsük biriydi. Ne var ki, Bay Hoddy üstün bir kişiydi, işinin başında sakız gibi beyaz önlükler giyen, tereyağı ve şeker gibi değerli malları elleyen, köydeki her ev kadınından saygı gören, hatta gülümsenen bir bakkal çırağıydı.

Claud Cabbage bu evde hiç mi hiç rahat değildi, Bay Hoddy'nin de tam olarak amacı buydu. Salonunda ateşin çevresinde, çay fincanları ellerinde oturuyorlardı; Bay Hoddy şöminenin sağındaki en iyi koltukta, Claud'la Clarice geleneklere uygun biçimde aralarında geniş bir boşlukla kanepedeydiler. Clarice'in küçüğü Ada'ysa soldaki dik arkalı katı iskemlede oturuyordu, ateşin çevresinde bir çember, kaskatı gergin bir çemberecik oluşturmuşlar, ciddi ciddi çaylarını yudumluyorlardı.

Claud,

"Evet Bay Hoddy," diyordu, "şu anda bile Gordon'la kafamızın sürüyle parlak fikirle ağzına kadar dolu olduğundan hiç kuşkunuz olmasın. İş yalnızca bu konuda biraz zaman harcayıp hangisinin en kârlı olduğuna karar vermeye kalıyor."

Bay Hoddy küçük, beğenisizlik dolu gözlerini Claud'a dikti.

"Ne tür fikirler?" diye sordu.

"A, şimdi bakın. Şöyle." Kanepede huzursuzca kıpırdandı. Mavi gündelik giysisi göğsünü sımsıkı sarıyordu, özellikle de bacaklarının arasında pantolonunun ağı dardı. Bu darlık Claud'a acı veriyor, eliyle çekiştirmek için can atıyordu.

Bay Hoddy,

"Şu Gordon dediğiniz adamın kârlı bir işi var sanıyordum. Neden değiştirmek istiyor?"

"Kesinlikle haklısınız Bay Hoddy. Birinci sınıf bir iş, ama büyümeyi sürdürmek iyidir, değil mi? Bizim peşinde olduğumuz şey, yeni fikirler. İyi bir şey bulursam kârdan pay alırım."

"Ne gibi?" diye sordu Bay Hoddy. Kenarlarını kemire kemire bir dilim Frenk üzümlü kek yiyordu, küçük ağzı bir yaprağın ucunun minicik kıvrımını ısırarak bir tırtılını andırıyordu.

"Ne gibi?" diye sordu yine.

"Gordon'la bu farklı işlerle ilgili uzun görüşmeler yapıyoruz Bay Hoddy."

"İyi de ne gibi?" diye yineledi acımasızca.

Clarice yüreklendirmek için yan gözle Claud'a baktı. Claud iri, ağır hareketli gözlerini Bay Hoddy'ye dikip sustu. İçinden Bay Hoddy'nin onu böyle sıkıştırmamasını istedi, durmadan soru yağmuruna tutuyor, gözlerini dikip bakıyor, baş belası bir emireri ya da ona benzer bir şeymiş gibi davranıyordu.

"Ne gibi?" dedi. Claud bu kez onun bu işin peşini bırakmayacağını biliyordu. Ayrıca içgüdüsel yaşlı adamın olay çıkarmaya çalıştığı konusunda onu uyardı.

Derin bir soluk alarak,

"Şimdi bakın," dedi. "İşi iyice oturtmadan ayrıntılara girmek istemiyorum. Şimdiye kadar yaptığımız, fikirleri beynimizde evirip çevirmek."

Bay Hoddy sinirlendi.

"Tek sorduğum, umduğunuz iş ne tür bir şey? Saygı değerdir umarım?"

"*Rica ederim* Bay Hoddy. Bir an için bile kesinlikle ve tümüyle saygın olmadıkça bir işi dikkate bile almayacağımızdan kuşkulandırmıyorsunuz değil mi?"

Bay Hoddy homurdandı, ağır ağır çayını karıştırıyor, bir yandan da Claud'u gözlüyordu. Claud'sa dut yemiş bülbül gibi korku içinde kanepede oturmuş ateşe bakıyordu.

Bay Hoddy kesin bir tavırla,

"Bir işe girişmeye hiçbir zaman sıcak bakmadım," dedi. O arada kendi başarısızlığını da savunuyordu.

"İyi, saygın bir iş bir erkeğin tek amacı olmalı. Saygın bir çevrede saygın bir iş. İşte alavere dalavere oldu mu ben yokum."

"Konu şu," dedi. Umutsuzluğa kapılmıştı. "Tek isteğim karıma isteyebileceği her şeyi almak. Oturulacak bir ev, mobilyalar, bir çiçek bahçesi, çamaşır makinesi ve dünyanın en iyi şeyleri. Yapmak istediğim bu, bunu da orta halli bir maaşla yapamazsınız, öyle değil mi? İş kurmadıkça bunu yapacak parayı kazanmanıza olanak yok Bay Hoddy. Bu noktada bana hak vereceğinizden hiç kuşku yok."

Yaşamı boyunca orta halli bir maaşla çalışmış olan Bay Hoddy bu bakış açısını sevmeydi.

"Benim ailem için her şeyi sağladığımı düşünmüyor musunuz, sorabilir miyim?"

"A, evet fazlasıyla!" diye coşkuyla bağırdı Claud. "Ama sizin çok üstün bir işiniz var Bay Hoddy, işte farklı olan bu."

Bay Hoddy,

"İyi de ne tür bir iş düşünüyorsunuz siz?" diye üstelendi.

Claud kendine biraz daha zaman vermek için çayını yudumladı ve elinde olmaksızın hemen ayağa kalkıp oracıkta gerçeği söyleyiverse ihtiyar piçin suratı nasıl allak bullak olurdu, diye düşündü ve şöyle demeyi istedi: İşin ne olduğunu gerçekten öğrenmek istiyorsanız size söyleyeyim Bay Hoddy; bir çift tazımız var, biri öbürünün tıpatıp aynı, biz de şikeli yarış tarihinin en büyük kumarını oynamaya hazırlanıyoruz, tamam mı? Bunu söylese ihtiyar piçin suratı nasıl olurdu görmek isterdi, gerçekten isterdi.

Herkes konuşmasını sürdürmesini bekliyor, çay fincanları ellerinde ona bakıyor, iyi bir şey söylemesini umuyorlardı.

"Eh," dedi, derin düşüncelere dalmış olduğu için ağır ağır konuşuyordu, "uzun süredir bir şey düşünüyorum,

Gordon'un ikinci el arabalarından ya da o tür bir şeyden çok daha para getirecek, üstelik hemen hiç harcama gerektirmeyecek bir iş..." Bu daha iyi, dedi kendi kendine, böyle devam et.

"Peki bu ne olabilir?"

"Çok garip bir şey Bay Hoddy, milyonda bir bile buna inanmaz."

"Peki nedir bu?"

Bay Hoddy çay fincanını dikkatle yanındaki sehpa koyup dinlemek için öne eğildi. Onu izleyen Claud'da da bu adamın ve benzerlerinin onun düşmanı olduğu kanısı hiç kuşku bırakmayacak kadar kesinleşti. Sorun, Bay Hoddy'lerdi. Tümü aynıydı. Temiz, çirkin elleri, gri tenleri, limon yalamış gibi duran ağızları, yeleklerinin hemen altında küçük, yuvarlak, şiş bir göbek oluşturmaya olan eğilimleri, tümünde de burnun o içtenliksiz, aşırı kibar kıvrımı, zayıf çeneleri, koyu renk fıldır fıldır dönen meraklı gözleriyle tümünü de tanıyordu. Bay Hoddy'ler... Medet Allah!

"Evet, nedir bu?"

"Tam bir altın madeni Bay Hoddy. Doğru söylüyorum."

"Duyarsam inanırım."

"O kadar basit ve şaşırtıcı bir şey ki, çoğu insan yapmaya bile kalkışmıyor."

Şimdi tamamı işte – bu, uzun süredir ciddi olarak *düşündüğü*, hep yapmak istediği şeydi. Eğildi çay fincanını dikkatle masanın üstüne, Bay Hoddy'ninkinin yanına bıraktı, sonra elleriyle ne yapacağını bilemediğinden avuçları aşağı dönük dizlerinin üstüne koydu.

"Ee, söylesene be adam, nedir bu?"

Claud usulca,

"Kurtçuk," diye yanıtladı.

Bay Hoddy yüzüne su fışkırtılmış gibi yerinden sıçradı. Boğulurcasına,

"*Kurtçuk mu?*" dedi. "Kurtçuk demekle ne söylemek istiyorsunuz Allahaşkına?"

Claud bu sözcüğün kendine saygısı olan hiçbir bakkal dükkânında ağza alınmadığını unutmuştu. Ada kıkırdamaya başladı, ama Clarice ona öyle kötü baktı ki, kıkırdaması dudaklarında dondu.

"Para burada işte, bir sinekkurdu fabrikası kurmak."

"Komiklik mi yapmaya çalışıyorsunuz?"

"Aslında Bay Hoddy azıcık garip görünebilir, nedeni de daha önce hiç duymadığınız içindir, ama bu küçük bir altın madeni."

"Bir *kurt fabrikası!* Yani insaf edin Cabbage!¹ Lütfen aklınızı başınıza alın!"

Clarice içinden babasının ona 'Cabbage' dememesini diledi.

"Hiç sinekkurdu fabrikasından söz edildiğini duydunuz mu Bay Hoddy?"

"Elbette ki duymadım!"

"Artık kurt fabrikaları kuruluyor, müdürleriyle, idarecileriyle falan koca fabrikalar ve biliyor musunuz Bay Hoddy milyonları vuruyorlar!"

"Saçmalık bu, delikanlı."

"Neden milyonlar kazanıyorlar biliyor musunuz?"

Claud duraladı, ama dinleyicisinin yüzünün yavaşça sararmaya başladığını fark etmedi.

"Sinekkurduna çok talep olduğu için Bay Hoddy."

O anda Bay Hoddy başka sesleri de duyuyordu, tezgâhın öte yanındaki müşterilerinin seslerini – örneğin Bayan Rabbits... Bay Hoddy onun istediği tereyağı dilimini keserken kahverengi bıyığıyla yüksek sesle konuşup durmadan vay, vay, vay diyen Bayan Rabbits. Şimdi de onun,

"Vay, vay, vay Bay Hoddy, demek Clarice'ciğiniz geçen hafta evlendi, öyle mi? Çok iyi de, kocası ne iş yapıyor demiştiniz Bay Hoddy?" dediğini duyuyordu.

¹ *Cabbage*: Tek harf farkıyla Cabbage İngilizce'de lahana demektir. Clarice bunu demek istiyor. (Çev.)

"Bir sinekkurdu fabrikası var Bayan Rabbits."

Yo, teşekkür ederim, dedi kendi kendine küçük düşmanca gözlerle Claud'a bakarak. Hayır gerçekten çok teşekkür ederim, eksik olsun, bunu istemiyorum.

Soğuk bir tavırla,

"Kendi adıma," dedi, "asla bir kurt almamı gerektirecek bir durumum olmadı."

"Şimdi sadede geliyorsunuz Bay Hoddy, benim de ve bildiğimiz bir sürü insanın da, ama size başka bir şey soruyum. Kaç kez örneğin bir... değerli taşları tıraşlama çarkı ya da büyük dişli çarkların yanı başındaki o küçük dişli çarklardan aldınız?"

Bu kurnazca bir soruydu, Claud da kendine hafifçe dokunaklı bir gülümseyiş için izin verdi.

"Bunun kurtlarla ne ilgisi var?"

"Tam olarak şöyle: bazı insanlar bazı şeyleri alırlar, değil mi? Siz yaşamınız boyunca hiç dişli çark almamışsınız, ama onları yaparak zengin olanları yadsıyamazsınız, onlar vardır. Kurt da aynı böyle işte!"

"Lütfen, şu kurtçuk alan tatsız kişiler kim söyler misiniz bana?"

"Kurtçukları balıkçılar alır Bay Hoddy. Amatör balıkçılar. Ülkenin dört bir yanında binlerce ve binlerce balıkçı her hafta sonu nehirlerde balığa çıkıyor, tümü de kurtçuk istiyor. İyi para ödemeye de hazırlar. Bir pazar Marlow'un yukarisına doğru nehir boyunca gidin, iki kıyıda *dizilmiş* olduklarını göreceksiniz. Yan yana kıyı boyunca dizi dizi otururlar."

"O adamlar kurtçuk almaz, bahçeyi kazıp solucan çıkarır."

"Şimdi söylememe izin verirseniz, yanıldığınız nokta bu işte Bay Hoddy. Burada hepten yanılıyorsunuz. Onlar kurtçuk ister, solucan değil."

"Kendi sinekkurtçuklarını kendileri bulur öyleyse."

"Sinekkurtçuğu bulmak *istemiyorlar*. Bir düşünün Bay Hoddy, cumartesi akşamüstü balığa çıkılıyorsunuz,

postayla güzel, tertemiz bir teneke kutu kurtçuk geliyor, yapacağınız tek şey, av torbanıza atıp gitmek. Birkaç tekliğe kapısının eşiğine kadar geleni almak varken herkesin yerleri kazıp solucan aradığını ya da kurtçuk avına çıktığını düşünmüyorsunuz ya?"

"Peki sorabilir miyim şu sizin kurt fabrikasını nasıl yürütmeyi düşünüyorsunuz?" Kurt sözcüğünü dilinin ucuyla ekşi bir çekirdeği tükürür gibi söylemişti.

"Bir kurtçuk fabrikasını yürütmek dünyanın en kolay işidir."

Claud artık kendine güvenini kazanmıştı, konusuna da ısınıyordu.

"Tek gereksinimimiz bir çift eski yağ variliyle birkaç parça da çürümüş et ya da koyun başı, bunları yağ varillerine koyup bırakıyorsunuz o kadar. Gerisini sinekler hallediyor."

Bay Hoddy'nin yüzüne bakıyor olsaydı, burada ke-serdi.

"Elbette anlatırken olduğu kadar kolay değil. Bundan sonra yapacağınız sinekkurtçuklarınızı özel bir diyetle beslemek. Kepek ve sütle. İrileşip tombullaşınca yarım litrelik kutulara koyuyor, müşterilerimize postalıyorsunuz. Kutusuna beş şilin veriyorlar. *Kutusu beş şilin!*" diye bağırarak dizine vurdu.

"Bir düşünün Bay Hoddy! Bir tane et sineğinin yirmi litreye yetecek kadar kurt bıraktığını söylüyorlar!"

Yine durdu, ama bu kez artık durduran olmadığından yalnızca düşüncelerini sıraya koymak için kesmişti.

"Bir şey daha var Bay Hoddy. İyi bir sinekkurtçuğu fabrikası sıradan kurt yetiştirmez, biliyor musunuz. Her balıkçının kendi seçimi vardır. Sinekkurdu en bilinenidir, ama bir de halkalı deniz kurtçukları vardır. Bazı balıkçılar kuma gömülen halkalı deniz kurtçuklarından başka şey kullanmaz. Bir de renkli kurtçuklar var elbet. Sıradan kurtlar beyazdır, ama özel besinlerle beslerseniz her tür renkte kurtçuk elde edersiniz. Kırmızılar, yeşiller, siyahlar

ne yedireceğinizi bilerseniz mavisini bile yapabilirsiniz. Bir kurtçuk fabrikasında en zor olan, mavi bir sinekkurdu yapmaktır Bay Hoddy."

Claud soluklanmak için sustu. Gözünün önünde bir görüntü belirmişti –zenginlik düşlerinin tümüne eşlik eden görüntüydü bu– yüksek bacalı, geniş, işlemeli demir kapılardan giren yüzlerce mutlu işçiyle dolu koca bir fabrika Claud'sa lüks bürosunda oturmuş sakın, parmak ısır-tan bir özgüvenle emirler yağdırıyor.

"Şu anda bile bu işe kafa yoran beyinler var," diye ko-nuşmasını sürdürdü. "Açıkta kalmak istemiyorsanız sizin de çabucak içine atlamanız gerek. Büyük iş kurmanın sırrı sizin herkesten önce içine atlamanızdır Bay Hoddy."

Clarice, Ada ve baba taş gibi oturmuş tam karşılına bakıyorlardı. Hiçbiri ne kıvıldıyor, ne konuşuyordu. Yal-nızca Claud son hızla konuşmayı sürdürdü.

"Postalarken canlı olmasına dikkat ettiğiniz sürece so-run yok," dedi. "Kıvıl kıvıl olmalılar, anlıyorsunuz ya. Kı-vıl kıvıl değilirse iyi sayılmazlar. İşi iyice yoluna sokup da küçük bir sermaye oluşturunca da camevler yapacağız." Bir an durdu sonra çenesine vurdu.

"Şimdi hepiniz bir kurtçuk fabrikasında camevin ne işi var, diye düşünüyorsunuzdur. Söyleyeyim. Kışın sinek-ler için, anlıyorsunuz değil mi. En önemlisi kışın sinekleri-nize özen göstermeniz."

Ansızın Bay Hoddy,

"Sanırım bu kadarı yeterli Cabbage, teşekkür ede-rim," dedi.

Claud başını kaldırıp baktı ve ilk kez adamın yüzün-deki anlamı gördü.

Bu onu buz gibi dondurdu, olduğu yerde kalakaldı.

"Bu konuda bir söz daha duymak istemiyorum," dedi Bay Hoddy.

Claud bağırarak,

"Yapmak istediğim tek şey, küçük kızınıza isteyebileceği her şeyi vermek. Gece gündüz yalnız bunu düşünüyorum Bay Hoddy."

"Öyleyse bunu kurtçukların yardımı olmaksızın başatabilmenizi umuyorum."

Clarice telaşla,

"Baba!" diye bağırdı, "Claud'la böyle konuşmana izin veremem."

"Onunla nasıl istersem öyle konuşurum, teşekkürler genç bayan."

"Sanırım gitsem iyi olacak," dedi Claud. "İyi geceler."

CLAUD'UN KÖPEĞİ

BAŞ FEASEY

Büyük gün gelip çattığında ikimiz de erkenden kalktık.

Tıraş olmak için mutfakta dolanıp duruyordum, ama Claud hemen giyindi, samanları düzene koymak için dışarı çıktı. Mutfak öndeydi, pencereden koyağın öte yanındaki dağ sırasının tepesinde dizili ağaçların arkasından yeni doğan güneşi görebiliyordum.

Claud bir kucak dolusu samanla pencerenin önünden her geçişinde aynanın üstünden yüzündeki kararlı, soluksuz kalmış anlamı, öne uzamış o kocaman, yuvarlak mermi-kafayı, ta saç çizgisine varan derin çizgili alnını görebiliyordum. Yüzündeki bu bakışı daha önce bir kez daha görmüştüm, o da Clarice'e evlenme teklif ettiği akşamdı. Bugün o kadar heyecanlıydı ki, yürüyüşü bile garipleşmişti; benzin istasyonunun beton çevresindeki gölge tabanlarını yakıyormuşçasına adımlarını yavaş yavaş atıyor, kamyonetin arkasına Jackie'nin rahatı için dur durak bilmeden saman istifleyip duruyordu.

Sonra kahvaltı etmek için mutfağa geldi, çorba tence-resini ocağın üstüne koyup karıştırmasına baktım. Uzun, metal bir kaşığı vardı, kaynayınca kadar hababam karıştırdı da karıştırdı, her yarım dakikada bir de eğilip burnunu pişen at etinin o mide bulandırıcı tatlımsı buharına so-

kuyordu. Derken içine başka şeyler de atmaya başladı –üç soyulmuş soğan, birkaç taze havuç, bir fincan dolusu taze ısırgan, bir çay kaşığı Valentines marka et suyu, on iki damla balıkyağı– dokunduğu her şeyi Venedik camından-mışçasına kalın tombul parmaklarının ucuyla nazikçe tutuyordu. Buzdolabından biraz at eti kıyması aldı, bir avuç dolusu ölçüp Jackie'nin kâsesine, üç ölçü de öbürüne koydu, çorba hazır olduğunda da etin üstüne dökerek aramızda paylaştırdı.

Bu, son beş ayda her sabah uygulandığını izlediğim bir törendi, ama hiç bugünkü kadar gergin ve soluksuz kalmışçasına dikkat yoğunluğuyla yapılmamıştı. Hiç konuşmadı, benden yana şöyle bir bakmadı bile, yine dönüp de köpekleri beslemek için dışarı çıktığında ensesiyle omuzları 'Ah Allahım, n'olur bir aksilik olmasın, özellikle de ben bugün yanlış bir şey yapmayayım,' diye fısıldıyor gibiydi.

Kafeste tasmalarını takarken köpeklerle yumuşak sesle konuştuğumu duydum, mutfağa getirdiğinde kahvaltıya uzanmak için zıplayarak tasmalarını çekiştiriyorlar, ön ayakları havayı dövüyor, iri kuyruklarını kırbaç gibi iki yana sallıyorlardı.

Sonunda,

"Pekâlâ, söyle bakalım, hangisi?" dedi.

Sabahları çoğu kez benimle bir paket sigarasına bahse tutuşurdu, ama bugün daha önemli şeyler söz konusuydu, şu anda tek isteğinin azıcık yüreklendirilmek olduğunu biliyordum.

O iki güzelim, birbirinin aynı, uzun boylu kadife karası köpeğin çevresinde bir tur daha attığımda bana baktı, sonra daha iyi görebilmem için kayışlar elinde biraz yana çekildi.

Bugüne kadar hiç işe yaramamış olan o eski numarayı denedim.

"Jackie!" dedim, "Hey Jackie!"

Aynı anlamlı aynı iki kafa bana bakmak için dönüverdi, dört parlak birbirinin eşi koyu sarı göz benimkilerin içine baktı. Eskiden bir ara birinin gözlerinin öbüründen belli belirsiz bir farkla azıcık daha koyu sarı olduğunu fark etmiştim. Daha çıkık göğsüyle art ayaklarının biraz daha kaslı olmasından Jackie'yi tanıyabileceğimi düşünmüştüm, ama öyle olmadı.

"Haydi," dedi Claud. Bugünün de yanlış tahmin yapacağım kötü günlerden biri olduğunu düşünüyordu.

"Bu," dedim, "Jackie bu."

"Hangisi?"

"Şu soldaki."

"Buyrun!" diye bağırdı, ansızın yüzü ışıdı. "Yine yanıldın!"

"Yanılmış olduğumu sanmıyorum."

"Ne kadar yanılabilirsen o kadar yanıldın; şimdi dinle Gordon, sana bir şey söyleyeceğim. Haftalar boyunca her sabah sen onu tanımaya çabalarken ne oldu biliyor musun?"

"Ne oldu?"

"Saydım da, *bir kez bile* doğruyu bilemedin! Yazı tura atsaydın daha iyi ederdin!"

Söylemek istediği şeydi: Onları her gün yan yana gördüğüm halde ben ayırt edemiyorsam, Bay Feasey'den bu konuda neden korkacaktı? Bay Feasey'in koşucuları hemencecik tanıyıpverdiğini bilirdi, ama başkası yokken iki köpeğin arasındaki farkı anlamanın zor olduğunu da biliyordu.

Bugün koşacağı için az etli olanını Jackie'ye vererek yemek kaplarını yere koydu. Yemelerini izlemek için bir adım geri çekildiğinde yüzüne o derin düşüncenin gölgesi yine geldi, iri açık renk gözleriye bugüne kadar yalnız Clarice için sakladığı o hayran ve erimiş bakışla Jackie'ye dikilmişti.

"Görüyorsun ya Gordon," dedi, "sana hep söylediğim gibi. Son yüz yıl içinde iyi kötü her tür koşucu çıktı, ama köpek yarışı tarihinde böyle bir koşucu görülmedi."

"Umarım haklısındır," dedim. Aklım dört ay önceki Noel arifesinde Claud'un kamyoneti ödünç aldığı, nereye gittiğini söylemeden Aylesbury yönüne doğru yola koyulduğu o dondurucu öğleden sonraya gitti. Clarice'i görmeye gittiğini sanmıştım, ama akşam bir adamdan otuz beş şiline aldığını söylediği bir köpekle çıkageldi.

"Hızlı mı?" diye sormuştum.

Benzin pompalarının yanında duruyorduk, Claud köpeğin kayışını tutmuş ona bakıyordu, birkaç kar tanesi düşüp hayvanın sırtında kaldı. Kamyonetin motoru hâlâ çalışıyordu.

"Hızlı mı? Ömründe görüp göreceğin en ağır köpek!"

"Neden aldın öyleyse?"

"Eh," demişti. İri, ağır düşünceli uyuşuk yüzünde gizli kapaklı kurnaz bir ifade vardı.

"Biraz Jackie'yi andırıyor gibi geldi bana ne dersin?"

"Azıcık benziyor, şimdi sen söyleyince anladım."

Kayışı elime tutuşturmuştu, o gözdesine bakmaya kafese giderken ben de yeni köpeği içeri sokmuşum. Döndüğünde ikisini ilk kez bir araya getirmiştik. Claud'un gerileyip,

"Aman Allahım!" dediğini anımsıyorum. Hortlak görmüş gibi önlerinde donakalmıştı. Sonra sessizleşmiş, hareketleri hızlanmıştı. Çömelmış, ikisini milim milim kıyaslamaya girişmişti, uzun, sessiz incelemesi sırasında her iki köpeğin de renk olarak aynı olması bir yana ayak tırnaklarının her birinde on sekizer olmasına varıncaya kadar birbirlerinin tıpatıp aynı olmasından kaynaklanan heyecanının her saniye arttığını hissettiğimden oda giderek ısınıyor gibi gelmişti bana.

Sonunda ayağa kalkmış,

"Bak," demişti, "odada birkaç kez yukarı aşağı yürütür müsün şunları."

Kendi de sobaya yaslanıp gözleri yarı kapalı, başı bir yana eğik, onları izlerken kaşlarını çatıp dudaklarını kemi-rerek beş-altı dakika durmuştu orada. Sonra da ilk kez gör-

düğü bu olaya inanamıyormuş gibi her şeyi yeni baştan gözden geçirmek için yine dizleri üstüne çökmüş, ama ansızın tam ortasında ayağa fırlayıp bana bakmıştı, burun delikleriyle gözlerinin çevresinde garip bir beyazlık vardı, yüzü gergin, donmuş gibiydi.

Sesi hafifçe titreyerek,

"Pekâlâ," demişti, "ne oldu biliyor musun? Yırttık. Zenginiz artık!"

Derken gelsin mutfakta gizli oturumlar, ayrıntılı planlar, en uygun koşu sahası, sonunda da her cumartesi tam sekiz kez benzin istasyonumu kilitleyip (koca bir öğleden sonra müşterisini kaçırarak) koşucuyu ta Oxford'a, Headington yakınlarındaki tarlalarda bir dizi eski direklerle pisti işaretlemek için konmuş teller, kukla tavşanı çekmek için ters duran bir bisiklet, bir de ta uçta uzakta altı kapakla çıkışçıdan başka bir şey olmayan küçük pis bir sahaya götürmek...

On altı haftalık bir süre içinde bu koşucuyu oraya sekiz kez taşıdık, Bay Feasey'e kaydettirip yağmurlu dondurucu soğukta kalabalığın bir ucunda dikilerek adının kara tahtaya yazılmasını bekledik. Kara panter diyorduk ona. Sırası geldiğinde Claud onu hep kapaklara kadar götürürdü, ben de bitişte durur, onu tutmak, dövüşçü köpeklerden uzaklaştırmak, yarışın sonunda da birini daha paralamak için içeri sızan Çingene köpeklerinden korumak için beklerdim.

Ama biliyor musunuz bu köpeği kaç kez onca yola taşımamızın, koşarken izleyip ne olursa olsun sonuncu gelmesi için umut ve dua etmenin üzücü bir yanı vardı. Aslında dua gerekli değildi, ihtiyar kesinlikle koşmadığından bir an için bile kaygılanmıyorduk. Aynı yengeç gibi koşuyordu. Sonuncu gelmediği tek gün, Amber Flash adında iri, açık kahverengi bir köpeğin ayağını çukura sokup kırınca yarışı üç ayağı üstünde bitirdiği gündü, ama o zaman bile bizimki onu zar zor geçebilmişti. Böylece onu en alt sırada yedeklerle koşturduk, son kez gittiğimizde bahis defteri tutanlar onun için bire yirmi ya da otuz ver-

diler, adını söylerken de herkese desteklemesi için yalvardılar.

Sonunda bu güneşli nisan günü onun yerine koşma sırası Jackie'ye geldi. Claud artık öbür köpeği bir daha koşturmamamız gerektiğini, aksi halde Bay Feasey'in bıkıp onu hepten atabileceğini söyledi, öylesine yavaştı. Claud onu bu işin dışında tutmak için en doğru psikolojik zamanlamanın şimdi olduğunu söyledi, Jackie otuzla elli arasındaki her arayı kazanırdı.

Jackie'yi yavruyken almıştı, şimdi on beş aylıktı, ama iyi bir hızlı koşucuydu. Daha hiç yarışmamıştı, ama Claud'un onu yedi aylıktan beri –aşı olduğu gün dışında– her pazar götürdüğü Uxbridge'deki küçük, özel çalışma sahasında dört dönmesinden hızlı olduğunu biliyorduk. Claud, Bay Feasey'in sahasındaki en üst dereceyi kazanacak kadar hızlı olamayabileceğini söyledi, ama şu anda koştuğu yerde, en alt derecede yedeklerle düşe kalka yirmiye kazanırdı – ne olursa olsun on bilemedin, on beşer koşar, demişti Claud.

Bu durumda bu sabah yapmam gereken köydeki bankaya gidip kendim için elli, Claud için de ücretine avans olarak verdiğim elli paundu çekmek, on ikide benzin istasyonunu kilitleyip pompalardan birine 'BİR GÜN İÇİN ÇALIŞMIYOR' yazısını asmaktı. Claud öbür köpeği kafese kapayacak, Jackie'yi kamyonete koyup gidecektik. Claud kadar heyecanlı olduğumu söyleyemeyeceğim, ama ondan farklı olarak benim ev almak ya da evlenmek falan gibi önemli beklentilerim yoktu. Üstelik onun gibi tazı dolu bir kulübede *doğmamıştım* ki, sabahtan akşama kadar kesinlikle başka hiçbir şeye kafa yormadan dolanıp durayım – belki akşamları Clarice'i düşünmek dışında. Kendi adıma, ikinci el araba işini bir yana bırakırsak, bir benzin istasyonu sahibi olarak beni meşgul edecek bir işim vardı, ama Claud köpeklerle zaman öldürmek istiyorsa bence sakıncası yoktu, hele bugünkü gibi bir şey olursa – başarır sak elbet. Aslına bakarsanız koyduğumuz ve kazanabilece-

ğimiz parayı her düşündüğümde midemin az buçuk karıştığını itiraf etmekte sakınca görmüyorum.

Köpekler kahvaltılarını bitirmişlerdi, ben giyinip yumurtaları kırarken Claud da onları kısa bir yürüyüş için karşı tarlaya götürdü. Sonra bankaya gidip parayı çektim (Birlik olarak) ve sabahın geri kalanı müşterilerle çabucak geçti.

Saat tam on ikide kapıyı kilitledim, yazıyı da pompa ya astım. Claud bir elinde Jackie'nin kayışı, öbüründe de kırmızımsı kahverengi mukavvadan bir valizle arka taraftan dolanarak çıkageldi.

"Bu valiz ne?"

"Paralar için. Kimsenin iki bin paundu cebinde taşıyamayacağını sen söyledin."

Sapsarı harika bir ilkbahar günüydü, çitlerdeki tomurcuklar patlamış, güneş, yolun karşısındaki büyük kayın ağacının yeni çıkmış soluk yeşil yaprakları arasından parlıyordu. Jackie, art ayaklarının üst yanında kavun büyüklüğünde dışarı fırlamış iki iri, sert kası ve kara kadifeler gibi parlayan derisiyle harikulade görünüyordu. Claud valizi kamyonete koyarken köpek parmak uçlarında şöyle bir zıplayıp ne kadar formda olduğunu gösterdi, sonra da iki bin paund, bir alay da övünç kazanmak için yarışlara gittiğini biliyormuş gibi başını kaldırdı, bana bakıp sırttı. Bu Jackie, bugüne kadar gördüğüm en insanımsı, kocaman sırtışı olan yaratıktı. Yalnızca üst dudağını kaldırmakla kalmıyor, ağız uçlarını öyle bir biçimde geriyordu ki, en arkadaki bir-ikisi dışında tüm dişlerini görebiliyordunuz; ne zaman bunu yaptığını görsem, kendimi kahkahalarla gülmeye başlamasını beklerken bulurum.

Kamyonete binip yola düzeldük. Ben kullanıyordum. Claud yanımdaydı, Jackie de arkadaki samanların üstünde ayakta, omuzlarımızın üstünden arabanın ön camından dışarı bakıyordu. Claud sert sapaklarda ikide bir arkaya dönüp bir yanını çarpmamaşı için yere yatmasını söylüyordu, ama köpek ona sırtıp koca kuyruğunu sallamaktan başka bir şey yapamayacak kadar heyecanlıydı.

"Parayı aldın mı Gordon?" Claud zincirleme sigara içiyor, yerinde duramıyordu.

"Evet."

"Benimkini?"

"Yüz beşin tümünü aldım. Beşi söylediğin için düdüğü çalan adam için, tavşanı durdurmasın diye..."

Claud,

"İyi," dedi, soğuktan donuyormuş gibi ellerini birbirine sürttü.

Great Missenden'in küçük dar High Street'inde giderken ihtiyar Rummins gözüme ilişti, yarım litrelik 'sabahlığı' için Nag's Head'e gidiyordu, köyün dışında sola döndük, Chilterns Tepesi'ni Princes Risborough yönünde aştık, oradan Oxford'a topu topu yirmi mil kalıyordu.

İkimize de bir gerginlik ve suskunluk gelmişti. Hiç konuşmadan sessiz sedasız oturuyorduk, her birimiz kendi korkusuyla, heyecanıyla başa çıkmaya, kaygısını bastırmaya çalışıyordu. Claud sigara içip duruyor, daha yarılama-dan camdan dışarı fırlatıyordu. Çoğunlukla bu yolculuklarda gidiş ve dönüş boyunca çenesi düşer, köpeklerle yaşadıklarını, yaptığı işleri, gördüğü yerleri, kazandığı paraları, başkalarının köpeklerle yaşadıklarını, hırsızlıkları, kötülükleri, yarışlarda hayvan sahiplerinin inanılmaz hile ve kurnazlıklarını anlatır dururdu, ama bugün sanırım pek konuşacak kadar kendine güvenmiyordu. O noktada ve o konuda ben de. Orada oturmuş, Claud'un bu garip tazı yarışı için anlattıklarını düşünerek beynimi beni bekleyen gelecekten uzak tutmaya çalışıyor, yola bakıyordum.

Dünya yüzünde bu konuda Claud'dan daha çok bilgisi olan biri olmadığına yemin edebilirim, koşucuyu alıp bu işi yapmaya karar verdiğimizden beri de mesleki eğitimimi üstüne almıştı. Şimdiye kadar teorik de olsa sanırım onun kadar öğrenmiştim.

Öğreti, mutfakta ilk taktik oturumuyla başlamıştı. Koşucunun geldiğinin ertesi günüydü, oturmuş, pencereden müşteri gelirse diye bakıyorduk, bir yandan da Claud

bana yapmamız gereken her şeyi anlatıyordu, elimden geldiğince onu izlemeye çalışıyordum, sonunda sormam gereken bir soru oldu.

"Anlamadığım, neden bu koşucuyu kullandığın. Her zaman Jackie'yi kullansak, ilk yarım düzine yarıştan sonra durdursak, o da sonuncu gelse olmaz mı? Tam hazır olduğumuzda da bırakırız onu. Doğru uygularsak aynı sonuç çıkmaz mı? Hem yakalanma tehlikesi de olmaz."

Bunu söylediğim anda Claud çabucak başını kaldırıp bana baktı.

"Hey, öyle şey yok! Bilmeni istiyorum, ben o durdurma denen şeyi asla yapmam. Ne oluyor sana Gordon?" Söylediğimden gerçek bir üzüntü duymuş, şaşakalmıştı.

"Ben bunda yanlış bir şey görmüyorum."

"Bak dinle beni Gordon. Bir köpeği durdurmak onun kalbini kırar. İyi bir köpek hızlı olduğunu bilir, önünde öbürlerini görür de onları yakalayamazsa kalbi kırılır diyorum sana. Ayrıca bazılarının yarışlarda köpeklerini durdurmak için ne numaralar yaptığını bilsen böyle önerilerde bulunmazdın."

"Ne gibi örneğin?"

"Bir köpeği yavaşlatacak ne kadar şey varsa. İyi bir tazıyı durdurmak öyle kolay bir şey değildir. Yürek ister, yarışı daha izlerken öyle çılgınlaşır ki, koşmak için tasma-yı elinden çekip koparmak ister. Yarışı bitirmek için kırık bacakla koşan çok köpek gördüm."

Sonra durdu o iri soluk gözleriyle düşünceli, bana baktı, son derece ciddiydi, derin düşüncelere dalmıştı.

"Belki de," dedi, "biz bu işi doğru dürüst yapacaksak, neye karşı durduğumuzu bilmen için sana bir-iki şey anlatmam iyi olacak."

"Haydi söyle bana. Bilmek istiyorum."

Bir an suskun kalıp camdan dışarı baktı. Sonra gizemli bir tavırla,

"Anımsaman gereken en önemli şey, bu yarışlara köpekleriyle giden adamların tümünün de işin ustası olduklarıdır. Tahmin edebileceğinden çok daha ustadırlar."

Yine durdu, düşüncelerini sıraya sokuyordu.

"Şimdi örnek olarak bir köpeği durdurmanın farklı yollarını ele alalım. Birincisi ve en basiti bağlamaktır."

"Bağlamak mı?"

"Evet. Bağlamak. En basiti. Ağızlığının kayışını sımsıkı boynuna dolarsın, soluk alamaz, tamam mı? Akıllı bir adam kayıştaki hangi deliği kullanacağını ve köpeğinin ne kadar koşacağını bilir. Beş-altı boy koşuları için birkaç delik yeterlidir. İyice sıkarsan sonuncu gelir. Sıcak havalarda böyle sımsıkı bağlandığı için düşüp ölen çok köpek gördüm. Boğuluyor, düpedüz boğuluyor, çok da berbat bir şey elbet. Bazıları da iki parmağını siyah iplikle bağlar. Köpekler bu durumda asla iyi koşamaz. Dengesi bozulur."

"Bu pek de kötü gelmiyor kulağa."

"Bir de kuyruklarının altına, tam kuyruğun bitimine çiğnenmiş sakız yapıştıranlar vardır. Bunda gülünecek bir şey yok," dedi öfkeli bir sesle. "Koşan bir köpeğin kuyruğu düzenli olarak inip kalkar, sakız da arkasındaki en ince tüylere yapışıp kalır. Hiçbir köpek bundan hoşlanmaz, tamam mı? Sonra şu uyku hapları var. Bugünlerde çok kullanılıyor. Aynı doktor gibi ölçüp biçerek veriyorlar. Beş mi, on mu, on beş boy mu, kaç boy yavaşlamasını istiyorlarsa tozu ona göre ölçüyorlar. Bunlar çok rastlanan birkaç tanesi... Bunlar hiçbir şey. Bir köpeği yarışta geride tutmak için yapılan öbür şeylerin yanında hiç kalır, özellikle de Çingenelerin yaptıklarıyla kıyaslandığında. Çingenele söylenemeyecek kadar tiksindirici şeyler yaparlar, köpeği başlangıçta tam kapağın arkasına koyarken en kötü düşmanına yapmayacağı şeyleri yaparlar."

Acı veren bedensel zedelenmelere neden olduğu için gerçekten de çok korkunç olan bu numaraları anlattıktan sonra kazanmasını istedikleri köpeğe ne yaparlar onu anlatmıştı.

"Yavaş koşmaları için yapılan şeyler ne kadar kötüyse hızlı koşmaları için yapılanlar da o kadar kötüdür," dedi

yumuşak bir sesle. Yüzüne bir perde inmiş gibiydi, gizli saklı bir şeyden söz ediyordu. "

"En bilineni kekliküzümüdür. Sırtında tüy kalmamış ya da orasında burasında tüysüz kalmış yerler olan bir köpek görürsen, nedeni kekliküzümüdür. Yarıştan az önce bu maddeyle hayvanın derisini iyice ovarlar. Bu bazen Sloan marka liniment ilacı olur, ama genellikle kekliküzümüdür. Çok kötü batır. Öyle kötü batır ki, köpek koşmak, koşmak, acıdan kaçmak için koşabildiğince hızlı koşmak ister. Sonra iğneyle verilen özel ilaçlar vardır. Dikkatini çekerim, bu modern bir yöntemdir, yarıştaki adi düzenbazların çoğu da bunu kullanmaya can atar. Londra'dan büyük arabalarla, eğitmene rüşvet verip bir günlüğüne aldıkları stadyum koşucusu köpeklerle gelenler – işte iğneyi kullanan onlardır."

Ağzından sarkan sigarası, duman kaçmasın diye kısıt-
ğı gözleriyle bana bakıp şöyle dediğini anımsıyorum.

"Unutmaman gereken şu, Gordon. İsterlerse bir köpeğin kazanması için yapmayacakları şey yoktur. Öte yandan ne yapılırsa yapılsın bir köpek yapısının üstünde koşmaz. Yani biz şimdi Jackie'yi alt dereceye sokabilirsek, yırttık. Alt derecede hiçbir köpek ona yavaşamaz, kekliküzümü ve iğnelerle bile. İsterse zencefil olsun."

"Zencefil mi?"

"Elbette. Zencefil de çok rastlanan bir yöntem. Yaptıkları şu: Ceviz kadar bir parça ham zencefili beş dakika önce köpeğe verirler."

"Yani ağzından mı? Yiyor mu?"

"Hayır ağzından değil."

Konuşma böylece sürüp giderdi. Koşucuyla yarışa gittiğimiz sekiz uzun yolculuk boyunca bu mest edici sporla ilgili gitgide daha çok şey öğreniyordum – özellikle de durdurma ya da koşturma yöntemlerine ilişkin olanları (hem de ilaçların adlarıyla kullanma ölçülerine varıncaya dek). 'Fare uygulaması' diye bir şey de öğrendim (koşmayanların tavşanı kovalamalarını sağlamak için). Bir tenekenin

içine fareyi koyuyor onu da köpeğin boynuna bağlıyorlar. Tenekenin kapağında farenin kafasını çıkarıp köpeği ısırabileceği büyüklükte bir delik var, ama köpek fareye ulaşamaz, bunun sonunda da boynundan ısırıldığı için deliye döner, sağa sola saldırır, kutuyu ne kadar çok sallarsa fare de o kadar çok ısırır. Sonunda biri fareyi serbest bırakır, o güne kadar hoş, yumuşak başlı, kuyruk sallayan bir hayvancağız olan tek bir fare incitmemiş köpek de öfkeyle üstüne atlar, bin parçaya ayırır. Bunu birkaç kez yapınca da –ben yapmam– köpek gerçek bir katil olur, önüne ne çıkarsa kovalar, tavşanı bile.

Chilterns'e gelmiştik, kayın ağaçlarının arasından çıkıp Oxford'un güneyindeki karaağaç ve meşe dolu düzlüğe giriyorduk. Claud sessizce yanımda oturuyor, sinirliliğiyle başa çıkmaya çalışıyor, sigara üstüne sigara içip duruyor, her iki dakikada bir Jackie'nin nasıl olduğuna bakmak için arkasını dönüyordu. Köpek sonunda yatmıştı, Claud her arkaya dönüp yumuşak sesle ona bir şeyler fısıldadığında, hayvan samanları hışırdatan bir kuyruk sallamayla söyleneni anladığını gösteriyordu.

Az sonra pazar olduğu günler kafeslerle domuz, inek ve koyunları sergiledikleri; yılda bir de kasabanın göbeğindeki sokağın ortasında salıncaklar, atlıkarıncalar, çarpışan arabalar, Çingene arabalarıyla panayırın kurulduğu Thame'deki geniş ana caddeye girecektik. Claud, Thame'de doğmuştu, şimdiye kadar bir kez bile bunu söylemeden oradan geçtiğimiz olmamıştı.

"Eh," dedi ilk evler görüldüğünde, "işte Thame. Ben Thame'de doğup büyüdüm, biliyor musun Gordon."

"Söylemiştin."

"Çocukken buralarda amma da komik şeyler yaptık." Sesinde biraz özlem vardı.

"Hiç kuşkum yok."

Durdu, ben de içinde her şeye baskın çıkarak yükselen gerginliği rahatlatmak için biraz daha kafa yordum, Claud bu arada gençlik yıllarından söz etmeye başladı.

"Yanımızdaki evde bir çocuk vardı, adı Gilbert Gomm'du. Küçük suratı fare gibiydi, bir ayağı da öbüründen kısaydı. Onunla müthiş şeyler yapardık. Biliyor musun bir kez yaptık Gordon?"

"Ne?"

"Cumartesi geceleri annemle babam birahaneye gittiklerinde gaz borusunu söker, su dolu bir süt şişesinde gazla baloncuklar yapardık. Sonra da oturup çay fincanıyla içerdik."

"Çok mu güzel olurdu?"

"Ne güzeli! Tek sözcükle iğrençti! Ama içine şeker koyunca tadı fena olmazdı."

"Neden içerdiniz?"

Claud dönüp inanmazlıkla bana baktı.

"Yani sen hiç Yılan Suyu içmedin mi?"

"İçtim diyemem."

"Ben de çocukken herkes bunu yapar sanırdım. Biraz kafa buldurur, şarap gibidir, yalnız ondan kötü olan, gazın suyun içinde ne kadar baloncuklandığıdır. Cumartesi geceleri mutfakta fitil gibi sarhoş olurduk, harikaydı. Bir gece babam eve erken gelip bizi yakaladı. O geceyi ömrümce unutmuyacağım. Ben süt şişesini tutuyordum, gaz da güzelce fokurduyordu, Gilbert çömelmiş gaz musluğunu kapatmak için işaretimi bekliyordu ki, babam içeri girdi.

"Ne dedi?"

"Aman Allahım Gordon, feciydi. Tek söz söylemedi, kapının yanında durmuş kemerine el atmıştı, kayışı ağır ağır çözüyor, yine ağır ağır pantolonundan çıkarıyor, bu arada hep bana bakıyordu. Kömür çekici gibi devasa elleri, kapkara bir bıyığı olan yanakları mor damarlarla kaplı iri-kıyım bir adamdı. Çabucak yanıma geldi, ceketimden yakaladı, tüm gücüyle tokalı ucunu kullanarak, yer misin yemez misin, Allah biliyor ya Gordon, beni öldürecek dedim. Sonunda durdu, kemerini yine ağır ağır dikkatle beline taktı, tokaladı, ucunu araya sıkıştırdı, bir yandan içtiği biralardan geçiriyordu. Sonra yine dışarı çıktı, hâlâ tek söz

söylemeksizin birahaneye döndü. Ömrümde yaptığım en kötü gizli işti."

"Kaç yaşındaydın o zaman?"

"Sanırım sekiz falan."

Oxford'a yaklaştıkça yine suskunlaştı. Jackie'nin iyi olup olmadığını görmek, ona dokunmak ya da başını okşamak için ikide bir başını arkaya çeviriyordu, bir ara da döndü, oturduğu yerde diz çöktü, hava akımı gibi bir şeyler mırıldanarak köpeğin çevresindeki samanları çoğalttı. Oxford'un çevresinden dolanıp dar kırlık yollar ağına daldık, bir süre sonra küçük tümsekli bir çayırılığa doğru döndük, burada yürüyen ya da bisikletle aynı yöne giden bir dizi erkekle kadına yetişip birer ikişer onları geçmeye başladık. Adamlardan bazılarının tazıları vardı. Önümüzde kocaman lüks bir araba gidiyor, arka camdan iki adamın arasında oturan bir köpek görünüyordu.

Claud asık suratla,

"Dört bir yandan geliyorlar," dedi. "Şu, Allah bilir ta Londra'dan gelmiştir. Belki de büyük stadyum yarışları için yapılmış özel köpek kulübelerinin birinden bir günlüğüne yürütmüştür. Anlayabildiğim kadarıyla köpek bir Derby."

"Umarım Jackie'ye karşı koşmaz."

"Üzülme. Yeni köpeklerin tümü de kendiliğinden üst dereceye girer. Bu, Bay Feasey'in çok titizlikle uyguladığı bir kuraldır."

Çayırılığa çıkan açık bir bahçe kapısı vardı, Bay Feasey'in karısı biz daha girmeden giriş parasını almak için ilerledi.

"Kadının gücü olsa adam o Allah'ın cezası pedalları bile ona çevirtir. İhtiyar Feasey gereğinden çok adam çalıştırmaz."

Arabayı çayırılığa sürdüm, çit boyunca dizilmiş araba sırasının en sonuna park ettim. Dışarı çıktık, Claud hemen Jackie'ye bakmaya arkaya geçti. Ben arabanın yanında durup bekledim. Bir yanında dik bir bayır olan çok geniş bir

çayırkıktı, biz de bayırın tepesindeydik, aşağı bakıyorduk. Uzakta altı başlama kapağını, altta da çayırık boyunca uzanan koşu yolunu işaretlemek için konmuş tahta direkleri görebiliyordum, keskin dik açılarla dönüyor, tepeye kalabalığa doğru çıkıp bitişe kadar geliyordu. Bitiş çizgisinin otuz metre kadar ötesinde tavşanlar için ters konmuş bisiklet vardı. Taşınabilir olduğundan tüm yarış pistlerinde tavşanları çekmek için kullanılan değişmez nesne buydu. Olup olacağı yere çakılı dört ayak üstünde duran sekiz fit yüksekliğinde derme çatma tahta bir yükseltiydi. Üstünde yere çakılı, tekerleri havada, bildiğimiz eski bir bisiklet vardı. Arka tekerlek piste doğru öne gelecek biçimde yerleştirilmiş, lastiği çıkarılıp metal çemberi bırakılmıştı. Tavşanı çeken ipin bir ucu bu çembere bağlıydı. Sağıcı (ya da tavşancı) bacaklarını açıp bisikletin arkasında durur, elleriyle pedalları çevirerek tekeri döndürüp ipi metal çembere sarar. Böylece tavşanı saatte kırk mile kadar istediği hızda kendine doğru çeker. Her yarıştan sonra biri (ip bağlı olarak) tavşanı alır, ta başlangıç kapaklarına götürür, böylece tekerin üstündeki ipi de çözerek yeni bir yarışa hazırlar. Sağıcı yüksek platformundan yarışı izleyip tavşanı en öndeki köpeğin hemen önünde tutabilecek gibi hızı ayarlar. İstenenin dışında, yani yanlış köpek kazanacak gibiyse ansızın pedalları tersine çevirerek ve ipi tekerlek göbeğinde dolaştırarak istediği zaman tavşanı durdurup yarışı iptal edebilir. Bunu yapmanın bir başka yolu da ansızın, belki bir saniyelğine tavşanı durduraktır, bu da öndeki köpeği azıcık duralatır, o arada öbürleri ona yetişir. Yani sağıcı, önemli bir adamdır.

Bay Feasey'in sağıcısı şimdiden platformundaki yerini almıştı, mavi kazaklı, güçlü kuvvetli bir adamdı, bisiklete abanmış, sigarasının dumanları arasından aşağıdaki kalabalığa bakıyordu.

İngiltere'de bu tür yarışların aynı sahada yılda ancak yedi kez yapılmasına izin veren garip bir kanun vardır. Bay Feasey'in donanımının taşınabilir olmasının nedeni

budur, yedinci yarıştan sonra başka bir çayırlığa götürüverir. Kanun onun hiç canını sıkmaz.

Şimdiden epey kalabalık birikmişti, bahis defteri tutucuları sağa doğru uzanan bir dizi kürsü koyuyor, yerlerini hazırlıyorlardı. Claud'la Jackie kamyonetten çıkmışlardı, Claud onu binici pantolonu giymiş ufarak tıknaz bir adamın (Bay Feasey'in ta kendisi) çevresinde toplanmış kalabalığa doğru götürüyordu. Her adamın elinde kayışlı bir köpek vardı, Bay Feasey de durmadan sol elinde kıvrıp tuttuğu bir deftere adları yazıyordu. İzlemek için gidip biraz oraya takıldım.

Bay Feasey kalemi defterin üstünde yazmaya hazır tutarak,

"Sizinki hangisi?" diye sordu.

"Gece Yarısı," dedi. Siyah bir köpeği tutuyordu.

Bay Feasey bir adım gerileyip köpeğe iyice dikkatle baktı.

"Gece Yarısı. Tamam. Yazdım."

"Jane," dedi başka biri.

"Bir bakayım Jane... Jane... evet, peki."

"Asker."

Köpek, koyu mavi kruvaze, giyilmekten parlemiş gündelik bir giysisi olan uzun dişli bir adamın elindeydi, 'Asker' dediğinde kayışı tutmayan eliyle pantolonunun arkasını usul usul kaşımaya başladı.

Bay Feasey köpeği incelemek için eğildi. Öbür adam başını kaldırıp göğe baktı.

"Götürün onu," dedi Bay Feasey.

Adam çabucak aşağı baktı, kaşınmayı da kesti.

"Haydi götürün onu."

"Dinleyin Bay Feasey," dedi adam. Uzun dişleri arasından hafifçe peltek konuşuyordu.

"Bu kadar saçma sapan konuşmayın *lütfen*."

"Haydi def ol Larry, benim zamanımı harcama. Sen de benim kadar iyi biliyorsun ki, Asker'in ön ayaklarında iki beyaz parmağı var."

"Bakın Bay Feasey, Asker'i en az altı aydır görmediniz bile."

"Bırak bunları da def ol Larry. Seninle tartışacak zamanım yok."

Bay Feasey'de en küçük bir kızgınlık görülmüyordu.

"Sonraki," dedi.

Claud'un, Jackie'yi tutarak bir adım öte attığını gördüm. İri, hantal yüzü durağan, tahtadan oyulmuş gibiydi, gözleri Bay Feasey'in başının bir metre üstünde bir şey bakıyordu, kayışı o kadar sıkı tutuyordu ki, eklemleri bir dizi küçük beyaz soğancıklar gibiydi. O anda ben de aynı onun gibi hissediyordum. Bay Feasey ansızın gülmeye başlayınca daha da kötüleştim.

"Hey!" dedi, "Kara Panter gelmiş. İşte şampiyon."

"Doğru Bay Feasey," dedi Claud.

"Eh, bak sana ne söyleyeceğim," dedi Bay Feasey, hâlâ sırtıtıyordu. "Onu hemen eve, geldiği yere götürebilirsin. Onu istemiyorum..."

"Ama bakın Bay Feasey..."

"Hatırın için altı-yedi kez koşturdum, o kadar yeter. Bana bak... neden onu vurup kurtulmuyorsun?"

"Dinleyin Bay Feasey, *lütfen*. Yalnızca bir kez daha, ondan sonra bir daha bunu sizden istemeyeceğim."

"Bir kez bile olmaz! Bugün zaten başa çıkabileceğimden çok köpek var burada. Onun gibi yengeçlere yer yok."

Claud'un ağlayacağını sandım.

"Yemin ederim Bay Feasey, geçen iki hafta boyunca her sabah altıda kalkıp ona antrenman yaptırdım, masaj yaptım, biftekler yedirdim, inanın bana son koşusundan bu yana bambaşka bir köpek artık."

'Bambaşka köpek' sözcüğü Bay Feasey'i iğne batırılmış gibi yerinden sıçrattı.

"Ne demek o!" diye bağırdı. "Bambaşka köpek!"

Bunu Claud için söyleyeceğim aklıma gelmezdi, ama kafasını kullandı.

"Bakın Bay Feasey, bana bir şeyler ima etmediğiniz için teşekkürler. Onu demek istemediğimi çok iyi biliyorsunuz."

"Pekâlâ, pekâlâ, her ne ise, onu götürebilirsin. Onun kadar yavaş köpekleri koşturmanın anlamı yok. Şimdi lütfen onu eve götür, burayı da bu kadar meşgul etme."

Claud'a bakıyordum. Claud, Bay Feasey'e bakıyordu. Bay Feasey de sıradaki köpek için çevresine bakınıyordu. Kahverengi tüvit ceketinin altına sarı bir kazak giymişti, göğsündeki bu sarı renk parçası, ince, tozluklu bacakları, başını bir yandan öte yana eğip durması küçük şen bir kuşu andırıyordu— saka kuşu belki.

Claud öne bir adım attı. Olup bitenlerin öfkesiyle yüzü hafiften morarmaya başlamıştı. Yutkundukça âdemelması aşağı yukarı oynuyordu.

"Size ne yapacağımı söyleyeyim Bay Feasey. Bu köpeğin geliştiğinden o kadar kuşkusuzum ki, sonuncu gelmeyeceğine sizinle bir tekliğine bahse varım. Buyrun."

Bay Feasey yavaşça dönüp Claud'a baktı.

"Kaçık mısın sen?"

"Bir tekliğe varım, buyurun işte, söylediğimi kanıtlamak için."

Tehlikeli bir atılımdı, kuşku çekeceği de kesindi, ama Claud da biliyordu ki, yapılacak bir bu kalmıştı. Bay Feasey eğilip köpeği incelerken bir suskunluk oldu. Adamın gözlerinin hayvanın tüm bedeninde milim milim gezindiğini görüyordum. Bay Feasey'in titizliğiyle belleğinin hayran olunacak bir yanı olduğu gibi, birkaç yüz farklı, ama çok benzer köpeğin biçim, renk ve özel işaretlerini aklında tutan ve kendine güveni tam olan bu küçük kuşta korkulacak bir şey de vardı. Asla birden çok ipucuna gerek duyulmazdı —küçük bir yara, eğri bir parmak, iç dizin azıcık içe eğimi, daha az kabarık bir sırt, biraz daha koyumsu benekler— Bay Feasey hep anımsardı.

Jackie'nin üstüne eğilirken ona baktım. Yüzü pembe, etliydi, ağız gülümsemek için yeterince genişleyemiyor-

muşçasına küçük, sımsıkıydı, gözlerse dimdik köpeğe dikilmiş iki küçük kamera gibiydi.

"Eh," dedi doğrularak, "aynı köpek işte."

"Bence de!" diye bağırdı Claud. "Siz beni ne sanıyorsunuz Bay Feasey?"

"Bence sen çatlaksın, sandığım o, ama bir teklik kazanmak için kolay ve hoş bir yol. Geçen yarışta Amber Flash nasıl üç ayağıyla az daha geçiyordu onu, unuttun sanırım?"

"O zaman hazır değildi daha. O biftekleri yememiş, son günlerde sürekli uyguladığım masajı yapılmamış, antrenman da yapmamıştı, ama bakın Bay Feasey, bahsi kazanmak için üst dereceye sokmayacaksınız onu değil mi? Bu bir alt derece köpeği Bay Feasey. Biliyorsunuz."

Bay Feasey güldü. Küçük düğme ağız minik bir çember biçiminde açıldı, adam güldü ve onunla birlikte gülen kalabalığa baktı.

Claud'un omzuna kılılı bir el koyarak,

"Dinle bak," dedi. "Ben köpeklerimi tanırım. *Bu* tekliği kazanmak için katakulli yapmama gerek yok. Alt derecede."

"Tamam anlaştık."

Jackie'yle uzaklaştı, yanına gittim.

"Tanrım Gordon, sıyırdık!"

"Ödüm koptu."

"Ama girdik artık."

Yüzünde yine o soluksuz kalmış görünüm vardı, toprak ayaklarını yakıyormuş gibi aceleyle, bir garip yürüyordu.

İnsanlar hâlâ kapıdan girip çayırılığa geliyorlardı, üç yüz kişi kadar toplanmıştı. Pek hoş bir kalabalık değildi. Sivri burunlu erkeklerle, kirli yüzlü, çirkin dişli, fıldır fıldır gözlü kaçamak bakışlı kadınlar. Büyük kentin ayak takımı. Çatlak bir borudan sızan lağım pisliği gibi sızıyor, yol boyunca damlıyor, kapıdan giriyor ve çayırılığın üstünde kokuşmuş, küçük bir pislik birikintisi oluşturuyor-

lardı. Tümü de oradaydı, büyük kent'in çatlamış lağımlarından çıkmış ne kadar dolandırıcı, Çingene, yarış ispiyoncusu, süprüntü kazıntı ve pislik köpüğü varsa oradaydı. Kimi köpekli, kimi köpeksiz. Köpekler birer ip parçasının ucunda dolaştırılıyordu, düşmüş kafalarıyla kederli köpekler, kıcı ağrıyan (tahtada uyumaktan) sıska, uyuz köpekler, ağzıyla burun çevresi gri, üzgün yaşlı köpekler, ilaçla doping yapılmış köpekler, kazanmasınlar diye lapayla şişirilmiş köpekler, kaskatı bacaklarla yürüyen –özellikle biri, o beyaz olan– köpekler.

"Claud, neden şu köpek öyle kaskatı bacaklarla yürüyor?"

"Hangisi?"

"Şuradaki."

"A, evet gördüm. Büyük bir olasılıkla asılmıştır."

"Asılmış mı?"

"Evet asılmıştır. Koşum takımı içinde bacakları aşağı sallanarak yirmi dört saat asılı kalmıştır."

"Aman Allahım, ama neden?"

"Yavaş koşması için elbette. Bazısı ilaç, midesini doldurma ya da bağlama işlemi yapmıyor, asıyor."

"Anlıyorum."

"Ya o, ya da zımparalamışlardır. Ayaklarını sert bir zımpara kâğıdıyla ovuyorlar, derisi soyulduğu için koşarken acıyor."

"Evet anlıyorum."

Ardından sağlıklı, parlak görünümlü, iyi beslenmiş olanlar boy gösterdi, öyle domuz bulamacı, peksimet ya da lahana suyu değil, her gün at eti yemiş; derileri daha parlak, kuyrukları sallanan, kayışlarını çekiştiren, ilaç verilmemiş, midesi tıka basa doldurulmamış, ağızlığın dört delik daraltılması gibi daha tatsız bir yazgıyı bekleyen köpeklerdi bunlar.

Aman soluk alabilmesine dikkat et Jock. Hepten boğarsın sonra. Yarışın orta yerinde şişmesin. Öyle yap ki azıcık hırlasın, anladın mı. Hırladığını duyuncaya kadar her sefe-

rinde bir delik daralt. Ağzının açıldığını, ağır soluklar almaya başladığını göreceksin. O zaman tamamdır, ama gözleri dışarı fırlamasın. Ona dikkat et, tamam mı?

Tamam.

"Şu kalabalıktan çıkalım Gordon. Öbür köpeklerin Jackie'yi heyecanlandırması iyi olmuyor."

Eğimi tırmanıp arabaların park edildiği yere geldik, sonra köpeğin hareket etmesini sağlamak için araba dizisinin önünde gidip gelmeye başladık. Arabalardan bazılarının içinde adamların köpekleriyle oturduğunu, önlerinden geçerken kaşlarını çatıp bize baktıklarını görebiliyordum.

"Dikkatli ol Gordon bir bela çıkmasın."

"Hayır, tamam."

Bunlar tümünden de iyi köpeklerdi, arabada gizli saklı tutuluyor, tam yarışa gireceği anda (uydurma bir adla) dışarı çıkarılıyor, sonra yine çabucak gerisin geri yerine konuyor, son dakikaya kadar orada tutuluyor, sonra dosdoğru başlama noktasına götürülüyor, yarıştan sonra da meraklı piçin biri yakından göremesin diye yine arabaya sokuluyordu. Büyük stadyumdaki antrenör öyle demişti.

Pekâlâ, demişti, alabilirsin, ama Allahaşkına dikkatli ol da kimse tanımasın. Bu köpeği tanıyan binlerce insan var, o yüzden de dikkatli olmalısın, anlıyorsun ya. Sana elli paunda patlayacak.

Bunlar çok hızlı köpeklerdir, ama ne kadar hızlı olurlarsa olsunlar fark etmez, işi sağlama bağlamak için yine de iğneyi yerler. Arabada deri altına çok yavaş verilen bir buçuk ölçü eter. Hangi köpek olursa olsun, bu ona koşuda on boy ekler. Ya da yağla verilen kafein ya da kâfuru. Bu da koşturur. Büyük arabalardaki adamlar bunların tümünü de bilir. Bazıları viski konusunu da bilir, ama o damar içinden yapılır. Damar içi olunca pek kolay değildir. Damarı ıskalayabilir. Diyelim damarı ıskaladınız, taktik işe yaramadı, ne olacak o zaman? Yine en iyisi eter, kafein ya da kâfurudur.

Ondan çok verme Jock. Kaç kilo? Yirmi altı kilo. İyi. Adam bize ne dedi biliyorsun. Dur bir dakika. Şuraya bir kâ-

ğıda yazmıştım. İşte. Beden ağırlığının her on kilosu için bir ölçü, üç yüz metrelik beş boy koşuya denk geliyor. Dur bir dakika da düşünüyem. Hey Allahım bir düşün. Düşünsene Jock. Göreceksin her şey yolunda gidecek. Yarışta öbürlerini saf dışı bıraktığım için sorun yok. İhtiyar Feasey bana on paunda mal oldu. O gıcır gıcır on paundu verdim. Sevgili Bay Feasey dedim, bu doğum gününüz için, sizi severim.

O da çok teşekkür ederim, dedi. Çok teşekkürler benim iyi, güvenilir dostum.

Durdurmak için de büyük arabalardaki adamlar klorbutal kullanır. Şu klorbutal denen şey bir harikadır, bir gece önceden, özellikle de başkasının köpeğine verebilirsin. Ya da Petidin. Petidin'le Hayisin'i karıştırırsın, ne çıkarsa bahtına.

"Burada eski İngiltere'nin o güzelim sporsever elit tabakasından epey var," dedi Claud.

"Gerçekten öyle."

"Ceplerine dikkat Gordon. Parayı sakladın mı?"

Araba dizisinin arkasına dolandık –arabalarla çit arasına– ve Jackie'nin bir koku alıp kayışa asılmaya başladığını gördüm, çömelir gibi ilerliyordu. Otuz metre kadar ötede iki adam duruyordu. Biri iri, sarımsı bir tazıyı tutuyordu, köpek de Jackie gibi kasık, gergindi. Berikin'in elinde bir torba vardı.

"Bak," dedi Claud. "Öldürtecekler."

Torbadan çimenin üstüne küçük, beyaz, yumuşacık kaba tüylü, genç ve evcil bir tavşan yuvarlandı. Sonra toparlanıp oturdu, tavşanların hep yaptığı gibi sırtını kamburlaştırmış, burnu toprağa yakın, kımıldamadan duruyordu. Korkmuş bir tavşandı. Durup dururken torbadan pat diye yere düşünce korkmuştu. O parlak ışığın içine... Köpekse heyecandan deliye dönmüştü, kayışı çekiştirip zıplıyor, yeri eşeliyor, inleyerek kendini öne atıyordu. Tavşan köpeği gördü. Başını içeri doğru çekip korkudan felce uğramış gibi öylece kaldı. Adam bu kez köpeğin boyun tasmaından tuttu, hayvan kıvrılıp bükülüyor, zıpla-

yarak kurtulmaya çalışıyordu. Öbür adam tavşanı ayağıyla itti, ama hayvan kıyılamayacak kadar korkmuştu. Yine itti, futbol topu gibi parmak ucuyla öne fırlattı ve tavşan birkaç kez yuvarlandı, yine kendini topladı ve köpekten uzaklaşarak çimenlerin üstünde hoplamaya başladı. Adam köpeği bırakınca hayvan tek bir kocaman sıçrayışla tavşanın üstüne çöktü, sonra ciyaklamalar duyuldu, çok yüksek değildi, ama çok tiz ve acı doluydu, epey de sürdü.

"İşte," dedi Claud. "Öldürme bu."

"Pek hoşuma gittiğini söyleyemem."

"Sana daha önce de söyledim Gordon. Çoğu yapar bunu. Yarıştan önce köpeği biler."

"Yine de hoşlanmadım."

"Ben de, ama tümü de yapar bunu. Büyük stadyumlarda eğitimciler bile yapar. Tek sözle barbarlık derim ben buna."

Uzaklaştık, yamacın eteğinde, altımızda kalabalık yoğunlaşıyor, bahis defteri tutucuları adları üstlerine kırmızı, sarı ve maviyle yazılmış olarak kalabalığın arkasında uzun bir tek sıra biçiminde duruyorlardı; her biri ona ayrılan yerin yanında ters çevrilmiş bir kutunun üstüne çıkmıştı, bir elinde numaralı kart destesi öbüründe de tebeşir vardı, yazıcısı da arkasında bir defter ve kalemle bekliyordu. Derken yere çakılı bir direğe mihlanmış bir karatahtaya doğru ilerleyen Bay Feasey'i gördük.

"İlk yarışı yazıyor," dedi Claud. "Gel çabuk!"

Hızla tepeden aşağı indik, kalabalığa karıştık. Bay Feasey yumuşak kaplı defterine bakarak koşucuların adlarını tahtaya yazıyordu, izlerken kalabalığa bir merak suskunluğu çöktü.

1. Sally
2. Three Quid
3. Snailbox Lady
4. Black Panther
5. Whisky
6. Rockit

"İşte!" diye fısıldadı Claud. "İlk yarış! Dördüncü kapak! Bana bak Gordon! Sağıcıya göstermem için bana hemen bir beşlik ver."

Claud'un heyecandan dili dolaşıyordu. Gözleriyle burnunun çevresine o beyazlık yine gelmişti, ona beş paundluk banknotu uzattığımda alırken kolu baştan aşağı titriyordu. Bisikletin pedallarını çevirecek olan adam mavi jarseyiyle sigara içerek tahta platformun üstünde dikiliyordu. Claud gitti, onun altında durdu, başını kaldırdı.

"Şu beşliği görüyor musun?" dedi. Parayı katlanmış olarak avucunda tutuyor, yumuşak bir sesle konuşuyordu.

Adam başını çevirmeden bir göz attı.

"Bu yarıшта doğru dürüst bir sağma yaparsan, anlıyorsun ya... Durdurma, yavaşlatma, hızlandırma yok, tamam mı?"

Adam kımıldamadı, ama kaşları belli belirsiz, zor fark edilecek kadar hafifçe kalktı. Claud döndü,

"Bak şimdi Gordon. Parayı azar azar, sana söylediğim gibi küçük tutarlarda yatır. Sıra boyunca git, azar azar ver ki fiyat düşmesin, anlıyor musun? Ben de sana yeterince zaman bırakmak için yapabildiğimce ağırdan alarak Jackie'yle arkandan geleceğim, tamam mı?"

"Tamam."

"Yarışın sonunda da onu yakalamaya hazır beklemeyi unutma. Tavşan için dövüşmeye başladıklarında onu hemen uzaklaştır. Sımsıkı yakala, ben tasma ve kayışla yetişene kadar da sakın bırakma. Whisky Çingene köpeğidir, yoluna kim çıkarsa bacağına koparır."

"Tamam," dedim, "gidiyoruz."

Claud'un Jackie'yi bitiş direğine götürdüğünü, üstünde kocaman 4 yazılı sarı bir ceket, bir de köpek burunluğu aldığını gördüm. Öbür koşuculardan beşi daha oradaydı, sahipleri çevrelerinde dört dönüyor, numaralı ceketlerini giydirip burunluklarını takıyorlardı. Bay Feasey görev başındaydı, dar binici pantolonuyla meraklı, şen bir kuş gibi oradan oraya seğirtiyordu, bir kez Claud'a bir şey söyle-

yip güldüğünü gördüm. Claud anlamamazlıktan geldi. Az sonra herkes köpeğini tepeden aşağı onca yolu indirip yarış pistine, çayırlığın ta en ucundaki başlangıç kapaklarına götürecekti. Oraya kadar yürümek on dakikalarını alırdı. En az on dakikam var, dedim kendi kendime ve bahis defteri tutucularının önünde altı-yedi sıra olmuş kalabalığın arasından kendime yol açmaya başladım.

"Whisky'ye tam para! Whisky'ye tam para! Sally'ye ikiye beş! Whisky'ye tam para! Snailbox'a bire dört! Haydi gelin! Acele edin! Acele edin! Hangisi?"

Her tahtada sıra boyunca Kara Panter tebeşirle bire yirmi beşe işaretlenmişti. En yakındaki bahis defteri tutucusunun yanına yaklaştım.

"Kara Panter'e üç paund," dedim parayı uzatarak.

Kutunun üstündeki adamın morumsu kırmızı bir yüzü vardı, ağzının kenarlarına beyaz bir şey bulaşmıştı. Parayı kapıp çantasına attı.

"Kara Panter'e üçe yetmiş beş paund," dedi. "Kırk iki numara." Bileti bana verdi, yazıcısı da bahsi kaydetti.

Geri çekilip hemen biletin arkasına '3'e 75' yazdım ve parayla birlikte ceketimin iç cebine kaydurdum.

Parayı böylece azar azar dağıtırsam sorun yoktu. Hem, Claud'un yönergesine göre her koşuya birkaç paund yatıracaktım ki, asıl koşu gelip çattığında kuşku uyanmasın. Bu durumda biraz kendime güvenerek her deftere üç paund yazdırdım ve sıra boyunca gittim. Acele etmedim, ama boşa zaman da yitirmedim, her bahisten sonra da cebime kaydırmadan kartın arkasına tutarı yazdım. On yedi tane defter tutucu vardı. Fiyatı bir puan bile atlamadan elli bir paund yatırmış, on yedi tane de bilet almıştım. Sürdürmek için kırk yedi paund kalmıştı. Çabucak tepeden aşağı bir göz attım. Bir köpekle sahibi kapaklara varmıştı bile. Öbürleri yirmi-otuz metre ötedeydiler. Claud dışında. Claud'la Jackie daha yarı yoldaydı. Claud eski hâki kabanıyla ağır ağır yürürken, Jackie'nin heyecanla kayışa asıldığını gördüm, bir kez de durdu eğilip yerden bir şey alıyor-

muş gibi yaptı. Yine yola koyulduğunda daha da ağır gitme bahanesi uğruna hafifçe topallama numarası yaptığını fark ettim. Yeniden başlamak için aceleyle sıranın öbür ucuna gittim.

"Kara Panter'e üç paund."

Mor yüzlü ağzının çevresi bulaşık defter tutucu daha öncekini anımsayarak sertçe başını kaldırıp baktı, sonra kolunun yumuşak, neredeyse zarif denebilecek bir hareketiyle parmaklarını yaladı ve tahtada yazılı yirmi beşi sildi. Islak parmakları Kara Panter'in adının karşısında kara bir leke bıraktı.

"Pekâlâ, bir kez daha üçe yetmiş beş aldınız," dedi. "Ama bu son."

Sonra da sesini yükseltip bağırdı.

"Kara Panter'e bire on beş! Panter'ler on beş!"

Tüm sıra boyunca yirmi beşler silinip Panter'e bire on beş yazıldı. Elimi çabuk tuttum, ama adamların arasında dolaşırken epey yatırmış olmalıyım ki, artık onu işaretlemiyorlardı. Her biri altışar paund almıştı, ama yüz elli kaybetme olasılıkları vardı ve onlarca –küçük bir kırsal bölge yarış pistindeki önemsiz defter tutucuları– bir yarış için bu kadarı yeterliydi, gerisi eksik olsun diye düşünüyorlardı. Bu işi kotarma biçimimden hoşnuttum. Şimdi bir sürü biletim olmuştu. Cebimden çıkarıp saydım, elimde ince bir kart destesi gibiydi. Tümü otuz üç biletti. Peki ne kazanacaktık? Bakayım... İki bin paundun üstünde. Claud otuz boy kazanacağını söylemişti. Claud neredeydi?

Tepenin altında, uzakta kapakların yanında duran hâki kabanla yanı başındaki iri siyah köpeği gördüm. Öbür köpekler yerlerine gitmişlerdi, sahipleri uzaklaşıyordu. Claud eğilmiş Jackie'yi dört numaraya koyuyor, sonra kapıyı kapıyor, dönüp tepeden yukarı kalabalığa doğru kabani uçurarak koşmaya başlıyordu. Koşarken omzunun üstünden arkaya bakıyordu.

Kapakların yanında başlama işaretini verecek adam duruyordu, eli havada mendili sallıyordu. Pistin öbür

ucunda, bitişin ötesinde benim durduğum yere çok yakın bir yerde mavi jarseli adam platformun üstünde bacakları açık durmuş, ters konmuş bisikletin arkasında onu tutuyordu, işareti gördü, el sallayarak karşılık verdi ve pedalları elleriyle çevirmeye başladı. Derken uzaktaki beyaz bir nokta –aslında üstüne tavşan derisi kaplanmış bir futbol topundan başka bir şey olmayan yapay tavşan– kapaklardan hareket edip hızla yuvarlanmaya başladı. Kapaklar kalktı, köpekler kurşun gibi fırladı. Tümü bir arada, altı değil de bir yabancı köpekmişçesine tek bir koyu renk yumak olarak dışarı uçtular, Jackie'nin bir anda çayırlıkta uzaklaştığını gördüm. Jackie olduğunu renginden anlamıştım. Yarışta başka siyah köpek yoktu. Bal gibi Jackie'ydi işte. Kımıldama, dedim kendi kendime. Ne bir kasını, ne göz kapağını, ne ayak parmağını, ne de el parmağını kımıldat. Öylece dur ve hiç kımıldama. Koşmasını izle. Haydi oğlum Jackson! Hayır, bağırma. Bağırma uğursuzluk getirir. Kımıldama da. Her şey yirmi saniyede bitecek. Şu keskin dönemeci alıp, tepeyi tırmandı mı, rahat on beş-yirmi boyu almış demektir. Yirmi boy kolay. Boyları sayma, uğursuzluktur. Kımıldama da. Başını kımıldatma. Göz ucundan izle. Bak Jackson nasıl gidiyor! Şu tepeyi çıktı mı iş tamam. Kazandı! Artık kaybedemez...

Yanına vardığımda tavşan derisiyle boğuşuyor, ısırma-ya çalışıyor, ama burunsalığı engelliyordu, öbür köpeklerle arkasında birikiyorlardı, tavşanı yakalamak için bir anda tepesine üşüştüler, tasmaından yakaladım, Claud'un söylediği gibi uzağa çekip çayıra diz çöktürdüm, iki kolumla da sımsıkı sarıldım. Öbürleri de köpeklerini yakalamak için uğraşp didiniyorlardı.

Claud soluk soluğa yanımda bitti, heyecandan, soluğunun tıkanmasından konuşamayarak Jackie'nin burunsalığını çıkardı, tasmaıyla kayışını geçirdi, Bay Feasey de oradaydı, elleri kalçasında dikiliyordu, düğme ağız mantar gibi sımsıkı büzülmüş, iki küçük kamera bir kez daha Jackie'yi baştan aşağı süzdü.

"Demek oyun buydu ha?" dedi.

Claud köpeğin üstüne eğilmişti, duymamazlıktan geldi.

"Bundan sonra artık sizi burada istemiyorum, anladınız mı?"

Claud, Jackie'nin tasmasıyla oynamayı sürdürdü. Arkamızdan birinin,

"Yassı surat ihtiyar Feasey'i bu kez iyi atlattı," dediğini duydum. Başka biri güldü. Bay Feasey uzaklaştı, Claud doğruldu, Jackie'yle birlikte platformundan inmiş olan mavi jarseli tavşancının yanına gitti.

"Sigara," dedi paketi uzatarak.

Adam, Claud'un parmakları arasındaki küçücük kıvrılmış beş paundluk banknotla birlikte bir tane sigara aldı.

"Sağ olun," dedi Claud, "çok teşekkür ederim."

"Önemli değil," dedi adam.

Claud bana döndü.

"Tümünü de aldın mı Gordon?" Hoplayıp zıplıyor, ellerini ovuşturuyor, Jackie'yi seviyor, konuşurken dudakları titriyordu.

"Evet. Yarım yirmi beşlere, yarım da on beşlere."

"Aman Allahım Gordon! Bu harika! Dur da valizi getireyim."

"Sen Jackie'yi al," dedim. "Git arabada otur. Seni sonra görürüm."

Defter tutucularının çevresinde kimse yoktu. Tek alacaklı da bendim, dans eder gibi adımlarla, göğsüm patlayacakmış gibi bir duyguyla yavaşça sıradaki ilk adama, mor yüzlü, beyaz bulaşık ağızlıya yaklaştım. Önünde durdum, onun verdiği iki bileti bulmak için biletlerimi tararken işin olabildiğince tadını çıkararak canımın istediği kadar ağırdan aldım. Adı Syd Pratchett'ti. Kızıl üstüne altın sarısıyla tahtasına kocaman yazılmıştı. SYD PRATCHETT –MIDLANDS'DEKİ EN İYİ TEKLER– DOĞRU YERLEŞTİRME.

İki bileti verdim.

"Yetmiş sekiz paund alacağım var," dedim.

Kulağa öyle güzel geliyordu ki, söylediğimi yineledim, nefis bir beste yapmış gibiydim.

"Bu bilete yetmiş sekiz paund," dedim yine.

İçimden Bay Pratchett'e oh olsun demek gibi bir amacım yoktu. Aslında enikonu hoşlanmaya bile başlamıştım ondan. Bu kadar çok paradan çıkmak zorunda olduğu için onun adına üzülüyordum. Bunun karısıyla çocuklarına sıkıntı vermeyeceğini umuyordum.

Bay Pratchett kocaman defteri tutan yazıcısına döndü.

"Kırk iki numara. Kırk iki numara yetmiş sekiz paund istiyor," dedi.

Yazıcı kayıtlı bahisler boyunca parmağını geçirirken bir suskunluk oldu. Bunu iki kez yaptı, sonra başını kaldırıp patronuna baktı ve iki yana salladı.

"Hayır," dedi. "Ödemeyin, bu bilet Snailbox Lady'ye işaretli."

Sandığının üstünde duran Bay Pratchett eğilip deftere bir göz attı. Yazıcının söylediği canını sıkılmıştı, koca mor suratında gerçek bir ilgi vardı.

Yazıcı aptalın biri, dedim kendi kendime, şimdi neredeyse Bay Pratchett bunu ona söyleyecek.

Ama Bay Pratchett, bana döndüğünde gözleri kısılmıştı, düşmanca bakıyordu.

"Bana bak Charley," dedi yumuşak bir sesle, "böyle bir şey yapmaya kalkma sakın. Snailbox'a para yatırdığını çok iyi biliyorsun. Amacın ne?"

"Ben Kara Panter'e oynadım," dedim. "Her biri bire yirmi beşte üç paundluk iki ayrı bahis. Bu da ikinci bilet."

Bu kez defterden incelemeye bile gerek duymadı.

"Sen Snailbox'a oynadın Charley," dedi. "Geldiğini anımsıyorum."

Sonra da bana arkasını döndü ve koşunun adlarını ıslak bir bezle tahtasından silmeye başladı. Arkasındaki yazıcı defteri kapatmış, bir sigara yakmıştı. Durup onlara

baktım, tepeden tırnağa ter içinde kaldığımı hissediyordum.

"Defteri göreyim."

Bay Pratchett ıslak beze burnunu silip yere attı.

"Bak," dedi. "Neden gidip beni rahatsız etmekten vazgeçmiyorsun?"

Can alıcı nokta şuydu: Bir defter tutucunun biletinde, totalizatör biletinin aksine bahsin türüne ilişkin hiçbir şey yazmaz. Bu olağan bir durumdur ve yöredeki her yarış pistinde de böyledir, ister Newmarket'deki Silver Ring'de, ister Ascot'taki Kraliyet Koşusu'nda, ister Oxford yöresindeki küçük köy koşularında olsun, hep aynıdır. Elinizdeki tek şey, tutucunun adıyla seri numarası yazılı bir karttır. Bahisçi, defter tutucunun yazıcısınınca biletin yanına, deftere kaydedilir (ya da edilmelidir) ama bundan başka nasıl bahse katıldığınıza ilişkin başka en küçük bir kayıt daha yoktur.

"Haydi," dedi Bay Pratchett, "Geçin."

Bir adım geri çekildim, defter tutucular sırasına baktım. Hiçbiri benden yana bakmıyordu. Her biri tahtasının yanında, küçük tahta kutusunun üstünde taş gibi dikilmiş dümdüz karşıya, kalabalığa bakıyordu. Bir sonrakine gidip bileti sundum.

"Bire yirmi beşte Kara Panter'e üç paund oynamıştım," dedim kesin bir sesle. "Yetmiş sekiz paund alacaklıyım."

Yumuşak ifadeli kırmızı bir yüzü olan bu adam da Bay Pratchett'in yazıcısına sorarak, deftere göz atarak ve bana aynı yanıtları vererek Bay Pratchett'in izlediği işlemi yineledi.

Yumuşak bir sesle,

"Ne oluyor size böyle?" diye sordu. Sekiz yaşında bir çocukmuşum gibi konuşuyordu benimle.

"Böyle saçma sapan bir şey deniyorsunuz."

O zaman iyice geri çekildim.

"Sizi aşağılık hırsız piçler sizi!" diye bağırdım. "Tümünüz de öylesiniz!"

Düğmesine basılmış kuklalar gibi sıradaki tüm başlar aynı anda dönüp bana baktı. Yüzlerdeki anlam değişmemişti. Hareket eden yalnız başlardı, on yedisi birden ve on yedi çift soğuk, cam gibi göz bana dikildi. Hiçbirinde en küçük bir ilgi kırıntısı yoktu.

"Biri bir şey söyledi, ama duymadık. Bugün hava güzel," diyor gibiydiler.

Heyecan kokusu alan kalabalık çevremde birikmeye başlıyordu. Gerisin geri Bay Pratchett'e koşup burnuna girdim, midesine parmağımı dayayarak,

"Sen bir hırsızısın! İğrenç, küçükük bir hırsızısın!" diye bağırdım.

Asıl garip olan Bay Pratchett bunu hiç umursamadı.

"Hiç de değilim," dedi. "Söyleyene *bakın!*"

Sonra o iri yüze geniş, kurbağamsı bir sırtıtış yayıldı, kalabalığa bakıp,

"Söyleyene *bakın!*" diye bağırdı.

Bir anda herkes gülmeye başladı. Sıra boyunca defter tutucular cana geliyor, birbirine dönüyor, gülüyor, beni gösterip bağırıyorlardı.

"Söyleyene *bakın!* Söyleyene *bakın!*"

Kalabalık da aynı şeyi söyleyerek bağırışmaya başlamıştı, bense Bay Pratchett'in yanında çimenlerin üstünde, verdiği oyun kâğıdı destesi kadar kalın kart tomarı elimde duruyor, onları dinliyor, kendimi bir isteri krizinin eşiğindeymiş gibi duyumsuzyordum. İnsanların başlarının üstünden tahtasının yanında duran Bay Feasey'i görüyordum, bir sonraki yarışın koşucularını tebeşirle yazmaya başlamıştı bile; onun arkasında da ta uzakta çayırılıktaki tepenin üstünde kamyonetin yanında duran Claud gözüme ilişti, elinde valiz beni bekliyordu. Eve gitme zamanı gelmişti.

Roald Dahl

SENİN GİBİ BİRİ

Roald Dahl gerçek bir anlatım ustası. Yazarı, *Amcam Oswald*, *Son Perde* ve *Kancık*'tan tanıyanlar *Senin Gibi Biri*'yi de büyük keyifle okuyacaklardır. Bu kitaptaki öyküler arasında bir konu birliği olmamasına karşın, *Roald Dahl*'ın değişmez özellikleri hepsinde görülüyor: Alaycılık, son derece tarafsız bir gözlemcilik ve her öykünün sonundaki sürprizler. Öykülerin konusu değişse de yazarın uzmanlığı kendini hep gösteriyor. 'Tat'ta bilgili bir gurmedir; 'Güneyli Adam'da, Güney Amerikalı bir adamın tüm konuşma ve davranış özelliklerini gösterir; 'Deri'de bir ressam gibi resme ilişkin sağlam, doğru bilgiler verir; 'Claud'un Köpeği'ndeyse köpek yarışlarını en ince ayrıntısına kadar anlatır. Ne var ki bu ayrıntıların arasına dalmaz, kuşbakışı bakar. Bütün öykülerin, *Roald Dahl*'ın öykülerinin en belirgin özelliği olan, en akla gelmez bir biçimde bitmesi yanında, onca ironiye karşın okurda bıraktığı buruk, acı tat da yazarın ustalığını kanıtlayan bir nitelik. Ülkemizde de hak ettiği ilgiyi görmeye başlayan yazarın bu gerçekten usta-işi öykülerini gülerек, düşünerek, ama kesinlikle zevkle okuyacaksınız.

Kapaktaki resim: CHAGALL

ISBN 975-510-855-6

KDV İÇİNDEDİR

4.00₺